

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

2017 YILI
 FAALİYET RAPORU

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI

BAKAN SUNUŞU

21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye, demografik ve ekonomik yapısı ile Avrupa'nın en dinamik ülkesi haline gelmiş; siyasi ve ekonomik platformda ilerleme istikametine girmiştir.

Dünya büyük teknolojik dönüşümlerin eşliğindedir ve bu dönüşümlerin dünya ekonomisini derinden etkilemesi kaçınılmazdır. Nüfusu 80,8 milyona ulaşan ve her yıl yaklaşık 1 milyon kişi artan Türkiye, 31,7 yaş ortalamasıyla ve her yıl işgücü havuzuna dahil olan 1,2 milyonluk bir nüfusla güçlü şekilde büyümek zorunda olan bir ülkedir.

Bu teknolojik ve ekonomik gelişmelerin ışığında, Türkiye'nin demografik gerçekleri, büyümenin en doğru kompozisyonu olan "dış ticaret ve yatırımlara dayalı büyümeyi" bir milli mesele haline getirmektedir.

2017 yılında tüm uluslararası kuruluşları da yanıltacak şekilde ilk 3 çeyrekte %7,4 büyüyen Türkiye bu büyüme oranıyla dünya ekonomisinin %85'ini oluşturan G20 ülkeleri içinde en üstte yer almıştır. Bu yapıdaki büyümenin sürekliliği, Atatürk'ün bize işaret ettiği "Muasır Medeniyet Seviyesinin de üstüne çıkma" milli idealimizin en önemli destekçisi olacaktır.

Bu çerçevede, Ekonomi Bakanlığı olarak, bir yandan ihracatımızın artırılmasına çaba sarf ederken, bir yandan da 21. Yüzyılın gerçeklerini yakından takip ederek, ihracatımızı teknoloji, inovasyon ve tasarıma dayalı bir yapıya dönüştürmek için gerekli yapısal önlemleri alıyoruz. Türkiye'nin önemli teknolojilerde "kendi devlerini yaratma" hamlesi olan Proje Bazlı Yatırım Teşvik Sistemi uygulamaya soktuğumuz yapısal adımların bir tanesidir.

2017 yılında çift haneli büyüme oranı ile 157,1 milyar Dolara ulaşan ihracatımız; iş dünyamızın Proje Bazlı Yatırım Teşvik Sistemine büyük ilgisi; diğer taraftan 2012 yılından bu yana yürürlükte olan Yeni Teşvik Sistemi kapsamı düzenlenen teşvik belgelerinde öngörülen yatırım hacminin 2017 yılında %81 gibi ciddi bir artış göstermesi ortaya koyduğumuz çalışmaların başarıya ulaştığının göstergeleridir.

Yine 2017 yılında, helal ürün piyasasında "kural koyucu" olmayı hedeflediğimizin göstergesi olarak Bakanlığımız ilgili kuruluşu olarak Helal Akreditasyon Kurumu'nu (HAK) kurduk.

Bunun gibi daha pek çok çalışmamızın 2017 yılında başarıya ulaşması bizleri mutlu etmiştir. 2017 yılında Bakanlığımızca büyük özveriyle gerçekleştirilen faaliyetleri ve 2017 Yılı Performans Programı'nda öngörülen hedeflerimizin uygulama sonuçlarını içeren Ekonomi Bakanlığı 2017 Yılı Faaliyet Raporu'nu kamuoyu ile paylaşılacak üzere hazırladık.

Ekonomi Bakanlığı olarak, Kuruluş Kanunumuzun bize verdiği görev ve yetkileri kullanarak kamu yönetiminin unsurları olan faaliyetlerimizi layıkıyla yerine getirmek için, "Ne zamanki aşk biter o zaman yorulur insan" düsturunu felsefemiz haline getirerek hiç yorulmadan 2018 yılında da etkili çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Bu Raporun hazırlanmasında katkıda bulunan ve emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunar, kamuoyuna ve tüm ilgilere faydalı olmasını dilerim.

Nihat ZEYBEKCI
Ekonomi Bakanı

BAKAN YARDIMCISI SUNUŞU

Ülkemiz, dünyada söz sahibi durumda olan bir ekonomi olma yolunda tüm gücüyle ilerlemeye devam etmektedir. Ülkemizin ilerlediği bu yolda, ekonomimizi her türlü risk unsuruna karşı yere sağlam basacak şekilde ayakta tutacak uzun vadeli ve kalıcı çözümler üretmek, ülkemizin yapısal sorunlarına en uygun reformlarla cevap vermek, büyümemizi sürdürülebilir kılmak ve müreffeh yarınlar için çalışıyoruz.

Hedefimiz, küresel rekabet gücü yüksek, dünya çapında tanınan Türk markalarına sahip, uluslararası piyasalarda söz sahibi bir ekonomi oluşturmaktır.

Bu çerçevede, Bakanlığımızca yürütülen tüm faaliyetleri küresel dönüşüm ve değişime ayak uydurarak, fırsatları iyi değerlendirerek ve tehditleri lehimize çevirerek, ülkemizi dünyanın en cazip yatırım merkezlerinden biri haline getirme anlayışı içindeyiz.

Küresel değişkenlere uyum sağlayarak geleceğe sağlam adımlarla yürüyebilmek adına, kaynaklarımızı en verimli şekilde

kullanmalı ve performans ölçümümüzü en doğru şekilde yapmalıyız. Ülkemizde kamu mali yönetim sistemimizi düzenleyen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde hazırlanan faaliyet raporları, yönetim sistemimizde mali saydamlık ve hesap verilebilirliğin en önemli araçlarıdır.

Bakanlığımızın 2013-2017 Stratejik Planı ve 2017 Yılı Performans Programına uygun olarak çalışmalar kapsamında hazırlanan ve Bakanlığımızın 2017 yılında gerçekleştirdiği faaliyetleri ile bu faaliyetlerin sonuçlarına ilişkin bilgilerin yer aldığı Ekonomi Bakanlığı 2017 Yılı Faaliyet Raporu'nu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun temel ilkeleri olan mali disiplin, mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu gereği kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Hazırlanan bu çalışmanın kamuoyuna ve diğer paydaşlara faydalı olmasını diler, Raporun hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Fatih METİN
Bakan Yardımcısı

ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU

Bakanlık olarak yürüttüğümüz çalışmaları 2013-2017 Stratejik Planımız ve 2017 Yılı Performans Programımızda yer alan amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirerek sonuçlarını şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde kamuoyunun bilgilendirilmesinde önemli bir belge olan 2017 yılı Faaliyet Raporu aracılığıyla kamuoyu ile paylaşmaktayız.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun ortaya koyduğu yeni yönetim anlayışının öngördüğü temel dökümanlardan olan faaliyet raporumuzu, 2017 yılında yatırımcılarımızın ve ihracatçılarımızın ihtiyaçlarına uygun olarak üretmeye çalıştığımız politika ve projelerin verimliliğinin değerlendirilmesi amacıyla hazırladık.

Geçtiğimiz yılda da üretim-yatırım-ihracat mekanizmasının etkinliğini sağlamak için inovasyona, yüksek teknolojiye ve katma değerli üretimin artırılmasına dönük yatırımların özendirilmesi ile yerli-yabancı bütün yatırımcılar için daha yatırımcı dostu bir iklim oluşturulması çalışmalarımızı sürdürdük.

Bununla birlikte, ihracata dayalı büyüme hedefimiz çerçevesinde ihracatçılarımızın yeni pazarlar ile tanışması ve bugüne kadar elde ettiğimiz kazanımların yeni açılımlarla sürdürülebilir hale gelmesi için gerekli tedbirleri aldık ve ihracatçılarımızı her aşamada destekledik.

2018 yılında da dünya pazarlarında rekabet gücümüzün artırılması, ihracatçılarımızın doğru rotalara yönlendirilmesi, ithalatta haksız rekabetin önlenmesi ile yatırım ortamımızın iyileştirilmesi hedefleri doğrultusunda yeni politikalar üretmeye ve uygulamaya devam edeceğiz.

Bu itibarla, 2017 yılında Bakanlığımızın tüm paydaşları ile işbirliği içinde yürüttüğü faaliyetlerini, performans hedefi gerçekleştirmelerini ve bu faaliyetleri yerine getirmek için kullanılan kamu kaynaklarını içeren Ekonomi Bakanlığı 2017 yılı Faaliyet Raporumuzun, ülkemiz ve milletimiz için faydalı olmasını temenni ederim.

İbrahim ŞENEL
Müsteşar

İÇİNDEKİLER

BAKAN SUNUŞU	3
BAKAN YARDIMCISI SUNUŞU	5
ÜST YÖNETİCİ SUNUŞU	7
GENEL BİLGİLER	11
A. MİSYON VE VİZYON	12
B. GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLAR	13
C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER	14
1. Tarihçe	14
2. Fiziksel Yapı	16
3. Teşkilat Yapısı	16
a. Merkez Teşkilatı	16
b. Taşra Teşkilatı	16
c. Yurtdışı Teşkilatı	17
d. İlgili Kuruluşlar	17
4. Bilgi ve Teknoloji Kaynakları	20
5. İnsan Kaynakları	30
6. Sunulan Hizmetler	31
7. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi	32
8. Ön Mali Kontrol	33
II. AMAÇ VE HEDEFLER	35
A. TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER	43
III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER	51
A. MALİ BİLGİLER	52
1. Bütçe Uygulama Sonuçları	52
2. Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar	57
3. Mali ve Diğer Denetim Sonuçları	58
4. Diğer Hususlar	62
B. PERFORMANS BİLGİLERİ	64
1. Faaliyet ve Proje Bilgileri	64
a) TEMEL STRATEJİLER	64
i. Ortadoğu ve Körfez Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi	64
ii. Avrasya Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi	66
iii. Afrika ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi	70
iv. Asya – Pasifik Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi	72

v. Kuzey Amerika ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi.....	74
vi. Latin Amerika ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi	75
vii. Avrupa ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi.....	76
viii. 2023 Türkiye İhracat Stratejisi.....	78
ix. E-İhracat Stratejisi	79
x. Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticareti Stratejisi	79
xi. Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Stratejisi	80
xii. Girdi Tedarik Stratejisi	80
xiii. Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Stratejisi	81
b) İKİLİ VE ÇOK TARAFLI TİCARİ İLİŞKİLER	82
i. Dünya Ticaret Örgütü ve Türkiye	82
ii. Hizmet Ticaretinin Geliştirilmesi	87
iii. Avrupa Birliği ve Türkiye.....	88
c. POLİTİKA ARAÇLARI	94
i. İhracat Politikaları	94
ii. İthalat Politikaları.....	104
iii. Uluslararası Doğrudan Yatırımlar, Teşvik ve Yatırım Ortamı Politikaları Uluslararası Doğrudan Yatırımlar	111
iv. Ürün Güvenliği ve Denetimi Politikaları	115
v. Serbest Bölge Politikaları	123
vi. Lojistik Politikaları	125
vii. Hizmet İhracatının Arttırılmasına İlişkin Politikalar	125
viii. Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetlerine İlişkin Politikalar	127
ix. Yurtdışı Yatırım Politikaları.....	127
d) EKONOMİK GÖRÜNÜM	128
e) DIŞ TİCARET GELİŞMELERİ.....	130
2. Performans Sonuçları ve Değerlendirilmesi.....	136
3. Performans Bilgi Sistemlerinin Değerlendirilmesi.....	169
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	173
A. GÜÇLÜ YÖNLER.....	174
B. GELİŞMEYE AÇIK YÖNLER	174
C. FIRSATLAR	174
D. TEHDİTLER.....	174
E. GENEL DEĞERLENDİRME	175
V. ÖNERİ VE TEDBİRLER	177
EKLER.....	182

**GENEL
BİLGİLER**

A. MİSYON VE VİZYON

637 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Ekonomi Bakanlığı'nın 2013-2017 Stratejik Planı hazırlanmış ve 01 Ocak 2013 tarihinden itibaren uygulamaya konulmuştur. Bakanlık birimleri faaliyetlerini "2013-2017 Stratejik Planı" nda sorumlu oldukları hedefler çerçevesinde yürütmüşlerdir.

Ekonomi Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı'ndaki misyon ve vizyon ifadeleri aşağıdaki gibidir:

MİSYONUMUZ

Ülkemiz ekonomisinin gelişimine ve sosyal refaha katkı sağlamak amacıyla, dış ticaret ve yatırımlara ilişkin politikaları geliştirmek ve uygulamak

VİZYONUMUZ

Ülkemizin ekonomik ve ticari alanda dünyada lider ülkeler arasında yer almasına öncülük eden kurum olmak

TEMEL DEĞERLERİMİZ

- Çözüm odaklı hizmet anlayışı
- Etik değerlere sahip
- Sürdürülebilir politikalar ve tutarlılık
- Stratejik öngörü ve tercih
- Dinamizm ve gelişime açıklık
- İletişim ve erişilebilirlik
- Şeffaflık, sorumluluk bilinci ve hesap verebilirlik
- İşbirliği ve katılımcılık
- Yenilikçilik ve küresel gelişmeleri takip
- Liyakat, uzmanlaşma ve yetkinlik

B. GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLAR

637 sayılı KHK'nın 2'nci maddesinde Bakanlığımızın görevleri aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

- a) Dış ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olmak ve belirlenen dış ticaret politikasını geliştirmek ve yürütmek.
- b) Ekonomik faaliyetlerin dış ticarete dönük yapılandırılması için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu tedbirlerin ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşlarca uygulanmasının ve koordinasyonunun sağlanması konusunda çalışmalar yürütmek.
- c) Dış ticaretin ülke ekonomisi yararına yapılması amacıyla ürün ve yurtdışı müteahhitlik dâhil uluslararası hizmet ticaretine ilişkin gerekli her türlü tedbiri almak.
- ç) Kamu kurum ve kuruluşlarına çeşitli mevzuatla verilmiş yetki ve görevlerin kullanımında dış ticarete dair politikaların uygulanmasına ilişkin esasları düzenlemek ve koordine etmek.
- d) Dünya ticaretinden alınan payın artırılmasını ve sürdürülebilir ihracat artışını sağlamak üzere ihracatın pazar ve ürün çeşitliliğini genişletmeye yönelik gerekli tedbirleri almak ve buna yönelik destek yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak.
- e) İthalatın ülke ekonomisinin yararına gerçekleştirilmesi ve yerli sanayinin korunması ile ilgili gerekli tedbirleri almak ve ticaret politikası savunma araçlarını uygulamak.
- f) Diğer kurum ve kuruluşların dış ticaret politikasını etkileyen faaliyet, temas ve düzenlemelerinin, genel dış ticaret politikasına uygunluğunu sağlamak, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği halinde söz konusu faaliyet, temas ve düzenlemelerin koordinasyonunu ve yürütülmesini temin etmek.
- g) Türkiye Cumhuriyeti'nin yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla olan ikili, bölgesel ve çok taraflı ticari ve ekonomik ilişkilerini düzenlemek, yürütmek ve bu konularda ilgili mevzuatı çerçevesinde anlaşmalar yapmak, uluslararası kuruluşların Bakanlığın yetki ve görev alanına giren konulardaki çalışmalarını takip etmek ve bu konularda görüş oluşturmak.
- ğ) Ülke kalkınmasında yabancı sermayeden beklenen katkıları sağlamak ve yönlendirmek amacıyla gerekli tedbirleri almak.
- h) Yatırım teşviklerinin ülke ekonomisi yararına etkin bir şekilde düzenlenmesini temin amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuatı hazırlamak, uygulamak, uygulamayı takip etmek, değerlendirmek ve gerekli tedbirleri almak.
- ı) Dış ticarete konu ürünlerin güvenli, mevzuata ve standartlara uygun olmasını sağlamak, bu amaçla ithalatta ve ihracatta denetim yapmak ve yaptırmak, ticarete teknik engellerin önlenmesine ilişkin çalışmalar yürütmek, ürün güvenliği, teknik düzenlemeler ve denetimlere dair mevzuat, politika ve uygulamaları koordine etmek.
- i) Dış ticarete dair konularda Avrupa Birliği ile ilişkileri ve uyum çalışmalarını yürütmek.
- j) Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerine ilişkin çalışmaları yürütmek.
- k) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

1. Tarihçe

Türkiye Cumhuriyetinin temellerini aldığı Osmanlı Devleti, hükümdarlığı boyunca coğrafi düzlemde ticari faaliyetin merkezinde yer almak için gerekli tedbirleri alarak, doğu-batı ticaretini desteklemiş uzun yıllar Avrasya ticaret yollarını denetim ve kontrol altında tutmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu dönemi ekonomi politikaları açısından, 1838 Balta Limanı Ticaret Anlaşması'na kadar süren dönem yani klasik iktisat ve ticaret politikaları dönemi ile 1839 yılı Tanzimat Fermanı sonrası dönem olarak ikiye ayrılmıştır. Cumhuriyet dönemi ise, Osmanlı'dan kalan ekonomik miras ile sonrasında meydana gelen değişiklikleri ihtiva eden gelişmeler olarak değerlendirilmiştir.

Klasik iktisat ve ticaret politikaları döneminde Osmanlı Devleti; dış ticaret politikalarını gümrük politikaları aracılığı ile yürütmüş ayrıca bir dış ticaret politikasına ve örgütüne gerek duymamıştır. Ülkede üretilmeyen malların ithalatına izin verilmiş, yeterli miktarda bulunmayan malların ihracatına ise kısıtlama getirilmiştir. Yeteri miktarda üretilen malların ithalatını engellemek amacıyla yüksek oranlı gümrük vergileri uygulanmıştır. Devlet kontrolünün yoğun olduğu serbest piyasa ekonomisi politikaları tercih edilmiştir. Klasik iktisat politikalarının yetersiz kalması sonucunda Tanzimat'la birlikte kalkınma ve ticaret politikalarını destekleyecek bir girişimci model yaratılmasını amaçlayan politikalara geçilmiştir.

Osmanlı ile başlayan söz konusu politikalar, Cumhuriyet ile birlikte iktisadi devletçilik yoluyla ilerletilip devam ettirilmiş ve bugünkü Bakanlığımızın belkemiğini teşkil eden modern bir dış ticaret bürokrasisi ile iç ve dış ekonomik ilişkilerin gerektirdiği hukuki kurumsal alt yapı oluşturulmuştur.

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Bakanlığımızın tarih sürecini özetlersek; Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 2 Mayıs 1920 tarihinde kabul edilen 3 sayılı Kanunla, ilk olarak, 11 kişilik Bakanlar Kurulu'nda, Ticaret, Sanayi, Maden, Ziraat ve Orman işlerini yürütmek üzere İktisat Bakanlığı'na yer verilmiştir. Sonradan Ziraat ve Orman işleri ayrılarak ayrı bir Bakanlık oluşturulmuştur.

Cumhuriyetin kurulması ile gerçekleştirilen, 1923 İzmir İktisat Kongresinde; kalkınmacı, yerli ve yabancı sermayeyi destekleyen, çiftçiyi özendirici, ekonomik hayatla milli unsurları taşımayı hedefleyen kararlar alınmış ve bu kararlar ülkemizin ticari gelişimine rehberlik etmiştir.

10 Ağustos 1925 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelikle, yurtdışında önemli ticaret merkezlerinde Ticaret Temsilcilikleri kurulması sağlanmış ve böylece ilk kez yabancı ülkelere gönderilecek Ticaret Temsilcilerinin nitelikleri ve görevleri belirlenmiştir. 27 Mayıs 1934 tarihinde kabul edilen 2450 sayılı Kanun ile kurulan İktisat Bakanlığı'nın görevleri kara ticareti, deniz ticareti, sanayi ve maden işlerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu meyanda dış ticaret konuları ile ilgili birimler ilk kez Dış Ticaret Reisliği (Türk Ofis) ismi altında toplanmıştır. 27 Mayıs 1939 tarihinde 3416 sayılı Kanunla, Ticaret Bakanlığı ismi ile yeniden kurulan Bakanlık bünyesinde yer alan ve yeni ismi Dış Ticaret Dairesi Reisliği olan Dış Ticaret Örgütü'nün görevleri: "Dış Ticaret münasebetlerinin tanzimine ve ticaret mukavele ve anlaşmaları akdine ait esasları tespit ve bu mukavele ve anlaşmaların tatbikini ve dış ticaret münasebetlerinin inkişafını temine yarayacak tedbirleri ibraz ve tatbik eylemek ve umumiyetle sergi ve fuarların teşvik, himaye ve bunlara iştirak işleriyle meşgul ve ecnebi memleketlerdeki Türk Ticaret Odaları faaliyetleriyle alakadar olmak" şeklinde belirlenmiştir.

Dış Ticaret Dairesi Reisliği olarak 32 yıl görev yapan bu kurum, 26 Mart 1971 tarihinde Ticaret Bakanlığı'ndan ayrılarak müstakil bir Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığı haline gelmiş ise de ömrü kısa sürmüştür.

Ticaret Bakanlığı'nın 11 Aralık 1971 tarihinde yeniden teşkili ile birlikte Dış Ticaret Genel Sekreterliği ismi ile bu yeni Bakanlık içerisinde fonksiyonunu devam ettirmeye başlamıştır. Genel Sekreterlik şu ana hizmet birimlerinden oluşmaktaydı: İhracat Genel Müdürlüğü, İthalat Genel Müdürlüğü, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Avrupa Ekonomik Topluluğu (A.E.T.) İşleri Genel Müdürlüğü, Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü (bu birim sonradan Devlet Planlama Teşkilatı'na bağlanmıştır).

1980 yılında, iktisadi açıdan finansal piyasaları ayıran sınırların ortadan kalkmasını öngören ekonomi politikalarının dünya genelinde işlerlik kazanması ile ülkemiz ekonomi politikaları değişime uğramıştır. Bu değişim 24 Ocak 1980 kararları ile başlamış, zamanla ekonomi üzerinde devlet kontrolü etkinliği azalmıştır. Söz konusu kararlar ile aşamalı olarak; mal ve hizmet ticaretinin serbest bırakılması, faiz oranları üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması ile sağlanan yurtiçi finansal serbestleşme, sermaye hareketleri üzerindeki tüm kısıtlamaların kaldırılması ile tamamlanan dış finansal serbestleşme gerçekleştirilmiştir.

Bu kararların akabinde, 13 Aralık 1983 tarihli ve 188 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bir taraftan Ticaret Bakanlığı bünyesindeki Dış Ticaret Genel Sekreterliği ile Standardizasyon Dairesi öte taraftan Maliye Bakanlığı bünyesindeki Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği bir araya getirilmek suretiyle Başbakanlığa bağlı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı kurulmuştur.

14 Ağustos 1991 tarihli ve 436 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile DPT bünyesinde bulunan Teşvik ve Uygulama (İhracat ve Yatırım), Yabancı Sermaye ve Serbest Bölgeler Başkanlıkları, Genel Müdürlük haline dönüştürülerek Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na bağlanmıştır. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı 11 yıl hizmet gördükten sonra 9 Aralık 1994 tarihinde kabul edilen ve 20 Aralık 1994 tarihli ve 22147 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4059 sayılı Kanunla Başbakanlığa bağlı Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı isimleri ile iki ayrı kuruluş haline getirilmiştir. Söz konusu kanuna göre, dış ticaret politikalarının tespitine yardımcı olmak, tespit olunan bu politikalar çerçevesinde ihracat, ihracatı teşvik, ithalat, yurtdışı müteahhitlik hizmetleri ve ikili ve çok taraflı ticari ve ekonomik ilişkileri düzenlemek, uygulamak, uygulamaları izlemek ve geliştirmek görevlerini üstlenen ve İhracat, İthalat, Anlaşmalar, Avrupa Birliği, Serbest Bölgeler, Dış Ticarete Standardizasyon, Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüklerinden oluşan Dış Ticaret Müsteşarlığı 2011 yılına kadar 17 yıl görevini sürdürmüştür.

Dünyada ekonomik bütünleşme süreçlerinin derinleştiği, küresel ölçekte pazara giriş stratejilerinin yoğun şekilde uygulandığı ve ihracat pazarlarında rakip ülkelerin aktif stratejiler geliştirerek pazar paylarını artırmaya çalıştığı bir dönemden geçilirken, yatırım ve dış ticaret politikalarımızın birbiri ile daha sıkı koordinasyon sağlayacak şekilde yeni bir anlayış ve yapıyla yürütülmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, ihracata dayalı büyüme modeli çerçevesinde, mal ve hizmet sektörlerinde yatırım-üretim-ihracat zincirine ilişkin politikaların bir bütün olarak ele alınmasını sağlayacak bir kurumsal yapılanmaya duyulan ihtiyaç ve ülkemizin 2023 vizyonu dikkate alınarak, 8 Haziran 2011 tarihli 637 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın tüm hizmet birimleri ile İGEME (İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi) ve Hazine Müsteşarlığı'nın Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlükleri birleştirilerek Ekonomi Bakanlığı kurulmuş olup, TÜRK EXIMBANK (Türkiye İhracat ve Kredi Bankası Anonim Şirketi) 25 Mayıs 2016 tarihli ve 29722 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Başbakanlık Tezkeresi ile HAK (Helal Akreditasyon Kurumu) ise 18 Kasım 2017 tarihli ve 30244 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Helal Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Ekonomi Bakanlığı'na ilgili kuruluş olarak bağlanmıştır.

2. Fiziksel Yapı

Bakanlık merkez teşkilatı, Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2176 Cadde No: 63 Çankaya/ANKARA adresindeki hizmet binasında faaliyetini sürdürmektedir.

Bakanlığın taşra teşkilatı olan 8 Bölge Müdürlüğü, bu Bölge Müdürlüklerine bağlı 36 Ürün Denetmenleri Grup Başkanlığı ve 7 ildeki laboratuvar müdürlükleri ile faaliyette olan 18 adet Serbest Bölge Müdürlüğünün bazıları hizmet binası olarak kendi binalarını bazıları ise bulundukları ildeki valilik binası veya ihracatçı birlikleri binası gibi başka kurumlarla aynı binalarda faaliyet göstermektedir. Ayrıca, 13 Aralık 2017 tarihli ve 30269 sayılı Resmi Gazete’de “Karaman Serbest Bölgesinin Yer ve Sınırlarının Belirlenmesi ve Kurulup İşletilmesine dair Karar” yayımlanmış olup, henüz faaliyete geçmemiştir.

Yurt dışı teşkilatımız 3 Daimi Temsilcilik, 108 Ticaret Müşavirliği, 49 Ticaret Ataşeliği ve 3 Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 163 merkezden oluşmaktadır.

Bakanlık merkez teşkilatında 103 adedi sıra tahsisli, 30 adedi görev tahsisli 133 adet lojman bulunmakta olup, 66 adet lojmanda güçlendirme çalışmaları yapılmıştır.

3. Teşkilat Yapısı

637 sayılı Ekonomi Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’ye göre, Bakanlığın en üst amiri Bakan olup, Bakanlık icraatından ve emri altındaki faaliyetler ve işlemlerden Başbakan’a karşı sorumludur.

Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile ilgili kuruluştan oluşmaktadır.

a. Merkez Teşkilatı

Merkez Teşkilatı; “İhracat”, “İthalat”, “Anlaşmalar”, “Avrupa Birliği”, “Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye”, “Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler”, “Ürün Güvenliği ve Denetimi” ile “Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme” Genel Müdürlükleri; Denetim Hizmetleri Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Bakanlık Müşavirliği, Özel Kalem Müdürlüğü, İç Denetim Birimi Başkanlığı ve Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü’nden oluşmaktadır.

b. Taşra Teşkilatı

Bölge veya ilin dış ticaret potansiyeli dikkate alınarak kurulan, Bölge Müdürlükleri ve Bölge Müdürlüklerine bağlı Ürün Denetmenleri Grup Başkanlıkları ve Laboratuvar Müdürlükleri ile doğrudan merkeze bağlı Serbest Bölge Müdürlükleri taşra teşkilatını oluşturmaktadır.

İstanbul’da Marmara, İzmir’de Batı Anadolu, Mersin’de Güney Anadolu, Ankara’da İç Anadolu, Samsun’da Batı Karadeniz, Trabzon’da Doğu Karadeniz, Erzurum’da Doğu Anadolu ve Gaziantep’de Güneydoğu Anadolu olmak üzere toplam 8 Bölge Müdürlüğü, Bölge Müdürlüklerine bağlı 36 Ürün Denetmenleri Grup Başkanlığı ile 7 ilde Laboratuvar Müdürlüğü mevcuttur.

Adana/Yumurtalık, Antalya, Avrupa, Bursa, Denizli, Ege, Gaziantep, İstanbul/Atatürk Hava Limanı, İstanbul/Endüstri ve Ticaret, İstanbul/ Trakya, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Mersin, Rize, Samsun, Trabzon ve TÜBİTAK MAM Teknoloji, Zonguldak/Filyos Çaycuma Serbest Bölge Müdürlükleri olmak üzere,

doğrudan merkeze bağlı toplam 19 adet Serbest Bölge Müdürlüğü'nden 18'i fiilen faaliyetlerini sürdürmektedir. 13 Aralık 2017 tarihli ve 30269 sayılı Resmi Gazete'de "Karaman Serbest Bölgesinin Yer ve Sınırlarının Belirlenmesi ve Kurulup İşletilmesine dair Karar" yayımlanmış olup, henüz faaliyete geçmemiştir.

c. Yurtdışı Teşkilatı

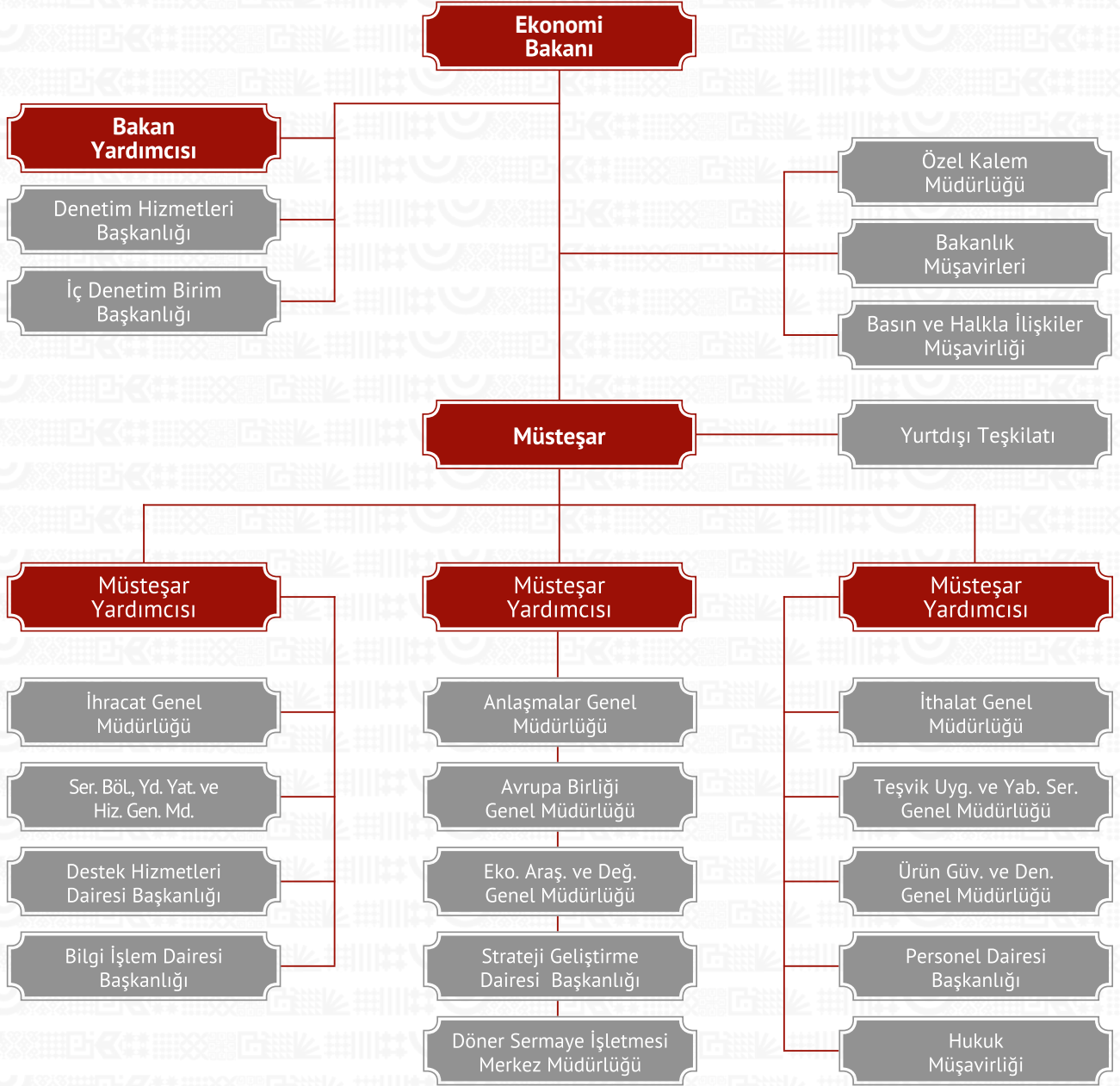
İhracatın geliştirilmesine, ürünlerimizin tanıtımına, yabancı sermayenin ülkemize çekilmesine ve serbest bölgelerin tanıtımı ile işadamlarımıza yardımcı olmak ve Bakanlığın görev alanına giren diğer konularda bulundukları ülkelerdeki resmi ve özel kuruluşlar nezdinde faaliyette bulunmak üzere, 2017 yılı sonu itibariyle, 108 Ticaret Müşavirliği, 49 Ticaret Ataşeliği, 3 Ticaret Ofisi (San Fransisko, Miami ve Kazablanka) ile uluslararası kuruluşlar nezdinde 3 Daimi Temsilcilikten (OECD/Paris, DTÖ/Cenevre ve AB/Brüksel) oluşan 163 yurtdışı temsilciliklerimiz bulunmaktadır.

d. İlgili Kuruluşlar

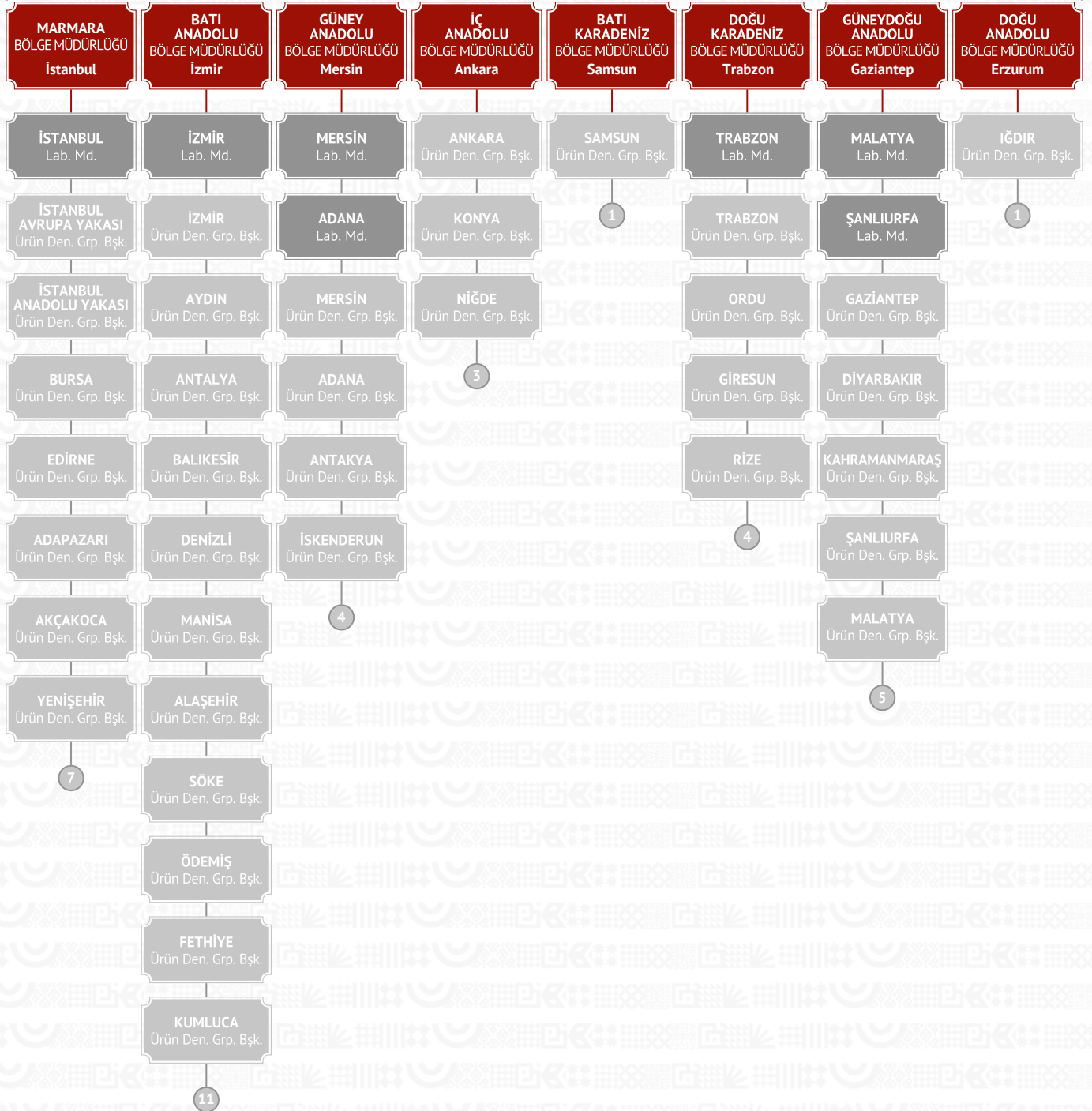
Bakanlığımız ilgili kuruluşu olarak Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (EXİMBANK) ve Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) yer almaktadır.

T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI ORGANİZASYON ŞEMASI

EKONOMİ BAKANLIĞI BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ

4. Bilgi ve Teknoloji Kaynakları

Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS)

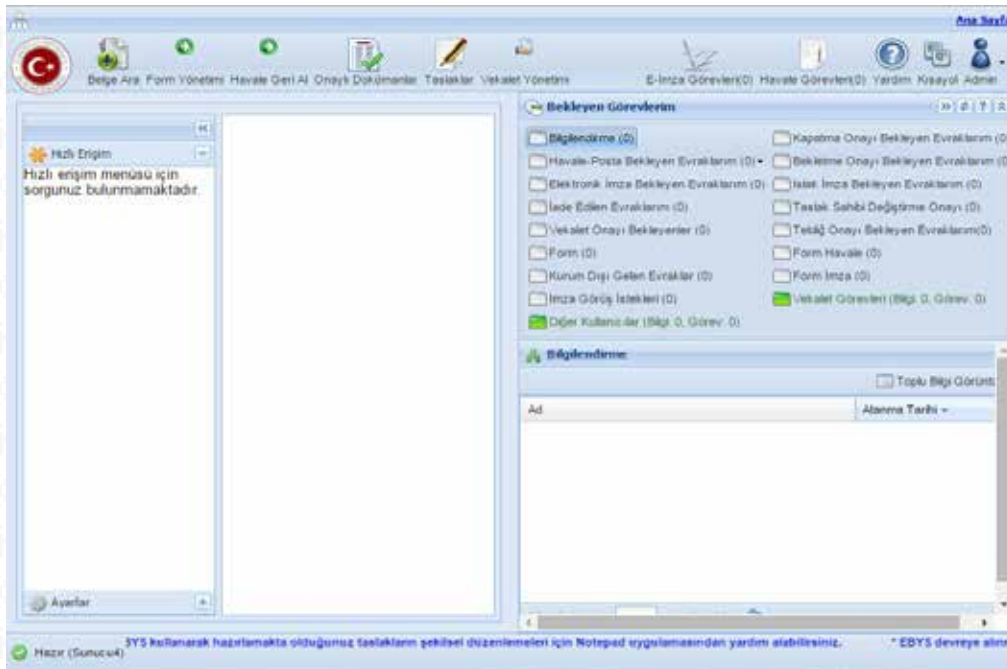
Kamu hizmetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi etkin bir yönetim için temel araç niteliğindedir. Güvenli bilgi ve iletişim teknolojileri donanımı ile azami tasarruf, düşük maliyet, kaliteli ve hızlı hizmet esasına dayalı e-kurum anlayışının hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır. Bu konudaki vizyonumuz, hizmetleri elektronik ortamda hızlı, şeffaf ve etkin sunan örnek bir kamu kurumu haline gelmektir.

Bu kapsamda, ilgili mevzuat ve standartlar çerçevesinde, Bakanlığımız belgelerinin elektronik ortamda üretilmesi, e-imza ile imzalanması, evrak akışı, arşivleme ve raporlama işlemlerinin elektronik ortamda hızlı ve güvenilir bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacak olan "Elektronik Belge Yönetim Sistemi" (EBYS) 21 Kasım 2014 tarihinde Bakanlık merkez teşkilatının tamamında devreye alınmıştır. 2015 yılında EBYS'nin mobil uygulama ayağı da devreye alınarak personelin kullanımına açılmıştır. Bakanlığımız taşra teşkilatının tamamı ve yurtdışı teşkilatımız ise aşamalı olarak EBYS'ye dâhil edilmiş olup, hâlihazırda 6 kıtadan toplam 114 ofisimiz yazışmalarını EBYS kapsamında yapmaktadır. Önümüzdeki dönem içerisinde geri kalan yurtdışı teşkilatı birimlerimiz EBYS'ye dâhil edilmeye devam edilecektir.

EBYS kapsamında Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) 11 Ocak 2016 tarihinden itibaren merkez teşkilatımızda (ekonomi@hs01.kep.tr) devreye alınmıştır. İlerleyen süreçlerde peyderpey Taşra Teşkilatımızın büyük bir kısmı EBYS'ye entegre bir şekilde KEP kullanımına başlamışlardır. Bu çerçevede anılan tarihten itibaren kamu kurumlarıyla e-yazışma paketi üzerinden firmalarla da standart paketler üzerinden KEP iletişim imkanı sağlanmıştır.

Diğer taraftan, Hükümetimizin bürokrasiyi azaltma ve hizmetlerin e-Devlet vasıtasıyla vatandaşlara sunulması vizyonu ve hedefi çerçevesinde, Bakanlığımızın hizmetlerinden yararlanmak üzere başvuru yapacak firmalarımızın evrak ve dosyalarını elektronik ortamda göndermelerine imkân sağlayacak çalışma tamamlanmış olup, bu uygulama 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla devreye alınmıştır.

Bu yeni uygulama ile birlikte, hâlihazırda bir otomasyon uygulaması kapsamında olmayan ve fiziksel olarak sunulan **evrakların Bakanlığımıza e-imzalı olarak KEP sistemi üzerinden sunulması** imkânı sağlanmış olmaktadır. Söz konusu evrak ve dosyalar, sağladığımız entegrasyon sayesinde EBYS üzerine aktarılacak ve bu sayede ilgili uzmana kadar gereği yapılmak üzere iletilecektir. Bu şekilde Bakanlığımıza ulaştırılan evraka verilecek cevaplar da yine aynı sistem üzerinden elektronik ortamda iletilecektir. Firma ve vatandaşlarımız 2018 yılı ilk çeyreğinde hem eski hem de yeni sistem üzerinden evraklarını sunabilecek, ancak 1 Nisan 2018 itibarıyla eski sistem yerine tamamen yeni sistem kullanılacaktır.

Kullanılmış Makina İthalatı Uygulaması (KULESYA)

Firmaların yurtdışından getirecekleri kullanılmış makineleri ithal etmek üzere yapacakları izin başvurularını elektronik ortamda yapılmasına imkan tanıyan web tabanlı KULESYA uygulaması geliştirilmiştir. Bu uygulama ile firmalar başvurularının sonuçlarını Bakanlığımıza gelmeden KULESYA sistemi üzerinden takip edebilmektedir. Ayrıca sistem üzerinden yapılan başvurular yine elektronik ortamda anlık olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na (GTB) gönderilmektedir. Bu sayede talep sahibi firma Bakanlığımıza gelmeye ihtiyaç duymadan adı geçen Bakanlığın üzerinden elektronik ortamda giden belgesiyle ilgili işlemlerini yapabilmektedir. Bunun yanında İthalat Genel Müdürlüğü belirlenen formatta ihtiyaç duyduğu raporlamaları sistem üzerinden alabilmekte ve GTB'ye iletilen belgelerin durumunu anlık olarak sorgulayabilmektedir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI**

İthalat Genel Müdürlüğü

Kullanılmış Eşya İthalatı İzin Başvurusu

- 📄 [FİRMA KULLANMA KILAVUZU](#)
- 📄 [İSTENEN BELGELER](#)
- 📄 [DİLEKÇE](#)
- 📄 [2018/1 sayılı Tebliğin İçeriği](#)

KULLANICI.....:	____	Giriş	Kullanıcı Oluştur
ŞİFRE.....:	____		Şifremi Unuttum
MAIL.....:	____		

Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemi (PGDBİS)

Bakanlığımız koordinasyonunda 10 farklı kamu kuruluşunca yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi (PGD) sonuçlarının elektronik ortamda kaydedilmesi amacıyla PGDBİS kurulmuştur. PGDBİS'in temel amacı, yetkili tüm kuruluşlarca yürütülen denetimlerin sonuçlarının diğer kuruluşların da bilgisine ve kullanımına açılarak, denetimlerin programlanması ve önceliklendirilmesinde kuruluşlara destek olmaktır. Sistem bu anlamda sadece kamu kuruluşlarının kullanımına açıktır. Sisteme, PGD sonuçlarına ilişkin dönemsel ve yıllık denetim verilerinin yanı sıra, denetimlerde tespit edilen güvensiz ve uygunsuz ürünlerle ilgili bilgiler de kaydedilmektedir.

Sistemin günümüz ihtiyaçlarına karşılık verebilmesini teminen kullanıcı dostu bir yapıya kavuşması, daha verimli bir biçimde çalışabilmesi amacıyla gerek sistem ve teknik altyapı, gerekse ara yüz olarak yeniden yapılandırılması için bir hizmet alımı gerçekleştirilmiş ve söz konusu çalışma Temmuz ayında tamamlanarak uygulamanın yeni versiyonu hizmete alınmıştır.

Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Portalı

Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış olup, YOİKK platformunun yapısı, işleyişi, Türkiye'deki yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların güncel durumu ile yatırımcıları ilgilendiren temel süreçlere ilişkin ayrıntılı bilgiye erişim imkânı sağlamaktadır. Ayrıca, Sayın Başbakan başkanlığında toplanan Yatırım Danışma Konseyi toplantılarının dokümanlarına da yer verilen portal kapsamında, yatırımcıların yatırım süreçleriyle ilgili yaşamakta oldukları sorunları ilgili teknik komitelere iletmelerine imkân sağlayacak bir yapı da yer almaktadır.

YOİKK Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu

YOİKK Portalında YOİKK Teknik Komite çalışmaları ve Yatırım Danışma Konseyi hakkında bilgiler yer almaktadır.

Abone Olun
E-posta adresinizi kaydedin, yeniliklerden haberdar olun!
E-posta adresiniz:

Teknik Komite Üye Girişi
 Teknik komite üyeleri için [Giris](#).

Hoşgeldiniz
Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Portalında yer alan bölümler aşağıdaki gibidir:
* YOİKK yapısı ve işleyişi hakkında güncel bilgiler.
* YOİKK Yönlendirme Komitesi faaliyetleri hakkında dokümanlara.
* Türkiye Yatırım Danışma Konseyi toplantıları ile ilgili bilgilere.
* Yatırım ortamını iyileştirme reform programı kapsamında bugüne kadar gerçekleştirilen projelere erişebilirsiniz.

Etkinlik Takvimi
Ocak 2015

P	PT	S	Ç	P	C	Ct
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Güncel Duyurular
2014-2015 YOİKK Eylem Planı açıklandı
3 Temmuz 2014 tarihinde Ekonomi Bakanı Sn. Nihat Zeybekçi başkanlığında gerçekleştirilen 20. YOİKK Toplantısı neticesinde kamuoyuna açıklandı. Eylem planlarına erişmek için tıklayınız.

Dahilde İşleme Rejimi (DİR)

Firmalara verilen Dahilde İşleme İzin Belgeleri ile ilgili firma başvurularının alınmasından başlayarak, ihracat işleminin kapatılmasına kadar geçen süreçteki tüm işlemlerin elektronik imza kullanılarak yapılabilmesini sağlamaktadır.

KamuNet Ağına Katılım ve Aktif Veri Paylaşımı

21 Haziran 2017 tarih ve 30103 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamunet Ağına Bağlanma ve Kamunet Ağının Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"de belirtilen amir hükümler çerçevesinde, Bakanlığımızın diğer kamu kurumları ile çeşitli Protokoller kapsamında yapmakta olduğu veri paylaşımının KamuNet ağı üzerinden sağlanması da Bakanlığımızın öncelikli çalışmaları arasında yer almıştır.

Bu kapsamda, Bakanlığımızın KamuNet ağına geçmesi için çalışmalar 24 Mayıs 2017 tarihinde başlatılmıştır. Yapılan bu çalışmaların neticesinde, Bakanlığımızın 1 Ekim 2017 tarihi itibarıyla Kamunet'e dahil olmasına dair sözleşme Türk Telekom firması yetkilileriyle 18 Eylül 2017 tarihinde imzalanmıştır.

Bakanlığımızın KamuNet'e entegre olması kapsamında yapılan teknik çalışmalar neticesinde 13 Kasım 2017 tarihi itibarıyla Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile, 15 Kasım 2017 tarihinde

Gelir İdaresi Başkanlığı ile, 21 Aralık 2017 tarihi itibarıyla de Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile, 2 Şubat 2018 tarihi itibarıyla Türk Standartları Enstitüsü ile, 16 Şubat 2018 tarihi itibarıyla Kamu Sertifikasyon Merkezi ile karşılıklı veri trafiğinin KamuNet ağı üzerinden sağlanmasına başlanmıştır.

Öte yandan, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılan veri paylaşımının KamuNet üzerinden fiilen yapılması için gerekli çalışmalar ise devam etmekte olup, ilgili kurum ve kuruluşlar entegrasyona hazır olduklarında o kurumlar ile olan veri trafiği de KamuNet sanal ağına taşınacaktır.

Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi

www.teknikengel.gov.tr adresinden erişime açık olan internet sitesinde, üretici ve ihracatçılarımızın dış pazarlara girişte karşılaştıkları etiketleme, işaretleme, ambalajlama, karantina şartı gibi teknik düzenlemeler ile test ve belgelendirme işlemlerinden kaynaklanan teknik engellerin önlenmesine yönelik mekanizmalara yer verilmiştir. Sitenin ticarette teknik engeller hakkında ihracatçılarımızın bilgilendirilmesini ve karşılaştıkları sorunların çözümünü sağlayacak en önemli platform haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Serbest Bölgelerde Coğrafi Bilgi Sistemi ve Süreç Yönetimi Otomasyonu Kurulması

2014-2016 Bakanlığımız Yatırım Programında yer alan "Serbest Bölgelerde Coğrafi Bilgi Sistemi ve Süreç Yönetimi Otomasyonu Kurulması" projesi SEB-ATLAS adı altında hayata geçirilmiş olup, Serbest Bölgeler bazında devreye alma çalışmaları devam etmektedir.

Bakanlığımız e-Devlet Uygulamalarının e-Devlet Kapısına Entegrasyonu Çalışması

Bakanlığımız e-Devlet Uygulamalarının e-Devlet Kapısına entegrasyonu amacıyla yapılan çalışma neticesinde ilk olarak EBYS üzerinden çıkartılan evrakların evrak takip sistemi e-Devlet kapısına 4 Temmuz 2017 tarihi itibarıyla entegre edilmiş durumdadır.

Benzer şekilde, Bakanlığımız e-imza altyapısını kullanmakta olan ve Bakanlığımızın firmalarımıza yönelik verdiği hizmetleri içeren diğer otomasyon projelerinin de (DİR, SBBUP, TAREKS, Kullanılmış

Eşya ve İthal Lisansları) e-Devlet kapısına entegrasyonu çalışmaları 30 Kasım ve 28 Aralık 2017 tarihlerinde yapılan 2 ayrı çalışma ile tamamlanmıştır. Bu sayede, söz konusu uygulamaları kullanmak isteyen firmalarımıza e-Devlet kapısından da hizmet sunulmaya başlanmıştır.

Bakanlığımız e-Devlet Uygulamaları ve Web Portalinin Güvenliğini Arttırmaya Yönelik Çalışmalar

Bakanlığımızda kullanılan web tabanlı otomasyon projeleri çok katmanlı mimari kullanılarak geliştirilen uygulamaları olup, söz konusu uygulamalara web üzerinden giriş yapılabilmesi için aralarında e-imza da bulunan birden fazla güvenlik aşamasından geçilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, söz konusu uygulamalara erişim konusunda ilave güvenlik tedbirlerinin alınması için yürütülen çalışma tamamlanarak 2017 yılı içinde devreye alınmıştır. Bu çalışmayla, son dönemde kullanımı giderek artmakta olan güvenli iletişim kuralı olan HTTPS'e (Hypertext Transfer Protocol Secure) geçilmesi işlemi tamamlanmıştır. Bu sayede, uygulamalarımızın kullanıcılarıyla sistemlerimiz arasındaki iletişime dışarıdan müdahale imkânı ciddi oranda azaltılmış olmaktadır.

Çalışmayla birlikte hem uygulamalarımızın kullandığı e-imza altyapısı yeni protokole uyumlu hale getirilmiş hem de web tabanlı olan tüm e-devlet uygulamalarımız (e-imza kullanan/kullanmayan) ve web portalimiz bu altyapıya uygun çalışır kılınmıştır.

Bakanlığımız e-İmza Altyapısının ve Güvenliğinin Geliştirilmesi Çalışmaları

Bakanlığımız kamuda e-imza ve web tabanlı e-devlet projeleriyle firmalarımıza hizmet vermeye başlayan ilk kurumlardan biri olma özelliğine sahiptir. İhracat, ithalat, yatırım teşvik, serbest bölgeler, dış ticaret denetimleri gibi muhtelif alanlarda 2005 yılından bu yana hayata geçirilen, e-Devlet uygulamaları hâlihazırda 70.000'den fazla iç ve dış kullanıcıya hizmet verilmektedir. Ayrıca, özellikle EBYS gibi tüm teşkilatlarımızdaki iş süreçlerini doğrudan ilgilendiren projelerin devreye alınmasıyla birlikte Bakanlığımız tüm personeli de e-Devlet uygulamalarını günlük çalışmalarında aktif olarak kullanmaya başlamıştır.

Son yıllarda hizmete sokulan e-devlet uygulamalarıyla Bakanlığımız e-imza altyapısının çok daha yoğun biçimde ve kritik görevlerde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Bu nedenle, söz konusu altyapının teknolojik açıdan güncel tutulması e-devlet uygulamalarımızın sağlıklı ve istikrarlı biçimde 7/24 esaslı hizmet vermeye devam etmesi hem de e-imzanın kendisinin de bir bilgi güvenliği unsuru olması bakımından Bakanlığımız bilgi güvenliği altyapısının güçlü kılınması anlamında hayati öneme haizdir.

Bu düşünceden hareketle, Bakanlığımız e-imza uygulamasının üzerinde çalıştığı altyapının güncelleştirilmesi ve güvenliğinin arttırılması için başlatılan teknik çalışma 2017 yılı içinde tamamlanarak, e-imza uygulamasının eş zamanlı olarak 4 sunucu üzerinde ve aktif-aktif ilkesiyle tam yedekli olarak çalışması (Coherence) imkânı sağlanmış olup, bu sayede Bakanlığımız e-imza altyapısının en güncel teknolojik altyapıya kavuşması sağlanmıştır.

İthal Lisansları Uygulaması (TPS-Lisans)

Firmaların yapacakları ithal lisansı başvurularını kolaylaştırmak için elektronik ortamda başvuru yapmasına imkan tanıyan web tabanlı TPS-Lisans uygulaması geliştirilmiş ve 2016 yılında devreye alınmıştır. Bu uygulamada, firmalar hem başvurularını yapabilmekte hem de başvurularının sonuçlarını

Bakanlığımıza gelmeden yine uygulama üzerinden takip edebilmektedirler. Ayrıca İthal İzin Belgeleri oluşturulan bilgi akışı sayesinde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na (GTB) da gönderilmektedir.

Buna ilave olarak, 2017 yılında tamamlanan ve 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla devreye alınan geliştirme çalışmasıyla firmalar bahse konu uygulamaya elektronik imza ile giriş yapıp başvurularını elektronik ortamda yapabilir hale gelmişlerdir. Bunun yanı sıra, İthalat Genel Müdürlüğü belirlenen formatta ihtiyaç duyduğu raporlamaları sistem üzerinden alabilmekte ve GTB'deki belgelerin durumunu anlık olarak sorgulayabilmektedir.

İthalat Genel Müdürlüğü İthal Lisansları Takip Programı

KULLANICI	____	Tamam
SİFRE	____	

Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi

Firmalara verilen Yatırım Teşvik Belgelerinin, belge düzenlenme aşamasından başlayarak yatırımın kapatılmasına kadar geçen süreçteki tüm işlemlerin ve yabancı sermaye firmalarının bilgilerinin takip edilmesini sağlayan bir projedir.

Söz konusu uygulamanın e-imza kullanılarak elektronik ortama taşınması ve ilgili kamu kurum/kuruluşlarla elektronik veri akışının kullanılması çalışmaları devam etmekte olup, çalışmanın 2018 yılı ilk yarısı itibarıyla tamamlanması öngörülmektedir. Bu sayede, firmalarımızın teşvik belgesi süreçleri tamamen elektronik ortama aktarılmış olacaktır.

Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS)

Güvenlik, kalite ve standartlara uygunluk açısından tüketicimizi ve üreticimizi korumak amacıyla gerçekleştirilen ithalat ve ihracat denetimlerinin risk esaslı olarak yapılmasına imkân veren web tabanlı bir yazılımdır. TAREKS'in amacı, ihracat ve ithalat aşamalarında uygulanan denetimlerin, ekonomik ve ticaret koşullarına uygun, son teknolojinin imkânlarından yararlanarak çağdaş bir anlayışla gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

Bakanlığımızın yürüttüğü ihracatta ticari kalite, ithalatta ürün güvenliği denetimlerinin iş ve işlemleri TAREKS kapsamında gerçekleştirilmektedir. 2017 yılı sonu itibarıyla, sistemden faydalanan firma sayısı yaklaşık 53 bine, kullanıcı sayısı 89 bine ulaşmıştır. Bu yıl Eylül ayı itibarıyla, Sistem'in risk analizi yapısının güçlendirilmesini ve etkinliğinin artırılmasını teminen "TAREKS Veri Madenciliği Yöntemleriyle Skolama Algoritması Oluşturulması" çalışmalarına başlanmış olup, söz konusu algoritmanın TAREKS'e entegre edilmesi çalışmalarına başlanmıştır.

Yurt Dışı Sermaye Yatırımları Modülü

Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin yurtdışındaki yatırımlarını tespit etmek amacıyla yaptığı Yurtdışı Yatırım Anketi çalışmaları 17 Nisan – 23 Mayıs 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Bu yıl yapılan veri toplama çalışması kapsamında, 2016 yılında gerçekleştirilen anket ile oluşturulan "T.C. Ekonomi Bakanlığı Yurtdışı Yatırım Veritabanı" içerisinde kaydı bulunan 1.170 yatırımcının yanısıra, 2016 yılı içerisinde yurtdışına bankacılık sistemi üzerinden gerçekleştirilen sermaye transferleri de incelenerek tespit edilen yatırımcılar da dahil, toplam 1.484 gerçek ve tüzel kişiye anket bildiriminde bulunulmuştur. Bu yıl veritabanımızda kayıtlı yatırımcı sayısı 1.602'ye yükselmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen doğrudan yatırım verileri toplulaştırılarak T.C. Merkez Bankası tarafından açıklanan Ödemeler Dengesi Bilançosunda ve Uluslararası Yatırım Pozisyonu İstatistiklerinde yerini almakta, uluslararası yükümlülüklerimiz doğrultusunda da IMF ve OECD gibi uluslararası kuruluşlara bildirilmektedir.

Diğer taraftan, doğrudan ve dolaylı tüm yurtdışı yatırımlara ilişkin derlenen bilgiler Bakanlığımız tarafından, ülkemizin taraf olduğu ikili ve çok taraflı ticari ve ekonomik anlaşmaların müzakerelerinde, yurtdışında yatırımları bulunan girişimcilerimize yönelik politikaların geliştirilmesinde ve yatırımcılarımızın karşılaştıkları zorlukların aşılmasına yönelik ticaret diplomasisi faaliyetlerimizde kullanılmaktadır.

Hususi Pasaport Modülü (Yeşil Pasaport)

Memurların yararlandığı imkânlardan devlete hizmet eden ihracatçıların da yararlanması amacıyla projelendirilen Hususi Pasaport Modülü dijital ortamda hazırlanarak hayata geçirilmiştir.

Hususi Pasaport Modülü; mal ve hizmet ihraç eden İhracatçılara Hususi Damgalı Pasaport Verilmesi Kararının 23/03/2017 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle kullanıma açılmıştır.

Modül Bakanlığımızın yanı sıra, İhracatçı Birlikleri ve Bölge Müdürlükleri tarafından kullanılmaktadır. Modül; Hususi pasaport almaya hak kazanan ihracatçı firmaların bilgilerini tutmanın yanı sıra, başvuru yapmış kişiler, pasaport almış kişiler ve modülü kullanan kişilerin bilgilerine ulaşılabilir. Ayrıca istatistiksel bilgiler de mevcuttur.

Sistemin kullanıcı dostu bir yapıya kavuşması, daha verimli ve güvenilir bir biçimde çalışması için programlama ve tasarımı Bilgi İşlem Daire Başkanlığı personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.

Merkezi Sicil Sistemi Veri Paylaşım Projesi (MERSİS)

Bakanlığımız ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı arasında veri paylaşımını düzenleyen ek hükümler getiren 16/05/2017 tarihli Ek Protokol kapsamında hayata geçirilen MERSİS (Merkezi Sicil Sistemi) Veri Paylaşım projesi Bakanlığımız ilgili birim personelinin erişimine açılmıştır. Proje kapsamında yetkilendirilen kullanıcılarımız Mersis Numarası, Vergi Numarası, Firma Unvanı gibi verilerden sorgulama yaparak tüzel kişiliklere ilişkin ihtiyaç duyulan detaylı verilere ulaşabilmektedir. Kullanıcılardan gelen talepler WEB Servisleri aracılığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı sunucularından sorgulanarak yetkilendirilmiş personelimize sunulmaktadır.

Ayrıca benzer WEB Servis altyapıları oluşturularak Bakanlığımız tarafından geliştirilmiş bazı

[illegible]

Serbest Bölgeler Uygulaması Tek Pencere Entegrasyonu

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tek Pencere sisteminin e-belge uygulaması ile Bakanlığımız Serbest Bölgeler Bilgisayar Uygulama Programı entegrasyonu tamamlanarak devreye alınmıştır. Bu kapsamda Serbest Bölgelerde düzenlenen Gümrük Beyannamesi ekinde kullanılması zorunlu işlem formu bilgileri, Bölge Müdürlüklerimizin onayını takiben Tek Pencere sistemine elektronik olarak gönderilmekte ve Belge Numarası almaktadır.

İthalat Gümrük Vergisi Sorgulama Ekranı

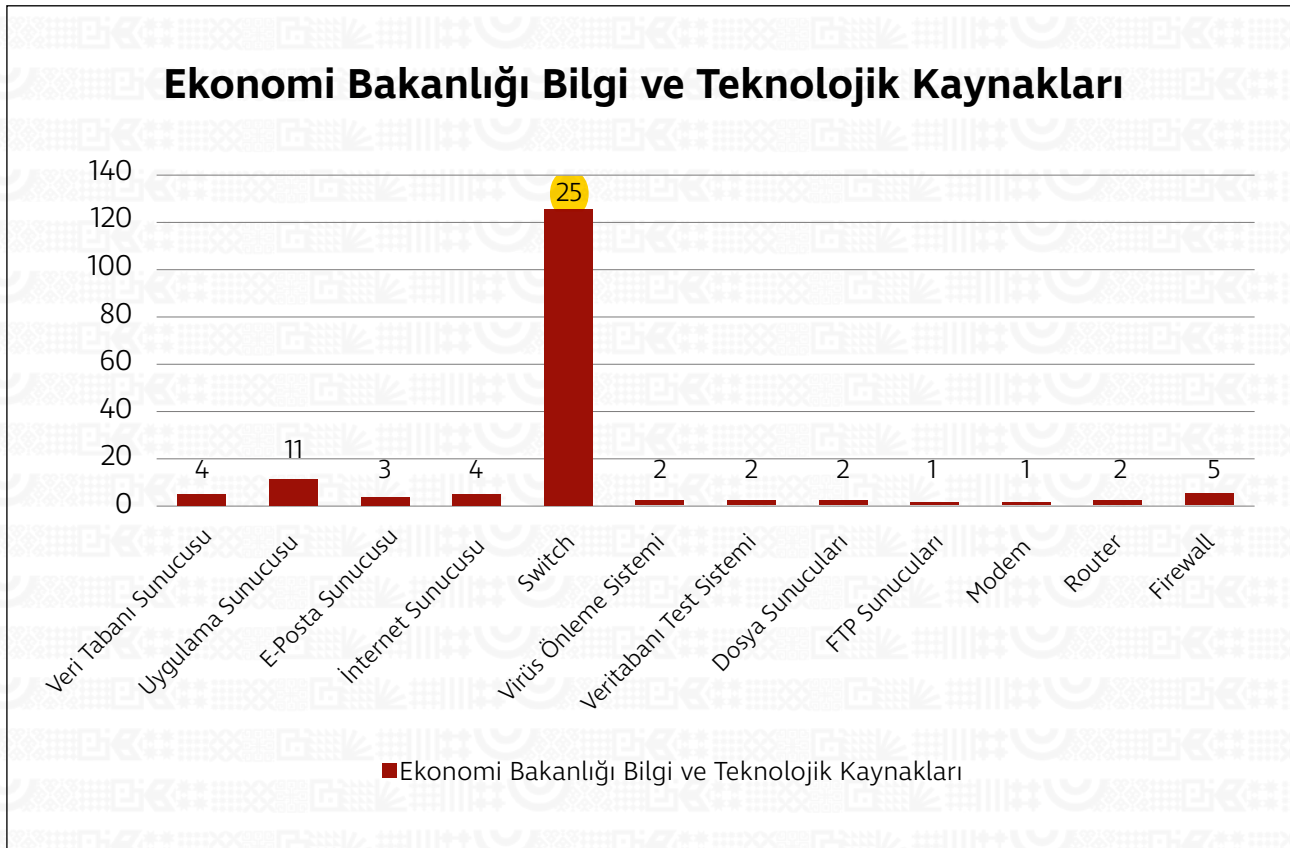
6 ve 12 li G.T.İ.P. (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) bazında ithal edilecek maddelerin ithalatına uygulanacak Gümrük Vergisi, İlave Gümrük Vergisi, Toplu Konut Fonu, Dampinge Karşı Önlemler ile Korunma Önlemleri ile ilgili bilgilerin sorgulamasına imkan sağlayan İthalat Gümrük Vergisi Sorgulama Ekranı hazırlanmıştır.

Felaket Kurtarma Merkezi ve İş Sürekliliği Merkezi Altyapı İyileştirme Çalışmaları

Olası bir felaket durumunda kurumumuz Bilişim hizmetlerini kesintisiz yürütebilmek amacı ile 2015 yılında tamamlanarak devreye alınan Bakanlığımız Felaket Kurtarma Merkezi ve İş Sürekliliği merkezinin bilgi işlem altyapısının güçlendirilmesi çalışmalarına 2017 yılında da devam edilmiştir. Bu kapsamda, söz konusu merkezin ihtiyaç duyduğu yeni nesil disk cihazı ve uygulama sunucularının alımı yapılarak kurulumları tamamlanmıştır.

Bakanlığımızda kullanılan bilgi teknolojisi donanımının dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

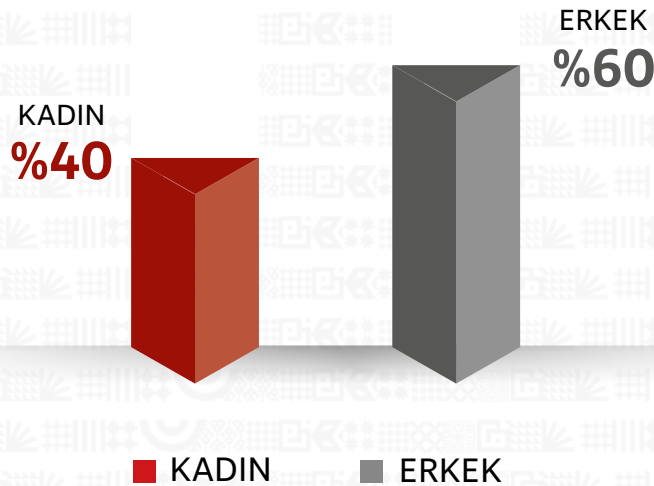

5. İnsan Kaynakları

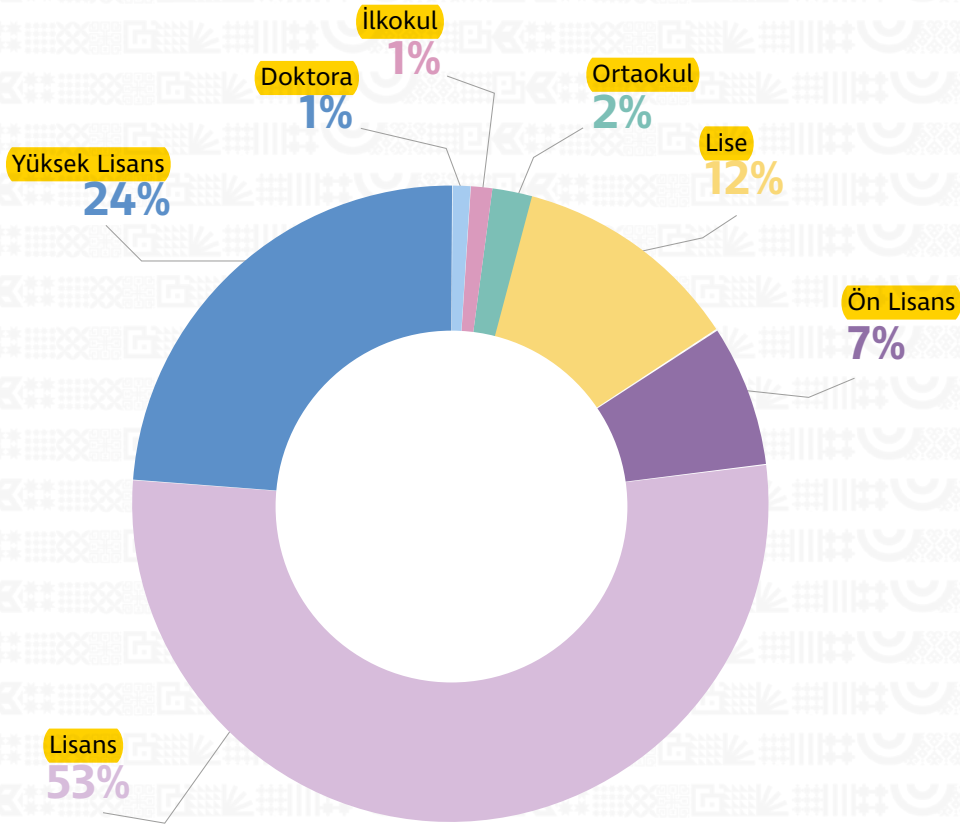
2017 yılı sonu itibarıyla Bakanlık Merkez, Taşra ve Yurtdışı teşkilatında görevli personelin kadro statüsü ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	Statü	Erkek	Kadın	Toplam
MERKEZ	Kadrolu (657 sayılı Kanun)	664	383	1047
	Kadro Karşılığı Sözleşmeli	236	255	491
	Sözleşmeli Personel (506 sayılı Kanun)	12	21	33
	Sürekli İşçi	10	6	16
	Sözleşmeli Personel (933 sayılı Kanun)	4	3	7
Merkez Toplam		926	668	1594
TAŞRA	Kadrolu (657 sayılı Kanun)	300	151	451
	Kadro Karşılığı Sözleşmeli	47	13	60
	Sözleşmeli Personel (506 sayılı Kanun)	2	1	3
	Sürekli İşçi	1	2	3
Taşra Toplam		350	167	517
YURTDIŞI	Kadrolu (657 sayılı Kanun)	83	18	101
	Sekreter-Uzman (657 sayılı Kanun 4/B mad.)	42	68	110
	Sürekli İşçi	-	1	1
Yurtdışı Toplam		125	87	212
GENEL TOPLAM		1401	922	2323

Bakanlık personelinin cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki grafikte olduğu gibidir:

Bakanlık personelinin eğitim durumunu gösterir grafik aşağıda yer almaktadır:

6. Sunulan Hizmetler

Bakanlığımız, faaliyetlerini 637 sayılı Ekonomi Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili diğer mevzuat çerçevesinde sürdürmektedir. Bu kapsamda yürütülen faaliyetlerin bazıları aşağıda özetlenmiştir:

- ♦ Dış ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikalarının belirlenmesine yardımcı olmak ve belirlenen dış ticaret politikasını geliştirmek ve yürütmek, bu süreçte kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarını koordine etmek
- ♦ Ekonomik faaliyetlerin dış ticarete dönük olarak yapılandırılması için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu tedbirlerin ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşlarınca uygulanmasının ve koordinasyonunun sağlanması konusunda çalışmalar yürütmek
- ♦ Mal ve hizmet ihracatının geliştirilmesi ve sürdürülebilir ihracat artışının sağlanmasına yönelik pazara giriş, devlet destekleri, tanıtım, bilgilendirme, ihracat engellerinin bertarafı, vb. faaliyetleri yürütmek ve koordine etmek
- ♦ Üreticilerimizin ve ihracatçılarımızın uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmaya yönelik yardım ve teşvikleri uygulamak
- ♦ Ülkemiz üreticilerine ihracat yapabilecekleri pazarları araştırmak ve üreticileri bu pazarlara yönlendirmek
- ♦ İhracatın yasal olarak düzenlenmesini ve kontrolünü yürütmek
- ♦ İthalatın yerli üretici açısından haksız rekabete sebep olmayacak ve daha elverişli rekabet koşulları oluşturacak şekilde düzenlenmesini ve kontrolünü yürütmek
- ♦ Dış ticarete konu ürünlerin güvenli, mevzuata ve standartlara uygun olmasını sağlamak, bu amaçla ithalatta ve ihracatta denetim yapmak ve yaptırmak, ticarete teknik engellerin

- önlenebilirliğine ilişkin çalışmalar yürütmek, ürün güvenliği, teknik düzenlemeler ve denetimlere dair mevzuat, politika ve uygulamaları koordine etmek
- ♦ Yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik faaliyetler yürütmek
- ♦ Yatırım teşviklerinin ülke ekonomisi yararına etkin bir şekilde düzenlenmesini temin amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuatı hazırlamak ve uygulamak
- ♦ Yurtdışındaki Türk yatırımlarının korunmasına yönelik tedbirleri almak
- ♦ Ülkemiz ihracatçı ve iş adamlarının yurtdışındaki haklarının ve çıkarlarının korunmasına yönelik girişimleri yapmak ve gerekli tedbirleri almak
- ♦ Serbest bölgeleri ülke ekonomisi yararına faaliyet gösterecek şekilde düzenlemek; özel ekonomi bölgeleri, lojistik merkezler, dış ticaret merkezleri kurulması, yönetilmesi ve işletilmesine dair düzenlemeleri yapmak ve uygulamak
- ♦ Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının dış ticareti ilgilendiren uygulamalarının koordinasyonunu yapmak
- ♦ Ülkemizin uluslararası ticari ve ekonomik platformlarda temsilini sağlamak, bu platformlarda uluslararası düzenlemelerin ülkemiz ticareti ve ekonomisi lehine sonuçlanması için katkıda bulunmak; ülkemizin yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla olan ikili, bölgesel ve çok taraflı ticari ve ekonomik ilişkilerini düzenlemek, yürütmek ve bu konularda ilgili mevzuatı çerçevesinde anlaşmalar yapmak; uluslararası kuruluşların Bakanlığın yetki ve görev alanına giren konulardaki çalışmalarını takip etmek ve bu konularda görüş oluşturmak
- ♦ Dünyadaki sektör ve piyasa eğilimlerini takip etmek ve bu doğrultuda milli politikalar üretmek
- ♦ Bakanlığın görev alanları çerçevesinde AB ile ilişkiler ve Gümrük Birliği kapsamında koordinasyon ve uyum çalışmalarını yürütmek
- ♦ Bakanlık faaliyet alanları ile ilgili iç ve dış gelişmelerden ilgili kamu ve sektör kuruluşlarını bilgilendirmek

7. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinde etkin bir iç kontrol sistemi kurulması öngörülmüştür. 5018 sayılı Kanun'un 55'inci maddesinde, iç kontrol, "idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak, faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü" olarak tanımlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, kamu idarelerinin; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlayacakları hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede, Bakanlık Makamı'nın Onay'ı ile hazırlık çalışmaları başlayan "2013-2017 Ekonomi Bakanlığı Stratejik Planı" tamamlanarak, Bakanlık Makamı Onayı ile 01 Ocak 2013 tarihinden itibaren uygulamaya konulmuştur.

2013-2017 Stratejik Planı'nın uygulanmasına ilişkin olarak, Maliye Bakanlığı'nın e-bütçe sistemine girilen üçer aylık raporlamaların yanısıra 2017 yılı Yarıyıl İzleme ve Değerlendirme Raporu hazırlanarak Üst Yönetici ve Bakanlık Birimleri'ne sunulmuştur.

2013 yılı başından itibaren uygulanmakta olan Ekonomi Bakanlığı 2013-2017 Stratejik Planı'nın 2017 yılı sonunda uygulama süresi sona ermiş olup, "5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" ve "Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümleri uyarınca, 2018- 2022 yıllarını kapsayan "Ekonomi Bakanlığı Stratejik Planı"nın hazırlanması çalışmaları Bakanlık Makamı'nın Onay'ı ile uygun görülmüştür. Stratejik planlama sürecinde ikinci adım olarak Stratejik Plan çalışmalarını yürütmek üzere Stratejik Plan Kurulu (SPK), Stratejik Planlama Yürütme Komitesi (SPYK) ve Birim Çalışma Gruplarından oluşan Stratejik Planlama Ekibi Müsteşarlık Makamı'nın Onay'ı ile ihdas edilmiştir. İlgili mevzuat hükümleri çerçevesinde planın tüm Bakanlık Birimlerinde sahiplenilmesi ve katılımcılığın sağlanması amacıyla 22 Kasım 2016 tarihinde Bakanlık Makam'ı tarafından 2016/10 sayılı Genelge yayımlanmıştır. Stratejik planlama sürecinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla çalışmalar, tüm birimlerin katılım ve katkılarıyla yürütülmüş ve taslak plan hazırlanmıştır. Söz konusu taslak, Kalkınma Bakanlığı'nın değerlendirmelerine sunulmuştur. İlgili kurum tarafından yapılan değerlendirmeler göz önünde bulundurularak Stratejik Plan'a nihai şekli verilmiş ve 01 Ocak 2018 tarihi itibarıyla uygulamaya konulmak üzere Bakanlık Makamı Onay'ı alınmıştır.

Ayrıca, 2017 yılı içerisinde Bakanlığımız ana hizmetleri ile birlikte danışma, denetim ve yardımcı birimlerinde ve yurt dışı teşkilatında belirlenen 3 pilot Müşavirliğimizde iç kontrol uygulamaları kapsamında hizmet süreçlerinin belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır.

Diğer taraftan, Bakanlık'ta İç Kontrol Sisteminin Kurulması çalışmalarına başlanması için 2013 yılında Müsteşarlık Makamı'nın Onayı ile Üst Yönetici, Üst Yönetici Yardımcıları ve harcama birimlerinin amirlerinin katılımıyla "İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu" ve teknik düzeyde çalışmaları yürütmek üzere de "İç Kontrol Çalışma Grupları" oluşturulmuş; 2014 yılı içinde Bakan değişikliğinin akabinde aynı yıl Kasım ayı içinde Müsteşarlık Makam Onayı ile Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda, Bakanlık bünyesindeki mevcut iç kontrol uygulamalarının iç kontrol standartlarına göre gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi çalışmalarına başlanılmıştır.

Bu kapsamda, çalışmaları izlemek ve iç kontrol sisteminin işleyişi ve geliştirilmesine ilişkin politika düzeyinde yönlendirmeler yapmak amacıyla, Üst Yönetici, Üst Yönetici Yardımcıları ve harcama yetkililerinin katılımıyla "İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu" ve birimlerde teknik düzeyde çalışmaları yürütmek üzere, Bakanlığımız harcama birimleri bünyesinde bir ekip liderinin Başkanlığında işler ve süreçler hakkında yeterli tecrübe sahibi personelin katılımıyla "İç Kontrol Çalışma Grupları"nın yeniden oluşturulması uygun görülmüştür.

Ancak, Maliye Bakanlığı Merkezi Uyumlaştırma Birimi tarafından İç Kontrol Standartlarına ilişkin değişikliğe gidileceğine dair bilgilendirme yapıldığından İç Kontrol Sisteminin Kurulması ve Uygulanması yönündeki çalışmalara İç Kontrol Standartlarına ilişkin değişikliğin yayımlanması akabinde çalışmaların tamamlanması planlanmıştır.

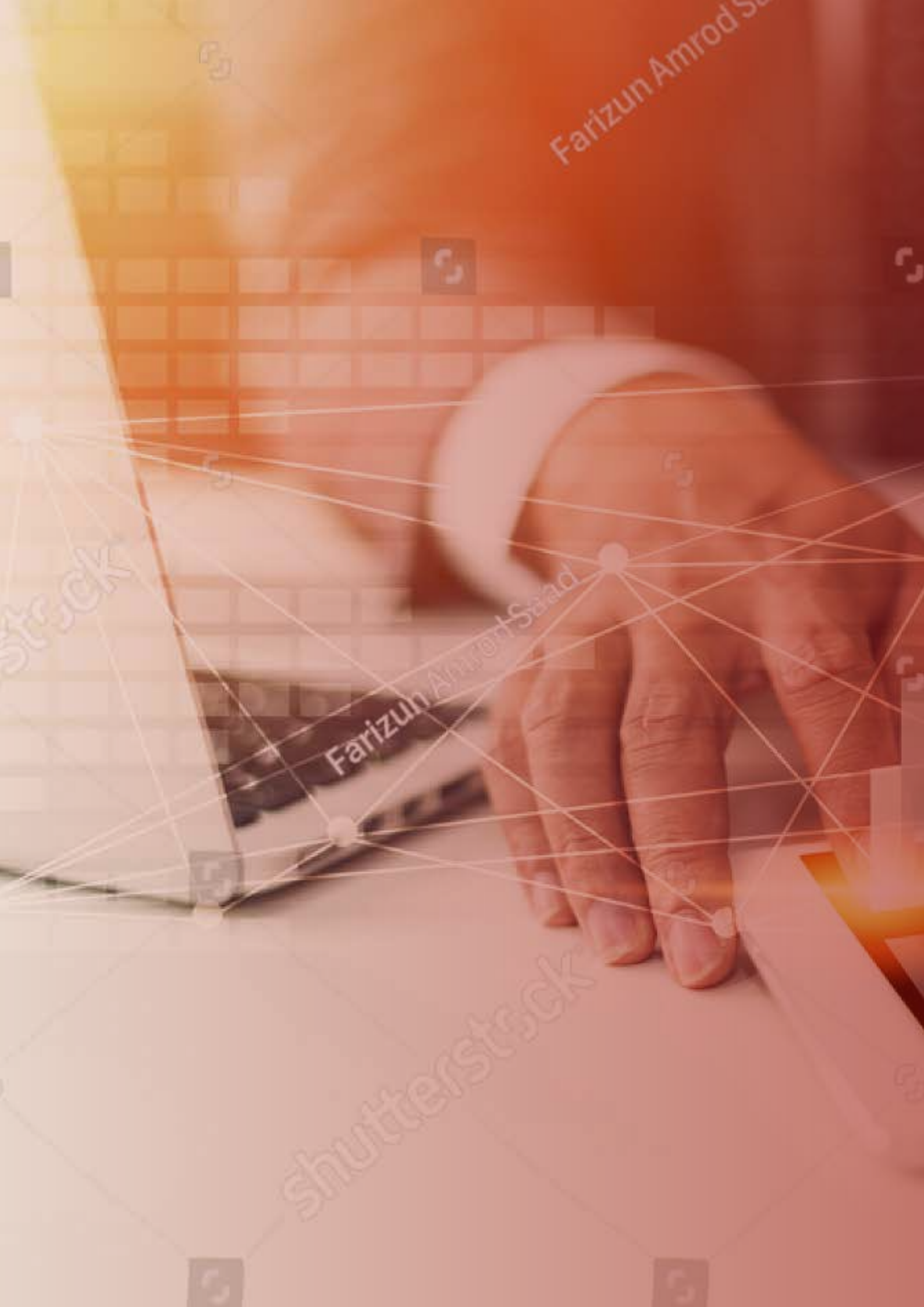
8. Ön Mali Kontrol

Maliye Bakanlığı'nca hazırlanan "İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar" kapsamında; taahhüt evrakı ve sözleşme tasarıları, seyahat kartı listeleri, yan ödeme cetvelleri, kadro dağılım cetvelleri, ödenek aktarma işlemleri, sözleşmeli personel sayı ve sözleşmeleri ile yurtdışı kira katkısı ödemelerine ilişkin belgelerin ön mali kontrolü yapılmaktadır.

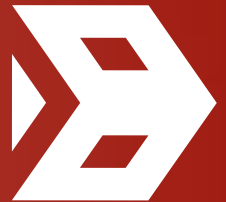
Ayrıca, Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve Kişilerden Alacaklara ilişkin 16 Seri No.lu Genel Tebliğ uyarınca açılan alacak takip dosyalarının bir sureti muhasebe birimine gönderilerek, ilgililer adına muhasebe kayıtlarına alınması sağlanmakta ve bahse konu dosyaların takibi yapılmaktadır.

Buna ilaveten, Bakanlığımız tarafından hazırlanan Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi kapsamında riskli alanlar dikkate alınarak gerekli kontroller titizlikle gerçekleştirilmektedir.

II. AMAÇ VE HEDEFLER

2013-2017 EKONOMİ BAKANLIĞI STRATEJİK PLANI

STRATEJİK AMAÇ 1

>> Mal ve hizmet üretimi ve ihracatının geliştirilmesini sağlamak; sürdürülebilir ihracat artışını desteklemek amacıyla katma değeri ve rekabet gücü yüksek ürünlerin ihracatını artırmak.

Stratejik Hedef 1.1

Yenilikçi fikirlere ve Ar-Ge'ye dayalı, katma değeri ve rekabet gücü yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin yatırım, üretim ve ihracat içindeki payı arttırılacaktır.

Stratejik Hedef 1.2

Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörlerinin uluslararası rekabet gücü arttırılacak ve istikrarlı şekilde büyümesi sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 1.3

İhracatçılarımızın dünya pazarlarında rekabet gücünün ve ihraç ürünlerimizin dünya pazarlarındaki payının arttırılması sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 1.4

Ara malı ithalatı bağımlılığı azaltılacak, sanayinin girdi tedarikinde etkinlik, güvenlik ve süreklilik sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 1.5

İhracatçılarımızın karşılaştıkları pazara giriş engelleri çözüme kavuşturulacak ve muhatabımız ülkelerin DTÖ mal ve hizmet ticaretine ilişkin düzenlemelere uyumu izlenecektir.

STRATEJİK AMAÇ 2

>> Ülkemizin yatırım potansiyelini geliştirmek ve yatırım ortamını iyileştirmek

Stratejik Hedef 2.1

Yatırımların teşvikine ve uluslararası doğrudan yatırımların arttırılmasına yönelik destek mekanizmaları geliştirilecek; uygulamaya ilişkin kapasite ve koordinasyon güçlendirilecek; uluslararası doğrudan yatırımların ülkemiz ihtiyacının en belirgin olduğu alanlara yönlendirilmesi sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 2.2

Yeni nesil serbest bölge anlayışı ile serbest bölgelerdeki altyapı ve faaliyet alanlarının geliştirilmesi dahil, gelişmiş altyapıya sahip yatırım alanları ile stratejik öneme ve gelişmiş altyapıya sahip lojistik imkanları oluşturulacaktır.

Stratejik Hedef 2.3

Yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik faaliyetler, öngörülen program çerçevesinde yürütülecektir.

STRATEJİK AMAÇ 3

>> İthalattan kaynaklanan zarar ve tehditleri önleyecek tedbirleri almak

Stratejik Hedef 3.1

İthalattan kaynaklanan zarar ve tehditlere karşı ülkenin üretim dallarının, uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde etkin bir şekilde korunması sağlanacaktır.

STRATEJİK AMAÇ 4

>> Kaliteli ve güvenli ürün arzını sağlamak

Stratejik Hedef 4.1

Piyasaya güvenli ürün arzının sağlanmasına yönelik yatay teknik mevzuat, uluslararası yükümlülüklerimiz gözönünde bulundurularak geliştirilecek ve uygulanacaktır.

Stratejik Hedef 4.2

Piyasa gözetimi ve denetiminde (PGD) etkin koordinasyon sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 4.3

İthal edilen ürünlerin teknik mevzuatına uygunluğu ve güvenliği ile ihracat ve ithalata konu ürünlerin ticari kalite yönünden uygunluğunun tespitine yönelik hukuki, teknik ve idari altyapı geliştirilecektir.

Stratejik Hedef 4.4

Güvenli ve kaliteli ürün arzına yönelik ikili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler ve ülkemiz hakları takip edilecek; ülkemiz uygulamalarının tanıtılması ve kabulü sağlanacaktır.

STRATEJİK AMAÇ 5

>> İkili, bölgesel ve çok taraflı ticaret ve yatırım ilişkilerini ülkemizin çıkarları doğrultusunda yürütmek'

Stratejik Hedef 5.1

İkili, bölgesel ve çok taraflı stratejilerimizin oluşturulmasında nicel ve nitel analiz yöntemlerinin etkin kullanımı sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 5.2

İkili ve çok taraflı platformlarda mal ve hizmet ticaretine ilişkin konularda ülkemiz çıkarları etkin şekilde takip edilecektir.

Stratejik Hedef 5.3

Avrupa Birliği ile ticari ve ekonomik ilişkilerde ülkemizin çıkarları etkin bir şekilde savunulacaktır.

Stratejik Hedef 5.4

Gümrük Birliği ve Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri kapsamında mevzuat uyumunun koordinasyonu etkin bir şekilde sürdürülecektir.

Stratejik Hedef 5.5

Gelişmekte olan ülkelerin çok taraflı ticaret sistemine entegrasyonu desteklenecektir.

Stratejik Hedef 5.6

Türkiye ile diğer ülkeler arasında ekonomik ve ticari konularda üst düzey ikili mekanizmalar oluşturulacaktır.

Stratejik Hedef 5.7

Türkiye'nin yatırımlar alanındaki ikili ve çok taraflı ilişkileri geliştirilecektir.

STRATEJİK AMAÇ 6

>> Ülke genelinde dış ticaret ve yatırımlar konusunda bilgi ve bilinci arttırmak

Stratejik Hedef 6.1

Dış ticaret ve yatırımlara ilişkin paydaşlar nezdinde bilgi ve bilincin artırılması sağlanacaktır.

Stratejik Hedef 6.2

Dış pazarlardaki ticari ve ekonomik gelişmeler ve fırsatlar takip edilerek, ihracatçılarımızın dış pazarlar hakkında bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanacaktır

STRATEJİK AMAÇ 7

>> Kurumsal gelişimi sürdürmek

Stratejik Hedef 7.1

Genel kabul gören standartlarda bilgi güvenliği uygulamaları hayata geçirilecektir.

Stratejik Hedef 7.2

E-devlet uygulamaları geliştirilecektir.

Stratejik Hedef 7.3

İnsan kaynakları yönetimi süreçleri ile personelin bilgi ve becerileri geliştirilecektir.

Stratejik Hedef 7.4

Fiziksel çalışma ortamı iyileştirilecektir.

Stratejik Hedef 7.5

Bakanlık'ta iç kontrol uygulamaları geliştirilecektir.

A. TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER

Bakanlığımız, 2017 Performans Programı dönemindeki temel politikalarını 10.Kalkınma Planı, 65.Hükümet Programı, 2017-2019 Orta Vadeli Program ve 2013-2017 Ekonomi Bakanlığı Stratejik Planı ile uyumlu olarak belirlemiştir.

10. Kalkınma Planı (2014-2018) içerisinde yer alan politikalarda,

- ♦ İhracatçıların yeni pazarlara erişmesine yönelik mevcut imkanlar iyileştirilecektir.
- ♦ Plan döneminde reel olarak ortalama ihracat artışının ithalat artışından yüksek olması, ihracatın ithalata olan bağımlılığının azaltılması, ihracat içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji imalat sanayii ürünlerinin payının yükseltilmesi, hizmet ihracatının artırılması ve çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.
- ♦ İhracatçıların yeni pazarlara erişmesine yönelik mevcut imkanlar iyileştirilecektir.
- ♦ İthalat bağımlılığını azaltmayı esas alan büyük ölçekli yatırımları ve stratejik sektör boyutlarını içeren yeni teşvik sistemi etkili olarak hayata geçirilecektir.
- ♦ Tüketime yönelik ihraç ürünlerinde özgün tasarım faaliyetleri özendirilecek, nitelikli tasarımcı yetiştirilmesi sağlanacak, patent tescili ve uluslararası marka oluşturulması desteklenecek, tanıtım ve pazarlama konusundaki destekler ihracatçıların ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilecektir.
- ♦ Türkiye'nin geleneksel ihracat pazarlarındaki payını düşürmeden ihracatta pazar çeşitlendirilmesi sağlanarak mal ve hizmet ihracatının artırılmasını teminen ihracatta hedef ve öncelikli ülkeler belirlenecektir.
- ♦ İhracat desteklerinde etkililik esas alınacak, gelişme potansiyeli olan sektörler öncelik verilecektir.
- ♦ Kredi artış hızını kontrol altında tutmaya yönelik alınan kararların yatırım ve istihdam üzerindeki olumsuz etkilerini önlemek amacıyla ihtiyaca göre kredi türlerinde farklılaştırmaya gidilecektir.
- ♦ Türkiye'nin ikili ve çok taraflı yükümlülükleri çerçevesinde yurtiçi üretimde yerli ara malı kullanımının ve katma değerin artırılması sağlanacaktır.
- ♦ e-Ticaretin, ihracatın artırılmasında etkili bir araç olarak kullanılması amacıyla gerekli mekanizmalar geliştirilecektir.
- ♦ Yerli ürünler gibi ithal ürünlerin de sağlık, çevre, enerji verimliliğine dair teknik düzenlemelere uygunluğu sağlanacaktır.
- ♦ Uluslararası hizmet ticareti müzakereleri kapsamında ülkemiz yatırımcılarının yurt dışında haklarının teminat altına alınması ve korunması sağlanacaktır.
- ♦ Türkiye'nin Gümrük Birliği'nden kaynaklanan yükümlülüklerinin üçüncü taraflarla ticaretinde ciddi bir ekonomik maliyet unsuru haline gelmemesi için gerekli tedbirler alınacaktır.
- ♦ Komşu ülkelerle ve bölge ülkeleriyle karşılıklı ekonomik faaliyetler artırılacak ve çeşitlendirilecektir.
- ♦ Tercihli ticaret anlaşması yapılan ülkelerle hedef ve öncelikli pazarlar için özel kredi programları hazırlanacaktır.
- ♦ Bölgesel ticaret anlaşmaları vasıtasıyla ticaretin kolaylaştırılması ve serbestleştirilmesine yönelik çabalar artırılacak ve yürürlük aşamasına gelmiş olan ticari düzenlemelere işlerlik kazandırılacaktır.

- ♦ Bölge ülkeleriyle hizmet ticareti ve yatırımlara ilişkin hükümler de içeren STA'lar yapılmasına dönük çalışmalar hızlandırılacaktır.
- ♦ Yatırım ve teşvik politikaları üretken bir ekonomik yapıyı destekleyecek mahiyette yürütülecektir. Mali piyasaların geliştirilmesi suretiyle de yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi ve ekonominin ihtiyaç duyduğu finansal kaynaklara uygun şartlarla erişilmesi sağlanacaktır.
- ♦ Yatırım teşvik uygulamalarında düzenli izleme ve değerlendirme gerçekleştirilecek, teşviklerin makroekonomik, sektörel ve bölgesel etkileri ölçülecek ve bu alanlarda kurumsal kapasitelerin geliştirilmesine öncelik verilecektir.
- ♦ Yatırım teşvik uygulamalarında maliyet-etkinlik, hesap verebilirlik, şeffaflık, öngörülebilirlik, esneklik, atıl kapasite oluşturulmaması ile verimlilik ilkeleri gözetilerek istihdam, yüksek katma değer ve ihracat artışına yönelik yatırım alanlarına öncelik verilecektir.
- ♦ Değer zinciri içerisinde markalaşma açısından stratejik avantaj kazandıracak yabancı firmaların satın alınması teşvik programları kapsamında desteklenecektir.
- ♦ Türkiye için kritik teknolojileri içeren stratejik yatırımların teşviki için kamunun altyapı yatırımlarının bir destek unsuru olarak kullanılmasına öncelik verilecektir.
- ♦ Öncelikli alanlarda üretim ve ihracat kapasitesini artıran uluslararası doğrudan yatırımlar, ithal girdilerde, stratejik ürün ve sektörlerde yerleştirmeyi özendirici bir şekilde desteklenecektir.
- ♦ Öncelikli uluslararası doğrudan yatırım alanları belirlemeye yönelik strateji çalışmaları yürütülecektir.
- ♦ YOİKK kapsamındaki çalışmalar genel sorun alanlarına odaklı, daha etkin ve sonuç alıcı bir biçimde sürdürülecektir.
- ♦ Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde kaliteyi artıran ve yapı malzemelerinin ihracat potansiyelini yükselten faaliyetler desteklenecektir.

denilmektedir.

65. Hükümet Programı'nda aşağıdaki ifadeler yer verilmektedir:

- ♦ Önümüzdeki dönemde yüksek teknolojiye dayalı yurtiçi üretimi artırma ve ithalata bağımlılığı azaltma perspektifiyle, imalat sanayiinin GSYH içindeki payının artırılması ve yapısal dönüşümün sağlanması temel önceliğimiz olacaktır. Hükûmetimiz, bu yapısal dönüşümün sağlanması için verimlilik artışının ve "Endüstri 4.0" yaklaşımıyla uyumlu sanayileşmenin hızlandırılması gerektiğinin farkındadır. Özel sektör öncülüğünde, Ar-Ge faaliyetlerinin artırılarak ticarileştirilmesine ve üretime dönüştürülmesine daha fazla ağırlık vererek, ihracata dayalı ve rekabetçi bir üretim yapısıyla bunu gerçekleştirmekte kararlıyız.
- ♦ Hükûmet olarak, ekonomide yapısal dönüşümü sağlamada üretim ve ihracat kalitemizi artırmaya odaklandık. Bu yaklaşımla Türkiye'nin hızlı büyüme dönemlerinde yaşadığı yüksek cari işlemler açığının altındaki yapısal sorunlara yönelik politikalarımızı yeni dönemde de sürdüreceğiz. Temel yaklaşımımız, ihracatın daha fazla katkıda bulunduğu yüksek ve sürdürülebilir büyüme seviyelerine ulaşmaktır.
- ♦ Dünyada talep koşullarının çok olumlu seyretmediği gerçeğini dikkate alarak önümüzdeki dönemde ülkemizin potansiyelini hızla harekete geçirecek tam bir ihracat seferberliği gerçekleştireceğiz. Bu seferberlik, reel sektörün tüm kesimlerinin katılımının sağlanacağı bir anlayışla ortaya konulacaktır.

- ♦ Türkiye'nin dünyayla ekonomik anlamda entegrasyonuna ivme kazandıracak serbest ve tercihli ticaret anlaşmaları ile AB ve TTİP gibi ekonomik bloklarla entegrasyonunu sağlayacak çalışmalar hızlandırılacaktır.
- ♦ Ekonomi politikalarımızın esası, cari açığı düşürmeye devam ederken, büyümeyi daha iyi bir ödemeler dengesi bilançosuyla gerçekleştirmek şeklinde olacaktır. Ülkemizin beşeri ve doğal kaynaklarını değerlendirerek yerli üretimi destekleyecek, böylece dış ticaret dengesini iyileştirecek ve büyüyen kaynaklarımızı üretken alanlara yönlendirerek daha fazla gelire dönüştüreceğiz.
- ♦ Yeni yatırımlar ve imalat sanayimizde yaşanacak dönüşümlerle mal ihracatımızda uzun dönemli hedefimiz, dünya ihracatından yüzde 1,5 pay almaktır. "İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Öncelikli Dönüşüm Programımız"la dış ticaret açığının GSYH'ya oranını azaltmayı hedeflemekteyiz.
- ♦ İhracatın ithalatı karşılama oranını ve ihracatın kalitesini artırmayı, orta ve yüksek teknoloji ürünlerin ihracat içerisindeki payını yaklaşık yüzde 40'a ulaştırmayı hedeflemekteyiz. Program kapsamında; Türkiye'nin girdi tedarik ihtiyacı envanteri dikkate alınarak "Girdi Tedarik Stratejisi"ni (GİTES) güncelleyeceğiz.
- ♦ Büyük ölçekli yatırımları ve stratejik sektörleri teşvik etmeye devam edeceğiz.
- ♦ Yerlilik oranını artırmak amacıyla, tedarik zincirindeki işletmeler arasındaki işbirliğini ve katma değer artışını sağlayacak kümelenme faaliyetlerini destekleyeceğiz.
- ♦ Bir yandan Türkiye'nin geleneksel ihracat pazarlarındaki payını artırırken, diğer yandan AB üye **-üye olmayan** ülkelere olan mal ve hizmet ihracatını artırmak için yoğun ve kapsamlı düzenleme ve destekleri hayata geçireceğiz.
- ♦ İhracat desteklerinde etkililik esas alınacak, gelişme potansiyeli olan sektörler öncelik vereceğiz.
- ♦ Türkiye'nin ikili ve çok taraflı yükümlülükleri dikkate alınarak yurtiçi üretimde yerli ara malı kullanımının ve katma değer artırılmasını sağlayacağız.
- ♦ Tüketime yönelik ihraç ürünlerinde özgün tasarım ve tanıtım faaliyetlerini özendirecek, nitelikli tasarımcı yetiştirilmesini sağlayacağız.
- ♦ Patent tescili ve uluslararası marka oluşturulmasını destekleyecek, tanıtım ve pazarlama konusundaki destekleri, ihracatçıların ihtiyaçları doğrultusunda geliştireceğiz.
- ♦ Enerji sektöründe girdi mahiyetinde olan ve üretilmesi yüksek katma değer sağlayacak hedef ürünler listesini çıkararak bunların üretimine yönelik yatırımları destekleyeceğiz. Rüzgâr, güneş, hidroelektrik gibi alternatif enerji kaynakları üreten tesislerde kullanılan, makine ve teçhizatın yurtiçi üretiminin payını artıracacağız.
- ♦ İnorganik kimya, biyoyakıt, alternatif kompozit malzemeler gibi alanlarda Ar-Ge faaliyetlerini teşvik edeceğiz.
- ♦ Yüksek teknoloji ürünlerine yönelik yatırımları ülkemize çekmek üzere serbest bölgelerin cazibesini artıracacağız.
- ♦ Dâhilde İşleme Rejimi'nde aksaklıkları engellemeye yönelik gerekli tedbirleri alacağız.
- ♦ Özellikle son dönemde ticaret ortaklarımızda yaşanan gelişmelere bağlı olarak ihracatçılarımızın yeni pazarlara erişmesine yönelik mevcut imkânları iyileştireceğiz.
- ♦ Yerli ürünler gibi ithal ürünlerin de sağlık, çevre, enerji verimliliğine dair teknik düzenlemelere uygunluğunu sağlayacağız.

- ♦ Uluslararası hizmet ticareti müzakereleri kapsamında, ülkemiz yatırımcılarının yurt dışında haklarının teminat altına alınması ve korunmasını sağlayacağız.
- ♦ e-Ticaretin gelişimini teşvik edecek e-İhracat Stratejisi hazırlayacağız.
- ♦ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (YOİKK) kapsamındaki çalışmaların genel sorun alanlarına odaklı, daha etkin ve sonuç alıcı bir biçimde sürdürülmesini sağlayacağız.
- ♦ "İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programı"yla iş ve yatırım ortamının öncelikli sorunlarına odaklanılarak, yatırımcının karşılaştığı belirsizliklerin giderilmesi ve sorunların hızla çözülmesi, bunun için mevcut mekanizmaların iyileştirilerek yatırımların artırılmasını amaçlamaktayız.
- ♦ İstihdam teşviklerini basit ve daha anlaşılır hale getireceğiz. Bu kapsamda yapılacak analizler dikkate alınarak, bazı teşvik uygulamalarını gözden geçireceğiz.
- ♦ Hükûmet olarak, ülkemizin küresel refah ve zenginlikten daha fazla pay alabilmesi için etkin ve kesintisiz işleyen bir ticari ortam tesis edilmesini kritik olarak görmekteyiz. Dış ticarete yaptığımız atılımların canlı bir iç ticaret ortamının tesis edilerek desteklenmesine ekonomik büyüme açısından önem vermekteyiz. Bu yaklaşımla, yeni dönemde kalite odaklı, yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla ülkemizi gümrük hizmetlerinin ve ticaretin en kolay ve en güvenli yapıldığı, dünyanın önemli ticaret merkezinden biri haline getirmeyi hedefliyoruz.
- ♦ Ticareti kolaylaştırıcı ve güven ortamını tesis etmeye yönelik uygulamaları devam ettireceğiz. Piyasa gözetim ve denetimi ile piyasanın düzenlenmesine yönelik çalışmaları sürdüreceğiz.
- ♦ Ticaret hizmetlerinde markalaşma ve kurumsallaşma kapasitesinin geliştirilmesi yoluyla işletmelerin özellikle yeni gelişen çevre ülke pazarlarına daha fazla açılmasını sağlayacağız.
- ♦ Girişimcilerin yurtdışı pazarlara açılması amacıyla elektronik ticaret hizmetlerinin geliştirilmesini sağlayacağız. Elektronik ticaretin geliştirilmesi amacıyla mevzuat çalışmalarını tamamlayacağız.
- ♦ Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde kaliteyi artıran ve yapı malzemelerinin ihracat potansiyelini yükselten faaliyetleri destekleyeceğiz. Yurt dışı müteahhitlik projelerinin finansmanı amacıyla muhatap devletlerin garantisi altında ilgili ülkelerdeki kamu kuruluşlarına kullanılacak kredilerin yanı sıra özel sektördeki fırsatların değerlendirilmesini teminen yurt dışında yerleşik bankalara kredi açılması uygulamasını yaygınlaştıracacağız.
- ♦ Piyasa gözetim ve denetim sistemlerini iyileştirecek, laboratuvar kapasitesini artıracacağız.
- ♦ Önümüzdeki dönemde, bazı ülkelerle imzalamış olduğumuz Serbest Ticaret Anlaşmaları'na (STA) "hizmet ticareti ve yatırım" bölümleri eklenmesine ilişkin çalışma ve müzakerelerin başlatılmasını hedeflemekteyiz. Hizmet ticareti ve yatırımlara ilişkin hükümler içeren yeni STA'lar yapılmasına dönük gerekli analizleri de tamamlayacağız.
- ♦ AB ile varılmış olan mutabakat çerçevesinde, Gümrük Birliği'nin, dünya ekonomisinde ve AB'nin ticaret politikasında meydana gelen değişiklikler ışığında güncellenmesine yönelik olarak devam eden çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

2017-2019 Orta Vadeli Program'ın "Temel Amaç" başlığı altında,

- ♦ OVP'nin temel amaçları; istikrarlı ve kapsayıcı niteliğiyle büyümeyi artırmak, enflasyonu düşürmek, cari açığı azaltma eğilimini korumak, ekonominin rekabet gücünü, istihdam ve verimlilik seviyesini artırmak, mali disiplinin kalitesini artırmak ve kamu maliyesini güçlendirmektir.
- ♦ Program döneminde büyüme stratejisi; beşeri sermayenin geliştirilmesi, işgücü piyasasının etkinleştirilmesi, teknoloji ve yenilik geliştirme kapasitesinin artırılması, fiziki altyapının

güçlendirilmesi, kurumsal kalitenin iyileştirilmesi şeklinde beş temel eksen üzerine oturmaktadır.

- ♦ Yurt içi tasarrufları artırmak, özel yatırımlar ve ihracat kaynaklı büyümeyi sağlamak, sanayide yapısal dönüşümü hızlandırmak, teknoloji ve verimlilik düzeyini artırarak uluslararası piyasalarda daha rekabetçi hale gelmek Programın temel öncelikleridir.
- ♦ Bu çerçevede; yüksek katma değerli mal ve hizmet ihracatı artırılması, yurt içi üretim ve ihracatın ithalata olan bağımlılığının azaltılması, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi, kamu gelirlerinin kalitesinin artırılması ve kamu harcamalarının rasyonelleştirilmesi, işgücü becerisi ve üretkenliğinin artırılması, istihdam piyasasının daha esnek hale getirilmesi, hukuki düzenlemelerde öngörülebilirliğin artırılması, kayıtdışılıkla mücadele edilmesi, iyi yönetim, yerel yönetimler ve bölgesel gelişme alanlarında başlatılan yapısal dönüşüm ve reformların tamamlanması önem arz etmektedir.

ifadelerine;

2017-2019 Orta Vadeli Program'ın **"III-MAKROEKONOMİK HEDEFLER VE POLİTİKALAR"** başlığının **"A-Program Dönemi Hedef ve Göstergeleri"** başlığının **"1-Büyüme"** ve **"3-Ödemeler Dengesi"** altbaşlığı altında,

- ♦ OVP'de 2017 yılı GSYH büyümesi yüzde 4.4 olarak öngörülmüştür. 2018 ve 2019 yıllarında ise üretken alanlara yönelik yatırımlarla desteklenen, daha çok yurt içi tasarruflarla finanse edilen, verimlilik artışına dayalı bir büyüme stratejisiyle GSYH artış hızı yıllık yüzde 5 olarak hedeflenmiştir. Öngörülen verimlilik artışının özel kesim yatırımlarından ve yapısal reformlardan kaynaklanması beklenmektedir. Bu dönemde büyüme hızı yükselirken enflasyon ve cari açığın düşeceği öngörülmüştür.
- ♦ Özellikle sanayi sektöründe üretimde verimliliği artırmaya yönelik politikalar yoluyla toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı artırılacak ve özel kesim yatırımları ve ihracata dayalı bir büyüme yapısı desteklenecektir.
- ♦ 2017 yılında 153.3 milyar dolar olması hedeflenen ihracatın dönem sonunda 193.1 milyar dolara, 214 milyar dolar olması hedeflenen ithalatın ise dönem sonunda 261.8 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir.
- ♦ Program döneminde yıllık ortalama reel olarak ihracatın yüzde 6,7; ithalatın ise yüzde 4,5 oranında artacağı tahmin edilmektedir.
- ♦ Program döneminde; teşvik tedbirlerinin de etkisiyle teknoloji yoğun üretimin ivmelenmesi, başta enerji olmak üzere ithal girdilere olan bağımlılığın azaltılması ve hizmetler ticaretinde yaşanan gelir kaybının telafi edilmesi sonucunda 2017 yılında cari açığın milli gelire oranının yüzde 4,2 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Yapısal reformlara kararlılıkla devam edilmesi, ticaret ortaklarında yaşanan ekonomik ve siyasi belirsizliklerin azalmasına bağlı olarak Program dönemi sonunda cari açığın milli gelire oranının yüzde 3,5 seviyesine inmesi hedeflenmektedir.
- ♦ Ekonomik faaliyetlerdeki ivmelenmeye ve petrol fiyatlarındaki yukarı yönlü eğilimin devamına bağlı olarak enerji ithalatının 2017 yılında 32 milyar dolar olacağı tahmin edilmiştir. Dönem sonunda ise enerji ithalatının nominal artış seyrini koruması ve 41.3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.
- ♦ 2017 yılında 23.5 milyar dolar olması beklenen seyahat gelirlerinin, uluslararası güvenlik kaygılarının azalmasına ve dış politikadaki olumlu gelişmelere bağlı olarak yıllık ortalama

yüzde 14,6 oranında artışla Program dönemi sonunda 27.7 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

İfadelerine,

2017-2019 Orta Vadeli Program'ın **"B-MAKROEKONOMİK POLİTİKALAR"** başlığının **"1-Büyüme"** ve **"3-Ödemeler Dengesi"** altbaşlığı altında,

- ♦ Program döneminde makroekonomik istikrar ve kazanımlar güçlendirilirken, mikroekonomik ve sektörel dönüşümlere odaklanmak suretiyle büyüme potansiyeli yukarı çekilecektir.
- ♦ Sanayide özel sektör öncülüğünde, dışa açık, rekabetçi, yenilikçi, yüksek katma değer yaratan, Ar-Ge tabanlı ve çevreye duyarlı bir üretim yapısına dönüşüm hızlandırılacaktır. Bunun için; nitelikli istihdam altyapısı oluşturulacak, girişimcilik kapasitesi güçlendirilecek, ticarileşme ve markalaşma süreçlerinin işlerliği artırılacak, sağlık endüstrilerinin, kentleşme ve kentsel dönüşümde katma değer yaratan sektörlerin desteklenmesine önem verilecektir.
- ♦ Yeni rafineri inşası, elektrikli otomobil imalatı, ileri teknoloji içeren hava taşıtı motorları ve parçalarıyla, ilaç ve tıbbi cihaz üretimi konularında AR-GE ve yatırım teşvik sistemi güçlendirilerek yurt içi üretim kapasitesi artırılacaktır.
- ♦ Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek miktarda yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik verilecektir.
- ♦ Ulaştırma ve lojistik altyapısı güçlendirilecek; lojistik merkezler ekonominin ihtiyaç duyduğu etkinliğe kavuşturulacak ve rekabet gücüne katkısı artırılacaktır.
- ♦ Başta geniş bant olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojileri alt yapısının geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılmasıyla bilgi toplumuna dönüşüm hızlandırılacak; özellikle hizmetler sektöründe yüksek katma değerli üretim ve ihracatın artırılması sağlanacaktır.
- ♦ Yüksek ve istikrarlı büyüme için yatırım ve iş ortamının daha da geliştirilmesine yönelik tedbirlerle özel kesimin desteklenmesine devam edilecektir.
- ♦ Özel yatırımların teşvikine yönelik uygulamalarda maliyet-etkinlik, hesap verebilirlik, şeffaflık, öngörülebilirlik, esneklik, atıl kapasite oluşturulmaması ile verimlilik ilkeleri gözetilecektir.
- ♦ Yatırım Destek Ofislerinin kurumsal ve beşeri kapasiteleri güçlendirilerek özel kesim yatırımlarına katkısı artırılacaktır.
- ♦ Yapısal reformların bütüncül olarak hayata geçirilmesiyle birlikte üretimin ithalata olan bağımlılığının azaltılması ve ihracatta yüksek katma değerli ürün çeşitlendirmesinin sağlanmasının yanı sıra cari açığın finansmanının istihdam ve katma değer oluşturan uluslararası doğrudan yatırımlarla ve uzun vadeli kaynaklarla karşılanması esastır.
- ♦ Yeni yatırımlar ve imalat sanayiinde yaşanacak dönüşümlerle, orta ve yüksek teknoloji ürünlerin ihracat içerisindeki payının yükseltilmesi politikalarına devam edilecek ve bu ürünlerin üretimi ve ihracatının artırılmasını teminen yeni destek mekanizmaları oluşturulacaktır.
- ♦ İthalata bağımlılığı ve teknoloji yoğunluğu yüksek olan sanayi girdilerinin yurt içinde üretilmesini sağlayacak yatırımlar ve AR-GE faaliyetleri desteklenecektir.
- ♦ İhracat destekleri, dış talebe uygun nitelik ve nicelikteki yüksek katma değerli ürünleri destekleyecek çerçevede yapılandırılacaktır.
- ♦ Uluslararası marka oluşturulmasına yönelik desteklere devam edilecek, tanıtım ve pazarlama konusundaki destekler mal ve hizmet ihracatçıların ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilecektir.

- ♦ Ülkemizde üretimi mümkün olmayan stratejik hammadde ve girdiler ile rezervi kısıtlı olan doğal kaynakların yurt dışından uygun maliyetlerle tedarikini sağlamak için ülkemizdeki yerleşik sanayicilerin yurt dışında yapacakları yatırımlar desteklenecektir.
- ♦ İhracata yönelik üretim yapan firmaların üretim kapasitelerinin yükseltilmesine yönelik orta-uzun vadeli yatırım ve işletme sermayesi ihtiyaçları finanse edilecektir.
- ♦ Sanayinin ihtiyaç duyduğu girdilerin tedariğinde süreklilik ve güvenliğin sağlanması amacıyla hazırlanmış olan Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) Eylem Planı ülkemiz ihtiyaçlarına bağlı olarak önümüzdeki üç yıllık dönem için güncellenecektir.
- ♦ Gümrük Birliği Anlaşması gözden geçirilerek ekonomik ve ticari ilişkiler derinleştirilecek ve Gümrük Birliği'nden kaynaklı asimetrik konuların çözümüne ilişkin AB ile müzakere edilecektir.
- ♦ Serbest ticaret anlaşmalarının ülke sayısı arttırılacak ve kapsamaları genişletilerek diğer alanların yanı sıra hizmetler ile yatırımlara ağırlık verilecektir.
- ♦ Başta AB ve ABD arasında görüşmeleri devam eden Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması başta olmak üzere ülkemizi doğrudan etkileyecek serbest ticaret anlaşmaları yakından takip edilecek ve gerekli tedbirler zamanında alınacaktır.
- ♦ Bölgesel işbirlikleri ile ticaret ve ekonomik işbirliği anlaşmaları, tercihli ticaret anlaşmaları, hizmet ticareti anlaşmaları gibi anlaşmalar yoluyla ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirecek hukuki altyapı güçlendirilecektir.
- ♦ İthalattan kaynaklanan haksız rekabete karşı ticaret politikası savunma araçlarının etkin bir şekilde kullanılmasına devam edilecektir.
- ♦ Piyasa gözetimi ve denetim sisteminin etkinliği artırılarak ithal ve yerli ürünlerin teknik düzenlemelere uygun ve güvenli olmaları sağlanacaktır.
- ♦ Yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde kaliteyi artıran ve yapı malzemelerinin ihracat potansiyelini yükselten faaliyetler desteklenecek ve hizmet gelirlerinin artırılması sağlanacaktır.
- ♦ Yurt dışı teknik müşavirlik ve mühendislik hizmeti ihracatına yönelik desteklere devam edilecektir.
- ♦ Yerli yatırımcıların yurt dışında haklarının teminat altına alınmasına ve korunmasına yönelik tedbirler alınacaktır.
- ♦ İhracat politikasıyla uyumlu bir e-ihracat stratejisi hazırlanarak uygulamaya geçilecektir.
- ♦ Hizmet ihracatını desteklemek amacıyla, 2023 Türkiye Hizmet İhracatı Stratejisi hazırlanacak ve uygulamaya konulacaktır.
- ♦ Ülkemizin mevcut ihracat pazarlarındaki konumunun derinleştirilmesi ve pazar çeşitliliğinin sağlanması için ülke ve bölge stratejileri geliştirilecektir.
- ♦ Ülkemizin yatırım ve sermaye malı ihracatında Eximbank yurtdışı alıcı kredisi programı uygulamaya konulacak, ihracatçılarımızın üstlendikleri risklerin Eximbank tarafından sigortalanmasını teminen destek sağlanacaktır.
- ♦ Finansmana erişimde güçlük yaşayan ihracatçıların teminat bulmadaki sorunlarına çözüm sağlayacak mekanizmalar geliştirilecektir.

ifadelerine yer verilmektedir.

III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

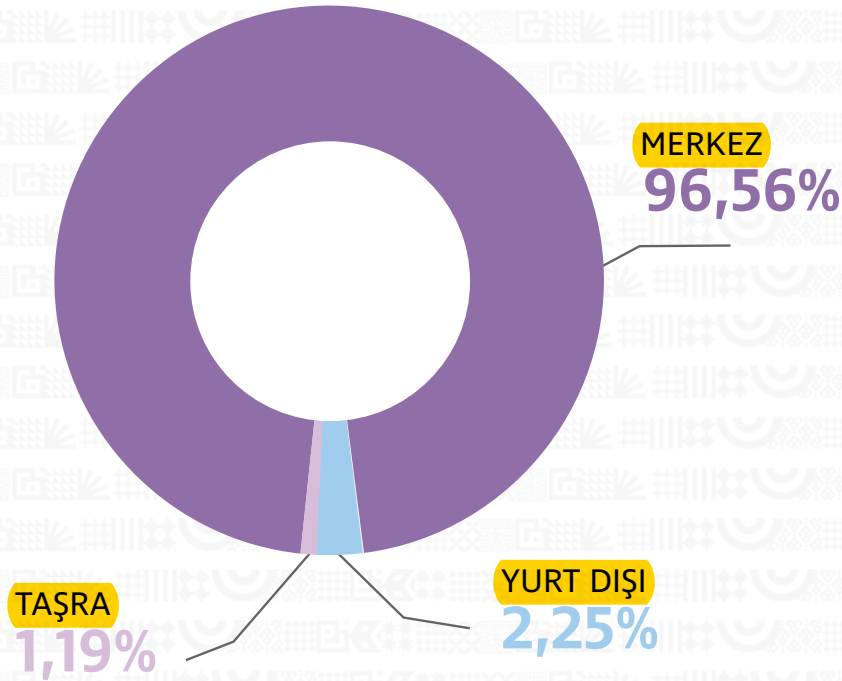

A. MALİ BİLGİLER

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Ekonomi Bakanlığı'na 3.948.832.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödeneklerle birlikte toplam ödenek miktarı 3.319.432.000 TL olmuştur.

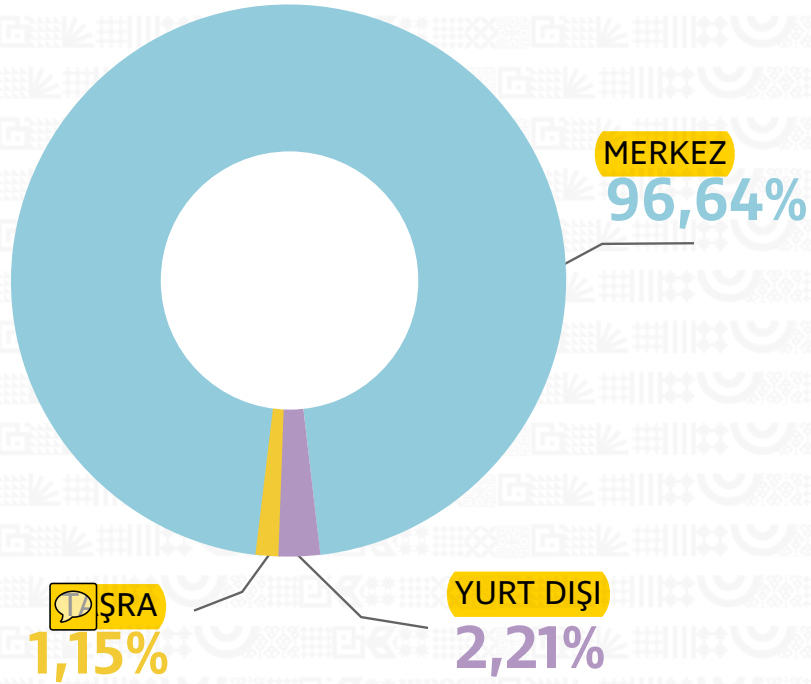
1. Bütçe Uygulama Sonuçları

2017 Yılı Bütçe Ödeneklerinin Merkez, Yurtdışı ve Taşra Teşkilatı Bazında Dağılımı

Bakanlık 2017 yılı bütçesine ait 3.319.432.000 TL ödeneğin (yıl içindeki ekleme ve düşmeler dahil), %96.56 oranı ile 3.205.120.100 TL'si merkez, % 2.25 oranı ile 74.705.900 TL'si yurtdışı ve % 1.19 oranı ile 39.606.000 TL'si taşra teşkilatına aittir.

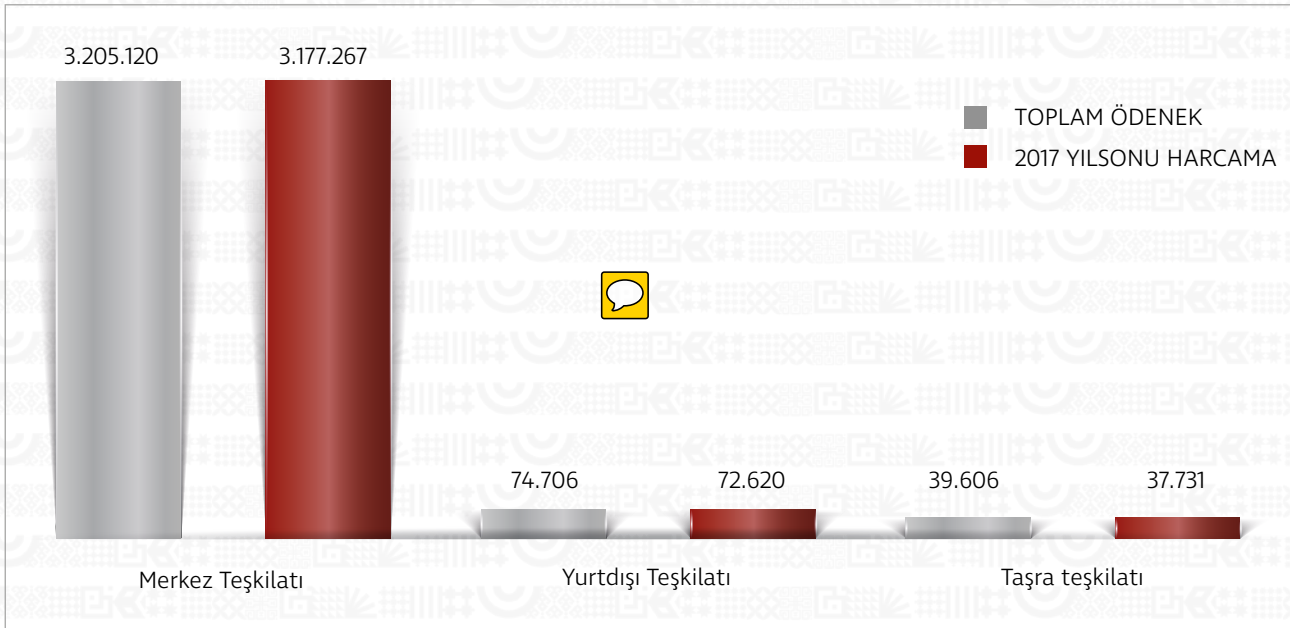
Merkez, Yurtdışı ve Taşra Teşkilatının 2017 Yılı İçindeki Harcama Payları

Bu ödenekler kapsamında yapılan toplam 3.287.617.634 TL'lik harcamanın, % 96,64'lük payı olan 3.177.266.916 TL'si Merkez Teşkilatı'na, % 2,21'lik payı ile 72.619.601 TL'si Yurtdışı Teşkilatı'na ve % 1,15'lik payı ile 37.731.117 TL'si Taşra Teşkilatı'na aittir.

2017 Yılı Merkez, Yurtdışı ve Taşra Teşkilatına Göre Ödenek-Harcama Dağılımı

Bin TL

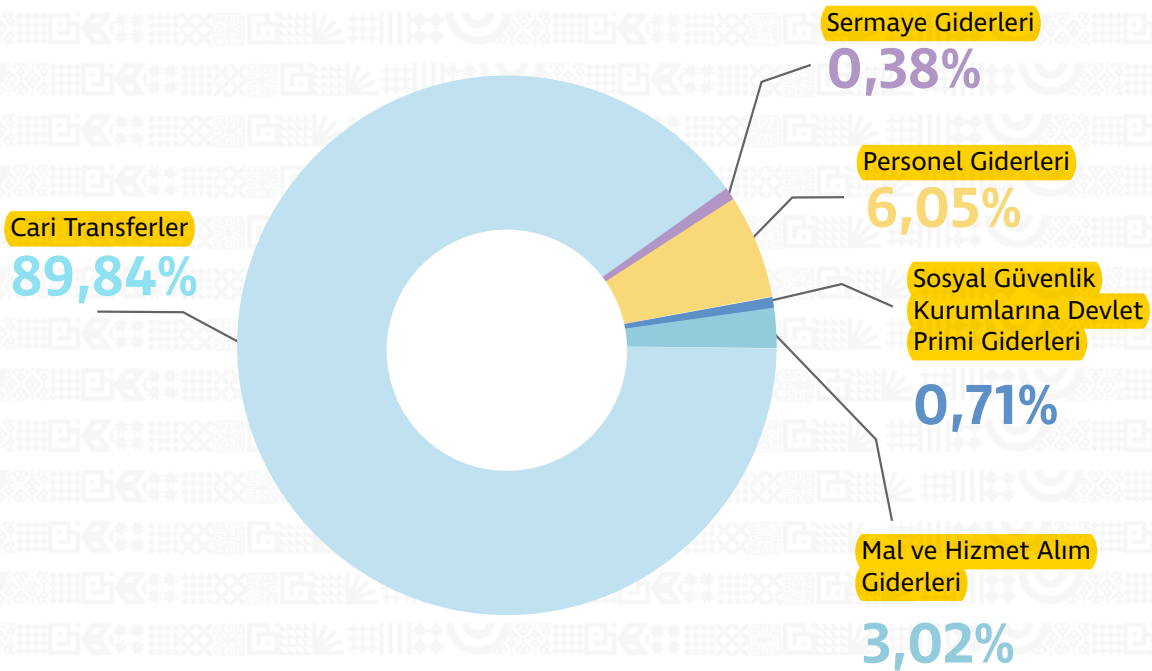
Not: Rakamların son üç hanesi 1.000 TL'ye yuvarlanmıştır.

2017 yılı içinde yapılan toplam harcamaların birinci düzeyde ekonomik kod bazında dağılımı müteakip tabloda gösterilmektedir.

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2017 Yılı Harcama Dağılımı

Ekonomik Sınıflandırma		2017 Ödenek Toplamı	2017 Toplam Harcama	2017 Harcama İçindeki Payı %
01	Personel Giderleri	206.585.400	198.898.808	6,05
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	25.179.600	23.351.161	0,71
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	104.552.000	98.824.842	3,02
04	Faiz Giderleri	0	0	0
05	Cari Transferler	2.957.608.000	2.954.230.783	89,84
06	Sermaye Giderleri	21.407.000	12.312.040	0,38
07	Sermaye Transferleri	0	0	0
08	Borç Verme	4.100.000	0	0
09	Yedek Ödenekler	0	0	0
TOPLAM		3.319.432.000	3.287.617.634	100

Buna göre, yapılan harcamalar arasında en büyük paya % 89.84 ile Cari Transferler kalemi sahip olmuştur.

Bakanlık 2017 yılı bütçesinin 3.287.617.634 TL'si yılsonu itibariyle kullanılmış olup, bu miktarın, % 96,28'lik gerçekleşme payı ile 198.898.808 TL'si Personel Giderlerine, % 92,74'lük gerçekleşme payı ile 23.351.161 TL'si Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderlerine, % 94,52'lik gerçekleşme payı ile 98.824.842 TL'si Mal ve Hizmet Alım Giderlerine, % 99,89'luk gerçekleşme payı ile 2.954.230.783 TL'si Cari Transferlere, % 57,51'lik gerçekleşme payı ile 12.312.040 TL'si Sermaye Giderlerine aittir.

Ekonomik sınıflandırmaya göre 2017 yılında en yüksek gerçekleşme oranı % 99.89 ile "Cari Transferler"de, en düşük gerçekleşme oranı ise % 57.51 ile "Sermaye Giderleri"nde olmuştur.

2016-2017 yılları bütçe giderlerinin gerçekleşme oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Bütçe Giderleri

Bin TL

Ekonomik Sınıflandırma		2016			2017			Harcama Artış Oranı
		Toplam Ödenek	Yılsonu Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı (%)	Toplam Ödenek	Yılsonu Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı (%)	
01	Personel Giderleri	197.481	188.423	95,41	206.585	198.899	96,28	5,56
02	Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi Gid.	23.819	22.090	92,74	25.180	23.351	92,74	5,71
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	103.301	80.350	77,78	104.552	98.825	94,52	22,99
05	Cari Transferler	2.381.537	2.370.503	99,54	2.957.608	2.954.231	99,89	24,62
06	Sermaye Giderleri	17.487	13.680	78,23	21.407	12.312	57,51	-10,00
08	Borç Verme	11.000	0	0	4.100	0	0	0
TOPLAM		2.734.625	2.675.046	97,82	3.319.432	3.287.618	99,04	22,90

Not: Rakamların son üç hanesi 1.000 TL'ye yuvarlanmıştır.

Bakanlık harcama birimlerinin, 2016 ve 2017 yılları itibariyle gerçekleştirdikleri bütçe giderleri ve ödeneklerine göre gerçekleşme oranları müteakip tabloda gösterildiği şekildedir.

2016-2017 Yılları Harcama Birimlerine Göre Bütçe Giderleri

Bin TL

Harcama Birimleri	2016			2017		
	Toplam Ödenek	Yılsonu Gerçekleşme	Yılsonu Gerçekleşme Oranı (%)	Toplam Ödenek	Yılsonu Gerçekleşme	Yılsonu Gerçekleşme Oranı (%)
Özel Kalem Müdürlüğü	12.701	12.153	95,69	12.865	11.434	88,88
İç Denetim Birim Başkanlığı	197	1	0,51	41	2	4,88
Denetim Hizmetleri Başkanlığı	3.565	3.330	93,41	4.111	3.827	93,09
Destek Hizmetleri Başkanlığı	51.288	50.185	97,85	60.011	58.891	98,13
Genel Dairesi Başkanlığı	4.586	4.102	89,45	5.088	4.874	95,79
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	21.096	16.919	80,20	24.462	15.593	63,74
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı	1.551	1.412	91,04	1.623	1.426	87,86
Hukuk Müşavirliği	1.926	1.661	86,24	1.926	1.543	80,11
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	655	603	92,06	781	739	94,62
Yurtdışı Teşkilatı	70.980	67.175	94,64	74.706	72.620	97,21
İhracat Genel Müdürlüğü	1.740.660	1.717.939	98,69	2.090.850	2.087.914	99,86
İthalat Genel Müdürlüğü	11.127	10.755	96,66	12.127	11.548	95,23
Anlaşmalar Genel Müdürlüğü	15.141	14.873	98,23	15.140	14.536	96,01
Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü	8.369	7.650	91,41	8.900	8.133	91,38
Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü	599.983	585.643	97,61	782.903	775.734	99,08
Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü	145.606	138.406	95,06	175.865	173.428	98,61
Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü	35.303	32.866	93,10	37.408	35.412	94,66
Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü	9.891	9.373	94,76	10.625	9.964	93,78
TOPLAM	2.734.625	2.675.046	97,82	3.319.432	3.287.618	99,04

Not: Rakamların son üç hanesi 1.000 TL'ye yuvarlanmıştır.

2. Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Bütçe Giderlerinde; toplam gerçekleşme oranı % 99,04 olmakla birlikte, 06-Sermaye Giderleri harcama kalemi gerçekleşme oranı % 57,51'dir. Söz konusu harcama kaleminde kullanılmayan ödeneklerin gerekçeleri aşağıda yer almaktadır;

06-Sermaye Giderleri

- ♦ "Halen Kullanılmakta olan Oracle Ürünlerinin Eksik Lisans Sayılarının Tamamlanması" projesi kapsamında yapılan ihale öngörülen maliyetin altında bir fiyata ihale edilmiştir.
- ♦ Özellikle 2016 yılında ana hizmet binamız ve sistem odamızın taşınması esnasında gerçekleştirilen donanım yatırımlarının yeterli görülmesi sebebiyle "Disk Ünitesi Alımı", "Sunucu Alımı" ve "Switch, Router Gibi Network Donanımları Alımı" kapsamındaki alımlar planlanandan daha az yapılmıştır.
- ♦ "Bakanlığımızda Kullanılan Microsoft Ürünlerinin Yeni Versiyon Lisanslarının Satın Alınması Ve Microsoft Services Premier Support Hizmetinin Yenilenmesi" projesi kapsamında, 2017 yılında yapılan ihale öngörülen maliyetin altında bir rakamla gerçekleşmiştir.
- ♦ Genel olarak 2017 yatırım bütçesi içerisinde öngörülen maliyetlerin planlanandan daha düşük harcamalarla sonuçlanması sebebiyle öngörülen harcamalar gerçekleştirilememiştir.

2016-2017 Yılları Harcama Birimlerine Göre Bütçe Giderlerinde; 03-Mal ve Hizmet Alımı Giderleri harcama kaleminden kaynaklı olarak gerçekleşme oranı düşük olan Birimlerin gerekçeleri aşağıda yer almaktadır;

03- Mal ve Hizmet Alımı Giderleri

- ♦ 2016-2017 Yılları Harcama Birimlerine Göre Bütçe Giderlerinde; İç Denetim Birim Başkanlığı'nın gerçekleşme oranı % 4,88'dir. Personel yetersizliği nedeniyle birim faaliyetleri gerçekleştirilememiş, demirbaş mal ve malzeme alımı yapılamamış olup, "03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertibinde bulunan 27.000 TL ödeneğin 1.414 TL'si harcanmıştır.
- ♦ 2016-2017 Yılları Harcama Birimlerine Göre Bütçe Giderlerinde; Hukuk Müşavirliği'nin gerçekleşme oranı % 80,11'dir. Bakanlığımızın taraf olduğu davalarda dava sonuçlanıncaya kadar dava ile ilgili yapılması zorunlu olan mahkeme ve harç giderlerinin ödenmesi amacıyla ayrılan ödenek, yıl içerisinde gerçekleşen mahkeme ve harç giderleri ile bu tertipte yer alan diğer giderlerin öngörülenden daha düşük olması nedeniyle tamamı kullanılamamıştır. "03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertibinde bulunan 185.000 TL ödeneğin 109.931 TL'si harcanmıştır.
- ♦ 2016-2017 Yılları Harcama Birimlerine Göre Bütçe Giderlerinde; Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı gerçekleşme oranı % 87,86'dır. Maliye Bakanlığı'nca Mali Hizmetler Uzmanları'na yönelik düzenlenecek eğitimin 2018 yılına ertelenmesi ve planlanan görevlendirmelerin yapılamaması ayrıca, Başbakanlık tarafından çıkarılan "Tasarruf Tedbirleri"ne riayet edilerek kırtasiye ve diğer alımların minimum düzeyde tutulması dolayısıyla ödeneğin tamamı kullanılamamıştır. "03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertibinde bulunan 360.400 TL ödeneğin 207.727 TL'si harcanmıştır.

3. Mali ve Diğer Denetim Sonuçları

6085 sayılı Sayıştay Kanunu, Sayıştay ikincil mevzuatı, denetim rehberleri ve uluslararası denetim standartlarına istinaden Bakanlığımızın 2016 yılına ilişkin “Dış Mali Denetimi” Sayıştay Başkanlığı tarafından yerine getirilmiştir. Sayıştay Başkanlığı denetim ekibi tarafından hazırlanan 2016 yılı Taslak Denetim Raporu Bakanlığımıza gönderilmiş, bahse konu Taslak Rapora ilişkin Bakanlığımız görüş ve cevapları da Sayıştay Başkanlığı’na iletilmiştir. Eylül 2017’de Nihai Denetim Raporu Bakanlığımıza gönderilmiştir.

Bakanlığımız 2016 Yılı Düzenlilik Denetim Raporunun “Denetim Görüşü” kısmında; “Ekonomi Bakanlığının 2016 yılına ilişkin mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varıldığı ” ifade edilmiştir.

“Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler” bölümünde on (10) adet bulgu yer almıştır. Bulgular ve bu bulgulara ilişkin idareimiz tarafından verilen cevabi görüşler aşağıda yer almaktadır:

- ♦ DFİF (Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu) Gider Hesabına ait işlemlerin Bakanlık mali tablolarında izlenmemesi.

Bakanlığımız cevabında; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda DFİF Fon gelirlerinden kredi anapara geri dönüşleri, kredi faizleri, borçlanma ve satış hâsılâtının, genel bütçeye gelir kaydedilmeksizin doğrudan Fonun Gider Hesabına aktarılmasının öngörüldüğü, kanun koyucunun “doğrudan gider hesabına aktarılır” hükmü getirmekle, DFİF Gider Hesabından doğrudan harcama yapılabilmesine müsaade ettiğinin değerlendirildiği, Maliye Bakanlığı’nın da aynı yöndeki yazılı görüşü ile mahkeme kararına dayalı destek ödemelerinin doğrudan bu hesaptan yapıldığı, tüm ödemelere ilişkin bilgi ve belgelerin Bakanlığımızda bulunduğu, ödeme rakamlarının da Bakanlığımız tarafından TCMB nezdinde takip edildiği ifade edilmiştir.

- ♦ Tohumluk kredilerinin envanter, takip, tahsilat ve muhasebe işlemlerinin yapılmaması.

Bakanlığımız cevabında; İhracata yönelik devlet destekleri kapsamındaki Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) ile ilgili yetki ve görevlerin 2011 yılından itibaren Bakanlığımıza devredildiği, tohumluk kredilerinin ise 1999 yılında Bakanlar Kurulu Kararıyla, tabii afetlerden zarar gören çiftçilere o dönemde Hazine Müsteşarlığı sorumluluğunda olan DFİF’ten Ziraat Bankası ile Hazine Müsteşarlığı arasında imzalanan bir protokol kapsamında kullanıldığı, bu itibarla, söz konusu kredilerin “İhracata Yönelik Devlet Destekleri” kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı gibi kredilerle ilgili sorumluluğun da Bakanlığımıza devredildiğinin söylenemeyeceği ifade edilmiştir.

- ♦ Bakanlıkça Serbest Bölgeler Özel Hesabının işleyişine ilişkin yönetmelik çıkarılmadığından özel hesaba yatırılan serbest bölgeler kira gelir paylarının muhasebeleştirilmemesi.

Bakanlığımız cevabında; Serbest Bölgelerin yapısı ve iş süreçleri dikkate alınarak Serbest Bölgeler Kanunu ve Yönetmeliğindeki “Serbest Bölgeler Özel Hesabı”na ilişkin yapılan değişikliklerin; 5018 sayılı Kanun’un yayımlandığı tarihten sonra Maliye Bakanlığı ve Sayıştay’ın görüşleri alınarak gerçekleştirildiği, hali hazırda bahse konu işlemlerin ilgili mevzuatına uygun olarak tam ve eksiksiz yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Ayrıca, kamu idarelerine ait özel hesaplardan yapılan işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen “Kamu İdarelerine Ait Özel Hesaplara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesine

Dair Yönetmelik" Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 17 Ekim 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, Serbest Bölgeler Özel Hesabı Yönetmeliğin kapsamı dışında bırakılmıştır.

- ♦ Ekonomi Bakanlığı tarafından İhracatçı Birlikleri Müşterek Hesabından kullanılan tutarın Bakanlık mali tablolarında izlenmemesi.

İdaremiz cevabında; İhracatçı Birlikleri Müşterek Hesabının 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun ile statüleri düzenlenen İhracatçı Birliklerinin gelirlerinden oluşan ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından takip edilen bir kaynak olduğu, hesaba ilişkin işlemlerin Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri (OAİB) Genel Sekreterliğince yürütüldüğü, Müşterek Hesapla ilgili olarak Bakanlığımızın bir harcamacı olarak yer almadığı, sadece düzenleyici ve denetleyici bir rolü bulunduğu, kamu kaynağı olmayan ve Bakanlığımız bütçesiyle de ilişkisi bulunmayan bu hesaba ilişkin verilerin mali tablolarda gösterilmesinin mümkün olmadığı, ifade edilmiştir.

TİM adına açılmış hesaplarda bulunan ve kamu kaynağı olmayan bu hesaba ilişkin verilerin Bakanlığımız geliri olmaması nedeniyle mali tablolarda gösterilmesinin mümkün bulunmadığı belirtilerek ve söz konusu kaynağın kullanılmasında Bakanlığımız bir harcamacı olarak yer almamakta olduğundan, sadece düzenleyici ve denetleyici bir nevi hakem konumunda bulunduğu, Bakanlığımız bütçesinden herhangi bir aktarma yapılmayan ve/veya Bakanlığımız bütçesine de kaynak aktarılması mümkün bulunmayan Müşterek Hesabın Bakanlığımız hesaplarıyla ilişkilendirilmesine imkan bulunmadığı ifade edilmiştir.

- ♦ 4734 sayılı Kanun'un 21/b maddesine göre pazarlık usulü ile yapılan ihalelerin uluslararası ihale şartlarını taşımamasına rağmen firmalara vergi resim ve harç istisnası belgesinin düzenlenmesi.

İdaremiz cevabında; Bakanlığımızca, yabancı isteklilerin katılımına açık olarak ihaleye çıkılan pazarlık usulü ihalelerin "ihaleye teklif veren ortak girişim içerisinde yabancı istekli yer alması nedeniyle" Kamu İhale Kanunu kapsamında "uluslararası ihale" niteliğinde görüldüğü, bu kapsamdaki başvurular için de Vergi Resim ve Harç İstisnası Belgesi (VRHİB) düzenlendiği ifade edilmiştir.

Öte yandan, Kamu İhale Kanunu ve 6728 sayılı "Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" daki "Uluslararası İhale" tanımı birlikte değerlendirilerek 4 adet Vergi Resim ve Harç İstisna Belgesi 2017 yılının Ekim ayında iptal edilmiş ve gerekli işlemler başlatılmıştır.

- ♦ Geri alınan destek ödemelerine faiz uygulanamaması.

Bakanlığımız cevabında; DFİF'den yapılan fazla ve yersiz ödemelere ilişkin geri alma işlemlerinin Bakanlığımız teşkilat yasasında yer alan hüküm kapsamında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a göre yürütüldüğü, fazla ya da yersiz yapılan ödemelerin, "ödeme tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanun'da öngörülen gecikme zammına eşit oranda faizi ile birlikte" geri alındığı ifade edilmiştir.

- ♦ 2006/4 sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®'nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında desteklenen firmaların, çoğunluk hisseleri yabancı şirketlere satılan markalarının desteklenmesi.

Bakanlığımız cevabında; Bakanlık olarak Türkiye'de ticari ve sınai faaliyette bulunan şirketlerin, ürünlerinin markalaşması amacıyla gerçekleştirecekleri faaliyetlerin uluslararası kurallara göre

desteklendiği, buradaki temel hususun destek kapsamındaki şirketin Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde kurulması olup, sermayesinin Türk olması hususu olmadığı, ayrıca, destek kapsamındaki markanın yabancı sermaye tarafından satın alınmasının o markanın Türk markası algısını değiştirmedeği,

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'na göre yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım yapılmasının serbest olduğu, yabancı yatırımcıların yerli yatırımcılarla eşit muameleye tabi olduğu, yabancı şirketlere satılan markaların desteklenmemesinin bu Kanun'un hilafına bir işlem olacağı ifade edilmiştir.

♦ Devlete karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen firmaların desteklenmesi.

Bakanlığımız cevabında; Turquality Desteği ile ilgili 2006/4 sayılı Tebliğ kapsamında yapılan destek ödemelerinde, öncelikle şirketin devlete olan vergi ve SGK borçlarının mahsup edildiği ve mahsup işlemi sonrası kalan tutarın ilgili şirkete ödendiği, ayrıca, destek kapsamında yer alan şirketlerin bahse konu hususta daha titiz olmaları yönünde gerekli bilgilendirme ve uyarıların İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği vasıtasıyla gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

♦ İhracata Yönelik Devlet Destekleri Kapsamında Düzenlenen Tebliğlerin, Sayıştayın İstisari Görüşü Alınmadan Yürürlüğe Konulması.

Bakanlığımız cevabında; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'na göre mali konularda düzenlenecek yönetmelikler ve yönetmelik niteliğindeki düzenlemelerin Sayıştay'ın istisari görüşüne tabi olduğu, Kanun'un ilgili maddesinde yer alan "mali konular" ifadesi ile bütçeden yapılan harcamaların usul ve esaslarına ilişkin düzenlemelerin kastedildiğinin düşünüldüğü,

Para Kredi Koordinasyon Kurulu kararları ile kabul edilen ihracata yönelik devlet yardımlarına ilişkin tebliğlerin, desteklenmesi öngörülen faaliyetlerin içeriğine yönelik olup, bu tebliğler ile yurtdışı pazar araştırması, ofis-mağazalar, fuar katılımları gibi ihracatın artırılmasına yönelik belirli faaliyetlerin düzenlendiği, bu nedenle, söz konusu tebliğlerin bu kapsamda değerlendirilemeyeceğinin ve Sayıştay'ın istisari görüşüne tabi olmadığının düşünüldüğü ifade edilmiştir.

♦ Kamu görevlilerinin mali haklarının düzenlenmesi amacıyla çıkartılan 666 sayılı KHK'nın uygulanmasına ilişkin olarak yapılan hesaplamaya teşvik ikramiyesinin de dâhil edilmesi.

İdareміz cevabında; 666 sayılı KHK ile eşit işe eşit ücret politikası temelinde Kurumlar arasındaki ücret dengesizliklerinin giderilmesinin amaçlandığı, kadro karşılığı sözleşmeli olarak işe başlayanların kazanılmış haklarının korunmasının da KHK'nın temel amaçlarından biri olduğu, Maliye Bakanlığı'nca çıkartılan 161 Seri No.lu Tebliğ'de hesaplamalara teşvik ikramiyesinin de dâhil edildiği, Bakanlığımızca yapılan işlemlerin Maliye Bakanlığı Tebliği'ne uygun olarak yürütüldüğü, ifade edilmiştir.

2016 yılı performans denetimi kapsamında; Ekonomi Bakanlığı'nın yayımladığı 2013-2017 dönemine ait Stratejik Plan, 2016 Yılı Performans Programı ve 2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu incelenerek faaliyet sonuçlarının ölçülmesine yönelik olarak üretilen performans bilgisinin güvenilir olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Ekonomi Bakanlığı 2016 Yılı Performans Denetim Raporunun "Genel Değerlendirme" bölümünde;

Ekonomi Bakanlığının 2013-2017 dönemine ait Stratejik Planının 2014 yılı performans denetiminde gözden geçirildiği için tekrar incelenmediği, Kurumun stratejik planını hazırlarken amaçlarını üst politika belgelerine uygun şekilde belirlemiş ve hedeflerini de bu amaçları gerçekleştirecek şekilde

tespit etmiş olduğu, Ekonomi Bakanlığının 2016 yılı Faaliyet Raporunda performans programında yer verilen performans hedef ve göstergelerine tutarlı bir şekilde yer verildiği ve doğrulanabilir olduğu gerçekleştirmelerde meydana gelen sapmalar hakkında faaliyet raporunda geçerli ve ikna edici gerekçeler sunulduğu, Raporun raporlama gerekliliklerine kısmen uyduğu sonucuna varıldığı, Ekonomi Bakanlığının, performansını ölçmek için kullandığı sistemin değerlendirilmesi amacıyla 2016 yılı Performans Programında yer alan göstergelerden dört tanesinin seçildiği, seçilen gösterge ve hedefler çerçevesinde veri kayıt sisteminin incelenmesinde, ilgili performans hedeflerinin gerçekleşmesine ilişkin verilerin, güvenilir şekilde toplandığının ve raporlandığının görüldüğü ifade edilmiştir.

Raporun “Denetim Bulguları” bölümünde;

“A-Stratejik Planın Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular”,

“B-Performans Programının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular” ve

“D-Faaliyet Sonuçlarının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular”

bölmelerinde herhangi bir bulgu tespit edilemediği ifade edilmiştir.

“C-Faaliyet Raporunun Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular” bölümünde bir (1) adet denetim bulgusu yer almış olup, bahse konu bulgu ve Bakanlığımız cevabı aşağıda yer almaktadır:

❖ Mali bilgilerde kullanılan kaynakların tam olarak gösterilmemesi.

İdareміз cevabında; İhracatçı Birlikleri Müşterek Hesabının kamu kaynağı olmayıp, 5910 sayılı Kanun’la statüleri düzenlenen İhracatçı Birliklerine ilişkin bir kaynak olduğu, Bakanlığımızın Müşterek Hesapla ilgili olarak harcamacı olarak yer almayıp düzenleyici ve denetleyici bir rolünün bulunduğu, kamu kaynağı olmayan ve Bakanlığımız bütçesiyle de ilişkisi olmayan bu hesaba ilişkin verilerin mali tablolarda gösterilmesinin mümkün bulunmadığı,

Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) Gider Hesabında ise kredi geri dönüşleri ve kredi faizleri vb. 5018 sayılı Kanun kapsamında bütçeye gelir olarak kaydedilemeyen tutarların yer aldığı, bu tutarların bütçeyle ilişkisi kurulamadığı için yapılan harcamaların da Faaliyet Raporuna yansıtılamadığı ifade edilmiştir.

Ayrıca, 2017 yılında Bakanlığımız Denetim Hizmetleri Başkanlığı tarafından Makam Onayı ile verilen yetkiler çerçevesinde, 2017 yılı içerisinde Onay bazında toplam 73 adet inceleme, denetim veya soruşturma gerçekleştirilmiş ve bu denetim faaliyetleri sonucunda, 36 adet İnceleme Raporu, 8 adet Suç Duyurusu Raporu, 15 adet Denetim Raporu, 1 adet Ön İnceleme Raporu, 13 adet Soruşturma düzenlenmiştir.

Bu kapsamda 2017 yılında, Yurtdışı Teşkilatının Genel Nitelikte Denetimi, Bakanlığımız Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü’nün uhdesinde bulunan “İrtibat Ofisleri” ‘nin ve Bakanlığımız yemek servisi hizmetlerine ait 2016 yılı işlem ve hesaplarının denetimi gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Dahilde İşleme, Devlet Yardımları ve Serbest Bölgeler Mevzuatı çerçevesinde, firmalar ve kişiler bazında çeşitli inceleme ve soruşturmalar yapılmıştır.

4. Diğer Hususlar

2017 Yılı Döner Sermaye İşletmesi Mali Bilgileri

Döner Sermaye İşletme Merkez Müdürlüğünün ödenmiş sermayesi 20.002.891,00 (YirmimilyonikibinsekizyüzdoksanbirTürkLirası) TL olup, 31.12.2017 tarihi itibarıyla 37.793.116,49 (OtuzyedimilyonyediyüzdoksanüçbinyüzonaltıTürkLirasıKırkdokuzKuruş) TL banka mevcudu bulunmaktadır.

2017 yılı Döner Sermaye İşletmesi'ne ait Mali Bilgiler Tablosu aşağıda yer almaktadır.

2017 Yılı Döner Sermaye İşletmesi Mali Bilgiler Tablosu

AYLAR	GELİR (TL)	GİDER (TL)
OCAK	3.847.869,85	1.049.259,16
ŞUBAT	3.609.566,25	816.851,97
MART	4.059.845,09	3.123.742,92
NİSAN	3.851.235,00	1.043.599,36
MAYIS	4.198.183,50	1.989.404,07
HAZİRAN	3.701.546,62	1.124.890,09
TEMMUZ	4.012.214,22	1.166.094,06
AĞUSTOS	4.043.906,07	2.299.083,93
EYLÜL	4.551.175,32	1.516.346,47
EKİM	4.472.705,26	3.406.180,01
KASIM	4.595.819,89	2.375.078,80
ARALIK	4.473.242,68	4.034.081,48
TOPLAM	49.417.309,75	23.944.612,32
BANKA MEVCUDU	37.793.116,49 TL	
SERMAYE	20.002.891,00 TL	

Döner Sermaye İşletmesi 2017 Yılı Gelirleri

Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi 2016 yılı bütçe gelirleri 40.883.979,30 (KırmilyonsekizyüzseksenüçbindokuzyüzyetmişdokuzTürkLirasıotuzKuruş) TL olup, 2017 yılında bütçe gelirleri yaklaşık %20,87 artarak 49.417.309,75 (KırkdokuzmilyondörtüzyüzyedibinüçyüzdokuzTürkLirası YetmişbeşKuruş) TL olarak gerçekleşmiştir.

Döner Sermaye İşletmesi Gelir Kalemleri

GELİR KALEMLERİ	2016	2017
BAŞVURU GELİRLERİ	30.292.023,45	35.777.781,34
KATKI PAYLARI (İHRACATÇI BİRLİKLERİ VE TOBB)	9.109.162,24	11.534.637,23
DİĞER GELİRLER	1.482.793,61	2.104.891,18
GENEL TOPLAM	40.883.979,30	49.417.309,75

Döner Sermaye İşletmesi 2017 Yılı Giderleri

Bakanlığımız Döner Sermaye işletmesinin 2016 yılı bütçe gideri 39.938.956,67 (OtuzdokuzmilyondokuzyüzotuzsekizbindokuzyüzellialtıTürkLirasıaltmışyediKuruş) TL olup, 2017 yılında bütçe giderleri yaklaşık % 40,05 azalarak 23.944.612,32 (YirmiüçmilyondokuzyüzkırkdörtbinaltıyüzonikiTürk LirasıotuzikiKuruş) TL olarak gerçekleşmiştir.

Döner Sermaye İşletmesi Gider Kalemleri

GİDER KALEMLERİ	2016	2017
PERSONEL GİDERLERİ	473.399,71	596.862,11
SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	88.137,78	112.546,56
MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	26.248.927,14	12.231.113,59
CARİ TRANSFERLER	6.550.022,39	7.976.961,26
SERMAYE GİDERLERİ	6.578.469,65	3.027.128,80
GENEL TOPLAM	39.938.956,67	23.944.612,32

B. PERFORMANS BİLGİLERİ

1. Faaliyet ve Proje Bilgileri

a) TEMEL STRATEJİLER

Temel Stratejiler kapsamında 2017 yılında gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda sunulmaktadır.

i. Ortadoğu ve Körfez Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

Türkiye'nin Ortadoğu bölgesi ile ticari ve ekonomik ilişkileri son yıllarda büyük bir gelişme göstermiştir. Ortadoğu ve Körfez Ülkelerine ihracatımız 2017 yılında bir önceki yıla oran ile %13,6 oranında (32,7 milyar \$), ithalatımız ise %36,3 (23,6 milyar \$) oranında artış göstermiştir. 2017 yılında bölge ile olan ticaret hacmimiz önceki yıla kıyas ile %22,1 oranında artış göstererek, 56,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemiz müteahhitlik firmaları Ortadoğu ve Körfez ülkelerinde 2014 yılında 7,1 milyar dolar, 2015 yılında ise 6,5 milyar dolar, 2016 yılında ise 6,6 milyar dolar tutarında proje üstlenmişlerdir. 2018 yılı Ocak ayı verilerine göre 2017 yılında müteahhitlik firmalarımız Suudi Arabistan'da 2 milyar dolar tutarında 56 proje, Irak'ta ise 1 milyar dolar tutarında 13 proje üstlenmişlerdir. 2017 yılında bölgede toplam 5,2 milyar dolar tutarında 56 proje üstlenilmiştir. Bilindiği üzere, başta Suriye, Irak ve Yemen'de olmak üzere bölgede siyasi istikrarsızlık mevcuttur. Söz konusu siyasi sorunlar, bu ülkelerde ekonomik istikrarın da bozulmasına ve savunma harcamalarındaki artışa bağlı olarak kamu maliyesinin kötüleşmesine sebep olmuştur. Özellikle komşumuz Irak'ın yaşadığı ekonomik sıkıntılara bağlı olarak alım gücünün gerilemesi; ihraç ürünlerimize olan talebi olumsuz etkilediği gibi başta müteahhitlik yatırımlarımız olmak üzere iş ve yatırım ortamını da geriletmiştir. Bu olumsuzluklara rağmen, bölge ülkeleri ile ticari ve yatırım ilişkilerimiz önemli bir seviyede devam etmektedir.

Ticari ve Ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesi kapsamında; Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında, Sayın Bakanımızın iştirakleri ile 12-15 Şubat 2017 tarihlerinde Bahreyn, Suudi Arabistan ve Katar'a; 9 Mayıs 2017 tarihinde Kuveyt'e; 23-24 Temmuz 2017 tarihlerinde Suudi Arabistan, Kuveyt ve Katar'a, 4 Ekim 2017 tarihinde İran'a ve 13-15 Kasım 2017 tarihlerinde yine Kuveyt ve Katar'a gerçekleştirilen resmi ziyaretler bu ülkelerle ilişkilerimize önemli katkılar sağlamıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın İran ziyareti marjında ayrıca Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi Dördüncü Toplantısı gerçekleştirilmiş ve Sayın Bakanımız, İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanı ile ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmelerde tercihli ticaretin yanısıra, taşımacılık konuları da ele alınmıştır.

Bakanlığımızca 2017 yılında Körfez İşbirliği Konseyi ile temaslar devam ettirilmiş, bu kapsamda Türkiye- Körfez İşbirliği Konseyi 3. Ticaret ve Yatırım Alt Komitesi Toplantısı 12 Nisan 2017 tarihinde Ankara'da Bakanlığımız koordinasyonunda gerçekleştirilmiş, toplantıda özellikle Körfez Ülkeleri ile bir serbest ticaret alanı kurulmasına ilişkin gelişmeler ve imkanlar ile yatırımların kolaylaştırılmasına yönelik çalışmalar ele alınmıştır.

Bilindiği üzere, 5 Haziran 2017 tarihinde Katar Krizi olarak ifade edilen süreç başlamış ve sonrasında Katar'a yönelik olarak Türkiye tarihinin en büyük lojistik operasyonlarından birini gerçekleştirmiştir. Katar'ın maruz kaldığı ambargo sonrası yaşaması muhtemel gıda sıkıntısının çözümü için ülkemizden önemli miktarda ürün sevkiyatı başarıyla gerçekleşmiş, bu doğrultuda iki ülke arasında dostluk ve kardeşlik ilişkileri pekişmekle kalmamış, ticari açıdan da iki ülke arasında önemli bir pazar açılımı sağlanmıştır. 2017 Haziran-Aralık döneminde gerçekleşen toplam ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre %92 artış ile 478 milyon dolara ulaşmıştır. 2017 yılında ise, bir önceki yıla kıyas ile

Katar'a olan ihracatımız %48 oranında artarak 650 milyon dolara ulaşmış, ticaret hacmimiz ise 1,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bu kapsamda 2017 yılında özellikle Katar ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizde yoğun diplomasi trafiği yaşanmıştır. Sayın Bakanımız Katar Krizinin hemen akabinde, çözüm yollarını görüşmek üzere 2017 yılı içinde oldukça sık olarak gerçekleştirilen ikili görüşmelerin yanı sıra, 3-4 Ağustos 2017 tarihlerinde, İzmir'de Katar Alım Heyeti programı düzenlenmiş ve ihracatçı firmalarımızın ile Katarlı alıcılar bir araya getirilmiştir.

Bölgenin önemli ülkelerinden Kuveyt ile de 2017 yılı içerisinde ekonomik ve ticari ilişkilerimiz hız kazanmıştır. Sayın Bakanımız Kuveyt Ticaret ve Sanayi Bakanını 21 Haziran 2017 tarihinde Ankara'da konuk etmiştir. Ayrıca, Türkiye-Kuveyt X. Dönem KEK Toplantısı, Sayın Başbakan Yardımcımız eşbaşkanlığında, 30-31 Ekim 2017 tarihlerinde Kuveyt'te gerçekleştirilmiş ve özellikle Kuveyt firmalarının ülkemizdeki yatırımlarının artırılması ile yine Körfez İşbirliği Örgütü ile bir serbest ticaret anlaşması imzalanması hususları ele alınmıştır.

Bahreyn, Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri ile 2017 yılı içerisinde ikili mekanizmaların düzenli toplantıları gerçekleştirilmiştir. Türkiye-Birleşik Arap Emirlikleri IX. Dönem KEK Toplantısı 6-7 Şubat 2017 tarihlerinde, Ankara'da, Türkiye-Bahreyn VI. Dönem KEK Toplantısı 2 Mart 2017 tarihinde yine Ankara'da, Türkiye-Umman X. Dönem KEK Toplantısı ise 9-10 Mayıs 2017 tarihlerinde Muskat'ta gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ve Ürdün arasında diplomatik ilişkilerin tesis edilmesinin 70. yılında, 7 Mart 2017 tarihinde gerçekleştirilmiş olan Ürdün Başbakanın ülkemizi ziyareti vesilesiyle, Sayın Bakanımız Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanı'ya birlikte Ulaştırma Bakanı ile de görüşmeler gerçekleştirmiştir. Ayrıca, Türkiye-Ürdün Ortaklık Konseyi 2. Toplantısı 28-29 Eylül 2017 tarihlerinde Ankara'da Sayın Bakanımızın eşbaşkanlığında gerçekleştirilmiştir.

7-8 Şubat 2017 tarihlerinde Ankara'da Türkiye-Suudi Arabistan Koordinasyon Konseyi "Ekonomi, Ticaret, Maliye, Yatırım, Ulaştırma, Denizcilik, Turizm, Sağlık ve Sosyal Güvenlik, Tarım, Çevre ve Meteoroloji" başlıklı Çalışma Grubu toplantısı yapılmıştır. 22 Kasım 2017 tarihinde ise İstanbul'da Türkiye-Suudi Arabistan İş ve Yatırım Forumu gerçekleştirilmiş bu vesileyle, Sayın Bakanımız Suudi Arabistan Ticaret ve Yatırım Bakanı ile iki ülke arasındaki ticaret ve yatırım ilişkilerini ele almıştır.

7-8 Ocak 2017 tarihlerinde Sayın Başbakanımızın başkanlığında Sayın Bakanımızın katılımları ile Irak'a bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Sayın Bakanımız ile Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Planlama Bakanı arasında 15 Ağustos 2017 tarihinde Ankara'da bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, 25 Eylül 2017 tarihinde Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilen gayrimeşru referandum sonrasında ülkemiz Irak'ın daima toprak bütünlüğünden yana olduğunu ve Irak'a desteğini güçlü şekilde dile getirmiştir. Bu çerçevede, daha yakın işbirliği içerisine giren ülkemiz ile Irak arasında verimli ziyaretler gerçekleştirilmiştir. 25 Ekim 2017 tarihinde Irak Başbakanı'nın ülkemize gerçekleştirdiği ziyaret vesilesiyle Sayın Bakanımız, Sayın Başbakanımız başkanlığındaki heyetler arası görüşmeye iştirak etmiş ve muhatap Iraklı Bakanı çalışma ziyareti için ülkemize davet etmiştir.

İran'la ticari ve ekonomik ilişkilerimiz, 2017 yılında bu ülkeyle gerçekleştirilen yoğun üst düzey temaslara ivme kazanmıştır; Sayın Bakanımız 9 Temmuz 2017 ve 5 Ağustos 2017 (İran Cumhurbaşkanı'nın yemin törenine katılım) tarihlerinde Tahran'a ziyaretler gerçekleştirmiştir. Akabinde İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanı 18 Ekim 2017 tarihinde ülkemizi ziyaret ederek Sayın Bakanımızla ikili bir görüşme gerçekleştirmiş, ayrıca 25-28 Ekim 2017 tarihleri arasında CNREXPO İstanbul Fuar Merkezi'nde

düzenlenen İran İslam Cumhuriyeti İhtisas Fuarı açılışında Sayın Bakan Yardımcımız İranlı Bakanla görüşmüştür.

İran'la ikili ticaretimiz açısından bir mihenk taşı olan Türkiye-İran Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA)'nın genişletilmesi çalışmaları çerçevesinde TTA Ortak Komite 6. Toplantısı 26 Ekim 2017 tarihinde Ankara'da, 7. Toplantısı ise 18 Aralık 2017 tarihinde Tahran'da gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 25-26 Kasım 2017 tarihinde, Tahran'da, Sayın Bakanımız ve İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanı eşbaşkanlıklarında Türkiye-İran 26. Dönem KEK toplantısı gerçekleştirilmiş ve ikili ilişkilerimiz tüm veçheleriyle ele alınmıştır.

ii. Avrasya Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

Kafkasya, Hazar ve Orta Asya bölgelerinde yer alan ülkelerin oluşturduğu, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri ile Türk Cumhuriyetlerini de kapsayan bir bölge olarak tanımlayabileceğimiz Avrasya coğrafyası, yaklaşık 300 milyona yakın nüfusu, 2 trilyon dolar civarında toplam milli geliri, 900 milyar dolara yakın ticaret hacmi ile küresel ekonomi ve siyasetin önemli aktörlerinden biri konumundadır.

Ülkemizin bölge ülkelere ihracatı 2016 yılında toplam 9,8 milyar dolar, bölge ülkelerinden ithalatı ise 22,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. 2017 yılı ihracatımız ise 2016 yılına kıyasla % 16 oranında bir artışla 11,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2017 yılında bölgeden ithalatımız ise yine bir önceki yıla göre % 25 artmış ve 27,5 milyar dolar olmuştur. Bunun yanı sıra ülkemiz müteahhitlik firmaları anılan bölgede 2017 yılında 4,1 milyar dolar değerinde 48 proje üstlenerek, 1972 yılından itibaren bölgede üstlenilen 4.509 projenin kümülatif proje değerini 166,1 milyar dolar değerine yükseltmiştir.

Ticari ve ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesi kapsamında; Türkiye-Moldova Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon 9. Dönem Toplantısı 18-19 Aralık 2017 tarihlerinde Kişinev'de gerçekleştirilmiştir. KEK Toplantısı, Başbakan Yardımcımız ve Moldova Cumhuriyeti dönemin Başbakan Yardımcısı eşbaşkanlıklarında yapılmıştır. KEK Toplantısında, iki ülke arasında 1 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması'nın hizmetler ticaretini kapsayacak şekilde genişletilmesi ve tarım ürünlerinde ilave tavizler belirlenmesine yönelik görüşmelere devam edilmesi, Moldova'da bir Türk bankası açılması imkanlarının araştırılması, İstanbul'da Moldova Ticaret ve Ekonomi Ofisi açılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi, Moldova'ya organize sanayi bölgeleri ve sanayi siteleri uygulamaları alanında teknik destek sağlanması, Türkiye-Moldova Kara Ulaştırması Karma Komisyonu Toplantısının 2018 yılı içerisinde gerçekleştirilmesi, Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşması akdedilmesine yönelik çalışmaların başlatılması, konut ve inşaat alanında işbirliğinin geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu 15. Dönem Toplantısı 18-21 Ekim 2017 tarihlerinde Rusya Federasyonu'nun Kazan şehrinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu Ziyaret kapsamında Sayın Bakanımız Rusya Federasyonu Enerji Bakanı ve Tataristan Cumhurbaşkanı ile birer ikili görüşme gerçekleştirmiştir. Söz konusu toplantının ardından Türk-Rus Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu 15. Dönem Toplantısı Protokolü imzalanmıştır.

Söz konusu toplantıda Rusya tarafınca domates başta olmak üzere ülkemiz menşeli bazı tarım ürünlerine yönelik olarak sürdürülen kısıtlamaların kaldırılması yönünde somut adımlar atılmıştır. Toplantıda ayrıca ticari ve ekonomik ilişkilerimizin önündeki diğer engelleri kaldırmak ve ilişkilerimizi daha da geliştirmek adına çeşitli işbirliği olanakları değerlendirilmiş, bu çerçevede iki ülke arasında işbirliğinin geliştirilebileceği alanlar olarak tespit edilen gemi ve yat inşası ile otomotiv sektörünün gerek kamu, gerek özel kuruluş temsilcileriyle önümüzdeki günlerde Türkiye'de bir araya gelmeleri,

Türkiye'nin imkan ve kabiliyetlerinin yerinde tanıtılması yönünde karar alınmıştır. Söz konusu KEK Toplantısı esnasında Türk ve Rus yetkililer ayrıca;

- Rusya Federasyonu'nun bölgeleri ile ticari ve ekonomik ilişkileri,
- Bankacılık ve finans alanında mevcut ilişkilerin geliştirilmesi ve ikili ticarete ulusal paraların kullanılmasının yaygınlaştırılması,
- Tarım, sanayi ve enerji sektörlerinde yeni işbirliği olanakları,
- Uzay, haberleşme, bilgi teknolojileri alanlarında ortak projeler geliştirilmesi,
- Bilim ve eğitim alanında ileri adımlar atılması, hususlarını ele almışlardır.

Sayın Bakanımız, 18 Ağustos 2017 tarihinde, 86. İzmir Enternasyonal Fuarı kapsamında Rus Enerji Bakanı ile görüşmüş olup, ayrıca Türk-Rus İş Forumuna da iştirak etmiştir. Rusya'nın ortak ülke olarak katıldığı 86. İEF vesilesiyle düzenlenen Forumda 1500'den fazla Türk ve Rus işadamı bir araya getirilmiştir. Bu etkinlik, 2017 yılında Rusya ile ilişkilerimizin normalleşmesinin en önemli sonuçlarından birisidir.

Ayrıca, bahsekonu İş Forumu vesilesiyle iki ülke ilgili kurum ve kuruluşları işadamlarına "Enerji, Turizm, Bölgelerarası Ticari İşbirliği ve Müteahhitlik, Sanayi, Serbest ve Özel Ekonomik Bölgeler" konularında yatırım imkanlarını tanıtmışlardır.

Öte yandan, Türkiye ile Rusya arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin önündeki engellerin kaldırılması amacıyla 17 Ağustos 2017 tarihinde İzmir'de RF Ekonomik Kalkınma Bakanlığı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

10 Mart 2017 tarihinde Türkiye-Rusya ÜDİK 6. Dönem Toplantısı Moskova'da gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, Sayın Bakanımız bu vesileyle Rusya'nın tarım ürünlerindeki tüm yasakları kaldırması, müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri başta olmak üzere sektörel yasakların kaldırılması, milli paralarla ticaretin artırılması gibi konuları gündeme getirmiştir.

ÜDİK toplantısı vesilesiyle, Rusya Federasyonu ile 2017-2020 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Plan imzalanmıştır.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) Ekonomi Çalışma Grubu 9. Toplantısı ve Ekonomi Bakanları 7. Toplantısı 29-30 Kasım 2017 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu toplantısında, yatırım istatistikleri ve yatırım ortamı ile KOBİ'ler alanında ülkemizin düzenleyeceği eğitim, bir sonraki iş forumu, hayata geçirilmesi planlanan Türk İş Ödülü hakkında görüşler, üye ülkelerin ortak kullanacağı ve Türk Konseyi Sekreteryasınca yönetilecek olan turkicbusiness.com'un iyileştirilmesine yönelik adımlar, Özel Ekonomik Bölgeler Alanında İşbirliği Anlaşması, TOBB'un düzenleyeceği oda eğitim programı, Türk Konseyi Ortak Fon'una ilişkin görüşler, Eylem Planı alanında mutabık kalınan hususlarda oluşan bir tutanak imzalanmıştır.

30 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da, Türkiye-Azerbaycan ve Türkiye-Özbekistan Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA) ilk tur müzakereleri gerçekleştirilmiştir.

Sayın Bakanımız, 10-11 Kasım 2017 tarihlerinde Semerkant'ta düzenlenen "Orta Asya: Paylaşılan Geçmiş ve Ortak Gelecek, Sürdürülebilir Kalkınma ve Karşılıklı Refah için İşbirliği Konferansı"na iştirak etmiştir. Bu vesileyle, Sayın Bakanımız Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve Başbakan Yardımcısı ile görüşmelerinde ise Taşkent'te bir Türk Ticaret Merkezi kurulması, Türkiye-Özbekistan Tercihli Ticaret Anlaşması çalışmalarının hızlandırılması kararlaştırılmıştır. Özbekistan'ın Türk vatandaşlarına uyguladığı vizenin kaldırılmasına yönelik beklentiler yinelenmiştir.

17 Şubat 2017 tarihinde Türkiye-Azerbaycan Tercihli Ticaret Anlaşması'na ilişkin istikşâfi görüşmeleri yapılmıştır.

Nahçıvan ile ticaretimizin arttırılmasına yönelik çalışmalarımızla Azerbaycan ile ticari ilişkilerimize yeni bir boyut kazandırılmış olup, Sayın Bakanımız ve Azerbaycan Ekonomi Bakanı'nın katılımlarıyla 28 Ekim 2017 tarihinde İğdir'da bir basın toplantısı ve bölgede faaliyet gösteren işadamlarımızın katılımıyla bir İş Konseyi düzenlenmiş ve sınır ticareti düzenlemesinin sağladığı fırsatlar işadamlarına tanıtılmıştır.

İki ülke arasındaki ilişkilerin tüm yönleriyle ele alındığı Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) 6. Toplantısı, iki ülke Cumhurbaşkanları başkanlığında 31 Ekim 2017 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilmiştir. Toplantıya Ekonomi Bakanımızca da iştirak edilmiş olup, "Türkiye-Azerbaycan Tercihli Ticaret Anlaşması İmzalanmasına Dair Mutabakat Zaptı" iki ülke Ekonomi Bakanları tarafından imzalanmıştır. Ziyaret kapsamında ayrıca 30 Ekim 2017'de Bakü-Tiflis-Kars Demiryolunun resmi açılışı gerçekleştirilmiş, 31 Ekim 2017 tarihinde Sayın Bakanımız, Ziraat Bank Azerbaycan Genel Müdürlüğü binasının resmi açılışını yapmıştır.

Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı 25-26 Ekim 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret vesilesiyle, Cumhurbaşkanları huzurunda, ticari ve ekonomik ilişkilerimizi düzenleyen birçok anlaşma (TTA Müzakere sürecini düzenleyen Mutabakat Zaptı; günümüz koşulları ile iki ülke arasında son dönemde gelişen ilişkiler dikkate alarak revize edilen Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması, Özbekistan'da faaliyet gösteren Utbank'ın Agrobank JSCB'ye ait Hisselerinin T.C. Ziraat Bankası A.Ş'ye Satışına İlişkin Mutabakat Zaptı, Özbekistan Cumhuriyetine Sağlanacak Türk Eximbank Kredisi Mutabakat Muhtırası) imzalanmıştır.

Kazakistan'ın yeni atanan Ankara Büyükelçisi, Sayın Bakanımız tarafından 2 Ekim 2017 tarihinde kabul edilmiştir. Söz konusu ziyarette Kazakistan'dan Türkiye'ye et-et ürünleri ihracatı imkânı ve hayvancılık alanında Kazakistan'da ortak yatırım imkânı, KEK mekanizmasının genişletilmesi, Bakü-Tiflis-Kars tren yolu hattı, Hazar denizindeki taşımacılığın geliştirilmesi, Aktau lojistik merkezi, Türkiye'ye buğday ihracatı ve Ekim ayında Almatı'da düzenlenecek OECD Avrasya Haftası hususları gündeme gelmiştir.

Türkiye-Kazakistan 10. Dönem KEK Protokolü 9-10 Eylül 2017 tarihli Astana ziyareti sırasında Sayın Cumhurbaşkanlarının huzurunda imzalanmıştır. KEK Toplantısı vesilesiyle özellikle iki ülke arasında mevcut Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının yerini alacak yeni bir anlaşma imzalanması yönündeki beklentimiz aktarılmış ve Hizmet Ticareti Anlaşması müzakerelerinin başlatılması teklif edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ile Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı himayelerinde oluşturulan Yeni Sinerji-Ortak Ekonomi Programı 2017-2020 Dönemi Eylem Planı Protokolü, Ekonomi Bakanımız ile Kazakistan Cumhuriyeti Yatırım ve Kalkınma Bakanı tarafından 9-10 Eylül tarihli Astana ziyaretinde Sayın Cumhurbaşkanlarının huzurunda imzalanmıştır.

Eylem Planı, iki ülke arasında özellikle yatırımlar, sanayi, madencilik, teknik düzenlemeler ve ulaştırma alanlarında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik 14 eylem içeren bir metin olarak imzalanmıştır. Eylem Planında ayrıca Türk firmalarının Kazakistan'da gerçekleştirmekte oldukları 13 adet yatırım projesi ile geleceğe dönük olarak Türk firmalarınca üstlenilmesi arzu edilen 13 adet yatırım projesine yer verilerek, bu projelere Kazakistan tarafınca gerekli desteğin sağlanacağı hususu da kayıt altına alınmıştır.

Özbekistan Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı, Sayın Bakanımızın davetine icabetle 6-7 Eylül 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda, Özbekistan'ın

Türkiye’den zırhlı personel taşıyıcı almasına yönelik Türk sermayesi ile finansman sağlanması, Özbekistan’da yerleşik UTBank’ın %50 hissesinin Ziraat Bankası’na devredilmesi konusundaki çalışmaların hızlandırılması, Türk Hava Yolları’nın Özbekistan’daki uçuş noktalarını ve sefer sayılarını artırması, Özbekistan’da yeniden yapılandırılan yasal altyapının geliştirilmesine yönelik olarak Türk uzmanlardan oluşan bir heyetin teknik destek sağlamak üzere Özbekistan’da görevlendirilmesi, Fergana Vadisi’ne yönelik ulaşım altyapı çalışmalarının Türk müteahhitleri tarafından üstlenilmesi, Özbekistan’da havalimanı yapımı, yenilenebilir enerji santrali inşası ve benzeri büyük projelerin Türk yatırımcı firmalar tarafından üstlenilmesinin teşvik edilmesi kararlaştırılmıştır.

Astana EXPO 2017’deki 10 Ağustos 2017 tarihli Türkiye’nin Ulusal Günü’ne Sayın Bakanımız tarafından katılım sağlanmış, Türkiye Pavilyonu’nun açılışı gerçekleştirilmiştir. “Geleceğin Enerjisi-Yenilenebilir Enerji” temalı fuara Türkiye olarak “Sürdürülebilir Enerji İçin Küresel Sinerji” temasıyla güçlü bir şekilde katılım sağlanmıştır. Toplam 115 ülkenin katıldığı ve oldukça önem gören etkinlikte ülkemiz pavilyonu en çok ziyaret edilen 3. pavilyon olmuştur.

Türkiye-Belarus Hükümetlerarası KEK 9. Dönem Toplantısı 27 Temmuz 2017 tarihinde Minsk’te gerçekleştirilmiştir. Ziyaret vesilesiyle ayrıca, Türkiye-Belarus İş Forumu düzenlenmiştir.

2008 yılından beri gerçekleştirilemeyen Türkiye-Özbekistan Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı 24-26 Mayıs 2017 tarihleri arasında Taşkent’te gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Türkiye-Özbekistan İş Forumu gerçekleştirilmiş, Buhara’da İpek ve Baharat Festivali’ne katılım sağlanmıştır. KEK 3. Dönem Toplantısı Protokolü’nün uygulanmasına ilişkin gelişmeler ile son dönemde pozitif ivme kazanan ikili siyasi ilişkiler ekonomik faaliyetler ile desteklenmiş ve Özbekistan ile ekonomik ve ticari alanda diyalog canlandırılmıştır. Bu vesile ile ticari ve ekonomik ilişkilerin dengeli bir şekilde artırılmasını teminen uygulamaya konulması gereken tedbirler ile potansiyel yatırım ve işbirliği sektörleri tespit edilmiştir. İmzalanan KEK 4. Dönem Toplantısı Protokolü’nün yanı sıra, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması ile Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması Sayın Bakanımız ile muhatapları dönemin Dış Ticaret Bakanı tarafından parafe edilmiştir. Bilahare, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması 25 Ekim 2017 tarihinde Özbekistan ile imzalanmış böylece, firmalarımızın sağlam bir hukuki zeminde çalışmalarının önü açılmıştır.

Türkiye-Gürcistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) II. Toplantısı, Sayın Başbakanımız başkanlığında, Sayın Bakanımızın da katılımlarıyla 23 Mayıs 2017 tarihinde Gürcistan’da düzenlenmiştir. Ziyaret sırasında ayrıca Ekonomi ve Ticaret Ortaklık Komitesi (JETCO) kuruluş anlaşması da imzalanmıştır. Söz konusu anlaşma uyarınca ilk JETCO toplantısının 2018’de gerçekleştirilmesi ve böylelikle ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin yeni bir boyuta taşınması beklenmektedir.

Başbakanımızın 5-6 Mayıs 2017 tarihlerinde Moldova’ya gerçekleştirdiği resmi ziyarete Sayın Bakanımız da iştirak etmiştir. Ziyaret kapsamında Türkiye-Moldova İş Forumu düzenlenmiş, Gökoğuz Yeri’nde Dünya 4. Gökoğuz Kongresi’ne iştirak edilmiştir. Başbakan düzeyinde uzun bir aradan sonra gerçekleşen ziyarette, işadamlarımızın taleplerini dinleme imkânı olmuş, ülkede bir Türk Bankası açılması imkanı değerlendirilmiştir. Ayrıca yeni yapılan Büyükelçiliğimizin açılışı gerçekleştirilmiş, TİKA tarafından yenilenen bir hastane de hizmete alınmıştır. Moldova ile aramızdaki mevcut STA

kapsamında çözüme kavuşturulmayı bekleyen sorunlar aşılmış, ayrıca İstanbul'da açılması planlanan Moldova Ticaret Ofisi konusu ele alınmıştır.

15-16 Şubat 2017 tarihlerinde Türkiye-Tacikistan 9. Dönem KEK Toplantısı Duşanbe'de düzenlenmiş, toplantı protokolü dönemin Başbakan Yardımcısı ve Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı tarafından imzalanmıştır. Bu kapsamda bir de Türkiye-Tacikistan İş Forumu yapılmıştır. Ayrıca Türkiye-Tacikistan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması paraflanmıştır.

2017 yılı Şubat ve Ağustos aylarında Moskova'da Rusya ile Hizmet Ticareti ve Yatırım Anlaşması (HTYA) müzakereleri gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-Ukrayna Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması 9 Ekim 2017 tarihinde imzalanmıştır.

iii. Afrika ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

Türkiye olarak Afrika ile ticari ve ekonomik ilişkilerimize büyük önem atfediyoruz. Bu kapsamda 2003 yılından itibaren uyguladığımız Afrika Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi ile bir yandan Afrika'daki kurumsal varlığımızı güçlendiriyor, diğer taraftan da Afrika ülkeleri ile yasal altyapının tahkim edilmesini sağlamaktadır.

Tüm bu çabaların neticesinde de hem ülke hem de bölge düzeyinde ticari ve ekonomik ilişkilerimizin gün be gün ilerlediğini görmekteyiz.

Stratejimizi başlattığımız 2003 yılında Afrika kıtası ile 5,5 milyar dolar olan ticaret hacmimiz dört katı artarak 2017 yılında 20,6 milyar dolara ulaşmıştır.

Aynı dönemde Afrika kıtasına yönelik ihracatımız 2,1 milyar dolardan 11,7 milyar dolara yükselmiş; ithalatımız ise 3,3 milyar dolardan 8,9 milyar dolara yaklaşmıştır.

Benzer şekilde, 2002 yılında Afrika'da yatırımlarımız yok denecek kadar az iken, 2017 yılı itibarıyla kıta genelindeki yatırımlarımız 6,2 milyar dolara ulaşmıştır. Kıtada faaliyet gösteren firmalarımız on binlerce Afrikalıya istihdam sağlamakta, yapmış oldukları ihracat ile kıta ülkelerinin ödemeler dengesine olumlu katkılar yapmaktadır.

Türk müteahhitlerince kıta genelinde 2002 yılında 769 milyon dolar tutarında 15 taahhüt projesi üstlenilmiş iken, 2017 yılında kıta çapındaki yatırımlarımız 7 milyar dolara ulaşmış, kıtada üstlenilen müteahhitlik projelerinin toplamı 64 milyar doları aşmıştır. Türk müteahhitlik ve müşavirlik firmaları Afrika kıtasını inşa etmeye ve Afrika'nın kalkınma süreçlerine azami destek sağlamaya devam etmektedir.

Türk işadamlarının Afrika'daki en büyük destekçileri olan Ticaret Müşavirliklerimiz 2002 yılında kıtanın sadece 4 ülkesinde bulunmakta iken, 2017 yılı itibarıyla bu rakam 26'ya yükselmiştir.

Stratejimiz çerçevesinde 2017 yılında da Afrika ülkeleri ile üst düzey temaslarda bulunulmuş, birçok program gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-Tanzanya 2. Dönem KEK Toplantısı 11-12 Ocak 2017 tarihlerinde Sayın Maliye Bakanımızın eşbaşkanlığında Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı neticesinde iki ülke ticari ve ekonomik ilişkilerinin gündeminde yer alan konuları içeren KEK Toplantı Tutanağı imzalanmıştır. Böylece, Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyaretinin ticari ve ekonomik zeminine ilişkin hazırlıklar tamamlanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın Doğu Afrika Ziyareti (Tanzanya-Mozambik-Madagaskar) Sayın Bakanımızın da

iştirakleri ile 22-24 Ocak 2017 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Bu ziyaret kapsamında her üç ülkede de İş Forumları düzenlenmiş, Mozambik ile Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

Türkiye-Etiyopya Tercihli Ticaret Anlaşması İstikşafi görüşmeleri 27-28 Mart 2017 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı kapsamında Etiyopya tarafı ile ithalat rejimimiz ve gümrük mevzuatımıza ilişkin bilgiler paylaşılmıştır.

Güney Sudan Ticaret ve Sanayi Bakanı ülkemize resmi bir ziyaret gerçekleştirmiş olup 26 Nisan 2017 tarihinde Sayın Bakanımız ile Güney Sudanlı Bakan arasında gerçekleştirilen ikili görüşmeyi müteakiben Türkiye ile Güney Sudan arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

8-9 Mayıs 2017 tarihlerinde Sayın Bakan Yardımcımız başkanlığında Hartum'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaret kapsamında Sayın Bakan Yardımcımız Sudan Başbakanı tarafından kabul edilmiş, Ticaret Bakan Yardımcısı, Sanayi Bakanı, Maliye ve Ekonomi Bakanı ve Yatırım Bakanı, Tarım ve Ormanlık Bakan Yardımcısı ile ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmelerde Türkiye-Sudan KEK Toplantısının gerçekleştirilmesi, ticari ilişkilerin geliştirilmesi için bir serbest ticaret alanı kurulması ile tarımsal konularda işbirliğinin geliştirilmesi konuları ele alınmıştır. 15-16 Mayıs 2017 tarihlerinde Abuja'da Türkiye-Nijerya KEK İzleme Toplantısı ve Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu hazırlık toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantı kapsamında ECOWAS Ticaret Komiseri ile 22-23 Şubat 2018 tarihlerinde gerçekleştirilecek Türkiye- ECOWAS Ekonomi ve İş Forumunun organizasyonuna ilişkin detaylar paylaşılmış, davetli listeleri oluşturulmuş ve işadamlarına yönelik program planlanmıştır.

Türkiye-Angola 1. Dönem KEK Toplantısı Sayın Gümrük ve Ticaret Bakanımız eşbaşkanlığında Luanda'da 10-12 Temmuz 2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Toplantı vesilesiyle oluşturulan ikili ilişkilerin yol haritası niteliğindeki, ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik adımları içeren toplantı protokolüne derc edilmiştir.

Türkiye-Tunus Ortaklık Konseyi 3. Dönem Toplantısı 19-21 Temmuz 2017 tarihlerinde eşbaşkanlığında Tunus'ta gerçekleştirilmiştir. Toplantı vesilesiyle Türkiye-Tunus Ortaklık Konseyi III. Dönem Toplantısı Tutanağı, Patentler Alanında İşbirliği Mutabakat Anlaşması, Rekabet Politikası Alanında İşbirliği Protokolü ve Standartlar Alanında Aksiyon Planı ile KOBİ'ler Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Program vesilesiyle Sayın Bakanımız, Tunus Başbakanı, Sanayi ve Ticaret Bakanı, Kalkınma, Yatırım ve Uluslararası İşbirliği Bakanı, İmar, Konut ve Kentsel Planlama Bakanı ile Enerji, Madenler ve Yenilenebilir Enerjiler Bakanı ile ikili görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde özellikle iki ülke arasındaki serbest ticaret anlaşmasının işleyişinin geliştirilmesi için izlenebilecek yollar ele alınmıştır. Tunus ile yapılan temaslarda savunma sanayi konusunda ülkemizden tedarik edilebilecek ürünler de değerlendirilmiştir.

8-11 Ağustos 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret eden Sudan Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Bakan Yardımcımız ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Söz konusu görüşmede Türkiye-Sudan ticari ve ekonomik ilişkilerinin gündeminde yer alan konular ele alınmıştır.

Türkiye-Senegal 4. Dönem KEK Toplantısı 5-6 Eylül 2017 tarihinde Dakar'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı neticesinde iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik konuların takibi amacıyla bir toplantı protokolü imzalanmıştır.

Türkiye-Güney Afrika Cumhuriyeti 3. Dönem KEK Toplantısı 4-5 Ekim 2017 tarihlerinde Pretoria'da gerçekleştirilmiştir. Toplantıda Türkiye-Güney Afrika Cumhuriyeti ilişkileri ele alınmış ve toplantı neticesinde ticari ve ekonomik gündem konularını içeren bir toplantı protokolü imzalanmıştır.

Nijerya Devlet Başkanının ülkemizi ziyareti kapsamında, Nijerya Sanayi, Ticaret ve Yatırım Bakanı 18 Ekim 2017 tarihinde Sayın Ekonomi Bakanımız ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşme çerçevesinde önümüzdeki dönemde yapılması planlanan Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu ile Türkiye-Nijerya JETCO Toplantısının ayrıntıları ele alınmıştır.

14-15 Kasım 2017 tarihinde Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu'na yönelik olarak kurumlar arası bir eşgüdüm toplantısı gerçekleştirilmiştir. Anılan Toplantı marjında Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu'nun hazırlık süreci ele alınmış ve kurumlar arası işbölümü yapılmıştır.

Ayrıca, 1 Aralık 2017 tarihinde Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu'nun medya bölümüne ilişkin olarak ilgili basın kuruluşlarının katılımıyla bir eşgüdüm toplantısı düzenlenmiş, bu kapsamda söz konusu organizasyonun yurtiçi ve yurtdışında tanıtımına ilişkin bir iş planı oluşturulmuştur.

Cibuti Cumhurbaşkanı 17 Aralık 2017 tarihinde ülkemize resmi bir ziyaret gerçekleştirmiş ve iki ülke Cumhurbaşkanı başkanlığında gerçekleştirilen heyetlerarası görüşmeye Sayın Bakanımız iştirak etmiştir. Görüşmede, ikili gündem konuları ele alınmıştır.

Sayın Bakanımız 20-21 Aralık 2017 tarihlerinde Moritanya ve Senegal'i ziyaret etmiştir. Ziyaret kapsamında, Nuakşot'ta iş adamları ile bir yuvarlak masa toplantısı, Dakar'da ise İş ve Yatırım Forumu gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, ziyaret marjında Senegal'de düzenlenen Türk Günü etkinliğine iştirak edilmiştir. Akabinde Senegal Kalkınma Bakanı ülkemizi ziyareti vesilesiyle 28 Aralık 2017 tarihinde Sayın Bakanımız ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında ve Sayın Bakanımızın katılımları ile 24-27 Aralık 2017 tarihlerinde Sudan-Çad ve Tunus'a yönelik resmi bir ziyaret gerçekleştirmiş olup, ziyaret kapsamında her üç ülkede de İş Forumları düzenlenmiştir. Ayrıca, Sudan'da iki ülke arasında serbest ticaret alanı kurulmasına ilişkin olarak Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır.

Afrika ülkeleri ile yatırımlar alanında yasal altyapının tamamlanmasına yönelik çalışmalar kapsamında ise 24 Ocak 2017 tarihinde Mozambik, 14 Haziran 2017 tarihinde Burundi, 26 Aralık 2017 tarihinde Çad ve 27 Aralık 2017 tarihinde Tunus ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmaları imzalanmıştır.

iv. Asya – Pasifik Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

Asya-Pasifik ülkelerinin toplam GSYH'si 25 trilyon dolar seviyesini aşmış olup toplam dünya ticaretinin üçte biri bu bölge ile gerçekleşmektedir. Bölgede, Çin ve Hindistan gibi dev ülkelerinin yanında, Tuvalu ve Nauru gibi çok küçük ada devletlerinin de dahil olduğu 45 ülke yer almaktadır. Dünya nüfusunun yarısından fazlasını barındıran Asya-Pasifik Bölgesinin toplam nüfusu yaklaşık 4 milyar kişiyi bulmaktadır.

Bölgenin gelecekte dünyanın büyüme merkezi olarak kalacağı; Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan'ın 2050 yılında dünya ekonomisinin 1. ve 3. sıralarında yer alacağı, ayrıca toplam dünya ticaretinin %40-50'sinin bölge kaynaklı olacağı öngörülmektedir.

Ülkemiz de bölgenin öneminin bilincinde olarak bölge pazarından daha fazla pay alabilmek amacıyla, 2005 yılında, "Asya-Pasifik Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkileri Geliştirme Stratejisi"ni uygulamaya koymuştur. Bu dönemde 22,4 milyar dolar seviyesinde olan bölge ülkeleriyle ticaret hacmimiz, 2017 yılına gelindiğinde 65,5 milyar dolar seviyesine yükselmiş; bölgenin toplam dış ticaretimizdeki payı ise %12'den %17'ye yükselmiştir.

Öte yandan, Asya-Pasifik Bölgesi ile ticaretimizde görülen dengesizliğin giderilmesi, bu bölgeye yönelik dış ticaret stratejimizin temel hedefini oluşturmaktadır. Bu amaçla, ülkemiz firmalarının Çin pazarına girişini kolaylaştırmak, ülkemiz ile Çin arasındaki mevcut ekonomik ve ticari ilişkileri ülkemiz lehine geliştirmek için 2017-2020 yılları arasındaki dönemi kapsayacak güncel ve uygulanabilir bir “Çin Eylem Planı” hazırlanmış ve hayata geçirilmiştir.

Ülkemiz menfaatleri çerçevesinde, Türkiye ve Pakistan arasında STA imzalanması konusunda müzakerelere 2017 yılında da devam edilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye-Pakistan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 6. Tur Müzakereleri 6-7 Nisan 2017 tarihlerinde Pakistan’ın başkenti İslamabad’da, 7. Tur STA Müzakereleri 5-6 Haziran 2017 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Ticaret diplomasisi faaliyetleri bu dönemde de dikkatle sürdürülmüştür. 11-13 Temmuz 2017 Türkiye-Vietnam Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi (KEK) 7.Dönem KEK Toplantısı, 11-12 Ekim 2017 Türkiye-Endonezya Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu’nun 8. Dönem Toplantısı, 3 Nisan 2017 tarihinde Türkiye-Japonya Ekonomik ve Ticari İlişkiler Komitesi’nin (ETREC) 2. Toplantısı, 22 Şubat 2017 tarihinde Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) 5. Toplantısı kapsamında Ticaret Ortak Çalışma Grubu 5. Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

İş dünyasına yönelik faaliyetlere bu dönemde hız verilmiştir. 23 Ocak 2017 tarihinde Japonya Dış Ticaret Teşkilatı (JETRO) ve Japanese Business Group in Turkey (JBGT) yetkilileri ile iş ilişkilerimizin güçlendirilmesine yönelik gerçekleştirilen toplantıda, Türkiye’de faaliyet gösteren 106 Japon firmasını temsil eden JBGT’in Başkanı bahse konu firmalar ile 2016 yılının Kasım ayında yapılan iş ortamı anket çalışmasının sonuçlarını paylaşmıştır. Afganistan Bölgesel Ekonomik İşbirliği Konferansı (RECCA) 1. İş Forumu, 1-2 Mart 2017 tarihlerinde Sayın Bakan Yardımcımız ve Afganistan Ticaret ve Sanayi Bakanının iştirakleri İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında ve Sayın Bakanımızın katılımıyla, 30 Nisan – 1 Mayıs tarihlerinde Hindistan’a bir ziyaret düzenlenmiştir. Ziyaret vesilesiyle Türkiye-Hindistan İş Forumu gerçekleştirilmiş; ayrıca, Hindistanlı büyük firmaların CEO’ları ile de bir araya gelinmiştir.

14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Bir Kuşak Bir Yol projesi kapsamında Sayın Cumhurbaşkanımızın iştirakleri ve Sayın Bakanımızın katılımları ile Çin’in Başkenti Pekin’de Uluslararası İşbirliği için Kuşak ve Yol Forumu isimli bir zirve düzenlenmiştir.

Endonezya Cumhurbaşkanı, beraberinde Endonezya Ticaret Bakanı ve Endonezya Ekonomik İşler Koordinasyonu Bakanı ile 5-6 Temmuz 2017 tarihlerinde Türkiye’yi ziyaret etmiştir. Söz konusu ziyaret sırasında, ülkemizin Asya-Pasifik stratejisi için önem arz eden Türkiye - Endonezya Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (KEOA/STA) müzakerelerinin başlatıldığı ilan edilmiştir.

Tayland Ticaret Bakanı, Sayın Bakanımızın davetlisi olarak 17-19 Temmuz 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiş, 17-18 Temmuz 2017 tarihinde İstanbul’da programı bulunan Taylandlı Bakan, 19 Temmuz 2017 tarihinde Ankara’da Sayın Bakanımız ile bir araya gelmiş, toplantının akabinde gerçekleştirilen basın konferansında iki ülke arasında STA müzakerelerinin başladığı ilan edilmiş ve imza töreni yapılmıştır.

Ülkemizin Asya-Pasifik Bölgesine açılım politikası kapsamında, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği’ne (ASEAN) yaptığı Sektörel Diyalog Ortaklığı başvurusu, 5 Ağustos 2017 tarihinde kabul edilmiş; başvuru sürecinde Bakanlığımız katkılarıyla Dışişleri Bakanlığımız tarafından bir Eylem Planı hazırlanarak ASEAN Sekreteryasına sunulmuştur.

Sayın Bakanımız tarafından, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Sayın Başbakanımızın Asya-Pasifik ülkeleri ile temasları çerçevesinde ve ülkemize gerçekleşen münferit ziyaretler vesilesiyle muhataplarıyla

görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu itibarla, 19-24 Ağustos 2017 tarihlerinde Sayın Başbakanımız başkanlığında Singapur ve Vietnam'da gerçekleştirilen resmi ziyaret programına Sayın Bakanımız katılım sağlamıştır. Malezya Ticaret Bakanı tarafından 27-30 Eylül 2017 tarihlerinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiş ve Sayın Bakanımız ile görüşmüştür. Pakistan Ticaret ve Tekstil Bakanı ile Sayın Bakanımız arasında 1 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da ikili bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmede Türkiye-Pakistan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) müzakereleri başta olmak üzere ikili ticari ve ekonomik ilişkiler ele alınmıştır. Sayın Başbakanımız başkanlığında 4-7 Aralık 2017 tarihleri arasında Güney Kore'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup söz konusu ziyarete Ekonomi Bakanımız tarafından iştirak edilmiştir. Bahse konu ziyaret kapsamında, Sayın Başbakanımız başkanlığında Güney Kore Cumhurbaşkanı ve Güney Kore Başbakanı ile heyetler arası görüşmeler gerçekleştirilmiş; Güney Kore'nin önde gelen iş adamları ile temaslar sağlanmış ve Samsung Genel Merkezine bir ziyaret düzenlenmiştir.

Asya-Pasifik ülkeleri ile yatırımlar alanında yasal altyapının geliştirilmesi amacıyla yürütülen çalışmalar kapsamında;

30-31 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara'da, Sri Lanka ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması imzalanmasına yönelik 1. tur müzakereler gerçekleştirilmiştir.

9-10 Kasım 2017 tarihlerinde Ankara'da, Hindistan ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmasının yeniden müzakere edilmesine yönelik görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

5-6 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara'da, Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında Hizmetler ve Yatırım Bölümleri müzakerelerine başlanmasına yönelik görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2017 yılı Ocak ve Eylül aylarında Türkiye-Japonya Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında Yatırım Bölümü müzakereleri gerçekleştirilmiştir.

v. Kuzey Amerika ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

2017 yılında ABD ile 21 milyar dolarlık bir ticaret hacmine ulaşmış bulunuyoruz. Aleyhimize olan dış ticaret açığı giderek azalmakta olup, 2017 yılında 3,5 milyar dolar seviyesindedir. 2017 yılında ABD'ye ihracatımız %30,7 oranında artarak 8,6 milyar dolar; ABD'den ithalatımız ise %11,2 oranında artarak 12,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ticari ve ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesi kapsamında; Türkiye-ABD İş Konseyi Türk Kanadı İstişare Toplantısı Sayın Müsteşarımız başkanlığında 13 Nisan 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. İş Konseyi üyesi işadamları ile İş Konseyi Ortak Tavsiye Kararlarına dair görüş alış verişinde bulunulmuş ve ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimize dair sağlıktan enerjiye, ileri imalattan fikri mülkiyet haklarına değin geniş bir alanda İş Konseyi tarafından tavsiye edilen öneriler ele alınmış ve öncelikler tespit edilmiştir.

Öte yandan, Avrupa Birliği (AB) ile ABD arasında Serbest Ticaret Anlaşması (STA) unsurunu da içeren kapsamlı bir Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) tesis edilmesine yönelik müzakereler ülkemizce yakından izlenmektedir. Ülkemiz, söz konusu müzakere sürecine paralel olarak, gerek AB ile mevcut Gümrük Birliğimizin (GB) hukuki bir sonucu olarak AB'nin üçüncü ülkeler ile akdettiği STA'ların üstlenilmesi kapsamında, gerekse ABD ile "Model Ortaklık" ilişkimizin ekonomik boyutunun ihtiyaç duyduğu hukuki ve somut mekanizmaya yanıt olması bakımından, ABD ile STA akdedilmesi yönündeki somut iradesini ve kararlılığını hem siyasi hem de teknik seviyede en üst düzeyde ortaya koymuştur.

Bununla birlikte, 8 Kasım 2016 tarihinde ABD’de yapılan seçimler sonrası Donald Trump’ın ABD başkanı olmasıyla TTIP’in geleceğine ilişkin bir belirsizlik dönemine girilmiştir. AB ile ABD arasında müzakerelerin devamı halinde, ülkemizin de söz konusu sürece dâhil olmasını temin edecek çalışmalara hız verilecektir.

8. Atlantik Konseyi İstanbul Zirvesi, Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla, 27-28 Nisan 2017 tarihleri arasında İstanbul’da düzenlenmiş olup, anılan Zirvenin 28 Nisan 2017 tarihindeki oturumuna Sayın Bakanımız başkanlığında iştirak edilmiştir. Sayın Bakanımız güçlü bir iş dünyasının varlığına ve hükümetlerin kurmak istediği liberal ticaretin küresel ölçeğe taşınmasına ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Ayrıca, iki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla atılabilecek adımlar konusunda firmaların görüş ve önerileri derlenmiştir.

16-17 Mayıs 2017 tarihlerinde, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından ABD’ye resmi bir ziyaret gerçekleştirilmiş, söz konusu ziyarete Sayın Bakanımız da katılmıştır. ABD Ticaret Odası evsahipliğinde işadamları ile bir araya gelmiştir. 22-23 Mayıs 2017 tarihlerinde, DEİK/ Türk-Amerikan İş Konseyi (TAİK) ve Amerikan-Türk Konseyi (ATC)’nin birlikte organize ettiği “36. Ortak Yıllık Konferansı” Vaşington’da düzenlenmiştir. Söz konusu Konferansta Bakanlığımızca “e-ticaretin yükselişi” konulu bir sunum yapılmıştır.

Türkiye-ABD Ticaret ve Yatırım Çerçeve Anlaşması (TİFA) 10. Dönem Toplantısı’nın 12-13 Eylül 2017 tarihinde Ankara’da yapılmıştır. Anılan Toplantı ile fikri mülkiyet haklarından Genelleştirilmiş Tercihler Sistemine, yüksek düzeyli diyalog mekanizmalarından iki ülkenin hassas olduğu sektörlerdeki sorunlara değin geniş kapsamlı görüşmeler yapılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın, Birleşmiş Milletler (BM)’in 72. Dönem Genel Kurul Çalışmalarının başlaması vesilesiyle 18-22 Eylül 2017 tarihleri arasında ABD’ye gerçekleştirdiği resmi ziyarete Sayın Bakanımız da iştirak etmiştir. Sayın Bakanımız anılan ziyaret vesilesiyle, farklı ülke Bakanları ile ikili ticari ve ekonomik ilişkilerimizi değerlendiren görüşmeler yapmış, ABD’li firmalarla Türkiye’de yatırım konusunda fikir teatisinde bulunmuştur.

Sayın Bakanımız, 17 Kasım 2017 tarihinde İstanbul’da American Business Forum in Turkey (ABFT) üyesi işadamları ile Türkiye-ABD ekonomi ve ticari ilişkilerini değerlendirmek amacıyla bir araya gelmiş ve 2018 yılı çalışma takvimi hazırlanmıştır.

vi. Latin Amerika ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

Latin Amerika bölgesi, son dönemde hızla gelişen bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Latin Amerika, yüzölçümü ve nüfusuyla çok büyük bir pazar olmanın yanı sıra, ekonomik anlamda son yıllarda kaydettiği gelişmelerle gelecek vadeden önemli bölgelerin başında gelmektedir. Uzun bir süre, Türkiye ile Latin Amerika ülkelerinin aralarındaki coğrafi uzaklık ve birbirlerini yeterince tanımamaları gibi çeşitli nedenler, ikili ve bölgesel ilişkilerin potansiyelin çok altında seyretmesine sebep olmuştur. Ancak, son dönemde bu durum, her iki tarafın da girişimleriyle yerini birçok alanda işbirliğine ve gün geçtikçe artan ticari ve ekonomik ilişkilere bırakmış ve Latin Amerika bölgesi Türkiye için önemli ticaret ortaklarından biri haline gelmiştir.

Latin Amerika’da birçok bölgesel oluşum mevcuttur. Bölgede; MERCOSUR (Mercado Comun Del Sur, Güney Ortak Pazarı), ANDEAN Topluluğu ve CARICOM (Caribbean Community, Karayipler Topluluğu) gibi son derece köklü ve derin bir ekonomik entegrasyonu ifade eden bölgesel ekonomik birlikler bulunmaktadır. Ayrıca, 2012 yılında Kolombiya, Meksika, Peru ve Şili tarafından kurulan Pasifik İttifakı, hem Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde hem de dünya ekonomisinde önemli bir büyüklüğe sahiptir.

Bölgenin ticaretine bakıldığında, daha ziyade komşu ülkeler ile ticaret yapma eğilimi olduğu gözlenmektedir. Bu çerçevede, birçok Latin Amerika ülkesinin en büyük ticaret ortağının ABD olduğu görülmektedir. Ancak, başta Çin olmak üzere Uzakdoğu ülkelerinin yanı sıra, Avrupa Birliği'nin de bölge ülkeleri ile ticaretini yıllar içinde geliştirdiği gözlenmektedir.

Son yıllarda, Türkiye ve Latin Amerika ülkeleri arasında pek çok sektörde, pek çok işbirliği olanağının bulunduğu ve bu olanakların en iyi şekilde değerlendirilmesi ile ticaret hacmimizin yakın zamanda büyük ölçüde artacağı mütalaa edilmektedir.

2017 yılında, Latin Amerika bölgesi ile dış ticaret hacmimiz 9,35 milyar dolar olarak gerçekleşmiş söz konusu bölgeye ihracatımız yaklaşık 2,47 milyar dolar, adı geçen bölgeden ithalatımız ise 7 milyar dolar seviyesinde olmuştur.

Latin Amerika bölgesi ile ticaretimiz uzun yıllardır Türkiye aleyhine açık vermekte olup, dış ticaret açığımız 2017 yılında 4,5 milyar dolar olmuştur.

Ülkemizin Latin Amerika bölgesinde 2017 yılında ihracat yaptığı ilk beş ülke; Meksika, Brezilya, Şili, Panama ve Kolombiya iken, aynı dönemde ithalat yaptığı ilk beş ülke; Brezilya, Kolombiya, Meksika, Arjantin ve Uruguay olmuştur.

Türkiye-Orta Amerika Entegrasyonu (SICA) 2. Dışişleri Bakanları Forumu ile Türkiye-Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri Topluluğu (CELAC) Dörtlüsü 4. Dışişleri Bakanları Toplantısı, 20-21 Nisan 2017 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilmiş olup, Türkiye-SICA 2. Dışişleri Bakanları Forumu'na katılım sağlanmış ve Forum'da Müsteşar Yardımcımız tarafından bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Venezuela Devlet Başkanı başkanlığında bir heyet, 6 Ekim 2017 tarihinde ülkemizi ziyaret etmiştir. Ziyaret kapsamında, ülkemiz ile Venezuela arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması Sayın Cumhurbaşkanımız ve Venezuela Devlet Başkanının huzurunda imzalanmıştır.

Türkiye ile Kolombiya arasında Karma Ekonomik Komitesi 2. Dönem Toplantısı, iki ülkenin dış ticaretten sorumlu Bakan Yardımcıları eşbaşkanlığında, 11-12 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantı kapsamında, iki ülke ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla enerjiden turizme yatırımlardan sanayi konularına değin birçok alanda Kolombiya ile ticari ve ekonomik ilişkilerimizin durumu ele alınmıştır. Kolombiya ile Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin 2018 yılı içerisinde tamamlanması perspektifi kabul edilmiş ve 2018 yılı içerisinde İstanbul'da Kolombiya'daki iş ve yatırım olanaklarını tanıtmak üzere bir roadshow düzenlenmesi konusunda mutabakat sağlanmıştır.

10-13 Aralık 2017 tarihlerinde, Buenos Aires, Arjantin'de düzenlenen DTÖ 11. Bakanlar Konferansı'na Sayın Bakan Yardımcımızın başkanlığında bir heyet ile katılım sağlanmıştır. Söz konusu konferans marjında, Sayın Bakan Yardımcımız Kosta Rikalı mevkidaşı ile ikili bir görüşme gerçekleştirmiş ve Türkiye-Kosta Rika Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmanın onay sürecinin tamamlanmasını müteakip ilk Ortak Ticaret Komitesi toplantısı düzenlenecektir.

vii. Avrupa ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi

2017 yılında, Avrupa ülkelerine gerçekleştirdiğimiz toplam ihracat 77,9 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Aynı dönemde Avrupa ülkelerinden gerçekleştirdiğimiz ithalat ise 94,3 milyardır. 2017 yılında, Avrupa ülkelerine ihracatımız toplam ihracatımızın %49,6'sını, Avrupa ülkelerinden ithalatımız toplam ithalatımızın %40,3'ünü oluşturmaktadır.

2017 yılında en çok ihracat yaptığımız 15 ülkenin 9'u (Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa, İspanya, Hollanda, Polonya, Romanya ve Belçika) ve en çok ithalat yaptığımız 15 ülkenin 6'sı Avrupa ülkesidir (Almanya, İtalya, Fransa, İsviçre, İspanya ve İngiltere).

2017 yılı içerisinde 3 Avrupa ülkesi ile (Fransa, İtalya ve Lüksemburg) ile Ekonomi ve Ticaret Ortaklık Komitesi (JETCO), 4 ülke ile (Karadağ, Macaristan, Slovenya ve Bosna Hersek) Karma Ekonomik Komisyon (KEK) toplantısı gerçekleştirilmiştir.

2002-2017 döneminde Türkiye'ye en çok doğrudan yatırım yapan 20 ülkenin 10'u Avrupa ülkesi olduğunu görmekteyiz. İlk 20 ülke bağlamında Avrupa'dan Türkiye'ye gelen doğrudan yatırımın oranı %72'dir. Ülkemize 2002-2017 döneminde çekilen toplam doğrudan yatırımların ise yaklaşık %74'ü Avrupa ülkelerinden gelmiştir. Ülkemizde en fazla yatırım yapan ilk 5 ülke arasında 4 Avrupa ülkesi bulunmaktadır (Hollanda, Avusturya, Birleşik Krallık, Lüksemburg).

Diğer taraftan, Türk firmaları, 1972 yılından günümüze, toplam 28 Avrupa ülkesinde, 18 milyar doları aşan, 604 tane müteahhitlik projesi üstlenmiştir. Bu projeler, tüm dünyadaki toplam taahhütlerimizin %5,2'lik bölümünü oluşturmaktadır.

Türkiye, Balkanlar coğrafyasının önemli bir parçasıdır ve Balkanlar ise bizim için özellikle tarihten gelen soydaşlık ilişkilerimiz açısından önem arz etmektedir. Coğrafi olarak da avantajlı bir konuma sahip olan Balkan ülkeleri, taşıdıklarını ticaret potansiyeli ile ülkemiz ekonomimiz için tamamlayıcı yapıdadır ve değerlendirilmeye muhtaçtır.

Ekonomi Bakanlığı olarak, hayata geçirdiğimiz, "Komşu ve Çevre Ülkeler ile Ticaretin Geliştirilmesi Stratejisi" ile Balkanlara yönelik daha sistemli, istikrarlı ve uzun vadeli bir yaklaşım geliştirilmektedir.

Balkan ülkeleri ile ticaret hacmimiz her geçen gün gelişmektedir. 2002 yılında 3,5 milyar dolar olan Türkiye'nin bölge ülkeleri ile ticaret hacmi, 2017 yılında 16,3 milyar dolara erişmiştir. Müteahhitlerimiz ve yatırımcılarımız, başta Balkanlardaki birçok ülke olmak üzere, tüm Avrupa ülkelerindeki altyapı gelişimi, kapasite artırımı ve avantajlı sektörlerin desteklenmesi konusunda önemli görevler üstlenmektedir.

Bu amaç doğrultusunda, başta Türkiye-Sırbistan-Bosna Hersek arasındaki ticaret ve yatırım ilişkilerinin geliştirilmesi ve aynı zamanda bölgesel istikrarın da güçlendirilmesi amacıyla, üç ülke Cumhurbaşkanlarının önderliğinde gerçekleştirilen "Üçlü Balkan Zirveleri" neticesinde, üç ülkenin dış ticaret ve ekonomiden sorumlu Bakanları tarafından "Türkiye-Sırbistan-Bosna Hersek Üçlü Ticaret Komitesi" mekanizması oluşturulmuştur. Bu zamana kadar 3 dönem toplantısı gerçekleştirilmiş ve üç ülkenin ortak kullandığı Ortak Ticaret Ofisi açılmıştır.

AB Ülkelerinin ülkemiz taşımacılarına uygulamakta olduğu taşıma kotaları, geçiş belgeleri ve ücretleri, ticaretin önünde tarife dışı engel oluşturmaya başlamıştır. Bu çerçevede, AB ülkeleri tarafından, ülkemiz taşımacılarına tahsis edilen ikili ve transit kotaları mevcut ticaret ve taşıma hacmini karşılamada son derece yetersiz kalmaktadır.

Bunun yanı sıra, AB ülkeleri tarafından münferit olarak talep edilen ek ücretler de taşıma maliyetlerinin artmasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda, AB Ülkeleri nezdinde, ilk aşamada ikili ve transit

kotalarının sayılarının artırılması ve geçiş ücretlerinin düşürülmesi, bilahare ise söz konusu kota ve geçiş ücretlerinin kaldırılarak, taşımacılığın tamamıyla libere edilmesi yönündeki girişimlerimize aralıksız devam edilmektedir.

Geçiş ücretlerine ilişkin olarak son dönemdeki en önemli gelişme, 7 Nisan 2017 tarihinde, ABAD Savcısı tarafından, TIR'larımızdan geçiş ücreti alan Macaristan aleyhine açılan davada ülkemiz haklı bulunarak, Avrupa'da TIR'larımızdan geçiş ücreti alınamayacağı, TIR'larımızdan Macaristan'a her girişte ücret alınmasının gümrük vergisine eş değer olduğu, bunun da Gümrük Birliğinin 4. yasaklandığı, ayrıca Türk şirketlerinden alınan bahse konu ücretin rekabete aykırı olduğu ve ürünlerin maliyetini artırdığı yönünde görüş bildirilmiştir. Bu çerçevede, söz konusu dava süreci, 19 Ekim 2017 tarihinde, ABAD kararı Türkiye lehine sonuçlanmış olup, Macaristan mahkemesi 10 Kasım 2017 tarihinde kararın uygulanması yönünde karar almıştır.

13-14 Kasım 2017 tarihlerinde Belgrad'da gerçekleştirilen müzakereler sonucunda, Türkiye-Sırbistan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması paraflanmıştır.

viii. 2023 Türkiye İhracat Stratejisi

2012 yılında uygulanmaya başlanılan ve on yıllık öngörü ve projelere dayanan 2023 Türkiye İhracat Stratejisi'nin 2016 yılı itibarıyla ilk aşaması geride bırakılmış ve 2. aşamasına başlanılmıştır.

2012-2023 dönemini kapsayan Strateji, ihracat hedefine ulaşmak için, hangi politikalara, paydaşlara, süreçlere ve yetkinliklere ihtiyaç olduğu tespit edilerek izleme değerlendirme, iç ve dış gelişmeler ışığında güncelleme ve revizyonların yapılabilmesini teminen 3 aşamada 4'er yıllık dönemler halinde tasarlanmıştır. Stratejinin uygulamaya aktarıldığı ilk dönem olan 2012- 2015 döneminde kısa vadeli projeler ele alınırken, 2012-2019 döneminde orta, 2012-2023 döneminde uzun vadeli projeksiyonlar yer almaktadır.

Kamu ve özel sektör işbirliğinde tüm ihracatçı sektörlerimizin 2023 yılı hedefleri ve gelecek beklentileri çerçevesinde, sektörel hedeflere paralel olarak oluşturulan 2023 Türkiye İhracat Stratejisi, ülkemizin 2023 yılında teknolojik dönüşümü tamamlamış, lojistik ve mevzuat altyapısı güçlü, en yeni üretim teknolojilerine hakim, tüm dünyada tanınan ve tercih edilen marka değeri yüksek ürünler pazarlayan, uluslararası pazarlarda güçlü bir Türkiye yaratmak hedefiyle ihracatın karşılaştığı yapısal sorunlara çözüm bulmak ve ekonomideki olası olumsuz gelişmelere karşı önlem alarak fırsatlardan yararlanmak amacıyla proaktif bir çerçevede tasarlanmıştır.

Bu çerçevede, Strateji'de uluslararası pazarlarda mevcut pazar payımızın, ihracat kapasitemizin ve ihracatçı sayısının artırılması; ikili ve çoklu uluslararası ticaret işbirliklerinin, lojistik altyapısının ve rekabetçi üretim koşullarının oluşturulmasına yönelik yatırım ortamının iyileştirilmesi; finansal enstrümanların geliştirilerek ihracatta yenilikçilik ve Ar-Ge'ye yönelik yatırım ve uygulamalar ile ileri teknoloji ürün ihracatının ve ticaret destek araçlarının geliştirilmesi ve verimli kullanımının sağlanması başta olmak üzere 9 Ana Eylem Planı başlığı altında çok önemli 19 stratejik hedef ve bu hedeflerle ilgili 79 adet eylem bulunmaktadır. Söz konusu tüm eylemler sorumlu ve ilgili paydaşlarla birlikte Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülmekte ve yakından takip edilmektedir.

2017 yılında da çeyrek dönemler itibarıyla eylemlerden sorumlu kamu ve sivil toplum kuruluşlarından eylemleri ile ilgili gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin raporlar alınmış ve değerlendirilmiştir. Yıl içerisinde söz konusu eylemlere ilişkin gerçekleştirilen faaliyetlerin yıl başında hedeflenen faaliyetlerle uyumlu olmasının sağlanması yönünde çalışmalar yapılmıştır.

ix. E-ihracat Stratejisi

06 Mart 2015 tarihli ve 29287 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayınlanan 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi (BTS) ve Eylem Planı’nın 53 no’lu maddesi “e-ihracat Stratejisinin Oluşturulması” başlığını taşımaktadır. BTS’nin 53’üncü maddesinde sorumlu kuruluş olarak belirlenen Bakanlığımız koordinasyonunda ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, TOBB, TİM ve STK’ların katılımıyla, e-ticaret kanalıyla ihracatın gelişmesi için ihtiyaç duyulan stratejinin belirlenmesi öngörülmektedir.

E-ihracat Stratejisi ve Eylem Planı ile e-ihracatı ihracatçılarımız için daha kolay ve ulaşılabilir kılarak, Türk mal ve hizmetlerinin uluslararası piyasalarda e-ihracat yoluyla yer almasını sağlamak, e-ticaret alanında ülkemizin kalkınmasına katkı sunacak bir ekosistem oluşturmak ve Türkiye’nin dünya geneline hizmet sunan bir e-ticaret merkezi haline getirmek hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, BTS’de yer alan kamu kurum/kuruluşları ve STK’ların katılımıyla oluşturulması öngörülen Çalışma Grubu’nun ilk toplantısı 2015 yılı Eylül ayında Bakanlığımızda gerçekleştirilmiştir. Akabinde, 2015 yılı Ekim ayında Denizli’de ve Kasım ayında İstanbul’da gerek e-ticaret firmalarının gerekse lojistik, gümrük gibi sektörün önemli bileşenlerinden temsilcilerin katılımı ile iki çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştay sonuçlarına ilave olarak, ilgili kamu kurum/kuruluşları, STK’lar ve e-ticaret firmalarıyla yapılan görüşme ve ziyaret çıktıları derlenerek taslak “e-ihracat-Stratejisi ve Eylem Planı” hazırlanmıştır. Söz konusu eylemler hakkında ilgili kamu kurum/kuruluşları, STK’lar ve özel sektörün görüşlerinin alınmasının ardından Yüksek Planlama Kurulu’na tekrar sunulmuş olup, 31/01/2018 tarihli ve 2018/1 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı 06/02/2018 tarihli ve 30324 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

x. Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticareti Stratejisi

Ülkemizin döviz kazandırıcı hizmet sektörlerinin uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesi, hizmet gelirlerinin arttırılması, dış pazarlara açılım sağlanması ve ayrıca, küresel ve bölgesel hizmet markaları oluşturulması amaçlanmakta olup, bu amaca yönelik destek altyapısının oluşturulması ve etkili şekilde uygulanması, Bakanlığımızın temel hedefleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, hizmet ihracatımızda sürdürülebilir artışın sağlanmasını teminen yürürlüğe konulan devlet yardımı programlarının etkili şekilde uygulanarak hizmet ihracatına katkı sağlanması hizmetler alanındaki temel politika önceliğimizi oluşturmaktadır.

Diğer taraftan hizmet sektöründe bahsi geçen ihracat hedeflerine ulaşılabilmesi için, mal sektöründe olduğu gibi, sektörel ve küresel dinamikler dikkate alınarak gerçekçi ve stratejik yaklaşımların geliştirilmesi, bu stratejilerin uygulamaya konulması ve uygulama sonuçlarının izlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, kamu ve özel sektörden ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla

hazırlanan “2023 Hizmet İhracatı Stratejisi”nin uygulamaya konulması Bakanlığımızın hizmet ihracatının arttırılmasına yönelik temel çalışma alanlarından bir diğerini oluşturmaktadır.

Bu kapsamda, hizmet ihracatımızın öncü ve potansiyeli yüksek sektörlerini oluşturan “Kültür Hizmetleri”, “Eğitim Hizmetleri”, “Bilişim-Yazılım Hizmetleri”, “Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri”, “Yolcu Taşımacılığı Hizmetleri”, “Yük, Eşya Taşımacılığı ve Lojistik Hizmetleri”, “Turizm Hizmetleri” ve “Sağlık Hizmetleri” için ayrı ayrı olacak şekilde çalıştaylar gerçekleştirilmiş; ayrıca yine her sektör için ayrı bir çalışma grubu oluşturularak, sektörel hedeflere ulaşılması için önerilen eylemler üzerindeki çalışmalar 2017 yılı boyunca devam etmiştir. Anılan çalışmalar neticesinde, sektörel değerlendirmeleri ve eylem planlarını içeren bir “2023 Hizmet İhracatı Stratejisi Taslağı” hazırlanmış ve söz konusu strateji belgesi sorumlu ve ilgili kuruluşların değerlendirmelerine sunulmuştur. Bahse konu görüşlerin alınmasını müteakip etkili bir uygulama dönemine geçilmesi hedeflenmektedir.

xi. Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Stratejisi

Müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektöründe, ülkemizin yetişmiş insan gücünü ve teknik birikimini kullanarak yurtdışında üstlenilen müteahhitlik ve teknik müşavirlik proje sayısının, bu sayede sektörden kaynaklanan hizmet gelirinin arttırılmasının yanı sıra inşaat malzemeleri ihracatının ve lojistik gibi diğer ilgili hizmet sektörlerinden kaynaklanan gelirlerin arttırılması amaçlanmaktadır.

Müteahhitlik ve teknik müşavirlik sektörlerimizin yurtdışına açılımları, teknik müşavirlik destek programı, yurtdışı müteahhitlik ihale ve iş duyuru sistemi, yabancı kamu görevlilerine yönelik eğitim programları ve yurtiçi-yurtdışı organizasyonlar ile hedef ülkelere yönelik heyet ziyaretleri çerçevesinde koordine edilmekte ve desteklenmektedir.

Bu kapsamda, 2014/10 sayılı Karar ile yurtdışı teknik müşavirlik firmalarımızın daha etkin bir biçimde desteklenmesi, ayrıca anılan teşvik mekanizması kapsamında öngörülen destek kalemlerinin sektörün ihtiyacı doğrultusunda genişletilmesi hedeflenmiştir.

xii. Girdi Tedarik Stratejisi

Emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar, girdi tedarik kaynaklarında ülke ve/veya bölge bazlı bağımlılıklar, küresel ticarete artan korumacı uygulamalar ve ara malı ithalatına bağımlılığın getirdiği riskler karşısında ülkemizin yeni bir politika ve strateji geliştirmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu noktadan hareketle Bakanlığımız bünyesinde 2010 yılından itibaren girdi tedarikine dönük özel bir çalışma yürütülmektedir.

Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) ile amaç; ihracata dönük üretimde imalat sanayimizin girdi tedarik ihtiyaçlarının daha etkin ve kesintisiz karşılanabilmesi, başta ithalat bağımlılığının yoğun olduğu ürün/ürün gruplarına dönük olmak üzere sürdürülebilir tedarik imkanlarının geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. GİTES, tüm tedarik zincirinde tedarik sürekliliği ve güvenliği ile ihracatta sürdürülebilir küresel rekabet gücü artışının sağlanması,

daha fazla katma değer Türkiye’de bırakılması, üretim ve ihracatta ara malı ithalat bağımlılığının azaltılması amaçlarıyla oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, 2013-2015 dönemi için hazırlanan GİTES Eylem Planı tamamlanmış, Eylem Planlarında yer alan eylemler uygulama döneminde büyük ölçüde hayata geçirilmiştir. Bu süreçte en önemli kazanımlardan birisi, GİTES ve Eylem Planları ile birçok önemli konunun hem kamu, hem de özel sektörün gündemine taşınması, bir çok konunun ya ilk defa tartışılması ya da yeniden gündeme gelmesinin sağlanması ile politika ve değerlendirmelere girdi tedariki perspektifinin eklenmesi olmuştur. Bu çerçevede, başta Kalkınma Planı ve Öncelikli Dönüşüm Programları (ÖDÖP), Sanayi Sektör Strateji Belgeleri olmak üzere, kamu/özel pek çok farklı çalışmaya girdi tedarik yaklaşımı dâhil edilmiştir.

GİTES 2013-2015 dönemi Eylem Planı’nın tamamlanmasını müteakip ülkemiz gelişen ihtiyaçlarına paralel ve sanayi politikalarının geleceğe dönük hedeflerini destekler bir girdi tedarik politikasının tasarlanması için çalışmalara devam edilmiş, GİTES ve Eylem Planı, 2017-2019 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmiştir.

GİTES Eylem Planı (2017-2019) 7 Mart 2017 tarihinde YPK kararı alınmak üzere Kalkınma Bakanlığı’na iletilmiş olup, Yüksek Planlama Kurulu’nun 29/12/2017 tarihli ve 2017/54 sayılı Kararı ile yürürlüğe girmiştir.

xiii. Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Stratejisi

Piyasa Gözetimi ve Denetimi (PGD) alanında 2015- 2017 yıllarına yönelik stratejiyi belirleyen Ulusal PGD Stratejisi Sayın Bakanımız evsahipliğinde, diğer PGD kuruluşlarının Bakan ve Kurum Başkanı düzeyinde katılımıyla 4 Kasım 2014 tarihinde toplanan Piyasa Gözetimi, Denetimi ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu tarafından kabul edilmiştir.

Stratejide PGD’ye yönelik hukuki ve idari altyapının güçlendirilmesi; denetimlerde stratejik planlamanın geliştirilmesi, kimyasal risklerin denetimine ağırlık verilmesi ve internet satışlarına yönelik denetimlerin etkinleştirilmesi ile denetimlerin etkinliğinin genel olarak artırılması; bilgi teknolojilerinin etkin kullanımı; ürün güvenliğine dair farkındalığın artırılması; paydaşların aktif katılımının sağlanması ve uluslararası alanda işbirliğinin geliştirilmesi planlanmaktadır.

Öngörülen bu çalışmalarla ülkemizde PGD faaliyetlerinin çok daha etkin, işlevsel ve verimli hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmalara ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde Bakanlığımız koordinasyonunda 2017 senesinde devam edilmiştir.

Bunun yanı sıra, 2018-2020 yıllarını kapsayacak Ulusal PGD Stratejisi Taslağı da paydaşların katkılarıyla Bakanlığımızca hazırlanmıştır.

b) İKİLİ VE ÇOK TARAFLI TİCARİ İLİŞKİLER

i. Dünya Ticaret Örgütü ve Türkiye

2017 yılında uluslararası kuruluşların faaliyetlerinin etkin bir şekilde ve yerinde izlenebilmesi amacıyla, söz konusu kuruluşlar (DTÖ, G20, OECD, Birleşmiş Milletler bağlı kuruluşları ve diğer uluslararası örgütler) tarafından düzenlenen toplantı ve diğer etkinliklere düzenli katılım ile ülkemizin temsili ve çıkarlarının savunulması sağlanmıştır.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Marjında DTÖ Gayriresmi Bakanlar Toplantısı

WEF marjında düzenlenen DTÖ Gayriresmi Bakanlar Toplantısı 20 Ocak 2017 tarihinde İsviçre-Davos'ta gerçekleştirilmiş olup, söz konusu toplantıya katılım sağlanmıştır. Bahse konu toplantıda, DTÖ çok taraflı ticaret müzakerelerinin geleceği ve müzakerelerin ilerletilmesi için ne gibi adımlar atılmasına ihtiyaç duyulduğu hususları ele alınmış ve bu bağlamda DTÖ'nün bir müzakere alanı olarak işlerliğini korumaya devam etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

DTÖ Gayriresmi Bakanlar Toplantısı

DTÖ Gayriresmi Bakanlar Toplantısı 9-10 Ekim 2017 tarihlerinde Fas-Marakeş'te gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıya katılım sağlanarak, Aralık 2017'de gerçekleştirilen DTÖ Bakanlar Konferansı'nın gündeminin hazırlanmasına katkıda bulunulmuştur. Bahse konu toplantıda genel olarak DTÖ Bakanlar Konferansı kapsamında hangi alanlarda ilerleme sağlanabileceği konusu ele alınmıştır.

DTÖ 11. Bakanlar Konferansı

10-13 Aralık 2017 tarihlerinde Arjantin-Buenos Aires'te gerçekleştirilen DTÖ 11. Bakanlar Konferansına Sayın Bakan Yardımcımız başkanlığında bir heyetle katılım sağlanmıştır. Bakanlar Konferansı neticesinde, "Balıkçılık Sübvansiyonları Müzakerelerine İlişkin Karar", "Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS) Kapsamında İhlalsizlik Şikâyeti Moratoryum Kararı", "E-ticaret Çalışma Programına İlişkin Bakanlar Kararı", "Küçük Ekonomilere İlişkin Çalışma Programı Kararı konularına ilişkin Bakanlar Kararı" çıkmıştır. Bu kararlar dışında, tarım müzakerelerinde; iç destekler, ihracat destekleri, gıda güvenliği amaçlı kamu stok programları ve pamuk konusunda; hizmet ticaretinde ulusal düzenlemelerde disiplinlerin iyileştirilmesi konusunda bir uzlaşmaya varılamamıştır. Anılan müzakere alanlarında çalışmalara önümüzdeki dönemde devam edilmesi beklenilmektedir. Söz konusu konferansta çok taraflı toplantılara katılımın yanı sıra Pakistan, Kosta Rika, Romanya, Ukrayna ve Filistin ile de ikili görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

G20 Liderler Zirvesi

G20 Liderler Zirvesi 7-8 Temmuz 2017 tarihlerinde Hamburg-Almanya'da gerçekleştirilmiş olup, söz konusu zirveye Sayın Bakanımız başkanlığında bir heyetle katılım sağlanmıştır. Bu Söz konusu zirvede küresel ekonomik büyüme, uluslararası ticaret, finansal piyasaların düzenlenmesi gibi konuların yanı sıra göç, dijitalleşme, iklim ve enerji, işgücü piyasası, sağlık, kadının ekonomik alanda güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma yardımları gibi konular da ele alınmıştır. Zirvede Bakanlığımızca takibi yapılan "Ticaret ve Yatırım" başlığında, çok taraflı ticaret sisteminin önemi, korumacılıkla mücadele ve kapasite fazlası hususları ele alınmıştır.

Çelik Kapasite Fazlasına İlişkin G20 Küresel Forumu (GFSEC) Bakanlar Toplantısı

30 Kasım 2017 tarihinde Almanya-Berlin'de gerçekleştirilen GFSEC Bakanlar Toplantısına Berlin Ticaret Müşavirimiz tarafından katılım sağlanmıştır. Söz konusu toplantıda, üzerinde daha önceden uzlaşmaya varılan GFSEC ara dönem raporu kabul edilmiş ve raporda yer alan politika önerilerinin somut bir şekilde eylemlerin hayata geçirilmesi yönünde adımlar atılmasına karar verilmiştir. GFSEC çalışmalarına G20 2018 Arjantin Dönem Başkanlığı'nda da devam edilecektir. Bu çerçevedeki gelişmeler, Bakanlığımız

koordinasyonunda ve diğer kamu kurumları ile sektör temsilcileri ile işbirliği içinde takip edilmektedir. Önümüzdeki dönemde G20 Dönem Başkanı Arjantin'in başkanlığında çalışmalarına devam edecektir.

MIKTA Ticaret ve Yatırım Çalıştayı

20 Mart 2017 tarihinde Cenevre'de, ticaret ve yatırımlar arasındaki ilişki, ticaret ve yatırım hususlarında DTÖ'nün rolü, kalkınma için ticaret ve yatırımın kolaylaştırılması ile önümüzdeki dönemde atılabilecek adımların ele alındığı MIKTA Ticaret ve Yatırım Çalıştayı'na katılım sağlanmış; ülkemiz pozisyonuna ilişkin bilgi paylaşımında bulunulmuştur.

OECD

OECD Yatırım Komitesi'nin 6-10 Mart 2017 ve 16-20 Ekim 2017 tarihlerinde Paris'te gerçekleştirilen toplantılarına aktif katılım sağlanmıştır.

OECD İstanbul Merkezi

OECD'nin İstanbul'da bir OECD Rekabetçilik Merkezi kurulmasına ilişkin önerisi bağlamında, teşkilat ile yapılan görüşmelerde anılan merkezde çalışacak Türk vatandaşları ve daimi ikameti Türkiye olan kişilerin vergi muafiyetinden istifade edip edemeyecekleri hususuna ilişkin anlaşmazlık giderilmiştir. 2017 yılında gerçekleştirilen müzakereler çerçevesinde, önceden OECD İstanbul Rekabetçilik Merkezi olarak planlanan merkezin adı OECD İstanbul Merkezi olarak güncellenmiş olup, müzakereler devam etmektedir. Müzakerelerin olumlu sonuçlanmasını takiben merkezin hızla hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Merkez, gelişme yolundaki ülkelerin (GYÜ) politikalarının Türkiye ve diğer başarılı reform uygulayıcısı ülkelerin deneyimleri ışığında iyileştirilmesi ve OECD üyesi ülkelerdeki iyi uygulamaların üye olmayan GYÜ'lere aktarılabilmesi gibi amaçlarla çalışmalar yürütecektir. Merkezin özellikle Orta Doğu, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Orta Asya'da , Kuzey Afrika ve Balkanlar'da yer alan GYÜ'ler için faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) 23. Taraflar Konferansı (COP23)

6-17 Kasım 2017 tarihlerin'de Almanya-Bonn'da gerçekleştirilen COP 23 kapsamında, Bakanlığımız görev ve yetki alanını ilgilendiren toplantılara teknik düzeyde katılım sağlanarak küresel iklim politikalarının küresel ticarete olabilecek etkilerine ilişkin gündem yakından takip edilmiştir. Söz konusu toplantılarda temel olarak Paris İklim Değişikliği Anlaşması sonrası sürecin nasıl şekillendirileceği şekillendirilmesi hususu ele alınmıştır.

Bölgesel Kuruluşlar İle İlişkiler

Bölgesel ticaret düzenlemeleriyle ilgili olarak 2017 yılının kısmen hareketli bir yıl olduğu söylenebilir. 2017 yılında, bölgesel ilişkilerimiz kapsamındaki en önemli gelişme 11 Mayıs 2017 tarihinde İstanbul'da Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ekonomi Bakanları Dördüncü Toplantısına ev sahipliği yapılması olmuştur. Toplantıda kabul edilen önemli hususlar aşağıda özetlenmektedir:

- Ticaretin kolaylaştırılması konusuna öncelik verilmesi,
- Bölgesel Ticaretin Kolaylaştırılması Stratejisinin kabul edilmesi ve uygulanması için çalışmalara devam edilmesi,
- KEİ bölgesindeki ticari ve ekonomik konulara dair bir bilgi değişim mekanizması kurulmasına yönelik çalışmaların teşvik edilmesi,
- E-ticaret alanında KEİ üyeleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesinin desteklenmesi,
- Ticaretin kolaylaştırılmasında tek pencerenin kullanılması için üye ülkeler arasında işbirliğinin geliştirilmesinin teşvik edilmesi,
- Üye ülkelerdeki ulusal kuruluşların KEİ üye ülkelerinin ortak çıkarları doğrultusunda yeni projeler geliştirmesinin teşvik edilmesi.

Öte yandan 20 Ekim 2017 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız başkanlığında İstanbul'da gerçekleştirilen D-8 Dokuzuncu Zirvesi bu kuruluş ile olan ticari ilişkilerimiz açısından önemli bir toplantı olmuştur. Zira bu toplantıda kabul edilen eylem planında 1 Temmuz 2016 tarihinde uygulamaya konulan D-8 Tercihli Ticaret Anlaşmasının genişletilmesi yönünde çalışmalara başlanması kararlaştırılmıştır.

Ülkemizin üyesi olduğu diğer iki bölgesel kuruluş olan İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) çatısı altında da çalışmalarımız devam etmiştir. Bu kapsamda İİT Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK)'nin yıl içinde gerçekleştirilen Ticaret Çalışma Grubu 9. ve 10. Toplantılarına, 33. İSEDAK İzleme Komitesi Toplantısına ve 33. İSEDAK Bakanlar Toplantısına katılım sağlanmıştır.

İran ve Pakistan başta olmak üzere, bölge ile ticaret hacmimizi önemli ölçüde artırması öngörülen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Tercihli Ticaret Anlaşması (ECOTA)'nın yürürlüğe koyulması amacıyla 23- 24 Ocak 2017 tarihlerinde Tahran'da gerçekleştirilen ECOTA İşbirliği Konseyi 7. Toplantısına katılım sağlanmış ve taraf ülkeler yükümlülüklerini yerine getirmeye davet edilmiştir. Öte yandan 11-14 Aralık 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen EİT Bölgesel Planlama Konseyi (BPK) 28. Toplantısında Afganistan ve Pakistan tutum değiştirerek, İran'ın anlaşma kapsamındaki taviz listelerinin müzakere edilmesi önerisini desteklemişlerdir. ECOTA'nın geleceği bağlamında bu yeni tutumun Bakanlığımız bünyesinde değerlendirilmesi süreci devam etmektedir.

DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması Kapsamında Faaliyetler

DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması (AHM) DTÖ üyesi ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların en kısa sürede ve kesin olarak çözüme ulaştırılmasını amaçlamaktadır. Mekanizma, sadece devletler arasındaki ticari anlaşmazlıklara uygulanabilmektedir; şahıslar veya firmalar arasındaki ticari anlaşmazlıklar mekanizma dışında kalmaktadır. AHM, anlaşmazlıkların çözümü yolunda bugüne kadar büyük bir başarı göstermiştir. Ülkemizin dünya ticaretindeki payı arttıkça AHM'nı da daha etkin kullanır hale gelmiştir. Halihazırda ülkemizin taraf olduğu iki uyuşmazlığa ilişkin dava süreçleri devam etmektedir.

Fas – Sıcak Haddelenmiş Sac Ürünleri

Fas tarafından ülkemiz menşeli sıcak haddelenmiş sac ürünlerine karşı uygulanan anti-damping önlemi ile ilgili olarak 2016 yılında Fas ile yürütülen danışmalardan bir sonuç alınamaması nedeniyle, ülkemizin DTÖ'nün Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması altında Panel kurulması yönündeki talebi 13 Ocak 2017 tarihinde DTÖ'ye iletilmiştir. Ülkemizin talebi doğrultusunda, DS513 simgeli Fas-Sıcak Haddelenmiş Sac anlaşmazlığını ele almak üzere 20 Şubat 2017 tarihli Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Anlaşmazlıkların Halli Organı (AHO) toplantısında panel kurulmuştur.

DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması prosedürü çerçevesinde, panelin kurulması sonrasında öngörülen süre zarfında Türkiye ve Fas arasında gerçekleştirilen görüşmelerde panelde görev alacak panelistler üzerinde uzlaşma mümkün olamamış, ülkemizde DTÖ Genel Müdürü'nden panelistlerin atanması talep edilmiştir. Bu doğrultuda, DTÖ Genel Müdürü 17 Mayıs 2017 tarihinde panelistleri atamıştır.

Müteakiben DTÖ Sekreteryası bu davanın raportörlüğünü yapacak Sekreteryaya temsilcisini belirlemiş; çalışma takviminin ve usullerinin belirlenmesine yönelik çalışmalara başlamıştır. Panel çalışma takviminin kesinleşmesi sonrasında, takvime uygun olarak ülkemizin ilk yazılı sunumu 11 Eylül 2017 tarihinde DTÖ'ye iletilmiştir. Fas'ın cevabi nitelikteki ilk yazılı sunumu ise 9 Ekim 2017 tarihinde DTÖ Sekreteryasına iletilmiştir.

Çalışma programı uyarınca 29-30 Kasım 2017 tarihlerinde Panel toplantısı ve üçüncü taraf toplantısı gerçekleştirilmiş ve Bakanlığımız ilgili birimlerinden toplantılara katılım sağlanmıştır.

Panel tarafından, uyuşmazlığın taraflarınca yanıtlanmak üzere hazırlanan bir soru listesi 4 Aralık 2017 tarihinde Bakanlığımıza iletilmiştir. Söz konusu sorulara ilişkin cevaplarımız 19 Aralık 2017 tarihinde Panele iletilmiştir.

Panelin 2018 yılı içerisinde gerçekleştirilecek müteakip toplantılarına Bakanlığımızın ilgili birimlerinden temsilcilerle birlikte katılım sağlanacak, uyuşmazlığa ilişkin ülkemiz görüşlerinin içerir ilave sunumlar Panele iletilecektir.

ABD – Petrol ve Sondaj Boruları

ABD tarafından ülkemiz menşeli hat borular, karbon kaynaklı tüp ve borular, kesiti dikdörtgen kalın karbon kaynaklı çelik tüp ve borular ile petrol ve sondaj boruları ithalatına yönelik uygulanan sübvansiyona karşı telafi edici önlemlerin DTÖ'nün AHM'sine taşınması çerçevesinde avukatlık hizmeti alınacak firma belirlenmiş, firma ile 6 Ocak 2017 tarihinde Vaşington Ticaret Müşavirliğimiz aracılığıyla hizmet sözleşmesi imzalanmıştır.

Sözleşmenin imzalanmasını müteakip, AHM'nin ilk süreci olan danışmaların yürütülmesini teminen, danışma talebimiz hazırlanarak 8 Mart 2017 tarihinde DTÖ Sekreteryasına iletilmiştir.

Diğer yandan, ilgili birimlerimizin de katkılarıyla danışma sürecinde ABD tarafına yöneltilecek sorular hazırlanmıştır.

Danışma toplantısı 28 Nisan 2017 tarihinde Cenevre'de gerçekleştirilmiştir. ABD ile yürütülen danışmalardan bir sonuç alınamaması nedeniyle 8 Mayıs 2017 tarihinde ülkemizde DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması çerçevesinde panel kurulması talebinde bulunulmuş, panel talebi belgemiz 13 Mayıs 2017 tarihinde yayımlanmıştır. Anlaşmazlıkların Halli Organının 19 Haziran 2017 tarihli toplantısında ise Panel kurulmuştur.

Panel kurulması sonrasında, Panel heyetini oluşturmak amacıyla ülkemiz yetkilileri ABD ve DTÖ Sekreteryası ile 3 Temmuz, 8 Ağustos ve 16 Ağustos 2017 tarihlerinde bir araya gelmiş ancak ABD ile uzlaşa sağlayamamıştır. Bunun üzerinde, ülkemizin talebi ile DTÖ Genel Müdürü 14 Eylül 2017 tarihinde Panelin oluşumunu belirlemiştir.

Taraflar ve Panel üyeleri arasında çalışma takvimi ve usullerin belirlenmesine yönelik olarak 24 Ekim 2017 tarihinde Panelin ilk organizasyon toplantısı yapılmıştır. Toplantı sonrasında Panel takvimi belirlenmiştir.

Panel takvimine uygun olarak ülkemizin ilk yazılı sunumu 17 Kasım 2017 tarihinde Panele ve ABD tarafına iletilmiştir. ABD ise ilk yazılı sunumunu 20 Aralık 2017 tarihinde iletmıştır. Panelin 2018 yılı içerisinde gerçekleştirilecek müteakip toplantılarına Bakanlığımızın ilgili birimlerinden temsilcilerle birlikte katılım sağlanacak, uyuşmazlığa ilişkin ülkemiz görüşlerinin içerir ilave sunumlar Panele iletilecektir.

Pazara Giriş Engelleri

Pazara giriş engellerinin kaldırılmasında, ihracatçılarımızın çözüm yolları hakkında bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir. Bu kapsamda 2017 yılında, Bursa, İzmir, Kırıkkale, Çorum, Çankırı, Ankara olmak üzere 6 merkezde "Pazara Giriş Engelleri ve Çözüm Yolları" konulu sunumlar gerçekleştirilmiştir.

İhracatçılarımızın yurtdışı pazarlarda karşılaştıkları pazara giriş engellerine çözüm üretmek amacıyla 2009 yılında kurulan "Pazara Giriş Komitesi" altında faaliyet gösteren "Pazara Giriş Engelleri (PGE) Çalışma Grubu"nun 9. Toplantısı 22 Aralık 2017 tarihinde Bakanlığımızın ilgili birimleri ve özel sektör çatı kuruluşları temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. PGE Çalışma Grubu'na intikal eden tüm sorunlar, Çalışma Grubu Sekreteryası görevini yürüten Anlaşmalar Genel Müdürlüğü tarafından incelenmiş ve bildirimlerle ilgili olarak firmalara geri dönüş yapılmıştır. 2016 yılında başlayan ve 2017 yılında da devam eden Mısır Üretici Kayıt Sistemi'ne ilişkin 2017 yılında Bakanlığımızca gerçekleştirilen girişimler sonucunda sorun çözüm yoluna girmiş, firmalarımızın Mısır'a ilgili ürünlerde yeniden ihracat yapabilmelerinin yolu açılmıştır.

Pazara Giriş Engelleri Çalışma Grubu tarafından her yıl, belirlenen ülkelerde bir önceki yıl itibarıyla karşılaşılan pazara giriş engellerine ilişkin rapor hazırlanmaktadır. Bu çerçevede, 2017 yılında, 2016 yılına ilişkin bir Pazara Giriş Engelleri Raporu yayımlanmıştır. 2016 yılı raporunda ABD, BAE, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Cezayir, Çin Halk Cumhuriyeti, Gürcistan, Hindistan, Irak, İran, Japonya, Kazakistan, Malezya, Meksika, Mısır, Nijerya, Pakistan, Polonya, Romanya, Rusya, Suudi Arabistan, Tayland, Türkmenistan ve Ukrayna'da pazara giriş engeli olan uygulamalara yer verilmiştir.

Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması (TKA) 22 Şubat 2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. DTÖ TKA'nın 23 üncü maddesi uyarınca, Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması ve ticaretin kolaylaştırılması faaliyetlerinin ülkemiz kamu kurumları ve özel sektör kuruluşları arasında eşgüdümlü bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla Ticaretin Kolaylaştırılması Kurulu kurulmuştur. Kurulun eş başkanlıklarını Bakanlığımız ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (GTB) yürütmektedir.

Kurulun 24 Mart 2017 tarihinde gerçekleştirilen ilk toplantısında, Ticaretin Kolaylaştırılması Stratejisi ve Eylem Planı taslaklarının 2. Genel Kurul Toplantısına sunulması talimatlandırılmıştır. Bu talimat doğrultusunda, 19 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen Teknik Komite toplantısında Ticaretin Kolaylaştırılması Stratejisi ve Eylem Planı Çalışma Grubu oluşturulmuş ve ivedilikle çalışmalarına başlaması kararlaştırılmıştır.

Çalışma Grubu, 2017 yılı Haziran-Aralık aylarında çalışmalar gerçekleştirerek Eylem Planını hazırlamıştır. Taslak Strateji ve Eylem Planı, 6 Aralık 2017 tarihinde gerçekleştirilen Teknik Komite İkinci Toplantısında kabul edilerek Genel Kurulun onayına sunulmuştur.

27 Aralık 2017 tarihinde Genel Kurul Taslak Strateji ve Eylem Planını ele almış, Eylem Planının diğer üst belgelerle uyumunun sağlanması ve belge içerisindeki mükerrerliklerin giderilmesi amacıyla Eylem

Planının yeniden gözden geçirilerek 1 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilmesi öngörülen Genel Kurul 3. Toplantısına sunulmasını kararlaştırmıştır.

Hizmetler Ticareti Konseyi ve Alt Organları

2017 Mart, Haziran, Eylül, Ekim ve Kasım aylarında gerçekleştirilen DTÖ Hizmet Ticareti Konseyi çalışmalarına aktif katılım sağlanmıştır. Tarafımızca, Ulusal Düzenlemeler, Özel Taahhütler Komitesi, GATS Kuralları ve Finansal Hizmetler Ticaret Komiteleri toplantılarına katılım sağlanarak ülkemiz pozisyonuna ilişkin müdahalelerde bulunulmuştur.

Öte yandan, yılsonunda gerçekleştirilen 11. Bakanlar Konferansı'nda imzalanması amacıyla oluşturulan İç Düzenlemeler metnine ülkemizce eş sunucu olunmak suretiyle destek verilmiştir. Yine 11. Bakanlar Konferansı'na sunulmak üzere çalışılan e-ticaret metinlerine ilişkin çalışmalara aktif katılım sağlanmıştır.

Ayrıca, 15-16 Haziran 2017 tarihlerinde Paris'te gerçekleştirilen OECD Ticaret Komitesi Çalışma Grubu Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.

UNCITRAL III. Çalışma Grubu

"Yatırımcı-Devlet Arasındaki Anlaşmazlıkların Hallinin Reformu" konusunda görevli UNCITRAL III. Çalışma Grubu'nun 27 Kasım-1 Aralık 2017 tarihlerinde Viyana'da gerçekleştirilen toplantılarına aktif katılım sağlanarak, ülkemizin yatırımcı-devlet uyuşmazlıklarının çözümüne yönelik politika yaklaşımı diğer ülkelerle paylaşılmış ve uluslararası alanda yürütülen çalışmalara katkı sağlanmıştır.

ii. Hizmet Ticaretinin Geliştirilmesi

Serbest Ticaret Anlaşmaları Kapsamındaki Hizmet Ticareti Müzakereleri

25 Şubat 2015 tarihinde Seul'da imzalanan ve ülkemizin bir STA kapsamında sonuçlandırdığı ilk hizmet ticareti müzakeresi olan Türkiye - Güney Kore Hizmet Ticareti ve Yatırımlar Anlaşması'nın iç onay süreci tamamlanmış olup yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Türkiye ile Singapur arasında hizmet ticareti, yatırımlar ve kamu alımlarının da dâhil edildiği Serbest Ticaret Anlaşmasının iç onay süreci tamamlanarak 1 Ekim 2017 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

EFTA ülkeleri ile hali hazırda var olan Serbest Ticaret Anlaşmasına hizmet ticareti bölümü eklenmesine ilişkin müzakerelerin V. turu 23-26 Ağustos 2017 tarihlerinde Cenevre'de, VI. Turu ise 14-16 Kasım 2017 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilerek müzakereler prensipte tamamlanmıştır. Nitekim müzakerelerin tamamlandığına dair bir ortak bildirinin de yayımlandığı 24 Kasım 2017 tarihli EFTA Bakanlar Toplantısına, Sayın Bakanımız başkanlığında bir heyetle Cenevre'de katılım sağlanmıştır.

VIII. Turu, 25-27 Ekim 2017 tarihlerinde Kiev'de gerçekleştirilen, Türkiye-Ukrayna Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin hizmet ticareti bölümüne ilişkin görüşmeler tarafımızca yürütülmüştür.

Türkiye ile Japonya arasında hizmet ticareti, yatırımlar ve kamu alımlarının da dâhil edildiği kapsamlı bir Serbest Ticaret Anlaşması imzalanması amacıyla 2014 yılı sonunda başlatılan görüşmelere, 27-29 Eylül 2017 tarihlerinde Tokyo'da gerçekleştirilen yedinci tur müzakerelerle devam edilmiştir.

Bosna & Hersek Serbest Ticaret Anlaşmasına hizmet ticareti bölümü eklenmesi için yürütülen müzakereler Temmuz 2017 itibarıyla tamamlanmış olup imzalanması için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir.

Gürcistan ile yürürlükteki Serbest Ticaret Anlaşmamıza hizmet ticareti bölümü eklenmesine yönelik olarak 6-7 Temmuz 2017 tarihlerinde Tiflis'te üçüncü tur müzakereler gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ile Sırbistan arasında hali hazırda var olan Serbest Ticaret Anlaşmasına hizmet ticareti bölümü eklenmesine ilişkin müzakereler Ekim 2017 itibarıyla tamamlanmış ve Anlaşma paraflanmıştır. Anlaşmanın imzalanması için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Rusya Federasyonu ile ülkemiz arasında sürdürülen Hizmet Ticareti ve Yatırım Anlaşması (HTYA) müzakerelerine, Şubat ve Haziran aylarında yapılan ana turlar ve Ağustos ile Eylül ayında gerçekleştirilen ara turlarla devam edilmiştir. 26 Ekim 2017 tarihinde Rus tarafı ile düzenlenen bir video konferans ile Anlaşmanın son durumu ve gelecek çalışmalara ilişkin yol haritası ele alınmıştır.

Türkiye-Malezya STA'nın hizmet ticareti bölümünün eklenmesi amacıyla çalışmalara başlanmıştır.

Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri (UHTİ) Projesi

Hizmet ticareti alanında Bakanlığımızca yürütülecek tüm çalışmalara temel oluşturması ve gerekli analiz ve incelemelerin yapılabilmesi için hayati öneme sahip, ikili ve sektörel hizmet ticareti istatistiklerimizin derlenmesi amacıyla TÜİK, Merkez Bankası ve ilgili kurum ve kuruluşların katkıları ile başlatılan UHTİ projesinin koordinasyonu 2015 yılında TÜİK'e devredilmiştir. Anılan kurum tarafından yapılan çalışmalar ile projede geline aşama 2017 yılı boyunca Bakanlığımızca düzenli olarak takip edilmiştir.

iii. Avrupa Birliği ve Türkiye

Türkiye, Gümrük Birliği ile birlikte bugün 510 milyonu aşan nüfusa, 16,4 trilyon Dolar Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya sahip bir pazar olan Avrupa Birliği (AB) ile ileri düzeyde ticari bütünleşme sağlamıştır.

Gümrük Birliği'ni tesis eden "1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı" kapsamında dış ticaret rejimimiz büyük ölçüde AB ile uyumlu hale getirilmiştir. Bu çerçevede, malların serbest dolaşımı ile ortak ticaret politikasına ilişkin düzenlemelerin yanı sıra teknik mevzuat, fikri ve sınai mülkiyetin korunması, devlet yardımları, ticari nitelikli devlet tekelleri ve rekabet hukuku alanlarındaki AB mevzuatı, ülkemizin ihtiyaçları da dikkate alınarak dış ticaret rejimimize yansıtılmış olup, AB'deki gelişmelere bağlı olarak uyum çalışmalarına devam edilmektedir.

Gümrük Birliği, Türkiye'nin dış ticaret rejimini yeniden yapılandırmakla kalmamış, AB ile geleneksel olarak sürdürülen ticari ilişkilerin geliştirilmesinde de önemli rol oynamıştır. Gümrük Birliği süreci aynı zamanda üçüncü ülkelerle ticarete de önemli sonuçlar doğurmuştur. Gümrük Birliği sonrasında gerek AB pazarına gerekse diğer ülkelere olan ihracatımızda düzenli bir artış gerçekleşmiş, özellikle ihracatımızın AB pazarında istikrarlı bir paya sahip olması sağlanmıştır. AB, 2017 yılı itibarıyla dış ticaretimizde sahip olduğu %40'ı aşkın pay ile ülkemizin en önemli ticari ortağıdır.

Gümrük Birliği'nden sağlanan kazanımların, ülkemiz ile AB arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri derinleştirerek en üst düzeye çıkarılması amacıyla Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik olarak Avrupa Komisyonu ile 2014 yılının Ocak ayında bir diyalog başlatılmıştır. Gerçekleştirilen teknik ve üst düzey görüşmeler neticesinde, Gümrük Birliği'nin işleyişinin iyileştirilmesi, tarım tavizlerinin karşılıklı olarak geliştirilmesi, AB ile tercihli ticari ve ekonomik ilişkilerin kamu alımları, e-ticaret ve hizmetleri kapsayacak şekilde genişletilmesi konusunda AB ile mutabakat sağlanmış olup, söz konusu mutabakat 12 Mayıs 2015 tarihinde resmîyet kazanmıştır.

Gümrük Birliği'nin güncellenmesi müzakerelerine hazırlık çalışmaları kapsamında ilgili kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcileri ile bir iç istişare süreci yürütülmektedir. Bu çerçevede,

kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları üst düzey katılım sağlanan toplantılar aracılığıyla bilgilendirilmiş, yazılı görüşleri alınmış, güncelleme sürecinde ele alınacak hususlara ilişkin olarak, ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile konu bazlı toplantılar gerçekleştirilmiş ve güncelleme sürecinin ele alındığı konferans ve toplantılara katılım sağlanmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde müzakere hazırlık raporu ve etki analizi çalışması tamamlanmıştır.

Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecinde kaydedilen ilerleme ve önümüzdeki dönem çalışmaları hakkında Sayın Bakanımız ile AB'nin Ticaretten Sorumlu Komiseri ve Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı ve İstihdam, Büyüme, Yatırım ve Rekabetçilikten Sorumlu Komiseri arasında 23 Haziran 2017 tarihinde Brüksel'de, AB'nin Komşuluk Politikası ve Genişlemeden Sorumlu Komiseri ve Ulaştırma Sorumlu Komiseri ile 6 Temmuz 2017 tarihinde Ankara'da görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sayın Bakanımız tarafından 8 Aralık 2017 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen II. Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog toplantısına katılım sağlanmış ve bahse konu toplantı marjında AB Ticaret Komiseri ile Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin ele alınmasını teminen bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik görüş alışverişinde bulunulmasını teminen Avrupa Komisyonu ile 18 Ocak 2017 ve 1 Şubat 2017 tarihlerinde Ankara'da, 31 Mart 2017 ve 7 Aralık 2017 tarihlerinde Brüksel'de teknik toplantılar yapılmıştır.

"Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi" süreci kapsamında yürütülen iç istişare süreci doğrultusunda, müzakerelerde ele alınacak konular için 2017 yılında ilgili kamu kurumlarının katılımı ile 22 konu bazlı toplantı, kamu kurum ve kuruluşları ile 5, STK'lar ve özel sektör temsilcileri ile 17 bilgilendirme ve istişare toplantısı yapılmıştır.

Gümrük Birliği'nin güncellenmesi müzakereleri hazırlık çalışmaları kapsamında, hizmetler alanında sektörler ve yatay konulara ilişkin olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılan istişare toplantıları çerçevesinde mali hizmetler (2), elektronik haberleşme hizmetleri, bankacılık ve ödeme hizmetleri, posta ve kurye hizmetleri, denizyolu taşımacılığı hizmetleri, dağıtım hizmetleri, mesleki yeterliliklerin karşılıklı tanınması, inşaat ve ilgili mühendislik hizmetleri, eğitim hizmetleri, mesleki hizmetler, sağlık hizmetleri, demiryolu taşıma hizmetleri, havayolu taşıma hizmetleri, turizm hizmetleri, çevre hizmetleri ve 3/80 sayılı OKK ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konularında 17 adet toplantı düzenlenmiştir. İlerleyen dönemde de güncellemeye yönelik olarak hizmet sunumu ve iş kurma hakkı müzakereleri hazırlıkları çerçevesinde konu bazlı toplantılara devam edilecek olup; elektronik ticarete ilişkin modalite ve kapsamın belirlenmesine yönelik ilgili kurumlar ve paydaşlarla istişare toplantıları düzenlenecektir.

Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik resmi müzakerelerin Avrupa Komisyonu'nun, Konsey'den yetki almasını müteakip başlatılması öngörülmekte olup, AB ile ticari ve ekonomik entegrasyon düzeyimizin daha da artırılması açısından Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecine büyük önem verilmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında AB ile ikili ticaretimizin geliştirilmesi ve Gümrük Birliği'nin uygulanmasında ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulmasına yönelik temel ortaklık organı olarak kurulan Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK) çalışmaları Bakanlığımız koordinasyonunda düzenli olarak yürütülmektedir. Bu çerçevede, son olarak 34. dönem GBOK toplantısı 11-12 Mayıs 2017 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-AB Ortaklık Organları kapsamında, Ortaklık Komitesi'nin 28 Kasım 2017 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen 125. dönem toplantısına, Bakanlığımız görev alanına giren hususlar itibarıyla gerekli katkı ve katılım sağlanmıştır. Ayrıca, Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi'nin 3/2000 sayılı Kararı uyarınca kurulan 8 alt-komite arasında yer alan "1 No'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi"nin 22-23 Mart

2017 tarihli 13. Toplantısı, "4 No'lu Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi"nin 7 Kasım 2017 tarihli 15. Toplantısı ile "6 No'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans-Avrupa Ağları Alt Komitesi"nin 15-16 Mart 2017 tarihli 14. Toplantısına katılım sağlanmıştır.

Bununla birlikte, Türkiye ile AB arasında tarım ürünleri ticareti tercihli rejimini düzenleyen 1/98 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı kapsamında, AB ile tarım ürünleri ticaretinin ülkemiz ekonomik ve ticari çıkarları çerçevesinde sorunsuz olarak yürütülmesini teminen Avrupa Komisyonu ile görüşmeler sürdürülmüş, düzenli olarak her yıl yapılan Fındık Danışma Toplantısı 22 Eylül 2017 tarihinde Ordu'da gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan, malların serbest dolaşımını teminen taraflar arasında ticarete teknik engellerin ülkemizin AB teknik mevzuatına uyum sağlaması yoluyla bertaraf edilmesine ilişkin olarak tesis edilen "2/97 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı"nın yanı sıra "1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı"nın ilgili hükümleri doğrultusunda Gümrük Birliği'nin işleyişini doğrudan ilgilendiren güncel AB teknik düzenlemeleri yakından takip edilerek ilgili birimlerimiz ile paylaşılmıştır.

AB'ye ihracat payımızın yüksek olduğu sanayi ürünlerine ilişkin yakın zamanda değişen muhtelif AB teknik mevzuatına ülkemizin uyumunun Komisyon tarafından teyit edilmesi, böylelikle ülkemizde yerleşik onaylanmış kuruluşların atanması yoluyla ihracatçılarımız için ilave test-belgelendirme maliyetlerinin bertaraf edilmesine yönelik Komisyon nezdinde yoğun girişimlerde bulunulmuş, bu girişimler neticesinde 5 adet AB teknik mevzuatına uyumumuzun teyidi ivme kazanarak uyum sürecimiz tamamlanmıştır. Bu alanda AB mevzuatındaki güncel gelişmeler hakkında ilgili taraflar düzenli olarak bilgilendirilmiştir. İlaveten, AB'nin ortak bir mevzuatının bulunmadığı "düzenlenmemiş alan" teknik mevzuatında yatay ve dikey gelişmeler takip edilerek, ilgili birimlerle paylaşılmıştır.

Gümrük Birliği Ortak Komitesi'nin alt çalışma grubu olan Teknik Mevzuat Çalışma Grubu'nun ilgili birim ve kurumların katılımıyla gerçekleştirilen 17. Toplantısı'na katılım sağlanarak, ikili ticaret önünde teknik engel niteliğindeki sorunlara teknik uzmanlar seviyesinde çözüm seçenekleri ele alınmıştır. Bu noktada özellikle, uyum sağlamış olduğumuz AB teknik mevzuatının teyit süreçlerinin hızlandırılması, teknik mevzuat ile ilgili Ajans ve Komitelere katılım, kimyasallar, kozmetikler, ilaç ve oyuncak gibi sektörler özelinde muhtelif pazara giriş sorunları ele alınmıştır.

Özellikle kimyasalların AB'ye ihracatında önemli pazara giriş kuralları getiren AB'nin REACH mevzuatına uyum yoluyla ülkemizin Avrupa Kimyasallar Ajansı uygulamalarına üye ülkelerle eşit şekilde entegre olması için ilgili kurumların ve birimlerimizin katılımıyla teknik toplantılar düzenlenmiştir. 23 Haziran 2017 tarihinde REACH'e uyum temelinde hazırlanarak yayımlanan ulusal mevzuatımız Komisyon ile paylaşılmış, bu mevzuatın REACH'e tam uyumlu hale gelmesine yönelik ilgili taraflarla istişareler sürdürülmüştür. İlaveten, AB'nin eczacılık ürünlerinde ülkemiz pazarına girişte yaşadığı ruhsatlandırma ve GMP süreçlerindeki muhtelif sorunların kalıcı bir şekilde çözümüne yönelik Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu ile istişare içerisinde konu Komisyon nezdinde takip edilmiş, Komisyon görüşleri doğrultusunda revize edilen ulusal GMP mevzuatımız ile ülkemizin AB'nin yanı sıra diğer üçüncü ülkeler ile GMP denetimlerinin karşılıklı tanınmasına imkân verecek olan Uluslararası Denetim İşbirliği'ne (PIC/S) üyelik süreci Komisyon ile paylaşılmıştır. İlaveten, üyelik müzakereleri bağlamındaki 27 No'lu Çevre Faslı kapsamında ticarete etki edecek AB'nin çevre mevzuatına ilişkin Bakanlığımız içi koordinasyon tesis edilmiştir.

AB ile Akdeniz ülkeleri arasında hizmetler ticareti ve iş kurma hakkı, bölgede ticari anlaşmazlıkların halli için bir mekanizma oluşturulması, tarım ticaretinde ileri serbestleşme, sanayi ürünlerinde uygunluk değerlendirme süreçlerinin karşılıklı tanınması konularında sürdürülen anlaşma müzakerelerine ilişkin gelişmeler; Akdeniz ülkeleri arasındaki STA ağının tamamlanması hususundaki ilerlemeler; Pan-Avrupa Akdeniz Menşe Kümülasyonu Sistemine ilişkin Bölgesel Konvansiyon; ticaret ve yatırımların

kolaylaştırılması mekanizması; sahte ve korsan mallarla mücadele konusunda işbirliği yapılması başlıkları altındaki çalışmalara da devam edilmiştir.

Bakanlığımız, 2005 yılında başlayan katılım müzakereleri sürecinde de şimdiye kadar önemli bir rol üstlenmiştir. Bu bağlamda, 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan ve Ekim 2006'da tamamlanan tarama sürecine aktif olarak katılım sağlanmış ve 33 başlıkta yürütülen müzakerelerde 24 fasılda görev alınmıştır. Ayrıca, AB ülkeleri arasındaki Gümrük Birliği'nin temelini oluşturan mevzuatı içeren ve bu anlamda büyük önem taşıyan Malların Serbest Dolaşımı faslı ile AB'nin dış ticaret rejimini düzenleyen mevzuatın yer aldığı Dış İlişkiler fasıllarındaki tarama ve tarama sonrası teknik çalışmalar Bakanlığımız tarafından koordine edilmektedir. Bakanlığımız halen doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olduğu tüm fasıllardaki çalışmalarda ve ülkemizin tam üyelik hedefinin önündeki engellerin aşılmasına yönelik tedbirlerin alınmasında önemli rol oynamaktadır. Bu çerçevede, ülkemizin AB'ye tam üyelik hedefi doğrultusunda diğer kurum ve kuruluşlarca yürütülen çalışmalara da Bakanlığımızca gerekli destek verilmektedir. Halihazırda Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmakta olan "2017 Yılı Türkiye İlerleme Raporu ve Genişleme Strateji Belgesi"ne ilişkin olarak AB Bakanlığınca yürütülen çalışmalara Bakanlığımız tarafından gerekli katkı sağlanmaktadır.

Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)

- Türkiye-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması

Ülkemiz ile Singapur Cumhuriyeti arasında 14 Kasım 2015 tarihinde imzalanan STA'nın Onaylanması Hakkında 2017/10555 sayılı Karar'ın 15 Ağustos 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla ülkemiz açısından iç onay süreci tamamlanmış ve 1 Ekim 2017 tarihi itibarıyla Türkiye-Singapur STA'sı yürürlüğe girmiştir.

- Türkiye-Faroe Adaları Serbest Ticaret Anlaşması

Ülkemiz ile Faroe Adaları arasında 16 Aralık 2014 tarihinde imzalanan STA'nın Onaylanması Hakkında 2017/10411 sayılı Karar'ın 2 Ağustos 2017 tarihli ve 30142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla ülkemiz açısından iç onay süreci tamamlanmış ve 1 Ekim 2017 tarihi itibarıyla Anlaşma yürürlüğe girmiştir.

- Türkiye-Kosova Serbest Ticaret Anlaşması

Anlaşmanın ülkemizde iç onay süreci tamamlanmış olup, Türkiye-Kosova STA'sı Bakanlar Kurulu'nun 2015/7801 sayılı Kararı ile onaylanarak 14 Temmuz 2015 tarihli ve 29416 sayılı Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanmıştır. Kosova'daki iç onay süreci ise halen devam etmektedir.

- Türkiye-EFTA Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-EFTA Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) yenilenmesi müzakerelerinin altıncı ve son turu 14-16 Kasım 2017 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiş olup, bahse konu tur neticesinde prensipte STA'nın tüm başlıklarında müzakereler başarıyla sonuçlandırılmıştır.

Akabinde, 24 Kasım 2017'de Cenevre'de düzenlenen EFTA Bakanlar Toplantısı esnasında bir araya gelen Bakanlar tarafından müzakerelerin tamamlandığı resmi olarak ilan edilmiştir. Anlaşmanın, hukuki gözden geçirme sürecinin tamamlanması ertesinde en kısa zamanda imzalanması öngörülmektedir.

- Türkiye-Sırbistan Serbest Ticaret Anlaşması

Sırbistan ile tarım ürünlerine yönelik tavizlerin genişletilmesi ve hizmetler ticaretinin STA kapsamına alınmasına yönelik olarak 16-17 Ocak 2017 tarihlerinde II. Ortak Komite Toplantısı, 20-21 Mart 2017

tarihlerinde teknik toplantı ve 3-6 Ekim 2017 tarihlerinde III. Ortak Komite Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın 10 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirdiği Sırbistan ziyareti sırasında iki ülke Bakanları tarafından Ortak Komite Kararları imzalanmış olup, tercüme ve iç onay süreçlerinin tamamlanmasının akabinde yürürlüğe girecektir.

- Türkiye-Bosna Hersek Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Bosna Hersek STA'sının hizmetler ve kamu alımlarını kapsayacak şekilde genişletilmesine yönelik müzakerelerin IV. turu 14-16 Şubat 2017, beşinci ve son turu 27-29 Mart 2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Akabinde, 11-12 Temmuz 2017 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen "Hukuki Gözden Geçirme" toplantısı sonucunda anlaşma metni üzerinde teknik düzeydeki müzakereler tamamlanmıştır.

Anılan müzakerelerin bir parçası olarak, Bosna Hersek'ten bazı tarım ürünlerinin (buğday unu, glikoz ve ayçiçek yağı) STA kapsamında ithalatındaki artıştan kaynaklanan sorunların giderilmesi amacıyla 13 Temmuz ve 29 Eylül 2017 tarihlerinde Sayın Bakanımız ve mevkidaşı Bosnalı Bakan arasında Ankara'da iki görüşme gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Karadağ Serbest Ticaret Anlaşması

16-17 Kasım 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen Türkiye-Karadağ Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 4. Dönem Toplantısı kapsamında, mevcut Türkiye-Karadağ STA'sının kapsamının hizmet ticaretini ve diğer ilgili alanları da içerecek şekilde genişletilmesi ve STA kapsamındaki tarım tavizlerinin iyileştirilmesi konularında mutabakata varmıştır. Bu çerçevede, Türkiye-Karadağ STA'sının kapsamının hizmet ticaretini ve diğer ilgili alanları da içerecek şekilde genişletilmesine ilişkin müzakere sürecinin görüşülmesini teminen 20 Aralık 2017 tarihinde Ankara'da bir Ortak Komite toplantısı gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Gürcistan Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Gürcistan STA'sının kapsamının derinleştirilmesine yönelik olarak 25-26 Ocak 2017 tarihlerinde IX. Ortak Komite Toplantısı, 6-7 Temmuz 2017 tarihlerinde ise X. Ortak Komite Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Malezya Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Malezya STA'sı kapsamında tesis edilen Ortak Komitenin I. Toplantısı 5-6 Ekim 2017 tarihlerinde Ankara'da düzenlenmiş olup, 27 Kasım 2017 tarihinde hizmet ve yatırım müzakerelerine ilişkin bir video konferans gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Moldova Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Moldova STA'sı II. Ortak Komite Toplantısı 20 Kasım 2017 tarihinde Kişinev'de yapılmış ve bu kapsamda STA'nın yeni alanlara genişletilmesi için fizibilite çalışmaları başlatılmıştır.

- Türkiye-Ukrayna Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Ukrayna STA'sının akdedilmesine yönelik olarak, 26-27 Nisan 2017 tarihlerinde VII. tur müzakereler, 11 Temmuz 2017 tarihinde mal ticaretine ilişkin ara oturum ve 25-27 Ekim 2017 tarihlerinde VIII. tur müzakereler gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Japonya Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Japonya STA'sının akdedilmesine yönelik olarak 23-27 Ocak 2017 tarihlerinde VI. tur müzakereler, 27-29 Eylül 2017 tarihlerinde ise VII. tur müzakereler gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Katar Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Türkiye-Katar Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının akdedilmesine yönelik olarak 5 Haziran 2017 tarihinde II. tur müzakereler, 11-12 Ağustos 2017 tarihlerinde III. tur müzakereler, 2-3 Ekim 2017 tarihlerinde IV. tur müzakereler ve 22-23 Ekim 2017 tarihlerinde V. tur müzakereler gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Cibuti Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Türkiye-Cibuti Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının akdedilmesine yönelik olarak 7-8 Şubat 2017 tarihlerinde I. tur müzakereler gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-Sudan Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Türkiye-Sudan Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının akdedilmesine yönelik olarak, II. tur müzakereler 8-9 Mayıs 2017 tarihlerinde Sudan'da, III. tur müzakereler 9-10 Ağustos 2017 tarihlerinde Ankara'da, IV. tur müzakereler 8-9 Kasım 2017 tarihlerinde Hartum'da yapılmıştır. Son olarak 14-16 Aralık 2017 tarihlerinde Ankara'da yapılan V. tur görüşmeler ile müzakereler tamamlanmış olup, Anlaşma 25 Aralık 2017 tarihinde imzalanmıştır.

- Türkiye-Venezuela Ticaretin Geliştirilmesi Anlaşması

12-13 Ekim 2017 tarihlerinde, Venezuela ile ikili ticaretin serbestleştirilmesine yönelik anlaşma müzakere edilmesine dair teknik görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Tayland Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye-Tayland STA müzakerelerinin ilk turu 19 Temmuz 2017 tarihinde Ankara'da, II. turu ise 13-15 Aralık 2017 tarihlerinde Bangkok'ta gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Endonezya Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması

Endonezya Cumhurbaşkanı Joko Widodo'nun 6 Temmuz 2017 tarihinde ülkemizi ziyareti kapsamında Ankara'da bir araya gelen Ekonomi Bakanımız ve Endonezya Ticaret Bakanı tarafından Türkiye ile Endonezya arasında Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (KEOA) müzakerelerinin resmen başlatıldığı ilan edilmiş olup, taraflarca ilk tur müzakerelerin 8-9 Ocak 2018 tarihlerinde Cakarta'da yapılmasına karar verilmiştir.

- Türkiye- Vietnam Serbest Ticaret Anlaşması

Vietnam ile ülkemiz arasında STA müzakerelerine başlanması, anlaşma kapsamının tespiti ve müzakerelerin nasıl yürütüleceğinin belirlenmesi amacıyla 22-23 Şubat 2017 tarihlerinde Ankara'da teknik heyetler düzeyinde istikşafi nitelikte bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

- Türkiye-Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile ülkemiz arasında STA akdedilmesine yönelik olarak IV. tur müzakereler 10-11 Aralık 2017 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

c. POLİTİKA ARAÇLARI

i. İhracat Politikaları

İhracat politikalarının ana eksenini, ülkemizde ihracatçı sayısının artırılması, ihracat ürünlerimizin uluslararası pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi, ihracat ürünlerimizin dış pazarlarda marka haline getirilmesi, ihracat ürünlerimizde ve pazarlarımızda çeşitliliğin sağlanması gibi unsurlar oluşturmaktadır.

İhracat Destekleri

Başta Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) olmak üzere ihracatçı firmalarımız, üretim alt yapıları ile Ar-Ge ve inovasyon yeteneklerinin geliştirilerek uluslararası pazarlarda rekabet güçlerinin artırılması, ihracat faaliyetine yönlendirilmeleri ve uluslararası pazarlarda tanınmalarının sağlanması amaçlarıyla Yurtiçi Uluslararası İhtisas Fuarları ve Yurtdışı Fuarlara Katılım, Ar-Ge, Pazara Giriş Belgeleri Yardımı, Pazar Araştırması Yardımı, Yurt Dışı Ofis-Mağaza Yardımı, İstihdam, Tasarım, Eğitim ve Danışmanlık, Marka, TURQUALITY®, Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi programları kapsamında çok çeşitli alanlarda desteklenmektedir.

2017 yılında Türk ihracat ürünlerinin yurt dışında tanıtılması ve firmalarımıza yeni iş imkânlarının sağlanması amacıyla, yurt dışında düzenlenen ve Bakanlığımızca yetkilendirilen yurt dışı fuar organizatörlerince Çin, Almanya, B.A.E., Rusya Federasyonu, İran, Fransa, Ukrayna, İtalya, Suudi Arabistan, İngiltere ve Nijerya başta olmak üzere 56 farklı ülkede gerçekleştirilen toplam 263 fuara milli düzeyde iştirak edilmiş, 98 farklı ülkede düzenlenen toplam 2.655 yurt dışı fuar ise bireysel düzeyde desteklenmiştir. 2017 yılında milli katılım sağlanan 263 fuarın bölgesel dağılımı incelendiğinde; 68 fuar Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine, 66 fuar Avrupa ülkelerine, 43 fuar Asya ülkelerine, 36 fuar BDT ülkelerine, 25 fuar Amerika ülkelerine, 23 fuar Afrika ve 2 fuar ise Okyanusya ülkelerine aittir.

İhracatçı firmalarımızın daha yüksek katma değerli, markalı ve tasarım sahibi ürünlerle yurtdışı pazarlarda etkin olabilmeleri ve ülkemizde tasarım kültürünün yaygınlaştırılması için 2008/2 sayılı "Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ" uygulanmaktadır. Söz konusu destek kapsamında İşbirliği Kuruluşları, endüstriyel ürün tasarımı veya moda tasarımı alanlarında faaliyet gösteren Tasarımcı Şirketleri, Tasarım Ofisleri ile Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereğince kurulmuş şirketlerin faaliyetleri desteklenmektedir.

Söz konusu Tebliğ kapsamında İşbirliği Kuruluşları tarafından gerçekleştirilen tasarım yarışmalarında derece elde eden tasarımcıların yurtdışında alacakları eğitimlerine ilişkin eğitim ve yaşam giderleri desteklenmektedir. Bu bağlamda, tasarım yarışmalarında dereceye giren yıllık en fazla 60 (altmış) adet tasarımcının yurtdışındaki eğitim giderlerinin tamamı ile aylık 1.500 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla oluşacak yaşam giderlerine ilişkin İşbirliği Kuruluşlarınca gerçekleştirilen harcamaların azami iki yıl süresince desteklenmesi amaçlanmış ve böylece genç Türk tasarımcılarının tüm dünyaya açılabilmesi ve dünyaca tanınmış profesyoneller ile birlikte çalışmalarına imkan sağlanmıştır.

Buna ek olarak, kendi tasarım ve Ar-Ge departmanı bulunan ihracatçı şirketlerimizin ürettikleri katma değer arttırılabilmesini teminen "Tasarım ve Ürün Geliştirme Projeleri Desteği"ne yönelik

çalışmalar, hâlihazırda yürütülmekte olan 2008/2 sayılı "Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ" kapsamında kurgulanmıştır. Bu kapsamda, 2017 yılında 196 adet başvuru destek kapsamına alınmış olup, halihazırda 353 adet Proje desteklenmektedir.

2010/6 sayılı "Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ" kapsamında kullanılan destek miktarı yıllar itibariyle katlanarak artmakta olup, 2012 yılında desteklenen firma sayısı 796 iken bu sayı 2013 yılında 834'e; 2014 yılında ise 1.051'e ve 2015 yılı itibarıyla söz konusu rakam 1.371'e, 2016'da 1.424'e 2017 yılında ise 1.795'e ulaşmıştır. Diğer taraftan, söz konusu Tebliğ'de yapılan ve 12.12.2014 tarih ve 29203 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklik ile firmalarımızın yurtdışında pazarlama ve satış ağını oluşturmak ve kuvvetlendirmek üzere Türkiye Ticaret Merkezleri'nin (TTM) kurulması ve desteklenmesine ilişkin mevzuat altyapısı oluşturulmuştur. Bu çerçevede, TİM ve İşbirliği Kuruluşları ortaklığında Dubai/BAE, New York ve Şikago/ ABD, Tahran/İran ve Londra/İngiltere'de 14 adet TTM destek kapsamına alınmış ve faaliyete başlamıştır.

Uluslararası piyasalarda rekabet eden Türk markalarının geliştirilmesini teminen; yurtdışında markalaşma faaliyetleri 2006/4 sayılı "Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Mali İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®'nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ" çerçevesinde desteklenmektedir. 2006/4 sayılı Tebliğ ile ilgili süreçlerin tamamı "TURQUALITY® Otomasyon Sistemi" üzerinden yürütülmektedir.

Hızla ilerleyen TURQUALITY®, etki alanını giderek genişletmektedir. Hali hazırda gastronomi sektörünün de aralarında bulunduğu tüm sektörlerdeki firmaların uluslararası markalaşma çalışmaları TURQUALITY® çerçevesinde desteklenmektedir.

TURQUALITY® Programı kapsamına alınan firmalara sağlanan en önemli imkanlardan biri Markalaşma Gelişim Yol Haritası Çalışması çerçevesinde firmaların Markalaşma Yol Haritası oluşturmalarına ve bu haritanın hayata geçirilmesine sağlanan destektir. Markalaşma Gelişim Yol Haritası oluşturulmasına ilişkin danışmanlık giderleri %50 oranında ve 800.000 TL kadar 2006/4 sayılı Tebliğ kapsamında desteklenmektedir.

Diğer taraftan, 2017 yılı içerisinde 14'ü TURQUALITY®, 32'si ise Marka Destek Programı'na olmak üzere 46 yeni marka daha destek kapsamına alınmış ve destek kapsamında marka sayısı 2017 yılı sonu itibari ile 238'e ulaşmıştır.

Ayrıca, 2006/4 sayılı Tebliğ kapsamında desteklerden faydalanmakta olan şirketlerin orta ve üst düzey yetkililerinin katılımıyla gerçekleştirilen Yönetici Geliştirme Programı'nın (YGP) 14'üncü dönem katılımcılarına sertifikaları, 19 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirilen bir organizasyonla verilmiştir. Yine aynı organizasyonla YGP 15'inci Dönem Eğitimleri de başlatılmıştır. Bu çerçevede, YGP'nin 15'inci Dönem Eğitimleri Koç, Sabancı, Bilkent Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi olmak üzere toplam dört üniversitede gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımız, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu'nun (ETMK) işbirliği ile bir TURQUALITY® Programı etkinliği olarak 2017 yılında altıncısı düzenlenen Endüstriyel Tasarım Ödülleri, Tasarım Haftası (Design Week) bünyesinde 8-12 Kasım 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Buna ek olarak, 2023 Hedefleri doğrultusunda hazırlanan Hükümet Programı çerçevesinde ülkemiz yüksek teknoloji grubu ürünlerinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün artırılması ve

ihracatımız içindeki payının önümüzdeki 10 yıl içerisinde %15'e yükseltilmesini teminen çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

2010/8 sayılı "Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ" ile kümelenme anlayışı ve proje yaklaşımı çerçevesinde proje bazlı eğitim ve/veya danışmanlık, küme tanıtım faaliyetleri, istihdam, yurt dışı pazarlama veya alım heyeti ve bireysel danışmanlık programlarının birbirine bağlı şekilde uygulanabileceği bütünsel bir destek mekanizması tasarlanmıştır.

Proje bazlı eğitim ve/veya danışmanlık programları kapsamında, Program'a katılacak KOBİ'lerimiz için gerçekleştirilen ihtiyaç analizi çerçevesinde, şirketlerin ihtiyaç, ölçek ve donanımlarına göre gruplandırılmasıyla her bir grup için ayrı eğitim ve danışmanlık programları tasarlanması öngörülmüştür. Söz konusu programlarla KOBİ'lerimizin bir sonraki aşama olan yurt dışı pazarlama programlarına hazır hale getirilmesi ve yurt dışı pazarlardaki rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır.

Eğitim ve/veya danışmanlık programına katılan şirketler, proje bazlı yurt dışı pazarlama programları (ortak pazar araştırmaları, pazar ziyaretleri, küme tanıtım faaliyetleri, ticaret heyetleri, yurt dışı fuar ziyaretleri, eşleştirme vb. organizasyonlar) ile proje bazlı alım heyetleri organizasyonlarına dâhil edilerek şirketlerimizin uluslararası pazarlara açılmalarına ve yurt dışındaki alıcıların ülkemizden alım yapmalarına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, eğitim ve/veya danışmanlık programına/programlarına ve yurt dışı pazarlama veya alım heyeti programına/programlarına katılan şirketler, proje bazlı bireysel danışmanlık desteği alabilmektedir.

Kümelenme potansiyeli olan bölgelerdeki küme oluşumlarının ortaya çıkartılması ve söz konusu küme oluşumlarının desteklenmesi amacıyla İşbirliği Kuruluşlarına istihdam desteği sağlanmaktadır. Uluslararası Rekabetçiliğin Desteklenmesi kapsamında 2017 yılı sonu itibarıyla 187 aktif proje bulunmaktadır. Projeler kapsamında 2017 yılında 493, toplamda ise 2.326 proje faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ ile, "pazar araştırması, rapor ve yurtdışı şirket alımları, sektörel ticaret ve alım heyetlerine katılım, elektronik ticaret sitelerine üyelik" konularında dört çeşit destek verilmektedir. Bu yardımımız KOBİ'lerin en fazla ilgi gösterdiği yardım programıdır. KOBİ çalışanı veya ortağı iki kişinin yurt dışı pazar araştırmaları sırasındaki ulaşım, konaklama masrafları % 70 oranında, pazar araştırması rapor alımları da % 60 oranında desteklenmektedir.

Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği kapsamında ise 2017 yılında toplam 7.196 adet başvuru sonuçlandırılmıştır. E-Ticaret Sitelerine Üyelik Desteği kapsamında, 2017 yılında uygun görülen 8 projede toplam 11.597 şirketin e-ticaret sitelerine üyeliğine onay verilmiştir.

Tebliğ ile yabancı şirket alımlarına yönelik danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderler desteklenmektedir. Yabancı şirket satın almaya yönelik danışmanlık giderleri mali ve hukuki danışmanlığı da kapsamaktadır. Yabancı şirket alımına yönelik danışmanlık desteği ile rapor desteği kapsamında şirketler için % 60 ve İşbirliği Kuruluşları için % 75 oranında ve toplam 200.000 \$'a kadar destek verilmektedir.

İleri teknolojiye sahip şirketlerin alımına yönelik iki farklı destek mekanizması vardır. İlk olarak ileri teknolojiye sahip olan yurtdışında yerleşik şirketlerin alımına yönelik danışmanlık giderlerinin % 75'i, 500.000 ABD Dolarına kadar desteklenmektedir. Diğer taraftan, Türkiye' de ilk defa yürürlüğe giren yeni destek mekanizması ile ileri teknolojiye sahip şirketlerin alımına yönelik kredi faiz giderleri Türk Lirası kredilerde 5 puan, döviz ve dövizde endeksli kredilerde 2 puan oranında ve 3.000.000 ABD Dolarına kadar desteklenmektedir.

Diğer taraftan, 2014/8 sayılı Pazara Giriş Belgelerinin Desteklenmesine İlişkin Karar ile firmalarımızın akredite kurum ve kuruluşlardan, "çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlayabilmelerini teminen" alacakları "yurt dışı pazara giriş belgelerinin" belgelendirme işlemlerine ilişkin harcamaları, % 50 oranında ve şirket başına yıllık en fazla 250.000 ABD Dolarına kadar desteklenmektedir.

Aynı Tebliğ'de Küresel Tedarik Zinciri (KTZ) Yetkinlik Projeleri kapsamında tedarikçi firmaların makine-ekipman-donanım alımı, yazılım alımı, eğitim-danışmanlık-müşteri ziyaretleri ile sertifikasyon-test analiz-ürün doğrulama harcamaları proje bazlı olarak %50 oranında ve proje başına en fazla 1 milyon ABD Dolarına kadar desteklenmektedir ve 2017 yılında 11 KTZ projesine onay verilmiştir.

İhracata Yönelik Yeni Destekler

Yurtdışı Fuar Desteği

01 Temmuz 2017 tarihinde yürürlüğe giren "Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesine İlişkin 2017/4 Sayılı Karar" ile, firmalarımızın yurt dışındaki fuarlara katılımlarına yönelik destek başvuru süreçlerinin basitleştirilmesi ve destek ödemelerinin hızlandırılması yönünde çalışmalar hayata geçirilmiştir.

Hususi Damgalı Pasaport

Bakanlığımızca hazırlanan Bakanlar Kurulu Kararı Taslağı, konunun diğer paydaşlarıyla da paylaşılmış, gerçekleştirilen görüşme ve istişareler neticesinde sağlanan mutabakat çerçevesinde nihai hali verilerek, 2017/9962 sayılı "İhracatçılara Hususi Damgalı Pasaport Verilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Karar" 23/03/2017 tarihli ve 30016 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Karar kapsamında, son üç takvim yılı itibariyle, yıllık ortalama ihracatı 1 milyon ABD Doları ile 10 milyon ABD Doları arasında (10 milyon ABD Doları dahil) olan firmaların 1 (bir), 10 milyon ABD doları üzeri ile 25 milyon ABD Doları arasında (25 milyon ABD Doları dahil) olan firmaların 2 (iki), 25 milyon ABD doları üzeri ile 50 milyon ABD Doları arasında (50 milyon ABD Doları dahil) olan firmaların 3 (üç), 50 milyon ABD doları üzeri ile 100 milyon ABD Doları arasında (100 milyon ABD Doları dahil) olan firmaların 4 (dört), 100 milyon ABD Doları üzerinde olan firmaların 5 (beş) yetkilisine hususi damgalı pasaport verilmekte olup, 31 Aralık 2017 tarihi itibariyle, toplam 11.361 ihracatçı firmamız (toplam 14.702 kişi için) hususi pasaport alma hakkına sahiptir. 2017 yılında hak sahibi olan firmalardan 5.514'ü başvuru yapmış olup, bu firmalardan toplam 6.879 kişinin pasaport formu Emniyet Müdürlüklerine başvuru yapılmak üzere Bakanlığımız tarafından onaylanmıştır.

Dahilde İşleme Rejimi (DİR)

Dahilde İşleme Rejimi ihracatçılarımızın dünya fiyatlarından hammadde ve ara malı temin etmesine imkan sağlayan ve bu yolla ihracat aşamasında önemli bir maliyet avantajı yaratan bir uygulamadır. Dahilde İşleme izin belgelerinin düzenlenmesi esnasında göz önünde bulundurulmuş en önemli unsurların başında iç piyasadaki üretim dengelerinin ve rekabetin bozulmasını önlemek gelmektedir.

Dahilde İşleme Rejiminin Elektronik Ortama Aktarılması Projesi kapsamında, 01 Ocak 2006 tarihinden itibaren sadece elektronik ortamda yapılan başvurular kabul edilmeye başlanmıştır. Söz konusu

proje ile DİR sisteminin denetim ve takibi kolaylaştırılmıştır. Proje ile Dahilde İşleme İzin Belgelerine etkinlik, güvenlik ve sürat kazandırılmış olup, firmaların belge ve bu belgelere ilişkin her türlü revize başvuruları elektronik ortamda yapılmakta ve bu başvuruların Bakanlığımız ve Bölge Müdürlüklerimiz tarafından değerlendirilmesi işlemleri de yine elektronik ortamda yapılmaktadır.

2017 yılında Dahilde İşleme Rejimi kapsamında 64,2 milyar dolar ihracat (genel ihracatımızın %40,9'u), 25,9 milyar dolar ithalat gerçekleştirilmiş (genel ithalatımızın %12'si) olup, Döviz Kullanım Oranı (DKO) %43,5 olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD Doları)

YIL	Genel ihracat	DİR ihracat	Payı (%)	Genel İthalat	DİR İthalat	Payı (%)	DİR İthalat - İhracat Oranı (DKO) (%)	Genel İthalat - İhracat Oranı (%)	DİR İhracat - İthalat Oranı (%)	Genel İhracat - İthalat Oranı (%)
2017	157.055	64.198	% 40,9	233.792	27.918	% 12,0	% 43,5	%148,9	%230	% 67,2

Kaynak:Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi

Tanıtım Faaliyetleri

İhraç ürünlerimizin uluslararası pazarlarda tanıtımını sağlama, pazar payını artırma ve söz konusu pazarlarda ticari ve ekonomik işbirliğinde ilerleme kaydedilmesi amaçlarına yönelik olarak, Bakanlığımız koordinasyonunda Ticaret Heyeti, Alım Heyeti, uluslararası fuarlara iştirak gibi çeşitli tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Potansiyel pazar niteliğindeki ülkelere yönelik ihracatımızda artış sağlanması ve ihraç ürünlerimizin tanıtımı amacıyla, Bakanlığımız koordinasyonu ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) organizasyonunda, İhracatçı Birliklerince ve/veya özel sektör kuruluşlarınca Ticaret Heyeti programları gerçekleştirilmektedir. Bakanlığımızca yürütülen ihracat stratejileri doğrultusunda belirlenen hedef ülkeler çerçevesinde, 2017 yılında Benin, Almanya, Etiyopya, Gine, Küba ve Venezuela, Tayland ve Vietnam, Mozambik, İsrail, Güney Afrika, Romanya, İran, Tanzanya, Güney Kore, Kazakistan, Uganda, Bangladeş, Panama ve Kosta Rika, Gana, Endonezya ve Singapur, Ruanda, Kanada ve Irak olmak üzere 26 farklı ülkeye yönelik 22 genel ticaret heyeti programı gerçekleştirilmiştir.

2017 yılında Almanya (18), Arjantin (1), Arnavutluk (2), Avustralya (2), Avusturya (2), Azerbaycan (4), BAE (20), Belarus (2), Brezilya (5), Çin Halk Cumhuriyeti (8), Danimarka (2), Dominik Cumhuriyeti (2), Endonezya (2), Etiyopya (3), Fas (7), Finlandiya (1), Fransa (8), Güney Afrika (9), Güney Kore (2), Gürcistan (1), Hırvatistan (1), Hindistan (3), İngiltere (5), İran (9), İspanya (6), İsrail (3), İsveç (4), İtalya (8), Japonya (5), Kamerun (1), Kanada (4), Katar (7), Kazakistan (1), Kenya (2), KKTC (1), Kolombiya (3), Kuveyt (1), Litvanya (1), Lübnan (1), Makedonya (3), Malezya (2), Meksika (2), Mısır (1), Mozambik (1), Nijerya (1), Norveç (2), Pakistan (1), Panama (2), Polonya (3), Romanya (1), Rusya Federasyonu (12), Sırbistan (2), Slovenya (2), Suudi Arabistan (5), Şili (1), Tanzanya (1), Tunus (1), Ukrayna (1), Umman (2), Vietnam (3) ve Yunanistan (1) olmak üzere 73 farklı ülkeye toplam 202 adet sektörel ticaret heyeti programı düzenlenmiştir.

2017 yılında gerçekleştirilen 161 Alım Heyeti programı içerisinde 20 organizasyon Özel Nitelikli Alım Heyeti niteliğinde olup, bu faaliyetler kapsamında Avustralya, BAE, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Kamerun, Litvanya, Lüksemburg, Mozambik, Nijerya, Romanya, Sri Lanka, Tacikistan,

Tanzanya, Tayland, Tunus, Rusya Federasyonu ve Zambiya'dan firma temsilcileri, kurum-kuruluş yetkilileri ve basın editörleri ülkemize getirilerek seçilmiş firma ve kurum kuruluşlarımızla birebir görüşmeler yapmaları, fabrika ve tesis ziyaretleri gerçekleştirmeleri sağlanmıştır.

Anılan dönem zarfında gerçekleştirilen söz konusu 161 Alım Heyeti Programına; ABD, Afganistan, Almanya, Arnavutluk, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Azerbaycan, Bahreyn, Bangladeş, Belarus, Belçika, Benin, Birleşik Arap Emirlikleri, Brezilya, Bosna Hersek, Bulgaristan, Burkina Faso, Cezayir, Cibuti, Çad, Çek Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti, Danimarka, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Ekvador Ginesi, Etiyopya, Fas, Filistin, Fildişi Sahili, Finlandiya, Fransa, Gabon, Gambiya, Gana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Kore, Gürcistan, Hırvatistan, Hindistan, Hollanda, Irak, İngiltere, İran, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kamerun, Kanada, Karadağ, Katar, Kazakistan, Kenya, Kırgızistan, Kolombiya, Kongo, Kosova, Kuveyt, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Madagaskar, Makedonya, Malavi, Malezya, Mali, Malta, Mısır, Moğolistan, Moldova, Moritanya, Morityus, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Norveç, Özbekistan, Pakistan, Polonya, Romanya, Ruanda, Rusya Federasyonu, Senegal, Sırbistan, Sierra Leone, Singapur, Slovenya, Somali, Sri Lanka, Sudan, Suudi Arabistan, Şili, Tacikistan, Tanzanya, Tayland, Tayvan, Togo, Tunus, Türkmenistan, Uganda, Ukrayna, Umman, Ürdün, Venezuela, Yemen, Yunanistan, Zambiya ve Zimbabve olmak üzere toplam 120 ülkeden 3.200 yabancı temsilci katılım sağlamıştır.

Dünyada ulusal, bölgesel ya da küresel bazda faaliyet gösteren zincir mağazalara yönelik olarak Bakanlığımızca gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, çeşitli ülkelerdeki büyük ithalatçı firmaların, önemli kamu şirketlerinin ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticilerinden müteşekkil kısıtlı katılımlı Özel Nitelikli Alım Heyetleri Türkiye'ye getirilerek sektörleriyle ilgili özel firma ziyaretleri gerçekleştirilmektedir. Özel Nitelikli Alım Heyeti programları kapsamında ülkemize getirilen zincir mağaza ve ilgili kurum-kuruluş temsilcilerinin yol ve konaklama giderleri Bakanlığımızca karşılanmaktadır.

2017 yılında gerçekleştirilen 161 Alım Heyeti programı içerisinde 20 organizasyon Özel Nitelikli Alım Heyeti niteliğinde olup, bu faaliyetler kapsamında Amazon, Avustralya, BAE, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Kamerun, Litvanya, Mozambik, Nijerya, Romanya, Sri Lanka, Tacikistan, Tanzanya, Tayland, Tunus, Rusya Federasyonu ve Zambiya'dan firma temsilcileri, kurum-kuruluş yetkilileri ve basın editörleri ülkemize getirilerek seçilmiş firma ve kurum kuruluşlarımızla birebir görüşmeler yapmaları, fabrika ve tesis ziyaretleri gerçekleştirmeleri sağlanmıştır.

Tüm bunlara ilaveten, tanıtım faaliyetlerinin etkin ve güçlü bir şekilde yapılabilmesi, Türk malı ve Türkiye imajının güçlendirilmesi ve tanıtım faaliyetlerinin yeknesak şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla, 5910 sayılı "Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da 24 Şubat 2017 tarihinde yapılan değişiklik ile 12/08/2017 tarihinde de Türkiye Tanıtım Grubu'nun oluşumu, görev ve faaliyetleri ile çalışma usul ve esaslarının belirlenmesine ilişkin Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu kapsamda, tanıtım faaliyetlerinin koordinasyon içerisinde gerçekleştirilerek, planlı bir tanıtım stratejisi oluşturulmasını ve hedeflerimize ulaşılmasını sağlamak üzere Türkiye Tanıtım Grubu kurulmuştur. Böylece, Sektörel Tanıtım Grupları tek bir çatı altında birleştirilerek tahsis edilmiş kaynakların verimli bir şekilde kullanılması sağlanmış olacaktır. Bu çerçevede, gerekli tanıtım faaliyetlerinin güçlü bir şekilde gerçekleştirilmesi suretiyle Türk malı algısı ve imajına olumlu katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Türkiye Tanıtım Grubu, ihracatımızın geliştirilmesinde tanıtım faaliyetlerinin oynadığı önemli rolü pekiştirerek, anılan faaliyetlerin tek merkezden ve daha organize bir yapı vasıtasıyla yürütülmesini

sağlayacak, Türk malı ve Türkiye imajının yerleştirilmesine, ihracatçılarımızın rekabetçiliğinin artırılmasına, ihracat pazarlarımızın çeşitlendirilmesine ve mevcut pazarlardaki payımızın artırılmasına katkı sağlayacaktır.

10 Haziran–10 Eylül 2017 tarihleri arasında “Geleceğin Enerjisi” teması ile Kazakistan’ın başkenti Astana’da düzenlenen EXPO 2017 Astana etkinliklerine ülkemiz “Sürdürülebilir Enerji için Küresel Sinergi” alt teması ile katılım sağlamıştır. Bu kapsamda, EXPO Astana idaresi tarafından ülkemize yaklaşık 1.000m²’lik bir alan tahsis edilmiş olup, 115 ülkenin iştirak ettiği EXPO 2017 Astana etkinliklerinde ülkemiz 8. büyük sergi alanına

sahip olmuştur. Bununla birlikte, Türkiye pavilyonu 1 milyonun üzerinde ziyaretçi çekerek, en çok ziyaret edilen 3. büyük ülke pavilyonu olarak EXPO kayıtlarına geçmiştir. Türkiye Pavilyonu, bir yandan ziyaretçileri görsel olarak cezbederken bir yandan da ülkemizin bütün enerji potansiyeli, enerjiye ilişkin yürütmekte olduğu ve yakında başlatacağı projeleri, insani yardımları ile dünya enerji transferindeki vazgeçilmez rolünü vurgulayacak şekilde inşa edilmiştir.

Pazara Giriş Çalışmaları

2008 yılı son çeyreğinden itibaren dünya ekonomilerini etkisi altına alan küresel ekonomik kriz, ticarete yeni yaklaşımlar benimsenmesine yol açarken, ihracatın arttırılması, söz konusu krizden çıkışta benimsenen en önemli strateji olarak ön plana çıkmıştır. Uluslararası piyasalarda rekabetin daha da çetin hale geldiği bu yeni ortamda hem fırsatları hem de tehditleri en iyi biçimde tespit ederek küresel ticaretten daha fazla pay almaya yönelik bir yaklaşım benimsemek, ticari ilişkilerde pro-aktif olmak, artan rekabet koşulları altında “yeni pazarlara girmek” ve “mevcut pazarlarımızdaki payımızın arttırılması” gittikçe daha önemli hale gelmiştir.

Buna ek olarak, kriz sonucunda yeniden şekillenen uluslararası ekonomik ortamda kamu ve özel sektör arasındaki iletişimin arttırılması, kurumlar arası bilgi akışının etkin hale getirilmesi ve tüm bunların neticesinde ihracatçılarımızın hem dış pazarlarda karşılaştıkları sorunlara süratle çözüm bulunması hem de yeni iş imkânlarının rakiplerimizden önce tespit edilerek yeni pazarlara giriş çalışmalarının gerçekleştirilmesi büyük önem kazanmıştır.

Tüm bu gelişmeler ışığında, 2009 yılında yapılan çalışmalar neticesinde, ihracatçılarımızın yurt dışı pazarlarla ilgili ihtiyaçlarına hızlı ve etkin şekilde cevap verilmesi ile gerçekleştirilecek faaliyetlerin planlamasından icrasına ve son olarak takibine kadar her aşamada verimliliğin sağlanmasını teminen, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile ticarete ilişkin faaliyetleri bulunan başlıca sivil toplum kuruluşlarının temsil edildiği iki ayaklı yeni bir yapı oluşturulmuştur.

Söz konusu yapılanmada “Enformasyon” ayağının ana gövdesini Web Portal üzerinden sunulan “Ülke Raporları”, “İhracat İletişim Noktası” ve “Eğitim” başlığı altında gerçekleştirilen “Dış Ticaret

Bilgilendirme Seminerleri” oluşturmaktadır.

Bu kapsamda firmalara ticari bilgi hizmeti sunulmakta, Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri ile istişare içinde bilgi paylaşımını sağlanmakta, ülke raporları hazırlanmakta, gerçekleştirilen seminer ve bilgilendirme toplantılarında ülke sunuşları yapılmakta, ticaret heyeti organizasyonlarına katkı sağlanmaktadır. Bu çerçevede hazırlanan ve sürekli

güncellenen 150 ülke raporu 49 ülke profili Bakanlığımız web portalında firmalarımızın istifadesine sunulmuştur.

Bakanlığımız tarafından, aktif ve potansiyel ihracatçı KOBİ’lerimizin dış pazarlarla ilgili güncel ticari bilgi ihtiyacının karşılanması amacıyla yeni Web Portalı ile hizmet sunulmaktadır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) gibi işbirliği kuruluşları organizasyonunda iş çevrelerinin bilgilendirilmesi amacıyla Dış Ticaret Bilgilendirme Seminerleri düzenlenmektedir. 2017 yılında 60 ilde, 26 işbirliği kuruluşu ile 85 Dış Ticaret Bilgilendirme Semineri düzenlenmiş ve 4503 kişi katılım sağlamıştır.

Bakanlığımızın destekleri ve uygulamalarına ilişkin güncel düzenlemelerin yerinde anlatılmasını ve ihracatçı firmaları ilgilendirecek başlıklarda etkin bilgilendirme yapılmasını teminen yerinde firma ziyaretleri gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 2017 yılında 41 il ve 7 ilçemizde toplam 1.506 firma ziyaret edilmiştir.

Ayrıca, 25.07.2017 tarihinde gerçekleştirilen “TOBB Müşterek Konsey Toplantısı” esnasında Bakanlığımız tarafından ihracatta sağlanan Devlet Destekleri ve Bakanlığımız uygulamalarına ilişkin olarak ihracatçı firmaların yerel düzeyde bilgilendirmesi amacıyla Ticaret, Sanayi ve Ticaret ve Sanayi Odaları personelinin bilgilendirilmesi hususunda TOBB Genel Sekreterliği ile kalınan mutabakat çerçevesinde 15-17 Kasım 2017 tarihleri arasında “Ekonomi Bakanlığı İletişim Noktaları Eğitim Programı” gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında Bakanlığımızca sağlanan Devlet Desteklerini ve desteklerden yararlanma yollarının pratik olarak ifade edildiği bir el kitabı, “Devlet Yardımları Rehberi” adıyla hazırlanarak bastırılmış ve katılımcılara dağıtılmıştır. Söz konusu yayın Bakanlığımız web portalı ana sayfasının Destekler Bölümüne de yerleştirilmiş ve TOBB, İhracatçı Birlikleri, TÜSİAD, MÜSİAD ve DEİK’e bilgilendirme yapılarak rehber elektronik erişim hakkında iş çevrelerine en geniş duyurunun yapılması sağlanmıştır.

Diğer taraftan, 22 Ocak 2016 tarihinde gerçekleştirilen Pazara Giriş Komitesi 7. Toplantısı sonucunda 2016-2017 dönemi hedef ve öncelikli ülkeler nihai halini almıştır. Hedef ülkelere yönelik 2016 yılı Eylem Planları Pazara Giriş Komitesi üyelerinin katkılarıyla hazırlanmış olup, 21 Şubat 2017 tarihinde Pazara Giriş Komitesi paydaşlarına sunulmuştur. 2017 yılı Eylem Planlarının hazırlanması süreci de tamamlanmış olup, 2017 yılında gerçekleşen faaliyetler müteakip Pazara Giriş Komitesi Toplantısı’nda sunulacaktır. 2018-2019 dönemi Hedef ve Öncelikli Ülkeler belirleme çalışmaları ise devam etmektedir.

2016-2017 dönemi hedef ve öncelikli ülkeler listesi aşağıda yer almaktadır.

2016-2017 Hedef ve Öncelikli Ülkeler Listesi

HEDEF ÜLKELER		ÖNCELİKLİ ÜLKELER		
A.B.D	JAPONYA	ALMANYA	İNGİLTERE	MISIR
B.A.E	MEKSİKA	AZERBAYCAN	İSPANYA	PERU
ÇİN	NİJERYA	BANGLADEŞ	İSVEÇ	SİNGAPUR
ETİYOPYA	POLONYA	BREZİLYA	KANADA	ŞİLİ
GÜNEY KORE	ROMANYA	BULGARİSTAN	KATAR	TANZANYA
HİNDİSTAN	RUSYA FEDERASYONU	CEZAYİR	KAZAKİSTAN	TAYLAND
IRAK	SUUDİ ARABİSTAN	ENDONEZYA	KENYA	TÜRKMENİSTAN
İRAN		FAS	KOLOMBİYA	UKRAYNA
		GANA	KUVEYT	UMMAN
		GÜNEY AFRİKA CUM.	LİBYA	ÜRDÜN
		GÜRCİSTAN	MALEZYA	VİETNAM

Ticaret Politikası Önlemleri (TPÖ) ve Soruşturmaları

Ülkemiz menşeli ihraç ürünlerine karşı yürütülen veya ihracatımıza olumsuz etkide bulunabilecek ticaret politikası önlemleri (anti-damping, telafi edici vergi ve korunma önlemleri) süreçleri kapsamında 2017 yılında da Bakanlığımız çalışmaları sürdürülmüştür. Bu bağlamda; bir yandan mevcut önlemlerin ortadan kaldırılması ya da iyileştirilmesine ilişkin çalışmalarımız devam ederken; diğer yandan da açılan soruşturmaların önlemsiz olarak kapatılması amacıyla Bakanlığımız tarafından ülkemiz görüşlerini içerir teknik mahiyetli yazılı metinler hazırlanarak ilgili ülke yetkili otoritelerine sunulmuş, soruşturmalar boyunca ülkemiz görüşleri düzenlenen tarafları dinleme toplantılarında veya istişare görüşmelerinde şifahi olarak dile getirilmiş, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) bünyesinde yer alan komiteler nezdinde ve gerçekleştirilen ikili üst düzey görüşmelerde de değerlendirmelerimiz karşı taraflara tevdi edilmiştir. Tüm bu çalışmalar, İhracatçı Birliklerimiz, firmalarımız ve sektör dernekleri ile işbirliği ve karşılıklı fikir teatisi çerçevesinde ilerlemiş olup ihracatçılarımız, soruşturma öncesinde, soruşturma sürecinde ve soruşturma sonrasında izleyebilecekleri yol haritası ve ilgili DTÖ Anlaşmaları ile ithalatçı ülke mevzuatı çerçevesindeki hak ve yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmiştir.

Anti-Damping Soruşturmaları:

2017 yılında, ülkemiz menşeli ihraç ürünlerine karşı AB (Ferro Krom), ABD (3 adet: Karbon ve Alaşımlı Çelikten Levha, İnşaat Demiri ve Filmaşın), Arjantin (Bulaşık Makineleri), Endonezya (Buğday Unu), Fas (Buzdolabı), Hindistan (2 adet: Dimetilasetamid ve Sodyum Dikromat), İsrail (2 adet: Portland Çimento ve Kablolar), Kanada (Makarna), Mısır (İnşaat Demiri), Tayland (Sıcak Haddelenmiş Yassı Ürünler) ve Ukrayna (Enjektörler) tarafından açılmış olan 15 adet orijinal anti-damping soruşturması yürütülmüştür. Bu soruşturmalardan ABD - Karbon ve Alaşımlı Çelikten Levha ve İnşaat Demiri, Mısır – İnşaat Demiri ve Tayland Sıcak Haddelenmiş Yassı Ürünler davaları nihai önlemle sonuçlanmıştır.

AB - Ferro Krom, ABD - Filmaşın, Endonezya - Buğday Unu, Fas – Buzdolabı, Arjantin - Bulaşık Makineleri, Hindistan – Dimetilasetamid ve Sodyum Kromat, İsrail – Portland Çimento ve Kablolar

ve Kanada – Makarna davaları kapsamında ülkemiz menşeli ürünlerin herhangi bir önleme maruz kalmaması için çalışmalar ise halen devam etmektedir.

Korunma Önlemi Soruşturmaları

2017 yılında, Güney Afrika (Demir veya Çelikten Yassı Haddelenmiş Ürünler), Malezya (2 adet: İnşaat Demiri ve Filmaşın), Tunus (Seramik Karolar), Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (2 adet: Demir veya Alaşımsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler ve Ferro Siliko Manganez) ve ABD (2 adet: Kristalin Silikon Fotovoltaik Hücreler ve Çamaşır Makinaları) tarafından ihracatımızı doğrudan etkileyen 8 adet korunma önlemi soruşturması yürütülmüştür.

Malezya – İnşaat Demiri ve Filmaşın, Güney Afrika - Demir veya Çelikten Yassı Haddelenmiş Ürünler, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi - Ferro Siliko Manganez davaları herhangi bir önleme hükmedilmeden kapatılırken, Tunus - Seramik Karolar, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi - Demir veya Alaşımsız Çelikten Yassı Hadde Ürünler soruşturmaları kapsamında ülkemiz menşeli ürünlerin herhangi bir önlemden etkilenmemesi adına çalışmalar halen devam etmektedir.

Sübvansiyon Soruşturmaları

2017 yılında ABD (2 adet: İnşaat Demiri ve Filmaşın), Mısır (İnşaat Demiri) ve Kanada (Makarna) tarafından ülkemiz menşeli ihraç ürünlerine karşı toplamda 4 adet orijinal sübvansiyon soruşturması yürütülmüştür. Bu soruşturmalardan, ABD tarafından yürütülmekte olan İnşaat Demiri soruşturmasında nihai önleme hükmedilirken; ABD – Filmaşın, Mısır – İnşaat Demiri ve Kanada – Makarna soruşturmalarında ülkemiz menşeli ürünlerin herhangi bir önlemden etkilenmemesi adına çalışmalar ise halen devam etmektedir.

2017 yılında 157,1 milyar dolarlık toplam ihracatımızın yaklaşık % 0,69'luk kısmı (1,2 milyar dolar) bir ticaret politikası önlemine ya da bir ticaret politikası önlemi sürecine tabidir.

Sınır Ticareti

Sınır Ticareti uygulaması halihazırda; "25/01/2016 tarihli ve 2016/8478 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar" ile "Sınır Ticaretinin Uygulanmasına İlişkin 2016/11 sayılı Tebliğ" kapsamında yürütülmektedir.

Sınır ticaretinin amacı; ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış ve işsizliğin yoğun olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki sınır illerimizde yaşayan halkın ihtiyacı olan ürünlerin bölgede yerleşik esnaf ve tacirler tarafından komşu ülkelerden daha ucuza tedarik edilmesi suretiyle teminine ve bu şekilde bu bölgelerdeki ticaretin gelişmesine ve dolayısıyla bu illerdeki istihdamın artırılmasına yardımcı olmaktır.

Söz konusu Kararname çerçevesinde 13 sınır ilimiz (Artvin, Ardahan, Iğdır, Kars, Ağrı, Van, Hakkâri, Şırnak, Mardin, Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis ve Hatay) sınır ticareti için yetkili kılınmıştır. Bir esnaf veya tacir; ilgili il için belirlenen yıllık limitler dâhilinde ayda en fazla 75 bin Dolara kadar ithalat yapma imkânına sahiptir. Sınır Ticareti kapsamındaki ithalat gümrük vergisinden muaftır. Ancak, KDV ve ÖTV'nin tamamı tahsil edilmektedir.

Ülkemiz yerli üretiminin korunması ile haksız rekabetin önlenmesi amacıyla; çay, şeker, fındık, antepfıstığı, canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile petrol ve petrol ürünleri gibi bazı ürünlerin sınır ticareti kapsamındaki ithalatına izin verilmemektedir. İthalat, İran ağırlıklı olmak üzere, birkaç tarım ürününden (Karpuz, Kivi, Kabuklu-Kabuksuz Ceviz ve Badem v.b.) ibarettir. Uygulama, ülkemiz lehine ihracat ağırlıklı yürümektedir. Sınır Ticareti kapsamında 2017 yılında gerçekleşen ihracat 96,2 milyon dolarken ithalat 25,7 milyon dolardır.

ii. İthalat Politikaları

Bakanlığımız, ülkemiz ithalat politikalarını yerli üretimin rekabet gücü ve girdi ihtiyaçlarını dikkate alarak uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde, diğer ilgili tüm kamu ve özel sektör paydaşlarıyla işbirliği içinde belirlemekte ve yürütmektedir.

İthalat Rejimi Kararı'nın ekinde yer alan Listeler ve İthalat Tebliğleri her yıl güncellenmektedir.

- ♦ 2017 yılı içerisinde tarım ürünlerinde aşağıda yer alan değişiklikler yapılmıştır;
- ♦ 2017 yılında Türk Gümrük Tarife Cetveli kapsamında yapılan değişiklikler sebebiyle ilgili gümrük tarife istatistik pozisyonları (GTİP) ve madde isimlerinin güncellenmesi amacıyla 2007/29, 2010/3, 2011/5 ve 2013/9 sayılı İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğler'de değişiklik yapılmasına dair 4 adet Tebliğ, 7/2/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- ♦ 14/2/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "İkili Anlaşmalar Çerçevesinde Bazı Tarım ve İşlenmiş Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Kararlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" ile Arnavutluk, Avrupa Birliği, Bosna ve Hersek, Fas, Gürcistan, İran, Makedonya, Moldova, Morityus, Sırbistan, Şili, Tunus ve Ürdün ile ülkemiz arasındaki anlaşmalar çerçevesinde bazı tarım ve işlenmiş tarım ürünleri ithalatında tarife kontenjanı uygulanmasına ilişkin Kararlarda 2017 yılında uygulanacak Türk Gümrük Tarife Cetveli değişikliklerinin yansıtılması amacıyla teknik düzenlemeler yapılmıştır.
- ♦ Nohut fiyatlarının son dönemde artış göstermesi üzerine hasat dönemine kadar (1/7/2017) nohut ithalatındaki gümrük vergisinin geçici olarak %19,3'ten %0'a düşürülmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 8/3/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- ♦ Arpa ithalatında Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından 31/5/2017 tarihine kadar kullanılmak üzere 100.000 bin tonluk %0 gümrük vergili tarife kontenjanı açılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 10/3/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- ♦ İşlenmiş yer fıstıklarının ithalatında 2.750 \$/ton seviyesinde gözetim uygulanmasına ilişkin İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2005/8)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 31/3/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- ♦ Kabak çekirdeği ithalatında uygulanan gözetim kıymetinin 4.000 \$/ton seviyesinden 3.000 \$/ton seviyesine indirilmesine ilişkin İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2017/5) 4/4/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- ♦ 5/4/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2017/4) ile kabuklu ve kabuksuz çerezlik ay çekirdeğinde 1.500 \$/ton düzeyinde gözetim uygulaması başlatılmıştır.
- ♦ 29/4/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2009/8)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında ayçiçeği yağında uygulanan gözetim kıymeti 1.000 \$/ton'dan 1.100 \$/ton'a yükseltilmiştir.
- ♦ Kanola ve aspir tohumlarında gözetim uygulamalarının başlangıç tarihlerinden itibaren en geç 30 gün içerisinde özet beyanının verilmiş olması veya gümrük beyannamesinin tescil edilmiş olması halinde gözetime tabi olunmamasına ilişkin teknik düzenlemeleri içeren "İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2009/8)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" 10/5/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

- ♦ Mısır ithalatında Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından 31/12/2017 tarihine kadar kullanılmak üzere 500.000 bin tonluk %0 gümrük vergili tarife kontenjanı açılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 11/5/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Kırmızı biber ithalatında uygulanan gümrük vergisinin 1/9/2017 tarihine kadar %75’ten %15’e düşürülmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 11/5/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ İkili Anlaşmalar Çerçevesinde Tarım Ürünlerinde Açılan Tarife Kontenjanlarının Dağıtımına İlişkin Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ vasıtasıyla 2017 yılında Türkiye Gümrük Tarife Cetveli kapsamında yapılan değişiklikler söz konusu Tebliğlere yansıtılmıştır. Söz konusu güncellemelere ek olarak, Moldova menşeli şarap ithalatında açılan tarife kontenjanına yapılacak müracaatlarda bir defada talep edilebilecek tarife kontenjanı miktarının 2.000 lt’den 20.000 lt’ye yükseltilmesine ilişkin Tebliğin de yer aldığı Tebliğler 22/6/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesinin almış olduğu karar uyarınca, enflasyona neden olan bazı temel ürünlerde fiyatların düşürülmesini sağlayacak dış ticaret tedbirleri kapsamında canlı hayvan, et, arpa, buğday ve mısır ürünlerinde gümrük vergilerinin düşürülmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 27/6/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi kararları sonrasında buğday, arpa, mısır, et ve canlı hayvan ithalatında gümrük vergisinin düşürülmesini müteakiben ithal eşyasının gümrük kıymetinin gerçeğe aykırı şekilde düşük beyan edilmesi sonucu yerli üretim üzerinde oluşabilecek menfi etkilere meydan verilmemesi amacıyla buğday, arpa ve mısır için 200 \$/ton, canlı hayvanlarda 3.000 \$/ton, karkas ette 4.500 \$/ton gümrük kıymetinin altında olanlar için gözetim uygulanmasına dair İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2017/7) 30/6/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Mısır ürününde hâlihazırda yürürlükte bulunan gözetim kıymetine temel teşkil eden İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2005/10)’in 30/7/2017 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmasına ilişkin Tebliğ 26/7/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Mısır için uygulanan gözetim kıymetinin “cin mısırı” için 500 \$/ton, diğer mısırlar için ise 200 \$/ton şeklinde yeniden belirlenmesine ilişkin İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2017/7)’de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 28/7/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından %0 gümrük vergisi ile 31/12/2017 tarihine kadar kullanılmak üzere 0201.20.20.00.00 GTİP’li “çeyrek karkas (eşit olarak bölünmüş)” ithalatında 20.000 ton; ayrıca, 31/12/2018 tarihine kadar kullanılmak üzere 02.01 GTP’li “büyükbaş hayvanların eti (taze veya soğutulmuş)” ithalatında 75.000 ton, 01.02 GTP’li “canlı büyükbaş hayvanlar”ın ithalatında 500.000 baş ile 01.04 gümrük tarife pozisyonlu “canlı koyun ve keçiler”in ithalatında 475.000 baş tarife kontenjanı açılması amacıyla hazırlanan Bakanlar Kurulu Kararı 29/7/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü tarafından %0 gümrük vergisi ile 31/5/2018 tarihine kadar kullanılmak üzere buğdayda 750 bin ton, arpada 700 bin ton, 31/7/2018 tarihine kadar kullanılmak üzere mısırdaki 700 bin ton ve 31/08/2018 tarihine kadar kullanılmak üzere pirinçte 100 bin ton miktarında tarife kontenjanı açılması amacıyla hazırlanan Bakanlar Kurulu Kararı 29/7/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- ♦ 18/8/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2009/8)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında uygulanan gözetim kıymetleri kabuklu yağlık ayçiçeği tohumunda 500 \$/ton’dan 570 \$/ton’a, kabuksuz (iç) yağlık ayçiçeği tohumunda 500 \$/ton’dan 1.500 \$/ton’a, ayçiçeği kaba ununda 800 \$/ton’dan 1.000 \$/ton’a, ham ayçiçeği yağında 1.100 \$/ton’dan 1.150 \$/ton’a, kanola tohumunda 1.000 \$/ton’dan 1.050 \$/ton’a, aspir tohumunda 600 \$/ton’dan 675 \$/ton’a yükseltilmiştir. Ayrıca, rafine ayçiçeği yağında 1.250 \$/ton ve keten tohumunda 1.200 \$/ton seviyesinde olmak üzere ilk defa gözetim kıymeti belirlenmiştir.

Bazı Tarım ve İşlenmiş Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğlerde, Eşit Oranlı Tahsis Yöntemine göre (EOTY) dağıtımı yapılan tarife kontenjanlarının sanayici ve geleneksel ithalatçı ayırımı yapılmaksızın tüm başvurularda bulunan firmalara azami tarife kontenjanı miktarlarını aşmamak kaydıyla tahsis edilmesi, Avrupa Birliği, Mısır Arap Cumhuriyeti, İran İslam Cumhuriyeti, Gürcistan ve Şili Cumhuriyeti menşeli bazı tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinde bir defada talep edilebilecek azami tarife kontenjanı miktarlarının yükseltilmesi, ayrıca Mısır Arap Cumhuriyeti menşeli MIS12 kod no’lu yer fıstığının dağıtım yönteminin Talep Toplama Yöntemi (TTY) olarak değiştirilmesine ilişkin Bazı Tarım ve İşlenmiş Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 29/8/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

1206.00.99.00.19 GTİP’li “diğerleri” isimli eşya için gözetim kıymetinin 570 \$/ton olarak, aynı GTİP’li eşya altında sınıflandırılan yalnız “kabuksuzlar” için ise gözetim kıymetinin 1.500 \$/ton olarak uygulanmasına dair İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2009/8)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 7/9/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Besilik canlı hayvanda 3.000 \$/ton olan gözetim kıymetinin 3.500 \$/ton’a yükseltilmesi hakkında İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2017/7)’de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ 8/9/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

AB menşeli 0202.20 gümrük tarife pozisyonlu “diğer kemikli parçalar”a ilişkin mevcut tarife kontenjanı kapsamı ithalatta uygulanan indirimli gümrük vergisi oranlarının sadece 2017 yılında geçerli olmak üzere %0’a indirilmesine yönelik Bakanlar Kurulu Kararı 16/9/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kaju cevizi için gözetim uygulaması başlatılması ve badem ile cevizde hâlihazırda uygulanan gözetim kıymetlerinin arttırılmasına ilişkin İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2005/5)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 23/9/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- ♦ 11/11/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2009/8)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında uygulanan gözetim kıymetleri kabuklu yağlık ayçiçeği tohumunda 570 \$/ton’dan 400 \$/ton’a, ayçiçeği kaba ununda 1000 \$/ton’dan 850 \$/ton’a, ham ayçiçeği yağında 1.150 \$/ton’dan 1.000 \$/ton’a, rafine ayçiçeği yağında 1.250 \$/ton’dan 1.100 \$/ton’a, kanola tohumunda 1.050 \$/ton’dan 1.000 \$/ton’a, aspir tohumunda 675 \$/ton’dan 600 \$/ton’a indirilmiştir.
- ♦ 21/11/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/13)’de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ kapsamında uygulanan gözetim kıymetleri ham susamda 1.200 \$/ton’a, soyulmuş susamda 1.600 \$/ton’a indirilmiştir.
- ♦ Yağlı tohumların küspelerinin ithalatında uygulanan gümrük vergilerinin hayvan yemi olarak kullanılmak kaydıyla nihai kullanım mevzuatı çerçevesinde %6,5’e indirilmesine ve keten tohumu ithalatında uygulanan gümrük vergisinin %10’a yükseltilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 22/11/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- ♦ 25/11/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan Ve Bitki Türlerinin Dış Ticaretine İlişkin Tebliğ (Dış Ticaret: 2011/1)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile Tebliğ ekindeki listeler revize edilmiştir.
- ♦ Nohut ve kuru fasulye ithalatında uygulanan gümrük vergilerinin 1/6/2018 tarihine kadar geçici olarak %19,3’ten %0’a düşürülmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 2/2/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ Fildişi Sahili ve Gana menşeli kakao hamuru, kakao yağı ve kakao tozunun AB üzerinden ithal edilmesi neticesinde oluşan trafik sapmasından kaynaklanan vergi kaybının önlenmesini teminen ilave Toplu Konut Fonu tahsil edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı 14/12/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
- ♦ 11/11/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2009/8)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında uygulanan gözetim kıymeti kabuklu yağlık ayçiçeği tohumunda 400 \$/ton’dan 450 \$/ton’a yükseltilmiştir.

31/12/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “İthalat Rejimi Kararına Ek Karar” ile damızlık ve besilik canlı büyükbaş hayvanlar, arpa, çeltik, pirinç, kaju cevizi, badem, ceviz ile yağlı tohumların küspelerinin ithalatında uygulanan gümrük vergileri düşürülmüştür. Ayrıca, bazı aroma ham maddeleri, ham kanola yağı, dekstroz ve bazı boyayıcı maddelerin ithalatında nihai kullanım kapsamında vergi indirimleri yapılmıştır.

2017 Yılında Sanayi Ürünlerinde Yapılan Değişiklikler;

- ♦ 2017 yılı İthalat Rejiminde ülkemizde üretimi olmayan ve Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) olarak yeni açılan 7228.50.69.00.11 GTİP’li eşyaya uygulanan %25 İGV kaldırılmıştır.
- ♦ 2017 yılı İthalat Rejiminde ülkemizde üretimi olan ancak, talebi karşılama noktasında yeterli üretimi bulunmayan 7217.30.90.00.00 GTİP’li eşyaya uygulanan %25’lik İGV bu ürünü üretimlerinde girdi olarak kullanan firmalar için %5’e indirilmiştir.
- ♦ İnşaat demirinde (7214.20) %30 olarak uygulanan gümrük vergisi oranı yurt içinde aşırı fiyat artışlarının yaşanması sonrasında incelemeye alınmış ve bu durumun önüne geçilmesi için anılan gümrük vergisi oranı 28.07.2017 tarihinde yayımlanan 2017/10439 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile %10’a indirilmiştir.
- ♦ İthalat Tebliği Eki kullanılmış veya yenileştirilmiş eşya ithalatına ilişkin listelerde güncellemeler yapılmış, yerli üretimi bulunan bazı ürünler listelerden çıkarılmış, bazı ürünlerin CİF kıymetleri arttırılmış, bazı ürünlerde ise yaş sınırı getirilmek suretiyle eski makinaların ithali kısıtlanmıştır.
- ♦ 20/01/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Bazı Sanayi Ürünlerinin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Tebliğ” ile Askıya Alma Sistemi kapsamında AB Ekonomik Tarife Sorunları Grubunda (ETSG) görüşülerek tarife kontenjanı açılması uygun görülen muhtelif sanayi ürünleri için tarife kontenjanı açılmıştır.
- ♦ 20/01/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Yalnız Doğal Reçine ve Doğal Reçinelerden Elde Edilen Reçine Asitleri İle Yalnız Titanyum Oksit ve Tungsten Trioksit İçeren Katalizör İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Tebliğ” ile Askıya Alma Sistemi kapsamında ETS’de görüşülerek tarife kontenjanı açılması uygun görülen doğal reçine ve katalizör için tarife kontenjanı açılmıştır.

- ♦ 08/07/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “Yalnız Doğal Reçine ve Doğal Reçinelerden Elde Edilen Reçine Asitleri ile Yalnız Titanyum Oksit ve Tungsten Trioksit İçeren Katalizör İthalatından Kalan Tarife Kontenjanlarının Dağıtılması Hakkında Tebliğ” ile kalan tarife kontenjanının dağıtımı için Tebliğ yayımlanmıştır.
- ♦ 31/07/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “İthalat Rejimi Kararına Ek Karar” ile 01/07/2017 tarihi itibarıyla gümrük vergilerinin AB ile eş zamanlı olarak askıya alınması kararlaştırılan bazı özel tanımlı kimyasal, tekstil, demir-çelik, elektrik-elektronik ürünleri İthalat Rejimi Kararı Eki V Sayılı Listeye yansıtılmıştır.

8507.50.00 GTP’li Hibrit Batarya ve 8708.40.20 GTP’li Şanzıman için Avrupa Komisyonu bünyesinde yaptığımız söz konusu ürünlerin askıya alma rejimine tabi kılınması talebi ile halihazırda Askıya alma listesinde yer alan 8708.95.99 GTP’li Ön Yolcu Hava Yastığı’nın askıya alma rejiminden muaf tutulmasına dair talebimiz AB Komisyonunun Vergilendirme ve Gümrük Birliği Genel Müdürlüğü (TAXUD) bünyesinde faaliyet gösteren Gümrük Kodu Komitesi Ekonomik Tarife Sorunları Grubunda kabul edilmiştir.

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine Dair Tedbirler

Yerli sanayinin haksız rekabetin zarar verici etkilerinden korunması amacıyla 1989 yılından bu yana yürürlükte bulunan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat 2017 yılı boyunca etkin bir biçimde uygulanmıştır.

DTÖ’nün kuruluşundan 2017 yılı sonuna kadar olan dönemde, çok sayıda ülke menşeli ürünleri kapsayan toplam 215 adet soruşturma başlatılmıştır. Söz konusu dönemde 207 adet damping ve sübvansiyona karşı kesin önlem alınmıştır. 2017 yılı sonu itibarıyla 23 farklı ülkeye karşı 72 ürün grubunda, önlemlerin etkisiz kılınması önlemleri hariç olmak üzere, toplam 135 adet damping ve sübvansiyona karşı kesin önlem yürürlükte bulunmaktadır. Halihazırda, Bakanlığımızca 13 damping ve 14 nihai gözden geçirme olmak üzere toplam 27 soruşturma yürütülmektedir.

2017 itibarıyla önleme tabi olan ürünler arasında poliester elyaf, iplikler ve mensucat, battaniyeler, perdeler, suni deri, pet film, dioktil ftalat, klimalar, fan coiller, ağır vasıta, iş makinesi, zirai araç ve motosiklet lastikleri, bebek arabaları, çakmaklar, kalemler, cam elyaf, PVC, kablolar, zincirler, kilitler, kontrplaklar, termosifon, granit, kapı kilitleri, parkeler, boru bağlantı parçaları, cam, dizel motor gibi ürünler bulunmaktadır.

2017 yılı içerisinde güneş panelleri, ftalik anhidrit, beton pompaları ve beton pompalama taşıtları, kapitoneli mensucat, dioktil ftalat, dioktil tereftalat (DOTP), rafine edilmiş bakırdan ince ve kalın borular, sıcak haddelenmiş rulo halinde olmayan yassı çelik (kalın levha) ve renksiz düz cama yönelik damping soruşturmaları; özlü kaynak telleri, pentaeritritol (pentaeritrit) ve ağır vasıta, zirai araç ve iş makineleri dış lastikleri (kauçuktan yeni dış lastikler), yönelik nihai gözden geçirme soruşturmaları; poliesterlerden düz ipliklere yönelik ara gözden geçirme soruşturması ile beyazlatılmamış kraftlayner kağıtlara yönelik soruşturmanın yeniden açılması soruşturması sonuçlandırılarak anılan ürünler için önlem alınmış ya da mevcut önlemlerin değiştirilerek veya değiştirilmeden devamı sağlanmıştır.

Ayrıca, anılan yıl içerisinde tereftalik asit, sodyum perkarbonatlar, cam elyafı takviye malzemeleri, polikarboksilat ve ateşleyiciler (fırın ve ocaklarda ateşleme sistemi olarak kullanılanlar) için damping soruşturması açılmıştır. Yalnız duvar tipi split klimalar ile bunların iç ve dış üniteleri, boru bağlantı parçaları (diğerleri), polyester elyaf, granitler, kontrplaklar, vulkanize edilmiş kauçuktan iplik ve ipler (lateks iplik) ve poliesterlerden tekstüre ipliklere yönelik olarak nihai gözden geçirme soruşturması açılmıştır.

2017 içerisinde açılan soruşturmalar, alınan önlemler ve yapılan diğer faaliyetlere ilişkin olarak 40 adet ithalat Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ yayımlanmıştır. Söz konusu çalışmalar kapsamında her tam başvuru için birer inceleme raporu, nihai bildirim raporu ve soruşturma raporu hazırlanmış firma bildirimleri ve resmi bildirimler ilgili yerlere iletilmiş ve kamu dinleme toplantıları ile firma talebi üzerine firma özel dinleme toplantıları düzenlenmiştir. Ayrıca, bu yıl içinde yürütülen soruşturma çalışmaları kapsamında soruşturmaya konu ülkelerde yerleşik ihracatçı firmalar ile yerli üreticiler nezdinde, sağlanan bilgi ve belgelerin doğrulanması amacıyla yerinde doğrulama soruşturmaları gerçekleştirilmiştir.

İlave Gümrük Vergisi Uygulamaları

Başta tüketim malları olmak üzere, ülkemizde üretimi bulunan ancak ithalatı hızla artan eşya gruplarına yönelik olarak yürütülen çalışmalar sonucunda ithal birim fiyatları ve yerli üreticilerimizin maliyetleri dikkate alınarak İlave Gümrük Vergisi düzenlemeleri yürürlüğe konulmuştur. İlave Gümrük Vergileri uluslararası yükümlülüklerimiz nedeniyle Avrupa Birliği ve STA yapmış olduğumuz ülkeler menşeli ürünlerin ithalatında uygulanmamaktadır.

2017 yılı itibarıyla 21 adet kararname kapsamında (bazı tekstil-konfeksiyon eşyası; ayakkabı; el halıları; demir çelikten çubuk, tel, kafeslik, ağ ve çiviler; dövülmüş çelikten inşaat demiri; el aletleri; saraciye eşyası; bazı elektrikli ev aletleri, mobilya, aydınlatma ürünleri, kauçuktan yeni dış lastikler, sofa ve mutfak eşyası, ofis büro malzemeleri, deri ve konfeksiyon, kozmetik, halı ve tekstilden diğer hazır eşya, filtreler kule vinçler- tünel açma makineleri-lazer makineleri, güneş gözlükleri, kazanlar-asansörler-yürüyen merdivenler-led ampüller, motosiklet-bisiklet iç ve dış lastikler-motosiklet-bisiklet-jant-tekerlek, traktör-bazı motorlar-düktül boru) İlave Gümrük Vergisi (İGV) uygulanmaktadır.

11/01/2017 tarihli ve 29945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren kozmetik, temizlik malzemeleri ve muhtelif eşyanın ithalatında %17-25 oranında İGV uygulaması başlatılmıştır.

18/01/2017 tarihli ve 29952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren muhtelif eşya kapsamı düktül boru, traktör motoru, bazı motorlar, jeneratör, alternatör, traktör, vites kutusu, diferansiyel ürünleri ithalatında %5,8 ile %30 oranında İGV uygulaması başlatılmıştır.

08/03/2017 tarihli ve 30001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile mobilya ürünleri ithalatında %25-%50 arasında uygulanan İGV oranları %15 ile %30 seviyesine indirilmiştir.

01/06/2017 tarihli ve 30083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren güneş gözlükleri ve çerçeveleri eşyasında %29,8 oranında İGV uygulaması başlatılmıştır.

28/07/2017 tarihli ve 30137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren muhtelif eşya kapsamı motosiklet- bisiklet iç ve dış lastikler, motosiklet, bisiklet, jant, tekerlek ürünleri ithalatında %10 ile %20 oranında İGV uygulaması başlatılmıştır.

17/08/2017 tarihli ve 30157 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren muhtelif eşya kapsamı kazanlar, asansörler, yürüyen merdivenler, led ampüller ürünleri ithalatında %7,5 ile %20 oranında İGV uygulaması başlatılmıştır.

17/08/2017 tarihli ve 30157 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren muhtelif eşya kapsamı filtreler, kule vinçler, tünel açma makineleri, testere makineleri, beton veya harç karıştırıcılar, karıştırma eleme kırma makineleri, taş kırma makineleri, delme ve sondaj makineleri, dilme tezgahları ürünleri ithalatında %2,5 ile %20 arasında İGV uygulaması başlatılmıştır.

16/09/2017 tarihli ve 30182 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İthalat Rejimi Kararına Ek Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar” ile 4818.90 GTP’li diğerleri tanımlı maddenin maddeyi kendi üretimlerinde girdi olarak kullanan firmalar tarafından yapılan ithalatla ilave gümrük vergisinin %0 olarak uygulanması uygun görülmüştür.

Öte yandan, 01.06.2017 tarihli ve 30083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bazı Ürünlerin İthalatında Ek Mali Yükümlülük Olarak İlave Toplu Konut Fonu Tahsili Hakkında Kararı ile Güney Afrika menşeli otomobillerde ek mali yükümlülük olarak %10 toplu konut fonu tahsil edilmesi öngörülmüştür.

Korunma Önlemleri

Artan ithalatın yerli üreticiler üzerinde oluşturduğu zararın ortadan kaldırılabilmesini ve yerli üreticilerin yeni duruma uyum sağlayabilmelerini teminen, İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Mevzuat etkin bir şekilde uygulanmaktadır.

Korunma önlemleri mevzuatı, bir malın ithalatının benzer veya doğrudan rakip mallar üreten yerli üreticiler üzerinde ciddi zarar veya ciddi zarar tehdidi yaratacak şekilde artan miktar ve şartlarda ithal edilmesi halinde, bu zarar veya zarar tehdidini ortadan kaldırmak üzere, söz konusu zarar veya zarar tehdidiyle sınırlı ve geçici olmak kaydıyla korunma önlemi alınabilmesine imkân tanımaktadır.

2017 yılında 6 adet korunma önlemi soruşturması yürütülmüş ve 4 üründe mevcut önlem uzatılmış, 2 ürün grubunda hazırlanan İthalat Rejimi Kararına Ek Kararlar ile ilave gümrük vergilerine ilişkin yeni düzenlemeler tesis edilmiş ve DTÖ Korunma Önlemleri Anlaşması’nın 8.1. ve 12.3. maddeleri çerçevesinde Tayland menşeli ürünler için 1 adet misilleme önlemi alınmıştır. 2017 yılı sonu itibarıyla toplam 7 ürün/ürün grubunda korunma önlemi uygulanmaktadır. 2 ürün/ürün grubunda (PET ve duvar kağıtları) tüm ülkelere yönelik olarak ek mali yükümlülük şeklinde korunma önlemi uygulanmaktadır. Ayrıca, İran menşeli 5 ürün grubunun (cam eşya, düz cam, çerçevesiz cam ayna, ambalaj filmi (BOPP) ve polyester elyaf) ithalatında spesifik (ülke bazında) korunma önlemi uygulanmaktadır.

Gözetim Uygulaması

İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Mevzuat çerçevesinde 2017 yılı sonu itibarıyla 141 ürün/ürün grubu ithalatında tüm ülkelere yönelik olarak gözetim uygulanmaktadır. 2017 yılında “İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Mevzuat” çerçevesinde 11 adet Gözetim Tebliği yürürlüğe konmuştur. Bu kapsamda, “Transmisyon zincirleri” eşyasına ilişkin olarak ileriye yönelik gözetim uygulanması amacıyla 5-10 \$/kg aralığında referans fiyat belirlenmiş olup, bahse konu eşyaya ilişkin gözetim uygulaması, “İthalatında Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2017/6)” 24/05/2017 tarihli ve 30075 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca, bilyeli rulmanlar, çelik kumaşlı dış lastikler, güneş panelleri, polistiren, alçak yoğunluk polietilen, cam eşya, termoslar, akrilik levha ve bilyalı kalemler eşyasındaki gözetim uygulamaları gözden geçirilerek gözetim birim kıymeti ve eşya tanımları itibarıyla güncellemeler yapılmıştır.

İthalat Politikalarının İzlenmesi ve Önlemlerin Etkisiz Kılınmasına Karşı Tedbirler

Yürürlükte bulunan bir ithalat politikası önlemi; menşe ülke, GTİP, madde tanımı, ithalatçı-ihracatçı (yabancı) firma, nihai kullanım alanı ve gümrük kıymeti gibi parametrelerde yapılabilecek yanıltma yoluyla etkisiz kılınabilmektedir. Bunun önlenmesi amacıyla 2010/21 sayılı Bazı Ticaret Politikası

Önlemleri Mevzuatına Tabi Eşyanın İthalatının İzlenmesine İlişkin Tebliğ yayımlanarak, damping ve korunma önlemi soruşturması açılan ve önlem uygulanan eşyanın ithalatının izlenmesi sağlanmıştır.

Bu kapsamda, dampinge karşı önleme tabi sentetik mensucat (2006), demir veya çelikten halat ve kablolar (2006), kurşun kalemler (2007), menteşeler (2008 ve 2017), çakmaklar (2008), duvar tipi split klimalar (2009 ve 2011), kayarak işleyen fermuarlar (2012), transmisyon zincirleri (2012), boru bağlantı parçaları (2013), sentetik veya suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat (2015) ve sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat (2015), granitler (2016), paslanmaz çelik borular (2016), kesik elyaf ipliği (2016), kontrplaklar (2016) ve poliesterden kısmen çekimli iplikler (2017) olmak üzere 15 ürün grubunda 16 ülkeye karşı 39 adet önlem alınmıştır.

Ayrıca, İran menşeli granitler, Bangladeş ve Nepal menşeli sentetik ve suni devamsız liflerden iplikler ve Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Endonezya, Malezya, Çin Tayvanı, Tayland ve Vietnam menşeli poliesterden kısmen çekimli iplikler için toplam 10 adet önlemlerin etkisiz kılınması soruşturması başlatılmıştır.

Diğer yandan, tekstil, konfeksiyon, saraciye ve ayakkabı ithalatı kayda alma uygulaması kapsamında izlenmektedir. Buna ilaveten, 5407, 5513, 5514, 5515 ve 5516 GTP'lerinde yer alan mensucat eşyası ile ayakkabı ithalatında kayda alma uygulaması kapsamında başvuru esnasında eşyanın menşei AB ve STA ülkesi olarak beyan eden ithalatçı firmalardan üreticiye ait bilgi talep edilmektedir. Beyan edilen üretici firma bilgilerinin doğrulaması ilgili ülkelerde yer alan Ticaret Müşavirliklerimiz aracılığı ile yapılmaktadır. Böylece, üçüncü ülkeler menşeli söz konusu eşyanın AB ve STA ülkeleri üzerinden İGV ödenmeden ülkemize ithal edilmesi ihtimali engellenmekte ve ithalat yakından takip edilmektedir. Diğer taraftan, Kasım 2009 tarihinden bu yana, tekstil, konfeksiyon, deri ürünleri ve ayakkabıların ithalatında riske dayalı denetleme sistemi çerçevesinde sağlığa zararlı boyar madde bakımından anılan eşyaların mevzuata uygun olup olmadığı denetlenmektedir.

Kamu Kurum ve Kuruluşları Tarafından Gerçekleştirilen İthalata Yönelik Alınan Tedbirler

31 Aralık 2017 tarihinde yayımlanan 2017/11168 sayılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak ithalatta Ekonomi Bakanlığının (İthalat Genel Müdürlüğü) izni aranacağı hüküm altına alınmıştır.

Kamu kaynaklarının etkin kullanımı çerçevesinde, yerli üretimi olan ürünlerin ithalat yerine iç piyasadan tedarik edilmesi suretiyle yerli üretimin gelişmesini desteklemek amacıyla, uluslararası yükümlülüklerimiz de göz önünde bulundurularak kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak ithalatta alınacak izinlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla bu 16/02/2018 tarihli ve 30334 sayılı Resmi Gazete'de "Kamu Kurum ve Kuruluşları Tarafından Yapılacak İthalatta Alınacak İzin Hakkında Tebliğ (İthalat: 2018/2)" yayımlanmıştır.

iii. Uluslararası Doğrudan Yatırımlar, Teşvik ve Yatırım Ortamı Politikaları Uluslararası Doğrudan Yatırımlar

2017 yılında uluslararası doğrudan yatırım girişi (net yükümlülük oluşumu) 10 milyar 830 milyon dolara ulaşmış olup, 2016 yılına göre %18,8'lik azalış (2 milyar 513 milyon dolarlık azalış) gerçekleşmiştir.

Uluslararası Doğrudan Yatırımlar 2016-2017

(Milyon ABD Dolar)	2016	2017	Değişim* (%)
Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişi (Net Yükümlülük Oluşumu)	13.343	10.830	-18,8
Sermaye	6.913	5.568	-19,5
Yatırım	7.534	7.437	-1,3
Tasfiye	621	1.869	201,0
Diğer Sermaye (Net)	2.540	619	-75,6
Gayrimenkul (Net)	3.890	4.643	19,4

KAYNAK: TCMB

*Geçici (TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri Revizyon Politikası gereğince veriler geriye dönük revize edilebildiğinden Geçici olarak ifade edilmiştir)

Yatırımlarda Devlet Yardımları Uygulamaları

Yerli ve uluslararası yatırımcıların, mevcut Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar gereğince desteklenmesi faaliyetlerine devam edilmiştir. Bu çerçevede yatırım teşvikleri ile ilgili bilgileri kamuoyuna açıklama faaliyetleri de sürdürülmüş, teşvik belgelerinin elektronik ortamda düzenlenmesine imkan tanıyacak altyapı çalışmalarına devam edilmiştir.

2017 yılı içerisinde belgelendirilen 7.478 yatırım projesi kapsamında öngörülen yatırım tutarı 177,9 milyar TL, istihdam rakamı ise 226.569 düzeyine ulaşmıştır. Yatırım projelerinin 3.826 adedine bölgesel teşvik sistemi, 3.634 adedine genel teşvik sistemi, 8 adedine büyük ölçekli yatırımların teşviki ve 10 adedine stratejik yatırımların teşviki kapsamında teşvik belgesi düzenlenmiştir. Bu çerçevede, toplam sabit yatırım tutarının %32'sinin bölgesel teşvik sistemi, %20'sinin genel teşvik sistemi, %2'sinin büyük ölçekli yatırımların teşviki sistemi ve %46'sının ise stratejik yatırımların teşviki sistemi ile desteklenen yatırım projeleri ile oluşturulacağı öngörülmektedir.

2017 yılında düzenlenen 7.478 adet Yatırım Teşvik Belgesinin 7.140 adedi yerli firmalar, 338 adedi uluslararası sermayeli firmalar tarafından alınmıştır. Yerli firmalar için düzenlenen belgelerde öngörülen toplam sabit yatırım tutarı 84,3 milyar TL olurken, uluslararası sermayeli firmalar için düzenlenen belgelerde öngörülen toplam sabit yatırım tutarı 93,6 milyar TL'dir. Toplamda öngörülen tutar 177,9 milyar TL'dir.

Bu dönemde düzenlenen Yatırım Teşvik Belgesi adedinde I. Bölge 2.417 belge ile birinci sırada yer almıştır. I. Bölgeyi, 1.222 belge ile II. Bölge, 1.126 belge ile IV. Bölge, 1.042 belge ile III. Bölge, 847 belge ile VI. Bölge, 800 belge ile V. Bölge ve 24 belge ile Muhtelif Bölgeler izlemiştir. Bu yatırım projeleri kapsamında, I. Bölgede 39,8 milyar TL, II. Bölgede 19,1 milyar TL, III. Bölgede 88 milyar TL, IV. Bölgede 14,4 milyar TL, V. Bölgede 6,4 milyar TL, VI. Bölgede 8,4 milyar TL ve Muhtelif Bölgelerde 1,8 milyar TL tutarında yatırım yapılması öngörülmüştür.

2017 Yılı Bölgeler Bazında Düzenlenen Belge Adedi ve Öngörülen Yatırım Tutarı

BÖLGE	BELGE ADEDİ	ÖNGÖRÜLEN YATIRIM TUTARI (Milyar TL)
I.BÖLGE	2.417	39.8
II. BÖLGE	1.222	19.1
III. BÖLGE	1.042	88
IV. BÖLGE	1.126	14.4
V. BÖLGE	800	6.4
VI. BÖLGE	847	8.4
MUHTELİF BÖLGELER*	24	1.8
TOPLAM	7.478	177.9

* Birden fazla ili kapsayan yatırımlar

İmalat sektöründe; Gıda-içki, dokuma ve giyim, orman ürünleri, kağıt, deri ve kösele, lastik ve plastik, kimya, cam, demir-çelik, demir dışı metaller, taşıt araçları, madeni eşya, makine imalat, elektrikli makineler, elektronik, çimento, pişmiş kil ve çimento gereçleri, seramik vb. sektörlerde gerçekleştirilecek yatırım projeleri değerlendirilmiştir. 2017 yılında bu kapsamda 2.899 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş olup, 39,3 milyar TL tutarında yatırım yapılması ve 100.581 kişilik istihdam yaratılması öngörülmüştür.

Hizmetler sektöründe; Ulaştırma, turizm, ticaret, eğitim, sağlık, altyapı-belediye hizmetleri vb. sektörlerde gerçekleştirilecek yatırım projeleri değerlendirilmiştir. 2017 yılında bu kapsamda 1.889 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş olup, 32,9 milyar TL tutarında yatırım yapılması ve 107.857 kişilik istihdam yaratılması öngörülmüştür.

Madencilik sektöründe; Maden istihracı, işleme ve zenginleştirilmesine yönelik olarak gerçekleştirilecek yatırım projeleri değerlendirilmiştir. 2017 yılında bu kapsamda 177 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş olup, 2,2 milyar TL tutarında yatırım yapılması ve 4.041 kişilik istihdam yaratılması öngörülmüştür.

Tarım sektöründe; Bitkisel üretim, hayvancılık, su ürünleri, tarımsal sanayi vb. sektörlerde gerçekleştirilecek yatırım projeleri değerlendirilmiştir. 2017 yılında bu kapsamda 250 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş olup, 2 milyar TL tutarında yatırım yapılması ve 6.761 kişilik istihdam yaratılması öngörülmüştür.

Enerji sektöründe; Elektrik üretimine yönelik olarak gerçekleştirilecek yatırım projeleri değerlendirilmiştir. 2017 yılında bu kapsamda 2.263 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş olup, 101,5 milyar TL tutarında yatırım yapılması ve 7.329 kişilik istihdam yaratılması öngörülmüştür.

Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Faaliyetleri-Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK)

4 Ocak 2016 tarih ve 2016/1 sayılı Bakanlar Kurulu Prensip Kararı ile yenilenen YOİKK'in yapısı, yatırımların koordinasyonu ve izlenmesiyle görevli Başbakan Yardımcısı Başkanlığında yatırımlarla

ilgili görev ve sorumluluğu bulunan Bakanların da yapıya eklenmesiyle güçlendirilmiştir. Bu kapsamda, , Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) önerileri doğrultusunda oluşturulan ve yatırımcıların önündeki bürokratik engellerin azaltılması ve Dünya Bankası İş Ortamı Raporu ülke sıralamamızın iyileştirilmesini hedefleyen eylemlerle oluşturulan 2017-2018 YOİKK Eylem Planına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.

Ayrıca, 5 Mayıs 2017 tarihinde 1 adet YOİKK Toplantısı, 14 Nisan, 10 Ağustos ve 17 Kasım 2017 tarihlerinde olmak üzere de 3 adet YOİKK Yönlendirme Komitesi Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantılarda öncelikle 44 eylem maddesini içeren ve bu eylemlerden 19'u tamamlanan 2016-2017 YOİKK Eylem Planı çalışmaları üzerine odaklanılmıştır. Akabinde, yatırımcılara daha elverişli bir yatırım ortamı sunulması amacıyla ihtiyaç duyulan hususlar ile Dünya Bankası İş Ortamı Raporunda ülke performansımızın iyileştirilmesine yönelik tedbirlerden oluşan 2017-2018 dönemi Eylem Planı oluşturulmuştur.

Yatırım Politikalarına İlişkin Farkındalık Yaratılması Çalışmaları

Türkiye'nin son 10 yıllık dönemde yatırım ortamının iyileştirilmesi alanında elde ettiği kurumsal bilgi birikimini, talep eden ülkelerle paylaşmak amacıyla 2008 yılında oluşturulan Türkiye Tecrübe Paylaşım Programı kapsamında eğitim programları gerçekleştirilmektedir. Bu programlara 40 ülkeden yaklaşık 350 uzman katılım sağlamıştır.

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmaları

Yatırım ve ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu yönde potansiyel gözlemlenen ve ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesinde yarar görülen ülkelerle YKTK Anlaşmaları imzalanması kapsamında 2017 yılı içerisinde; 6 ülke (Mozambik, Burundi, Ukrayna, Özbekistan, Çad ve Tunus) ile YKTK Anlaşmaları imzalanmış ve 4 ülke (Belarus, Tacikistan, Sırbistan, Litvanya) ile müzakereler tamamlanarak, YKTK Anlaşmaları imzaya hazır hale getirilmiştir.

Mevzuat Çalışmaları

2017 yılında 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'da 4 adet, Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'de ise 1 adet değişiklik gerçekleştirilmiştir. Mevcut yatırım teşvik sistemindeki değişikliklerin yanı sıra yatırımların proje bazlı olarak desteklenmelerine yönelik olarak 2016 yılında yürürlüğe konulan "Proje Bazlı Teşvik Sistemi" kapsamında 2017 yılında 2017/10082 sayılı Destek Kararı, 24/4/2017 tarihli ve 30047 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur.

2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Karar'ında değişiklik yapan 2017/9917 sayılı Karar, 22/2/2017 tarihli ve 29987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda, imalat sanayiine yönelik yatırımlara ivme kazandırılması amacıyla, 2017 yılında gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için teşvik belgeli tüm yatırımların bina inşaat harcamaları için KDV iadesi uygulaması başlatılmıştır. Benzer şekilde, 2017 yılında imalat sanayinde gerçekleştirilecek yatırımlar için vergi indirimi desteğinde uygulanan yatırıma katkı oranları ile vergi indirim oranları ve yatırım döneminde kullanılabilecek yatırıma katkı tutarının oranı artırılmıştır. Ayrıca, Cazibe Merkezleri Programı kapsamında yer alan 4'üncü ve 5'inci bölge illerindeki Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ile Kilis ilinde yer alan OSB'lerde gerçekleştirilecek belirli yatırımların 6'ncı bölgede uygulanan desteklerden aynı oran ve sürelerde yararlandırılması sağlanmıştır. Bununla birlikte, yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan yazılım ve gayri maddi hak satış ve kiralama katma değer vergisinden istisna tutulmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

Söz konusu Bakanlar Kurulu Karar'ında değişiklik yapan 2017/10111 sayılı Karar ise, 3/5/2017 tarihli ve 30055 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu düzenleme ile nükleer enerji santrali ve lisanslı depoculuk yatırımları öncelikli yatırım konuları arasında dahil edilmiştir.

2012/3305 sayılı Kararname'de değişiklik öngören bir diğer düzenleme olan 2017/10585 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 17/8/2017 tarihli ve 30157 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Gerçekleştirilen düzenleme ile araştırma ve referans laboratuvarı, tüketici güvenliği ve enfeksiyon hastalıkları referans laboratuvarı, ilaç ve tıbbi cihaz analiz ve kontrol laboratuvarı ile deney hayvanları üretim test ve araştırma merkezi birimlerinin yer aldığı laboratuvar kompleksi yatırımları öncelikli yatırım konuları arasına dahil edilmiştir.

Son olarak, 30/12/2017 tarihli ve 30286 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2017/11175 sayılı Kararname ile 2018 yılında gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için teşvik belgeli tüm yatırımların bina inşaat harcamaları için KDV iadesi verilmesi ile 2018 yılında imalat sanayinde gerçekleştirilecek yatırımlar için vergi indirim desteğinde uygulanan yatırıma katkı oranları ile vergi indirim oranları ve yatırım döneminde kullanılabilecek yatırıma katkı tutarının oranının artırılması sağlanmıştır.

Diğer taraftan, 2012/1 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, 26/7/2017 tarihli ve 30135 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Gerçekleştirilen düzenlemeler ile özel sektörden gelen talepler doğrultusunda bürokratik süreçlerin kısaltılması ve uygulamada ortaya çıkan bir takım sorunların giderilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Bununla birlikte, Cazibe Merkezleri Programı'nın Bakanlığımızca uygulanmasına dayanak teşkil eden mevzuat düzenlemesi olan 696 sayılı KHK, 24/12/2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

iv. Ürün Güvenliği ve Denetimi Politikaları

Ülkemizin dış ticarete ürün güvenliği ve denetimi politikaları Ürün Güvenliği ve Denetimi Mevzuatı çerçevesinde Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir. Uluslararası ticarete teknik engellerin oluşmasını önlemek ve ticareti geliştirmek, ihraç ürünlerimizin rekabet gücünü artırmak, ithal ürünlerde düşük kaliteden kaynaklanan haksız rekabeti ve yanıltıcı uygulamaları önlemek, tüketiciyi koruyucu ve kaliteyi yükseltici tedbirleri almak, ithal ürünlerin ilgili teknik düzenlemelere uygun ve güvenli olmasını temin etmek, uluslararası anlaşmalar ve Gümrük Birliği kapsamındaki teknik mevzuatın dış ticaret sistemine uyarlanmasını sağlamak üzere dış ticarete teknik düzenlemeler, standartlar, uygunluk değerlendirmesi ve denetimlere ilişkin faaliyetleri yerine getirmek ülkemiz ürün güvenliği ve denetimi politikalarının temelini oluşturmaktadır.

Ticarete Teknik Engellerin Önlenmesi

Günümüzde, ihracata konu ürünlerin pazar ülkelerine girişte uyması gereken standartlar, teknik düzenlemeler ile uygunluk değerlendirmesi işlemlerinin önemi giderek artmaktadır. Kamu politikasının bir aracı olarak insan sağlığı, çevrenin korunması, tüketicinin doğru bilgilendirilmesi gibi meşru amaçlarla daha yoğun olarak kullanılmaya başlanan bu düzenlemeler, aynı zamanda uluslararası ticareti önemli ölçüde etkilemekte ve ticarete teknik engellere yol açabilmektedir. Ülkelerce gerçekleştirilen teknik düzenlemelerin ihracatımıza olumsuz etkilerinin azaltılmasında mevzuatın güncel olarak ihracatçılarımıza duyurulması büyük önem arz etmektedir. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Ticarete Teknik Engeller (TTE) Anlaşması kapsamında Bilgi ve Bildirim Merkezi görevini üstlenen Bakanlığımız, oluşturulan Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi (www.teknikengel.gov.tr) vasıtasıyla, DTÖ Sekreteryasına bildiri yapılmış teknik düzenlemeleri ihracatçılarımıza ivedilikle

duyurmakta, ihracatçılarımızdan alınan yorumlar ilgili ülke makamlarına iletilmektedir. Ayrıca TTE Anlaşması çerçevesinde teknik engel oluşturduğu düşünülen mevzuat, gerekli değişikliklerin yapılması talebiyle TTE Komitesi toplantılarında gündeme getirilmektedir.

2017 yılında 2604 adet DTÖ bildirimi Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesinde (www.teknikengel.gov.tr) yayımlanmıştır. Ülkemiz kurumlarınca hazırlanan taslak mevzuatın ülkemizin bildirim yükümlülüğü çerçevesinde DTÖ'ye bildirimi kapsamında 2017 yılında 24 adet teknik düzenleme yayımlanmak suretiyle DTÖ üyesi ülkelere duyurulmuştur.

Dış Ticaret Bilgilendirme Seminerleri kapsamında; 4 Mayıs 2017 tarihinde Konya'da, 3-5 Ekim 2017 tarihlerinde Samsun-Bulancak-Giresun'da, 8 Mayıs 2017 tarihinde Erzurum'da, 9 Ekim 2017 tarihinde Malatya'da, 13 Ekim 2017 tarihinde Gaziantep'te, 24-26 Ekim 2017 tarihlerinde Bolu-Sakarya-Gebze'de, 7 Kasım 2017 tarihinde Ankara'da, 9 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da, 29 Kasım 2017 tarihinde Eskişehir'de, 6 Aralık 2017 tarihinde Adana'da, 8 Aralık 2017 tarihinde Trabzon'da olmak üzere 2017 yılı içerisinde toplam 15 adet seminere katılım sağlanmış olup ihracatçılar ve üreticilere Ticarette Teknik Engeller'in bertarafına yönelik olarak bilgilendirme yapılmıştır.

TTE Anlaşması ile ilgili hususların ve ülkeler tarafından yürürlüğe konulan teknik düzenlemelerin tartışıldığı bir platform olan DTÖ TTE Komitesi toplantıları ülkemiz adına takip edilmiş, ülkemizin karşılaştığı teknik engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik çabalar sürdürülmüştür. Bu çerçevede, Mısır'ın Üretici Kayıt Sistemi uygulaması Mart ve Haziran aylarında gerçekleştirilen 1. ve 2. TTE Komitesi Toplantılarında "Belirli Ticari Sorunlar" başlığı altında gündeme getirilmiş; bu konuya ilişkin olarak, ayrıca, anılan toplantılar marjında gerek Mısır, gerekse AB'nin de aralarında olduğu ilgili ülkelerle ikili görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Üretici Kayıt Sistemine ilişkin olarak Mısır tarafı ile yılın son çeyreğinde karşılıklı bir uzlaşmaya varılması üzerine, konu 8-10 Kasım 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen son TTE Komitesi Toplantısı gündemine taşınmamıştır.

Yıl içinde ayrıca, Katar tarafından fren balataları ithalatı için yıllık bazda yenilenmesi talep edilen tip onay belgelerinin süresinin uzatılmasına ilişkin olarak anılan ülke yetkilileri ile DTÖ TTE Komitesi Toplantıları marjında, Mart ve Haziran aylarında ikili görüşmeler gerçekleştirilmiş; tip onay belgesi süresinin 3 yıla uzatılması sağlanmıştır.

2017 yılı içinde ülkemiz gündeminde olan ve DTÖ TTE Toplantıları marjında ikili görüşmelere konu edilen diğer hususlar; İsrail tarafından "düşük voltajlı kablo" ile "kozmetik sektörü"ne ilişkin alınması planlanan önlemler ile Tunus tarafından kozmetik, oyuncak ve okul malzemeleri ithalatına ilişkin taslak mevzuat olmuştur.

Bu kapsamda, 8 Kasım 2017 tarihinde, Cenevre'de, anılan ülkelerin temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirilerek, İsrail'in kozmetik, Tunus'un yukarıda zikredilen sektörlerle ilişkin hazırladığı mevzuatta ülkemizin diğer gelişmiş ülkelerle birlikte "tanınmış ülkeler" listesine dahil edilmesi ve bu çerçevede ürünlerimizin diğer ülkelerde satıldığına dair "serbest satış sertifikaları"na tabi olmamaları talep edilmiş, bu yöndeki talebimizin ayrıntılarıyla gerekçelendirildiği bilgi notları anılan ülke yetkililerine iletilmiştir.

Diğer taraftan, İsrail tarafından ülkemizin anılan ülke pazarında birincil tedarikçisi olduğu düşük voltaj kablo ithalatında alınması öngörülen ve kabloları yüksek risk grubu ürünler arasına yerleştirerek uygunluk değerlendirmesi sürecinde ilave zorluk ve maliyet yaratacağı anlaşılan taslak düzenlemeye ilişkin de çekincelerimiz İsraili yetkililere iletilmiş; söz konusu düzenlemenin DTÖ TTE Anlaşmasına aykırı bir şekilde ticareti gereğinden fazla kısıtlayacağı belirtilmiştir. Öte yandan, İsrail'in anılan düzenlemede herhangi bir değişikliğe gitmemesi üzerine Sayın Bakanımız imzalı bir mektup İsrail Ekonomi ve Sanayi Bakanına iletilmek üzere 2 Ocak 2018 tarihinde Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir.

Ürünlerimizin ticarete teknik engellerle karşılaşmasının önlenerek pazara girişlerinin kolaylaştırılması için teknik düzenlemeler, standartlar, test ve belgelendirme, akreditasyon ve metroloji konularında teknik işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla ihracatımız açısından önem taşıyan hedef ülkelerle Teknik İşbirliği Anlaşmaları imzalanmasına ve mevcut anlaşmaların işlevsel hale getirilmesine yönelik faaliyetlere 2017 yılı boyunca devam edilmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile ülkemiz arasındaki yakın ilişkiler çerçevesinde, Türk ve Kuzey Kıbrıslı tüketicilerin güvenli ürün tüketimini sağlamak ve özellikle Kuzey Kıbrıs'ta ürün güvenliği uygulamalarını geliştirmek üzere hazırlanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ürün Güvenliği Konusunda İşbirliği Protokolü" 12 Ağustos 2016 tarihinde Sayın Bakanımız ile KKTC Ekonomi ve Enerji Sayın Bakanı tarafından Ankara'da imzalanmıştır. Söz konusu Protokolün Onaylanması Hakkında 2016/9476 sayılı Karar 17 Kasım 2016 tarihli ve 29891 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, Protokolün yürürlüğe girmesine ilişkin süreç Bakanlığımız tarafından takip edilmektedir. Türkiye-KKTC Ortalık Komitesi'nin 2-3 Kasım 2017 tarihlerinde Bakanlığımızda yapılan 10. Dönem toplantısında KKTC yetkilileriyle bir görüşme yapılmıştır. Bu çerçevede, KKTC yetkililerince, iki ülke arasında ürün güvenliğine yönelik işbirliğinin halihazırda yürürlükte olan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ürün Güvenliği Konusunda İşbirliği Protokolü" zemininde ve anılan Protokolde yer alan "Ürün Güvenliği Teknik İşbirliği Komitesi"nin ivedilikle ihdas edilmesi suretiyle başlatılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir. Tarafımızca, KKTC'nin bu önerisi olumlu karşılanmıştır. Bununla birlikte, KKTC yetkililerince devamla, mezkur Komitenin KKTC'de 7 Ocak 2018'de yapılması öngörülen genel seçimlerden sonra kurulmasının doğru olacağı ifade edilmiştir.

Merkezi Irak Yönetimi tarafından 01/07/2011, Irak Kürt Bölgesel Yönetimince (IKBY) de bundan 10 ay sonra 12/05/2012 tarihinde başlatılmış bulunan Sevk Öncesi İnceleme (SÖİ) uygulamasının yerini alacak mekanizmalar oluşturulmasına ilişkin girişimlerimiz 2017 yılı içinde de devam etmiştir.

Bu çerçevede, Sayın Bakanımızın daveti üzerine 15-16 Ağustos 2017 tarihlerinde ülkemizi ziyaret eden IKBY Planlama Bakanı Ali Sindi ile 15 Ağustos 2017 tarihinde gerçekleştirilen görüşme kapsamında IKBY tarafından uygulanan SÖİ de detaylı olarak ele alınmıştır. Görüşme kapsamında, IKBY tarafından uygulanan SÖİ'nin kaldırılması ve bu sistemin ikamesi olarak ülkemizden IKBY'ye ihraç edilecek ürünlerde TSE tarafından yapılacak denetimlerin esas alınmasını öngören bir model oluşturulması teklif edilmiştir. 21 Ağustos 2017 tarihi ile başlayan haftada bahse konu modelin teknik ayrıntılarını görüşmek üzere Bakanlığımız, Eximbank ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinden müteşekkil bir heyetin Erbil'e ziyarette bulunması talimatı çerçevesinde gerekli hazırlıklara başlanmış ve IKBY tarafına, 23-24 Ağustos 2017 tarihlerinde ülkemiz heyetince Erbil'e bir ziyaret yapılması yönündeki talebimiz iletilmiştir. Bununla birlikte, IKBY yetkililerinden anılan tarihlerin kendileri için uygun olmadığı bilgisi edinilmiştir. IKBY referandumunun ardından oluşan siyasi iklim sebebiyle, mevcut durumda anılan ziyaret askıya alınmış durumdadır.

Diğer taraftan, Merkezi Irak Standardizasyon ve Kalite Kontrol İdaresi (COSQC) Başkanı ile 27 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen görüşmede; anılan yetkili SÖİ kapsamında görevlendirmiş oldukları gözetim şirketlerinin görev sürelerinin 6 ay süreyle uzatılabileceğini; ancak sürecin sonunda yeniden ihaleye çıkılabileceğini; öteyandan ülkemizle daha önce Mısır ve İran'la gerçekleştirdiklerine benzer bir çalışma yapılabileceğini belirtmiştir. Çalışma kapsamında özetle, ikili ticarete konu başlıca ürünlerde standartlar ilgili uzmanlarca karşılaştırılarak içerikleri konusunda mutabakat sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede TSE tarafından bir standart çalışması nihai hale getirilmiş olup, Bakanlığımızca Irak tarafına iletilmiştir. Mevcut durumda, Bağdat'a gerçekleştirilecek teknik ziyaret için Irak tarafından kesin tarih beklenmektedir.

Helal standartları ve belgelendirmesine yönelik çalışmalar Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların da öneri ve katkılarıyla ulusal bir strateji çerçevesinde yürütülmektedir. Bu bağlamda, Bakanlığımızca ülkemizin SMIIC odaklı politika ve uygulamalarına yön verilmesi ve pro-aktif bir strateji oluşturulmasına zemin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu noktadan hareketle, ülkelerin münferit girişimleri yerine, küresel düzeyde helal standartlarının, belgelendirme ve akreditasyon sisteminin SMIIC çatısı altında yeknesaklaştırılması bu alandaki ülke pozisyonumuzu oluşturmaktadır. Bu çerçevede, SMIIC'e ilişkin ülkemiz hedeflerine ulaşılması ve ülkemiz kamu kurum/kuruluşlarının bu alanda eşgüdüm içerisinde hareket etmelerini teminen Bakanlığımızca gerekli koordinasyon sağlanmaktadır. Bu çerçevede 2017 Kasım ayında Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) kurulmuştur. HAK'ın operasyonel güce kavuşmasını teminen alt mevzuat çalışmaları Bakanlığımızca yapılmaktadır. Geline nokta, ülkemizdeki ilgili kurum ve kuruluşların etkin katılımıyla, SMIIC üyesi ülkelerde helal belgelerinin tanınmasına imkân sağlayacak bağımsız ve tarafsız bir akreditasyon sisteminin kurulması çalışmalarına öncelik verilmiştir. Bu çalışmalar Bakanlığımızca da yakından takip edilmekte ve gerekli destek verilmektedir.

Diğer taraftan, 2010 yılında İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) çatısı altında kurulan İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC), dünya genelinde yaygın helal ürün standartlarının ve bu alanda devletlerarası akreditasyona dayanan güvenilir bir belgelendirme sisteminin tesisi hedefiyle gerekli çalışmaları sürdürmektedir. SMIIC üye sayısı Aralık 2017 tarihinde gerçekleştirilen Yönetim Kurulu Toplantısında Fildişi Sahili, Katar ve Kuveyt'in üyeliklerinin onaylanması ile 39'a ulaşmıştır. Bu çerçevede, henüz SMIIC üyesi olmayan İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerin SMIIC'e üye olması, üye ülkelerin ise mevcut SMIIC standartlarını ulusal standart olarak kabul etmeleri ve çalışmalara aktif katılım sağlamaları KEK Toplantıları ve benzeri platformlarda Bakanlığımızca gündeme getirilmektedir.

"İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsünün (SMIIC) 15. Yönetim Kurulu (YK) Toplantısı 25 Kasım 2017 tarihinde, 12. Genel Kurul (GK) Toplantısı ise 26 Kasım 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir."

Avrupa Birliği Teknik Mevzuatına Uyum Faaliyetleri

Bakanlığımız, Gümrük Birliği ve tam üyelik sürecinde ülkemizin, Avrupa Birliği (AB) teknik mevzuatına uyumu faaliyetlerinin koordinasyonunu yürütmektedir. Bakanlık aynı zamanda, AB teknik mevzuatının uyumlaştırılmasına dair çerçeve mevzuatın hazırlanması, yürütülmesi ve gerektiğinde revize edilmesinde de sorumlu kurum olarak aktif rol oynamaktadır.

4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'un revizyonu amacı ile "Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu Taslağı" hazırlanmıştır. Nihai şekli verilerek Mayıs 2015 tarihinde Başbakanlığa sevk edilen Kanun Taslağı, hükümet değişikliği nedeniyle Kasım ayında Bakanlığımıza iade edilmiştir. Bu kapsamda, Kanun Taslağı, aradan geçen zaman dikkate alınarak, ilgili kurumların yeniden görüşlerine sunulduktan sonra 23 Aralık 2016 tarihinde yeniden Başbakanlığa sevk edilmiştir. Taslağın yasalaşmasını müteakiben 4703 sayılı Kanun'un uygulama yönetmelikleri de yeni Kanun'un hükümleri dikkate alınarak güncellenecektir.

Üretim Reform Paketi olarak bilinen ve 01 Temmuz 2017 tarih ve 30111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 29/6/2001 tarih ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'da da birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede, 4703 sayılı Kanunun uygulama mevzuatı olan "Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik" ile "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ve Onaylanmış Kuruluşlar Yönetmeliği"nde de değişiklik yapılması gerektiğinden, söz konusu Yönetmeliklerde de bazı yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, "Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair

Yönetmelik'te Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik Taslağı" ile "Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ve Onaylanmış Kuruluşlar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik Taslağı" 2017 yılı Ekim ayı itibariyle Başbakanlığa sevk edilmiştir.

4703 sayılı Kanun'un uygulama yönetmeliklerinden "Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik" kapsamında, bildirim merkezi görevimize istinaden 2017 yılında Avrupa Komisyonu'ndan intikal eden 704 taslak mevzuat metni ilgili kamu kuruluşlarına iletilmiştir. Ayrıca 2017 yılında yetkili kuruluşlar tarafından hazırlanan 17 adet mevzuat Bakanlığımız aracılığıyla Komisyona iletilmiştir.

Gümrük Birliği Ortak Komitesi altında bir "Teknik Mevzuat Çalışma Grubu" kurularak, bugüne kadar yapılan 16 toplantıda Türkiye ile AB arasında sorun teşkil eden teknik hususlar müzakere edilmiştir. Bu kapsamda 16. TMÇG toplantısı 27 Nisan 2017 tarihinde Bakanlığımızda video konferans yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, Avrupa Komisyonu bünyesinde faaliyet gösteren "Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimine Dair Yönetmelik" ile uyumlaştırılan AB'nin 98/34/EC Direktifi kapsamında faaliyet gösteren 98/34 teknik komite toplantılarına Bakanlığımızca katılım sağlanmaktadır. Bu çerçevede 3 Nisan 2017 ve 6 Ekim 2017 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen komite toplantılarına katılım sağlanmıştır.

Avrupa Komisyonu yetkilileri ile AB Üyesi Devletlerin temsilcilerinin bir araya gelerek düzenlenmemiş alanda karşılıklı tanımaya ilişkin konuları görüştüğü Karşılıklı Tanıma Komitesi'nin Brüksel'de yapılan toplantılarına Bakanlıkça düzenli olarak katılım sağlanmaktadır. Bu kapsamda anılan komitenin 11 Ocak 2017 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen son toplantısına katılım sağlanmıştır.

"Düzenlenmemiş Alanda Karşılıklı Tanıma Yönetmeliği" çerçevesinde Ürün İrtibat Noktası E-posta adresine gelen 14 adet talep Türkiye'deki ilgili yetkili kuruluşlara iletilmiş ve yetkili kuruluşlardan gelen yanıtlar dış paydaşa iletilmiştir.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetlerinin Koordinasyonu

Ekonomi Bakanlığı'nın koordinasyonunda 9 ayrı uygulayıcı kuruluş tarafından yürütülen Piyasa Gözetimi ve Denetimi (PGD) ile, bir yandan halkımızın sağlığı ve güvenliği korunmakta, diğer yandan da yerli üreticilerimizin haksız rekabetle karşı karşıya kalması önlenmekte ve sanayimizin ihtiyaç duyduğu kaliteli ve güvenli ithal girdi temini sağlanmaktadır.

Bakanlığımız, ülkemizde PGD faaliyeti yürüten yetkili kuruluşlar arasında gerekli koordinasyonu sağlamaktadır. Bu görev çerçevesinde, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde sistemin daha etkin hale getirilmesi için stratejiler ve denetim programları hazırlanmakta, denetimlerin senelik olarak değerlendirildiği raporlar düzenlenmektedir. Bütün bu çalışmaların takibi ve yönlendirilmesi, başkanlığı ve sekreteryası Bakanlığımızca yürütülen Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu 2017 yılında Mart ayında toplanmıştır.

Bakanlar ve Kurum Başkanları düzeyinde temsil edilen "PGD ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu" Ekonomi Bakanı ev sahipliğinde toplanmakta ve bu alanda ortak kararlar almaktadır. Kurul'un onayıyla uygulanan 2015-2017 yıllarını kapsayan Ulusal PGD Stratejisi kapsamında Bakanlığımızca üstlenilen çalışmaların yürütülmesinin yanı sıra, yetkili kuruluşlarca yürütülen çalışmalar da Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Ülkemizde PGD uygulama sonuçlarını, tüm tarafların bilgisine sunmak, geline aşamayı ve sorunları ortaya koyarak çözüm önerileri getirmek amacıyla, yetkili kuruluşlardan temin edilen veriler temelinde

yıllık PGD raporları da Bakanlığımızca hazırlanmakta ve yayımlanmaktadır. Bu raporlar, sistemin yapısı gereği bir önceki yılın verilerine dayanmaktadır. Bu çerçevede hazırlanan “2016 Yılı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Raporu” 2017 yılının ikinci yarısında Bakanlığımız internet sayfası aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Bakanlığımız ayrıca, “Piyasa Gözetimi ve Denetimi Sonuç ve Önlemlerinin Kaydı ve Bildirimi Yönetmeliği” kapsamında PGD “Ulusal Önlem Bildirim Merkezi” görevini yürütmektedir. Bu kapsamda, PGD kuruluşlarınca piyasada tespit edilen güvensiz ve uygunsuz ürünlerle ilgili bildirimler Ulusal PGD Bilgi Sistemi (PGDBİS) üzerinden Bakanlığımıza yapılmaktadır.

Avrupa Birliği’nin Hızlı Bilgi Değişimi Sistemi (RAPEX) takip edilmekte ve bu sistemlerde ülkemiz menşeli ürünlerle ilgili yapılan bildirimler, bu ürünlerin üreticileri ve ihracatçıları nezdinde gerekli denetimlerin yapılabilmesi için ilgili PGD kuruluşlarına iletilmektedir. Ayrıca bu ürünlerin ihracatçısı firmaların AB mevzuatı ve üye ülkelerde yürütülen denetimlerin sonuçları hakkında bilgilendirilmeleri de sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, denetimlerin stratejik bir planlama anlayışıyla yapılması amacıyla, ülkemizdeki PGD sistemi, bu sistemde bir önceki yıl yaşanan gelişmeler ve önümüzdeki dönemde yürütülecek çalışmalara dair bilgiler ile PGD kuruluşlarınca hazırlanan sektörel denetim programlarını da içerecek şekilde “2017 Yılı Ulusal PGD Programı” hazırlanmış ve Avrupa Komisyonuna da iletilmiştir.

01/07/2017 tarihli ve 30111 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 70 inci maddesi ile 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun’un 12 nci maddesinde yer alan idari para cezalarının alt ve üst hadleri değiştirilmiştir. Bu kapsamda, 4703 sayılı Kanun’daki idari para cezalarının alt ve üst limitlerini yeniden değerlendirme oranı çerçevesinde her yıl belirleyen 2017/13 sayılı Tebliği güncelleyen “4703 Sayılı Kanunla Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının Yeni Değerlerinin Duyurulmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi:2017/13)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2017/28)” hazırlanmış ve 21/07/2017 tarihli ve 30130 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Öte yandan, takvim yılı sonu olması nedeniyle, idari para cezaları yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak arttırılmak suretiyle Ürün Güvenliği ve Denetimi 2018/13 sayılı Tebliğ vasıtasıyla 2018 yılı için tekrar belirlenmiştir.

Diğer taraftan, 64. Hükümet Eylem Planı’nın 156 numaralı “Piyasa gözetim ve denetim sistemlerinin işleyişi değerlendirilerek, etkin bir uygulama mekanizması oluşturulması” eylemi kapsamında 2016 başı itibarıyla yetkili kuruluşların katılımıyla gerekli çalışmalara başlanmıştır. Bu süreçte, 16 Nisan 2016 tarihinde gerçekleştirilen YOİKK 22. Toplantısında da konu gündeme gelmiş ve “PGD konusunda yeni bir mekanizma oluşturulması”, bunun da Bakanlığımız tarafından koordine edilmesi uygun bulunmuştur. Anılan eylem, 65. Hükümet Programında da aynı şekilde yerini almıştır. Sonuçta, ülkemizdeki PGD sisteminin daha etkin hale getirilmesi yönünde yapısal dönüşüm önerisini de içeren bir çalışma başlatılmıştır. Bu çerçevede, kamu ve özel sektör kurumları ile görüşmeler yapılmış ve başta AB ve gelişmiş ülkeler olmak üzere birçok ülkenin PGD sistemi incelenmiştir. Konuya ilişkin değerlendirme ve öneriler Bakanlık Makamı’na bir sunum yapılarak arz edilmiştir. Sayın Bakanımız konunun tek bir PGD kurumu oluşturulmasına yönelik vurgu ile Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) gündemine taşınmasını uygun bulmuştur. Son olarak anılan öneri 19 Aralık 2017 tarihinde Sayın Bakanımız ve Sayın Müsteşarımız tarafından Başbakan Yardımcısına arz edilmiş, Sayın Başbakan Yardımcımızın konuyu çok önemli bir reform olarak değerlendirmesi neticesinde, konunun Sayın Bakanımız ve Başbakan

Yardımcımız tarafından Sayın Başbakanımıza arz edilmesi, ardından da EKK'ya sunulması talimatı alınmıştır. Başbakanlık Makamının talimatları çerçevesinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Ayrıca, 4703 sayılı Kanunun yerine geçmek üzere hazırlanarak 23 Aralık 2016 tarihinde Başbakanlığa sevk edilen Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu Taslağı'nda mevcut PGD sistemini iyileştirecek düzenlemeler yapılmış ve daha etkin bir PGD için hukuki altyapı hazır hale getirilmiştir.

Onaylanmış Kuruluşlar

Yeni Yaklaşım Yönetmelikleri kapsamına giren ürünlerin ülkemizde ve Avrupa Birliği içinde piyasaya sunulabilmesi için CE İşareti taşımaları gerekmekte, bu ürünlerden yüksek riskli olanların ise bu işareti taşıyabilmesi için bir Onaylanmış Kuruluş (OK) tarafından, ilgili mevzuatta öngörülen uygunluk değerlendirmesi sürecinden geçmesi gerekmektedir.

Yetkili kuruluşlarımız tarafından belirlenen aday OK'larımızın Avrupa Komisyonu'na bildirişi ise, ulusal bildirim merkezi olan Bakanlığımız tarafından, internet tabanlı bir sistem olan NANDO üzerinden gerçekleştirilmektedir.

2017 yılı sonu itibarıyla, AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluşlar Bilgi Sistemi NANDO'da yayımlanan 13 farklı sektörde 44 OK bulunmaktadır. Ayrıca yapı malzemeleri sektöründe 2 adet Avrupa teknik değerlendirme kuruluşumuz bulunmaktadır. Bu kuruluşlar, Gaz Yakan Cihazlar, Yapı Malzemeleri, Asansörler, Gezi Tekneleri, Makine Emniyeti, Tıbbi Cihazlar, Vücut Dışında Kullanılan Tıbbi Tanı Cihazları, Kişisel Koruyucu Donanım, Otomatik Olmayan Tartı Aletleri, Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Ekipmanlar, Sıcak Su Kazanları, Basit Basıncılı Kaplar ve Ölçü Aletleri Yönetmelikleri kapsamında üreticimize ve ihracatçımıza hizmet vermektedir. Bu sektörlerde, ihracatçılarımızın ürününü dış pazarlara sunabilmesi, gerekli testleri yaptırabilmesi ve gerekli belgeleri alabilmesi için AB ülkelerine gidilmesine gerek kalmamıştır.

Bununla birlikte, Onaylanmış Kuruluşlar olan KGS ve KÇK Yönetim Kurullarında Bakanlığımız temsil edilmektedir.

Uygunluk Değerlendirmesi

Uygunluk değerlendirme sektörünün ülkemizde gelişimini desteklemek üzere Bakanlığımız öncülüğünde kurulan ve ilgili kamu ve özel sektör kuruluşlarının yer aldığı Uygunluk Değerlendirme Derneği (UDDer) Yönetim Kurulu'nun toplantılarına katılım sağlanmıştır.

Bakanlığımız ve UDDer işbirliğiyle, 10 Ekim 2017 tarihinde Ankara'da uygunluk değerlendirme sektöründe faaliyet gösteren firmalar (test ve belgelendirme kuruluşları), üretici dernekleri ve yetkili kamu kuruluşlarının katılımıyla uygunluk değerlendirme sektörüne dair bir Çalıştay düzenlenmiştir.

Akreditasyon

Bakanlığımız tarafından yapılan OK bildirimlerinde akreditasyon temel bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bildirimlerle bağlantılı akreditasyon konusundaki çalışmalara Bakanlığımız da katkı sağlamaktadır. 2015 yılında ülkemiz ilk defa Bakanlığımız aracılığıyla Avrupa Akreditasyon Birliği (EA) Danışma Kurulu'nda temsil edilmeye başlanmıştır. Son olarak, 12 Ekim 2017 tarihinde yapılan EA Danışma Kurulu toplantısına Bakanlığımız temsilcisi tarafından katılım sağlanmıştır. Buna ilaveten TÜRKAK Danışma Kurulu ile Şikâyet ve İtirazları Değerlendirme Kurulu'nda Bakanlığımız temsil edilmekte olup adı geçen Kurul toplantılarına Bakanlığımız temsilcileri tarafından katılım sağlanmıştır.

İthalatta Ürün Güvenliği Denetimleri

Bakanlığımızca ithalatta yapılan ürün güvenliği denetimlerinin temel amacı sadece güvenli ürünlerin piyasaya arzının sağlanmasıdır. Bu çerçevede, belirli mevzuat kapsamı riskli ürünlerin ithalatında ürün güvenliği denetimlerine ilişkin ilgili mevzuatın hazırlanması, söz konusu mevzuatın ilgili kurumlar ile sektörün görüşleri ve uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde revize edilmesi ve bu mevzuatın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi gibi faaliyetler yürütülmektedir.

Ayrıca, Bakanlığımızca ithalatta yapılan ürün güvenliği denetimlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla "Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi" (TAREKS) oluşturulmuştur. Bakanlığımızca yürütülen ürün güvenliği ve ticari kalite denetimlerine ilişkin işlemler TAREKS üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu itibarla, ürün güvenliği açısından riskli görülen bazı CE işaretli ürünler, sanayi girdisi niteliğindeki ürünler, telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanları, oyuncaklar, ayakkabılar, kişisel koruyucu donanımlar, yapı malzemeleri, tıbbi cihazlar ile pil ve akümülatörlerin ithalat denetimleri ile ihracatta ve ithalatta kalite denetimine tabi tutulan tarım ürünlerinin denetimleri TAREKS üzerinden yapılmaktadır.

2017 yılı itibarıyla Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliği'nde yapılan güncellemeler çerçevesinde yeni ürünlerin denetlenmesini teminen Tebliğler'e eklenen GTİP'ler de TAREKS kapsamına alınmıştır.

Ayrıca, 2014 yılı itibarıyla TAREKS üzerinden kayıt altına alınmaya başlanan Bakanlığımız İthalat Genel Müdürlüğü iznine tabi olmayan kullanılmış eşyaların kapsamı, 2017 yılı sonunda yapılan çalışmalar çerçevesinde 2018 yılında yürürlüğe girmek üzere hazırlanan 2018/1 sayılı İthalat Tebliği uyarınca genişletilmiş ve bu amaca yönelik olarak TAREKS üzerinde gerekli güncellemeler yapılmıştır.

TAREKS uygulamasının Bakanlığımız ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı arasında imzalanan "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı arasında Veri Paylaşımına İlişkin Protokol" çerçevesinde geliştirilmesi ve karşılıklı veri paylaşımının sağlanmasına yönelik çalışmalar tamamlanmış ve Tek Pencere Sistemi'nin önemli bir aşaması hayata geçirilmiştir.

İthalat denetimlerinin daha etkin, verimli ve işlevsel yürütülmesi amacıyla riskli ürün gruplarının belirlenmesine ve ithalat denetimlerinin söz konusu ürün grupları üzerine yoğunlaştırılmasına yönelik

yapılmakta olan çalışmalara periyodik olarak devam edilmiş, ayrıca bu çalışmalar uhdesinde "TAREKS Veri Madenciliği Yöntemleriyle Skorlama Algoritması Oluşturulması" hizmeti satın alınmıştır. Yeni algortımanın TAREKS'e entegre edilmesi çalışmalarına başlanmıştır.

Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS) risk analizinde bir takım değişiklikler yapılarak, 17 Temmuz 2017 tarihi itibarıyla özellikle tüketicilerin günlük hayatta yoğun şekilde kullandığı cep telefonu, elektrikli küçük ev aletleri, buzdolabı, çamaşır makinesi, dondurucu, avize-lamba, monitörler, projektörler, fön makinesi, oyuncak, iş eldiveni, başta

olmak üzere değişik ürün gruplarından birçok tüketici ürünü, ithalat aşamasında numune alınmak suretiyle teste tabi tutulmakta ve ülkemiz iç piyasasına yalnızca testleri olumlu sonuçlanan ürünlerin girmesine izin verilmektedir. 2017 yılı sonu itibarıyla toplamda 150 milyon adet ürünü temsilen alınan numuneler teste gönderilerek, uygunsuz olduğu tespit edilen 5,4 milyon adet tüketici ürününün ülkemize girişi engellenmiştir.

İhracatta ve İthalatta Ticari Kalite Denetimleri

Tarım ürünleri ihracat ve ithalat aşamasında ticari kalite yönünden 2017/21 sayılı Tebliğ çerçevesinde Bakanlığımız tarafından, ürün güvenliği yönünden ise 2017/5 sayılı Tebliğ çerçevesinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından denetlenmektedir. Söz konusu Tebliğler, 2017 yılının sonunda ilgili kuruluşların ve sektörün görüşleri dikkate alınarak güncellenmiştir. Tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içkiler ise 2017/19 sayılı Tebliğ çerçevesinde Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) tarafından denetlenmektedir. TAPDK'nın 24/12/2017 tarihli 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılması nedeniyle tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içeceklerin ithalatta denetlenmesine ilişkin 2017/19 sayılı Ürün Güvenliği ve Denetimi (ÜGD) Tebliği güncelleme çalışmaları 2018 yılına ertelenmiştir. 2017/22 sayılı ÜGD Tebliği ise uygulamada herhangi bir değişikliğe gidilmediğinden güncellenmemiştir.

İhracatta Ticari Kalite Denetimlerinin Risk Esaslı Yapılması Amacıyla Firmaların Sınıflandırılmasına ilişkin 2017/22 sayılı Tebliğ kapsamında, "ihracat partilerinin denetlenmesi" yerine "firmaların denetlenmesine" odaklanan bir denetim sistemi ile ihracatçılarımızın daha etkin bir denetim sürecine tabi tutulması sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, ihracatçılarımızın işlemlerinin asgari sürede sonuçlanması maksadıyla, Bakanlığımızın 7 laboratuvarına ilave olarak, ISO 17025 Akreditasyonuna sahip laboratuvarların yetkilendirilmesi uygulamasına devam edilmiştir.

Uluslararası Gözetim Şirketleri

Dış ticarete konu mallarda gözetim faaliyetinde bulunmak üzere başvuruda bulunan kuruluşlara, teknik ve personel yeterlilikleri onaylanarak, uluslararası gözetim şirketi (UGŞ) statüsü verilmekte ve denetimleri yapılmaktadır. Bu kapsamda, 2015/24 sayılı Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsüne ilişkin Tebliğ çerçevesinde, Bölge Müdürlükleri görev alanında bulunan bahse konu şirketlerin; UGŞ statüsü verilmesi, Gümrük Giriş Tarife Cetveli fasılları itibarıyla yetki alanlarının belirlenmesi, değiştirilmesi ve denetlenmesi çalışmaları yürütülmüş olup, yapılan denetimler sonucunda Tebliğe aykırı davrandığı tespit edilenlere Tebliğ çerçevesinde müeyyide uygulanmıştır. Hâlihazırda Bakanlığımız nezdinde kayıtlı 135 uluslararası gözetim şirketi bulunmakta olup, bunların 41 tanesi A tipi (TÜRKAK'tan akredite olan), 112 tanesi B tipi ve 18 tanesi de hem A tipi hem B tipi UGŞ olarak faaliyet göstermektedir.

v. Serbest Bölge Politikaları

Türkiye'nin dış ticaretinde önemli bir yere sahip olan serbest bölgelerimizin yıllık toplam ticaret hacmi, 2017 yılı sonu itibarıyla 20,38 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

2016 yılında 19,03 milyar ABD doları olan toplam serbest bölge ticaret hacmi, 2017 yılında % 7,06 oranında artmıştır. Serbest bölgeler ticaret hacmi içinde ilk sıralarda sırasıyla Ege, İstanbul Endüstri ve Ticaret, Mersin, Avrupa, Bursa, İstanbul Trakya ve İstanbul Atatürk Havalimanı Serbest Bölgeleri yer almaktadır.

2017 yılı sonu itibarıyla serbest bölgelerdeki faaliyet ruhsatı sayısı, 1.204'ü alım-satım, 964'ü üretim ve 662'si diğer olmak üzere toplam 2.830'dur. Bu faaliyet ruhsatlarının 2.066'sı yerli ve 764'ü yabancı firmalar adına düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, 2017 yılı sonu itibarıyla 542'si yabancı olmak üzere, 1.989 serbest bölge kullanıcısı firmanın faaliyet gösterdiği serbest bölgelerde istihdam edilen kişi sayısı önceki yıla göre %1,32 oranında artarak 66.984'e ulaşmıştır. Serbest bölgelerde faaliyet gösteren firmalarımızın %27'si yabancı sermayeli firmalar oluşturmaktadır. Kullanıcılarımızın faaliyet konularına göre dağılımı incelendiğinde üretim konusunda faaliyet ruhsatına sahip olan kullanıcı oranının %34,06 olduğu görülmektedir. Serbest bölgelerle bağlantılı iş ve işlemler dikkate alındığında ise 200.000 kişilik dolaylı bir istihdamın gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir.

Serbest Bölgeler Mevzuatı ile İlgili Çalışmalar:

Serbest Bölgelerin etkinliğinin artırılması amacıyla, 2016 Kasım ayı ve 2017 Şubat aylarında iki kanun çıkarılmıştır. Söz konusu kanunlar ile, serbest bölge işleyiş sorunlarının giderilmesi, serbest bölgelerin yatırım yeri olma statüsünün kuvvetlendirilmesi, stratejik, öncelikli veya büyük ölçekli yatırımların serbest bölgelere çekilebilmesi ve serbest bölgelerin ülkemizin lojistik potansiyeline katkısının artırılması hususlarına yönelik düzenlemelere yer verilmiş; vergisel teşvikler genişletilmiştir.

Yapılan düzenlemelerle özetle;

- ♦ Stratejik, öncelikli veya büyük ölçekli yatırımlar ile konusu, sektörü ve niteliği itibarıyla proje bazında desteklenmesine karar verilen yatırımların, serbest bölgelere çekilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır.
- ♦ Serbest bölgelerden tamamı yurtdışına olmak kaydıyla verilecek bazı lojistik hizmetlere gelir ve kurumlar vergisi istisnası sağlanmak suretiyle, serbest bölgelerin ülkemizin lojistik potansiyeline önemli katkılarda bulunmasının yolu açılmıştır.
- ♦ Serbest bölge ihracatçıların taşımacılık maliyetlerini düşürmek amacıyla ihrac amaçlı taşımalara KDV istisnası getirilmiştir.
- ♦ Serbest bölgelerdeki yatırımcılara emlak vergisi istisnası getirilmiştir.
- ♦ Yurtdışında sanayi, ticaret ve lojistik bölgeleri kurmak için gerekli hukuki altyapı hazırlanmıştır.

Öte yandan, 2017 Eylül ayında serbest bölgelerde döviz kullanımına yönelik zorunluluğu ortadan kaldıran bir Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanarak, serbest bölgelerde Türk Lirası kullanımı mümkün hale getirilmiştir. Bu yeni düzenleme ile milli para birimimizin güçlendirilmesine katkı sağlanması vizyonu korunarak, serbest bölge firmalarının ticari hayatın gereklerine daha elverişli bir ortamda faaliyet gösterebilmeleri sağlanmış olacaktır.

Serbest bölgelerde yapılan yasal iyileştirmelerin ardından, 13 Aralık 2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Karaman Serbest Bölgesi kurulmasına yönelik ilk adım

atılmıştır. Karaman Serbest Bölgesi, ilde önemli bir potansiyel ihtiva eden gıda sektörünün ihracata yönlendirilmesine güçlü bir katkı vermek üzere hayata geçirilmiş olup, yatırımların hız kazanması ve bölgenin faaliyete geçmesiyle birlikte istihdam olanakları artacak, böylelikle, ilin ve bölgenin GSYİH'sında önemli artışlar yaşanacaktır.

Karaman ilinin yerel potansiyeli ve gelişmiş lojistik alt yapısı göz önüne alındığında; anılan bölgede yaklaşık 100 firmanın imalat ve ihracat odaklı faaliyetlerde bulunacağı yaklaşık 4.000 kişilik bir istihdam sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Yerel potansiyel ile uyumlu nitelikte kurulan bu yeni bölgemiz ile birlikte, sürdürülebilir yatırım ve ihracat perspektifindeki serbest bölgelerin ülke ekonomisine sağladığı pozitif katkının artacağına inanılmaktadır.

vi. Lojistik Politikaları

İhracatımıza konu ürünlerin dış pazarlara en hızlı şekilde ve en düşük maliyetlerle ulaştırılmasını mümkün kılacak bir lojistik altyapısının kurulması ve Türkiye'nin kuzey-güney, doğu-batı ekseninde önemlilojistik üsolmasının sağlanması; bu kapsamda, ihraç taşımalarımızda kullanılan güzergâhların çeşitlendirilerek gerek nakliyecilerimiz gerek ihracatçılarımız açısından rekabet avantajı yaratılması; sevkiyatların daha düşük maliyetle ve daha kısa sürelerde varış noktalarına ulaştırılmasının sağlanması ve bölgemizde yaşanan gelişmelerin dış ticaret taşımalarımız üzerindeki olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi amaçlarına yönelik olarak, alternatif ihraç güzergâhların belirlenmesi, aktive edilmesi ve kullanıcıların hizmetine sunulmasına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu çalışmalar kapsamında;

- ❖ İhraç ürünlerimizin hedef pazarlara en etkin ve verimli biçimde taşınabilmesi, lojistik maliyetlerinin düşürülmesi ve lojistik alanında karşılaşılan sorunlara çözüm getirilmesini teminen dış ticaret lojistiği politikasının oluşturulması için planlama ve koordinasyonun sağlanması,
- ❖ Türkiye'nin dış ticaretine yönelik faaliyet gösteren taşıma sektöründe verimlilik sağlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmesi,
- ❖ İhracat maliyetlerinin ve taşıma sürelerinin azaltılarak dış pazarlardaki rekabet gücümüzün artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması,
- ❖ Lojistik hizmetleri için altyapı olanaklarının geliştirilmesinin sağlanması,
- ❖ Ülkemiz üzerinden geçen transit ticaretin arttırılması ve yönlendirilmesi için hava, deniz ve kara taşımacılığı unsurlarını içerecek kapsamlı lojistik çözümler ile küresel tedarik zinciri bağlamında gerekli hizmetlerin sunulması,
- ❖ İhracat ve lojistik sektörleri arasında, ihracat hedeflerine uygun işbirliği modellerinin geliştirilmesi ana hedefler olarak belirlenmiştir.

vii. Hizmet İhracatının Arttırılmasına İlişkin Politikalar

Hizmet ihracatımızda sürdürülebilir artışın sağlanmasına yönelik olarak uygulanmakta olan devlet yardımları programı sektörel talepler ve gelişmeler doğrultusunda yenilenmiş ve bahsi geçen çalışmalar neticesinde iki temel bileşene dayalı bir devlet yardımları sistemi oluşturulmuştur.

Sistemin birinci ayağını, “Markalaşma Programı” oluşturmakta olup anılan program kapsamında uluslararası markalaşma potansiyeli olan hizmet sektörü firmalarımızın, uluslararası pazarlarda kendi markalarıyla küresel oyuncu olarak faaliyet göstermelerine yönelik harcamaları desteklenmektedir.

Bu çerçevede, hizmet ihracatında yüksek katma değer yaratılması ve hizmet sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarımızın markalaşma faaliyetlerinin desteklenebilmesi amacıyla gastronomi, ulaştırma (yük/yolcu taşımacılığı, altyapı hizmetleri), sağlık turizmi, film, bilişim, konaklama, eğitim, perakende gibi hizmet sektörleri de 2015 yılı itibariyle TURQUALITY® Programı kapsamına dâhil edilmiştir. Hizmetler alanında uygulanmakta olan söz konusu Programa 2017 yılı itibariyle; yük taşımacılığı, yolcu taşımacılığı ve gastronomi sektörlerinde faaliyet gösteren 10 markamız alınmış bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra, sistemin diğer ayağını oluşturan “Genel Destek Programı” kapsamında ise sağlık turizmi, bilişim, film, eğitim, yönetim danışmanlığı, gayrimenkul, lojistik ve yayıncılık sektörlerinin yurt dışı pazarlara erişimine ve bu pazarlarda tutundurulmasına yönelik faaliyetlerine değişen oranlarda katkı sağlanmaktadır. Bu doğrultuda 2017 yılında destek programlarının uygulaması sürdürülmüş; bu çerçevede yaklaşık 55 milyon TL destek ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, destek programlarından ilgili şirketlerin, kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin azami düzeyde yararlanmasını sağlamak ve sektörel talep ve ihtiyaçları belirlemek üzere Ankara, İstanbul, İzmir, Samsun, Bursa, Sakarya, Kayseri, Antalya, Gaziantep, Denizli, Van, Aydın, Muğla, Konya, Kayseri, Çankırı, Kahramanmaraş, Erzurum, Sakarya ve Fethiye dahil pek çok ilimizde düzenlenen yaklaşık 55 toplantıya iştirak edilerek bilgilendirme faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, sağlık turizmi, film, eğitim ve bilişim sektörlerindeki işbirliği kuruluşları tarafından ABD, Azerbaycan, BAE, Belçika, Çekya, Çin, Gürcistan, Etiyopya, Fransa, İngiltere, İran, İspanya, Japonya, KKTC, Malezya, Küba, Senegal, Tayvan, Umman, Ürdün’de gerçekleştirilen 31 Ticaret Heyeti; ayrıca bahsi geçen sektörlerde yıl içinde farklı tarihlerde Afyon, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, İstanbul, Yalova illerimizde 19 Alım Heyeti organizasyonu kapsamında toplu tanıtım etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

Bunun yanı sıra, hizmet sektöründe devlet yardımı programlarının da katkısıyla; hizmet ihracatımız açısından önemli potansiyel taşıyan sektörlerle yönelik olarak, hizmet ihracatı hedeflerine ulaşılabilmesini teminen, mal sektöründe olduğu gibi, sektörel ve küresel dinamikler dikkate alınarak gerçekçi ve stratejik yaklaşımların geliştirilmesi, bu stratejilerin uygulamaya konulması ve uygulama sonuçlarının izlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, kamu ve özel sektörden ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla belirlenmek ve uygulanmak üzere “2023 Hizmet İhracatı Stratejisi”nin oluşturulması, Bakanlığımızın hizmet ihracatının artırılmasına yönelik temel çalışma alanlarından bir diğerini oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, 2017/9962 sayılı “İhracatçılara Hususi Damgalı Pasaport Verilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Karar” kapsamında; hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren ihracatçıların ihracat tutarlarının tespiti ve başvuru yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla anılan Kararın Uygulama Usul ve Esaslarına İlişkin Genelgesi 2017 yılında yürürlüğe konulmuş olup, söz konusu mevzuat uyarınca başvuruda bulunan hizmet ihracatçısı firmalara hususi damgalı pasaport hakkı verilmesine ilişkin uygulama başlatılmış ve hizmet ihracatçılarımıza 101 adet pasaport hakkı tanınmıştır.

viii. Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetlerine İlişkin Politikalar

Ülkemizde döviz kazandırıcı hizmetler arasında halihazırda en gelişmiş sektör yurtdışı müteahhitlik hizmetleri sektörüdür. Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri sektörümüz, yetişmiş insan gücü, iş deneyimi ve disiplini, coğrafi konumu, bölge ülkeleri ile siyasi ve kültürel yakınlığı gibi avantajları sayesinde son 45 yıllık dönemde hızlı bir gelişme göstermiştir.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri sektörüne ilişkin temel politikalar belirlenirken ilgili paydaş Bakanlıklar ve kuruluşlarla, sivil toplum örgütleri ve firmalarla birlikte ortak çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemiz müteahhitlik sektörünün projeleri 1972 yılından bu yana Bakanlığımızca takip edilmekte olup, bu kapsamda oluşturulan veri tabanı sayesinde yurtdışı pazarlarda ülke/bölge/alt sektör açılımları izlenebilmekte ve sektörün takip edeceği politikalar ile firmaların yurtdışındaki faaliyetleri bu şekilde yönlendirilebilmektedir. Bu kapsamda, veri tabanından elde edilen bilgiler de değerlendirilerek yurtdışı pazarlara yönelik müteahhitlik heyeti ziyaretleri organize edilmektedir.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri sektörümüzün yüksek rekabet gücü ve dinamizmi sayesinde yakalanan hızlı gelişme sonucunda Türk müteahhitlerin yurtdışında ilk defa proje üstlendiği 1972 yılından 2017 yılı sonuna kadar 119 farklı ülkede üstlenilen 9.255 projenin toplam değeri 354,7 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Yurtdışı müteahhitlik sektörü 2006 yılından beri 20 milyar doların üzerinde bir performans sergilemiştir. 2012 ve 2013 yıllarında üstlenilen 30'ar milyar dolarlık proje bedelleri ulaşılan en yüksek rakam olmuştur. 2016 ve 2017 yıllarında ise dünyada yaşanan siyasi ve ekonomik dalgalanmalara ve sıkıntılara rağmen üstlenilen proje değeri yaklaşık 15 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri gelirlerinin artırılması, yurtdışında daha fazla proje üstlenilmesinin sağlanması ve Türk inşaat malzemeleri ihracatının geliştirilmesi çalışmaları kapsamında, teknik müşavirlik sektörümüzün yurtdışı pazarlara girişi büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede, teknik müşavirlik şirketlerimizin yurtdışına açılımları 2014/10 Sayılı Karar ile desteklenmektedir.

Bakanlığımız, müteahhitlik ve teknik müşavirlik sektörlerimizin yurtdışına açılımlarını teknik müşavirlik destek programı, yurtdışı müteahhitlik ihale ve iş duyuru sistemi, yabancı kamu görevlilerine yönelik eğitim programları ve yurtiçi-yurtdışı organizasyonlar çerçevesinde koordine etmekte ve desteklemektedir.

ix. Yurtdışı Yatırım Politikaları

Dünya ekonomisinde güçleşen küresel rekabet şartları ve Türkiye'nin dünya ekonomisi içerisinde giderek daha önemli hale gelmesi, ülkemiz dış ticaret politikalarının çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, Türk firmalarının yurtdışında yaptıkları yatırımlar da daha fazla önem kazanmış ve yurtdışı yatırımlar ihracata ve döviz gelirlerinin artırılmasına dayalı ekonomi politikasının önemli bir parçası haline gelmiştir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'da 2015 yılında yapılan değişiklikle Bakanlığımıza devredilen Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin yurtdışı yatırımlarının tespitine yönelik anket, 2016 yılı sonu itibarıyla yatırım verilerinin derlenmesini teminen 17 Nisan-23 Mayıs 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu anket verileri, Türkiye'de yerleşik gerçek ya da tüzel kişilerin yurtdışında yaptıkları yatırımlara ilişkin; yatırımın yeri, gerçekleştirildiği sektör, niteliği, sermaye bilgileri ve ortaklık yapısı gibi hususları içermektedir.

Bahse konu anket çalışmasından elde edilen verilere göre, 2016 yılı sonu itibarıyla ülkemizde yerleşik gerçek ve tüzel kişiler tarafından yurtdışında gerçekleştirilen yatırımlara ilişkin toplam sermaye pozisyonu 31 milyar dolar değerindedir.

Diğer taraftan, Türkiye’de yerleşik şirketlerin gerçekleştirecekleri yurtdışı yatırımlara Devlet yardımı sağlanmasına ilişkin teknik çalışmalar Bakanlığımız tarafından tamamlanmış olup, Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) hedeflerinin yanı sıra pazar açılımı ve ileri teknoloji sahipliğine yönelik olarak Türk firmalarının yurtdışında gerçekleştirecekleri yatırımlara faiz gideri desteği, hukuki ve mali danışmanlık desteği ve politik risk sigortası prim desteği verilmesini içeren Karar Taslağı, önümüzdeki dönemde Bakanlığımızın Devlet yardımları alanındaki uygulamaları çerçevesinde değerlendirilerek hayata geçirilebilecektir.

d) EKONOMİK GÖRÜNÜM

Türkiye ekonomisi 2002-2016 yılları arasında ortalama %5,7 oranında büyürken 2016 yılında %3,2 oranında büyümüştür. 2017 yılı ilk çeyrekte %5,3 ikinci çeyrekte %5,4 oranında büyüyen Türkiye ekonomisi, 2017 yılı 3. çeyrekte %11,1 oranında büyüyerek üçüncü çeyrekteki büyüme performansı ile dünyada en hızlı büyüyen ülke olmuştur. Kişi başına düşen milli gelir, 2002 yılında 3.570 dolar iken, 2016 yılında üç katına çıkarak 10.883 dolara yükselmiştir.

Türkiye, kamu maliyesi alanında ise 2016 yılında %1,1 seviyesindeki bütçe açığı/GSYH oranı iyi bir performans ortaya koymuş ve %3 olan Maastricht kriterinin altında bir seviyeye ulaşmıştır. Benzer şekilde, 2016 yılı AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH’ye oranı %28,3 seviyesinde gerçekleşmiş ve bu oranla Türkiye 26 AB üyesinden daha iyi bir performans sergilemiştir.

Geçmişte kronik enflasyon sorunları yaşayan Türkiye, 2001 krizinden sonra fiyat istikrarına yönelik politikalar uygulamaya başlamıştır. 2002-2005 yılları arasında uygulanan örtük, 2006 yılından günümüze kadar uygulanmakta olan açık enflasyon hedeflemesi rejimi ile enflasyonu tek haneli değerlere çekmiştir. 2011 yıl sonu itibarıyla %10,4 oranında gerçekleşen enflasyon oranı 2012 yılında %6,2’ye kadar gerilemiştir. 2013, 2014 ve 2015 yıllarında enflasyon sırasıyla %7,4, %8,2 ve %8,8 ile hedefin bir miktar üzerinde gerçekleşmiştir. 2016 yılında enflasyon %8,53 oranında gerçekleşirken 2017 yılı Aralık ayında ise tüketici fiyatları bir önceki aya göre %0,69 bir önceki yılın aynı ayına göre ise %11,92 oranında artış göstermiştir.

Ödemeler dengesi incelendiğinde Türkiye’ye doğrudan yabancı yatırım girişinin zaman içinde arttığı görülmektedir. 1984-2002 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım girişi 14,6 milyar dolar seviyesinde iken 2003 yılından bugüne toplam doğrudan yabancı yatırım girişi ise 193,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılında ise yıllık bazda doğrudan yabancı yatırım girişi bir önceki yıla göre %25,9 azalışla 13,3 milyar dolar olurken 2017 yılında doğrudan yabancı yatırım %18,8 azalarak 10,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü ise uluslararası kıstasların üzerinde bir performansla faaliyet göstermektedir. Türkiye’nin sermaye yeterliliği rasyosu, Aralık 2016 döneminde %15,27 olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sisteminin risklere karşı dayanıklılığının en önemli göstergelerinden biri olan sermaye yeterlilik rasyosu, Türkiye için, 2017 yılında %16,87 düzeyinde gerçekleşmiştir. Sermaye yeterlilik rasyosu, uluslararası geçerliliği bulunan Basel kriterleri gereği %8 olarak belirlenmişken Türkiye’de ilgili yönetmeliklere göre bu oran %12’dir.

Orta Vadeli Program Hedefleri

	2015	2016 (1)	2017 (2)	2018 (2)	2019 (2)
BÜYÜME					
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	1.953	2.148	2.404	2.686	2.987
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	720	726	756	815	884
Kişi Başına Gelir (GSYH, Dolar)	9.257	9.243	9.529	10.164	10.926
GSYH (SAGP, Milyar Dolar) (3)	1.543	1.602	1.696	1.817	1.949
Kişi Başına Gelir (SAGP GSYH, Dolar) (3)	19.917	20.396	21.367	22.666	24.077
GSYH Büyümesi (4)	4,0	3,2	4,4	5,0	5,0
Toplam Tüketim (4)	5,1	5,8	3,8	4,5	4,4
Kamu	5,6	11,8	0,4	2,1	2,0
Özel	5,0	5,0	4,3	4,8	4,6
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı (4)	3,9	0,1	5,1	5,2	5,5
Kamu	9,4	3,5	8,9	3,5	-2,7
Özel	2,4	-0,8	4,0	5,7	8,0
Toplam Yurtiçi Tasarruf / GSYH	14,3	13,5	14,6	15,5	16,0
Kamu	4,4	2,7	2,7	3,0	3,3
Özel	10,0	10,8	11,9	12,4	12,7
Toplam Tasarruf -Yatırım Farkı / GSYH (5)	-4,0	-4,3	-4,3	-3,9	-3,6
Kamu	-0,6	-2,2	-2,4	-2,0	-1,3
Özel	-3,4	-2,1	-1,9	-2,0	-2,2
Toplam Nihai Yurtiçi Talep (4)	4,8	4,4	4,1	4,6	4,6
Toplam Yurtiçi Talep (4)	4,2	4,2	4,1	4,5	4,4
Net İhracatın Büyümeye Katkısı	-0,3	-1,1	0,2	0,4	0,5
İSTİHDAM					
Nüfus (Yıl Ortası, Bin Kişi)	77.738	78.559	79.366	80.159	80.936
İşgücüne Katılma Oranı (%)	51,3	51,8	52,3	52,9	53,5
İstihdam Düzeyi (Bin Kişi)	26.621	27.216	27.948	28.741	29.534
İstihdam Oranı (%)	46,0	46,3	46,9	47,6	48,3
İşsizlik Oranı (%)	10,3	10,5	10,2	10,1	9,8
DIŞ TİCARET					
İhracat (fob) (Milyar Dolar)	143,8	143,1	153,3	170,0	193,1
İthalat (cif) (Milyar Dolar)	207,2	198,0	214,0	236,9	261,8
Ham Petrol Fiyatı - Brent (Dolar/Varil)	52,5	43,3	50,7	53,5	55,6
Enerji İthalatı (Milyar Dolar)	37,8	27,5	32,0	37,0	41,3
Dış Ticaret Dengesi (Milyar Dolar)	-63,4	-54,9	-60,7	-66,9	-68,7
İhracat / İthalat (%)	69,4	72,3	71,6	71,8	73,7
Dış Ticaret Hacmi / GSYH (%)	48,8	47,0	48,6	49,9	51,4
Seyahat Gelirleri (Milyar Dolar)	26,6	18,6	23,5	27,0	27,7
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-32,2	-31,3	-32,0	-31,7	-31,2
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%) (5)	-4,5	-4,3	-4,2	-3,9	-3,5
Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,0	-4,8	-4,2	-3,8	-3,5
ENFLASYON					
GSYH Deflatörü	7,5	6,6	7,2	6,4	5,9
TÜFE Yıl Sonu % Değişme (6)	8,8	7,5	6,5	5,0	5,0

KAYNAK: Kalkınma Bakanlığı

e) DIŞ TİCARET GELİŞMELERİ

Küresel kriz sonrasında 2010 yılı itibariyle Türkiye'nin toparlanma sürecine girmesiyle dış ticaret yeniden yükselmeye başlamıştır. İhracat 2012 yılında %13 oranında artarak 152,5 milyar dolar seviyesine yükselirken, 2013 yılında %0,4 oranında azalarak 151,9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2014 yılında %3,9 artarak 157,7 milyar dolara yükselen ihracatımız 2015 yılında %8,7 gerileyerek 143,8 milyar dolar seviyesinde ve 2016 yılında ihracat %0,9 daralmayla 142,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2017 yılında ise ihracatımız %10,2 artarak 157,0 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2012 yılında 236,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen ithalat, 2013 yılında %6,4 oranında artarak 251,7 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. İthalat, 2014 yılında %3,7 daralarak 242,2 milyar dolar seviyesinde 2015 yılında %14,4 daralarak 207,2 milyar dolar, 2016 yılında %4,2 daralarak 198,6 milyar dolar olmuştur. 2017 yılında ise ithalat %17,7 artarak 233,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2017 yılında dış ticaret açığı %36,8 oranında artarak 76,7 milyar dolar seviyesine yükselirken, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %71,8'den %67,2'ye gerilemiştir.

Dış Ticaretin Gelişimi

(Milyar Dolar)	2016	2017	Değişim (%)
ihracat	142,5	157,0	10,2
Enerji (27.fasıl) ihracatı	3,2	4,3	34,6
Altın (7108) ihracatı	8,3	6,6	-19,9
İthalat	198,6	233,8	17,7
Enerji (27.fasıl) İthalatı	27,2	37,2	36,9
Altın (7108) İthalatı	6,5	16,6	156,7
Dış Ticaret Hacmi	341,2	390,8	14,6
Dış Ticaret Dengesi	-56,0	-76,7	36,8
Enerji Dışı Denge	-32,1	-43,9	-36,5
ihracat / İthalat (%)	71,8	67,2	

KAYNAK: TÜİK

Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret

2017 yılında AB (28)'e ihracat %8,2 artmış ve 73,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. AB (28)'e ihracatımız 2017 yılında toplam ihracatımızın %47,1'ini oluşturmuştur. Almanya, 2017 yılında da en çok ihracat yapılan ülke olmuştur. 2017 yılında Almanya'ya ihracat %8 artış göstererek 15,1 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

AB (28)'den yapılan ithalat 2017 yılında %9,9 artarak 85,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. AB (28) ülkelerinden yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı 2017 yılında %36,4 olmuştur. Amerika Bölgesi'ne yapılan ihracat 2017 yılında %30,2 artarak 12,2 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. Kuzey Amerika ülkelerine yapılan ihracat ise 2017 yılında %31,0 artarak 9,7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Güney Amerika'ya yapılan ihracat %18,4 oranında artarak 1,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Kuzey Amerika ülkelerinden yapılan ithalat ise %18,3 oranında artarak 14,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

2017 yılında Asya'ya (Yakın ve Ortadoğu Ülkeleri ile Diğer Asya) yapılan ihracat %13,7 oranında artarak 46,6 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Asya ülkelerine yapılan ihracattaki artış; 2017 yılında Yakın ve

Ortadoğu ülkelerine gerçekleştirilen ihracatımızın %12,9 oranında artmasından kaynaklanmıştır. 2017 yılında Asya'dan yapılan ithalat %13,1 oranında artarak 76,9 milyar dolara yükselmiştir. Kuzey Afrika ülkelerine yapılan ihracatın toplam ihracatımızdaki payı 2016 yılında %5,4 iken, bu oran 2017 yılında %4,8'e gerilemiştir. 2017 yılında Kuzey Afrika ülkelerine yapılan ihracat oransal olarak %2,9 azalarak 7,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer Avrupa ülkelerine 2017 yılında yapılan ihracat %0,8 oranında artarak 9,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Öte yandan bu bölgeden yapılan ithalat ise 2017'nin tümü için %43,2 artarak 31,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret

(Milyon Dolar)	İHRACAT				İTHALAT			
	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
A- AB-28	68.344	73.942	47,1	8,2	77.501	85.208	36,4	9,9
B- TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	1.822	1.995	1,3	9,5	1.435	1.569	0,7	9,4
C- DİĞER ÜLKELER	72.364	81.119	51,6	12,1	119.682	147.015	62,9	22,8
1- DİĞER AVRUPA (AB-28 Hariç)	9.736	9.810	6,2	0,8	21.907	31.380	13,4	43,2
2- AFRIKA	11.406	11.678	7,4	2,4	5.356	7.176	3,1	34,0
Kuzey Afrika	7.755	7.529	4,8	-2,9	3.201	4.143	1,8	29,4
Diğer Afrika	3.651	4.149	2,6	13,6	2.155	3.033	1,3	40,7
3- AMERİKA	9.345	12.168	7,7	30,2	16.990	20.999	9,0	23,6
Kuzey Amerika	7.404	9.701	6,2	31,0	11.931	14.114	6,0	18,3
Orta Amerika ve Karayip	846	1.171	0,7	38,4	967	960	0,4	-0,7
Güney Amerika	1.095	1.296	0,8	18,4	4.092	5.924	2,5	44,8
4- ASYA	40.988	46.623	29,7	13,7	68.018	76.955	32,9	13,1
Yakın ve Ortadoğu	31.304	35.347	22,5	12,9	13.761	19.786	8,5	43,8
Diğer Asya	9.684	11.275	7,2	16,4	54.257	57.170	24,5	5,4
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	736	648	0,4	-12,0	655	2.236	1,0	241,6
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	152	192	0,1	25,9	6.757	8.268	3,5	22,4

(Milyon Dolar)	İHRACAT				İTHALAT			
SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
OECD Ülkeleri	77.420	82.761	52,7	6,9	100.923	116.367	49,8	15,3
EFTA Ülkeleri	3.267	1.639	1,0	-49,8	3.162	7.776	3,3	145,9
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	13.078	15.644	10,0	19,6	24.183	30.601	13,1	26,5
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	9.603	8.108	5,2	-15,6	7.740	11.207	4,8	44,8
Bağımsız Devletler Topluluğu	7.750	9.108	5,8	17,5	20.729	26.079	11,2	25,8
Türk Cumhuriyetleri	3.992	4.167	2,7	4,4	2.605	3.185	1,4	22,3
İslam Konferansı Teşkilatı	41.232	45.147	28,7	9,5	23.178	31.958	13,7	37,9

KAYNAK: TÜİK

2017 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Ülkelerin 2016 Yılına Kıyasla Değişimleri

	İHRACAT			
(Milyon Dolar)	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
ALMANYA	13.999	15.125	9,6	8,0
İNGİLTERE	11.686	9.608	6,1	-17,8
B.A.E.	5.407	9.184	5,8	69,8
IRAK	7.637	9.057	5,8	18,6
A.B.D.	6.623	8.655	5,5	30,7
İTALYA	7.581	8.476	5,4	11,8
FRANSA	6.022	6.586	4,2	9,4
İSPANYA	4.988	6.308	4,0	26,4
HOLLANDA	3.589	3.863	2,5	7,6
İSRAİL	2.956	3.410	2,2	15,4
Liste Toplam	70.488	80.270	51,1	13,9
Genel Toplam	142.530	157.055	100,0	10,2

KAYNAK: TÜİK

İhracatın Sektörel Gelişimi

İhracatımızda %30,7'lik pay ile öne çıkan sektörlerden "Makinalar ve ulaşım araçları", 2017 yılında %17,2 artış göstererek 48,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. "Hazır Giyim" ihracatı ise 2017 yılında %0,4 oranında artış kaydederek 15,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. İhracatımızda önde gelen sektörlerden olan "Gıda Maddeleri"nde 2017 yılında 16,7 milyar dolarlık ihracat yapılırken, "Demir ve Çelik" sektöründe 9,6 milyar dolar seviyesinde ihracat yapılmıştır.

İhracatın Sektörel Dağılımı

	İHRACAT			
(Milyon Dolar)	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
1- TARIMSAL ÜRÜNLER	16.857	17.592	11,2	4,4
i-Gıda Maddeleri	16.004	16.654	10,6	4,1
ii-Tarımsal Ham maddeler	852	938	0,6	10,1
2- MADENCİLİK ÜRÜNLERİ	8.440	10.850	6,9	28,5
i- Maden cevherleri ve döküntüleri	2.866	3.780	2,4	31,9
ii- Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	3.211	4.325	2,8	34,7
iii- Demir dışı metaller	2.363	2.745	1,7	16,2
3- SANAYİ	108.004	121.145	77,1	12,2
i-Demir ve çelik	7.251	9.548	6,1	31,7
ii-Kimyasallar	8.522	9.423	6,0	10,6

(Milyon Dolar)	İHRACAT			
	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
iii-Diğer yarı mamuller	13.642	14.917	9,5	9,3
iv- Makinalar ve ulaşım araçları	41.131	48.219	30,7	17,2
v- Dokumacılık ürünleri	11.095	11.607	7,4	4,6
vi- Hazır giyim	15.047	15.101	9,6	0,4
vii - Diğer tüketim malları	11.316	12.330	7,9	9,0
4- DİĞER ÜRÜNLER	9.228	7.468	4,8	-19,1
GENEL İHRACAT TOPLAMI	142.530	157.055	100,0	10,2

KAYNAK: TÜİK

Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İthalatın Gelişimi

Geniş ekonomik sınıflamaya göre ithalatımız incelendiğinde sermaye (yatırım) mallarında ithalatımızın 2017 yılında azalış gösterdiği, ancak diğer sınıflarda artış olduğu görülmektedir. Ara malları ithalatı %73,3'lük payla 2017 yılı ithalatının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. 2017 yılında ara malları ithalatı 171,5 milyar dolar seviyesinde, sermaye malları ithalatı ise 33,1 milyar dolar seviyesinde ve tüketim malları 28,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İthalat

(Milyon Dolar)	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
Sermaye(Yatırım)Malları	35,919	33,117	14,2	-7,8
Ara(Hammadde) Malları	134,315	171,452	73,3	27,6
Tüketim Malları	27,947	28,489	12,2	1,9
Diğerleri	437	734	0,3	68,1
TOPLAM	198,618	233,792	100	17,7

KAYNAK: TÜİK

İthalatın Sektörel Gelişimi

Sektörel bazda ithalat incelendiğinde, 2017 yılında oransal olarak en büyük azalış %15,4 ile **"Hazır Giyim"**de yaşandığı görülmektedir. Diğer taraftan, ithalatta %62,2 ile en büyük paya sahip olan sanayi sektöründen %30,6 pay alan **"Makinalar ve Ulaşım Araçları"** ithalatı 71,6 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

(Milyon Dolar)	İTHALAT			
	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
1- TARIMSAL ÜRÜNLER	15.638	18.324	7,8	17,2
i-Gıda Maddeleri	10.699	12.320	5,3	15,1

(Milyon Dolar)	İTHALAT			
	2016	2017	PAY (%)	DEĞ. (%)
ii-Tarımsal Ham maddeler	4.938	6.003	2,6	21,6
2- MADENCİLİK ÜRÜNLERİ	38.677	52.926	22,6	36,8
i- Maden cevherleri ve döküntüleri	5.265	7.936	3,4	50,7
ii- Mineral yakıtlar ve mineral yağlar	27.167	37.194	15,9	36,9
iii- Demir dışı metaller	6.245	7.797	3,3	24,9
3- SANAYİ	137.430	145.338	62,2	5,8
i-Demir ve çelik	9.469	11.457	4,9	21,0
ii-Kimyasallar	27.545	31.403	13,4	14,0
iii-Diğer yarı mamuller	10.889	11.051	4,7	1,5
iv- Makinalar ve ulaşım araçları	70.372	71.615	30,6	1,8
v- Dokumacılık ürünleri	6.267	7.016	3,0	12,0
vi- Hazır giyim	2.824	2.391	1,0	-15,4
vii - Diğer tüketim malları	10.084	10.406	4,5	3,2
4- DİĞER ÜRÜNLER	6.851	17.204	7,4	151,1
GENEL İTHALAT TOPLAMI	198.618	233.792	100,0	17,7

KAYNAK: TÜİK

Hizmet Sektörleri İhracatı

2017 yılında bir önceki yıla göre hizmet ihracatı gelirlerimiz %17,5 oranında bir artış göstererek 43,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı ihracat gelirlerimizin önde gelen sektörleri seyahat ve taşımacılık sektörleridir. Toplam hizmet ihracatımızın %51,2'sini oluşturan "Seyahat Sektörü"nde söz konusu dönem için yaklaşık 22,5 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Söz konusu sektörün ihracat gelirlerinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,9 oranında bir artış görülmüştür. Hizmet ihracatımızda önem arz eden diğer bir sektör "Taşımacılık" hizmetleridir. 2017 yılında toplam hizmet ihracatımızdan %35,2 'lik bir pay alan taşımacılık sektöründe, söz konusu dönem itibarıyla toplam 15,5 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu değer, bir önceki yılın aynı dönemine göre %17,9'luk bir artışa tekabül etmektedir.

Diğer kategorilere göz atıldığında, 2017 yılında; işlem gören mallarda 97 milyon dolar, tamir ve bakım hizmetlerinde 271 milyon dolar, inşaat hizmetlerinde 474 milyon dolar, sigortacılık hizmetlerinde 1,3 milyar dolar, finansal hizmetlerde 631 milyon dolar, diğer ticari hizmetlerde 883 milyon dolar, resmi hizmetlerde 610 milyon dolar ve diğer hizmetlerde 1,8 milyar dolarlık ihracatın gerçekleştiği görülmektedir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat değerinde en fazla artış görülen alt sektörler; tamir ve bakım hizmetleri (%155,7), diğer ticari hizmetler (%42,0) ve seyahat (%19,9) hizmetleridir. En

fazla düşüş görülen alt sektörler ise sırasıyla; %7,4 ile inşaat hizmetleri, %6,7 ile finansal hizmetler, %4 işlem gören mallardır.

Hizmet Sektörleri İhracatı

(Milyon Dolar)	2016	2016 PAY (%)	2017	2016-2017 DEĞ. (%)	2017 PAY (%)
HİZMETLER	37.391	100,0	43.925	17,5	100,0
1.İşlem Gören Mallar	101	0,3	97	-4,0	0,2
2.Tamir ve Bakım Hizmetleri	106	0,3	271	155,7	0,6
3.Taşımacılık	13.110	35,1	15.462	17,9	35,2
4.Seyahat	18.743	50,1	22.478	19,9	51,2
5.İnşaat Hizmetleri	512	1,4	474	-7,4	1,1
6.Sigorta Hizmetleri	1.159	3,1	1.251	7,9	2,8
7.Finansal Hizmetler	676	1,8	631	-6,7	1,4
8.Diğer Ticari Hizmetler	622	1,7	883	42,0	2,0
9.Resmi Hizmetler	616	1,6	610	-1,0	1,4
10.Diğer Hizmetler	1.746	4,7	1.768	1,3	4,0

KAYNAK: TCMB

Hizmet Sektörleri İthalatı

2017 yılında hizmet ithalatımız bir önceki yıla göre %7,5 oranında artarak 23,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde hizmet ithalatımızda ön plana çıkan sektörler taşımacılık ve seyahat sektörleri şeklindedir. Toplam hizmet ithalatımızdan %41,3 ile en yüksek payı elde eden "Taşımacılık Sektörü"nde 9,8 milyar dolarlık ithalat yapılmıştır. Sektörde gerçekleştirilen ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre %21,7 artmıştır.

Ülkemizin en büyük ikinci hizmet ithalat kalemi olan seyahat sektöründe 2017 yılında %0,8 oranında bir artış olmuş ve toplam 4,8 milyar dolarlık bir ithalat gerçekleştirilmiştir. Sektörün ülkemizin toplam hizmet ithalatından aldığı pay aynı dönem için %20,3 olmuştur.

Diğer kategorilere göz atıldığında, 2017 yılında; işlem gören mallarda 56 milyon dolar, tamir ve bakım hizmetlerinde 569 milyon dolar, sigortacılık hizmetlerinde 2 milyar dolar, finansal hizmetlerde 1,2 milyar dolar, diğer ticari hizmetlerde 2,5 milyar dolar, resmi hizmetlerde 1,4 milyar dolar ve diğer hizmetlerde 1,4 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirilmiştir.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre hizmet ithalatımızın en fazla artış gösterdiği alt sektörler; %21,7 ile taşımacılık hizmetleri ve %34,8 ile tamir ve bakım hizmetleridir. Söz konusu dönemde hizmet

ithalatında daralma yaşayan başlıca sektörler ise işlem gören mallar (%46,2) ve finansal hizmetler (%26,0) olmuştur.

Hizmet Sektörleri İthalatı

(Milyon Dolar)	2016	2016 PAY (%)	2017	2016-2017 DEĞ. (%)	2017 PAY (%)
HİZMETLER	22.128	100,0	23.792	7,5	100,0
1.İşlem Gören Mallar	104	0,5	56	-46,2	0,2
2.Tamir ve Bakım Hizmetleri	422	1,9	569	34,8	2,4
3.Taşımacılık	8.077	36,5	9.832	21,7	41,3
4.Seyahat	4.783	21,6	4.823	0,8	20,3
5.İnşaat Hizmetleri	0	0	34	-	0,1
6.Sigorta Hizmetleri	1.676	7,6	2.014	20,2	8,5
7.Finansal Hizmetler	1.610	7,3	1.192	-26,0	5,0
8.Diğer Ticari Hizmetler	2.340	10,6	2.506	7,1	10,5
9.Resmi Hizmetler	1.788	8,1	1.394	-22,0	5,9
10.Diğer Hizmetler	1.328	6,0	1.372	3,3	5,8

KAYNAK: TCMB

2. Performans Sonuçları ve Değerlendirilmesi

2017 Yılı Performans Programı'nda öngörülen faaliyet ve hedefler açısından 2017 yılı Bakanlığımız için başarılı olarak değerlendirilebilir. 2017 yılı performans sonuçları, 2018 yılı tahminleri için de önemli bir dayanak olmuştur.

2017 yılı performans programında 90 adet performans göstergesi yer almaktadır. Bu göstergelerin 68 tanesinde gerçekleşme oranının %100 ve üzerinde olduğu ve hedefe ulaşıldığı tespit edilmiştir. 13 adet göstergenin gerçekleşme oranının %50 - %100 arasında, 1 adet göstergenin gerçekleşme oranının %50'nin altında ve 7 adet göstergenin de gerçekleşme oranının %0 olduğu görülmektedir. Ayrıca 1 adet göstergenin gerçekleşme değeri, gelişen ülkeler genelinde görülen yavaşlama ve doğrudan yatırım performansının zayıflaması ile küresel ekonomideki kırılganlık unsurlarının devam etmesi nedeniyle sıfırın altında eksi değerdedir. Bu göstergelerin bazılarında gerçekleştirmelerin hedeflenenenden geri kalmasında dışsal faktörlerin (çevre ülkelerdeki siyasi belirsizlik, paydaşların tutumu, vb.) önemli bir rol oynadığı değerlendirilmektedir.

PERFORMANS SONUÇLARI TABLOSU

STRATEJİK
AMAÇ 1:

Mal ve hizmet üretimi ve ihracatının geliştirilmesini sağlamak; sürdürülebilir ihracat artışını desteklemek amacıyla katma değeri ve rekabet gücü yüksek ürünlerin ihracatını arttırmak

STRATEJİK HEDEF 1.1: Yenilikçi fikirlere ve Ar-Ge'ye dayalı, katma değeri ve rekabet gücü yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin yatırım, üretim ve ihracat içindeki payı arttırılacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 1.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
	Turquality Programı kapsamında desteklenen marka sayısı	155	161	%104	Firmalarımızdan gelen yoğun başvurular kapsamında hedeflenen gösterge aşılmıştır.	İHR
Ar-Ge'ye dayalı, katma değeri ve rekabet gücü yüksek ürünlerin üretilmesi ve ihraç edilmesine yönelik olarak Turquality, Marka, tasarım ve Yurtdışı birim (Ofis-Mağaza) Destek Programları kapsamında ihracatçılar desteklenecektir.	Marka Destek Programı kapsamında desteklenen marka sayısı	100	77	%77	2006/4 sayılı Tebliğ kapsamında Marka/TURQUALITY programına öngörülen sayıda başvuru gerçekleşmemiş olup, başvuruda bulunan şirketler arasında yeterli düzeyde başarı gösteremeyenler Marka Programına girememişlerdir. Diğer taraftan, 2017 yıl başı itibarıyla Marka programında olan 16 firmanın Marka Programındaki 4 yıllık destek süresinin sona ermesi sebebiyle de öngörülen hedefe erişilememiştir.	İHR
	Tasarım Destek Programı kapsamında desteklenen firma sayısı	7	9	%129	2008/2 sayılı Tebliğ kapsamında sağlanan desteklere ilişkin yoğun firma talepleri	İHR

					sonrası mevzuat şartlarını yerine getiren yeni başvurular sebebiyle hedeflenen gösterge düzeyi aşılmıştır.	
	Tasarım Destek Programı kapsamında desteklenen yarışma sayısı	18	19	%106	Bakanlığımızca 2008/2 sayılı Tebliğ kapsamında işbirliği kuruluşlarınca gerçekleştirilecek tasarım yarışmalarının 19 adeti uygun görülmüştür.	İHR
	Tasarım Destek Programı kapsamında desteklenen Tasarım ve Ürün Geliştirme Projesi sayısı/Adet	260	353	%136	Firmalarımızdan gelen yoğun başvurular kapsamında hedeflenen gösterge aşılmıştır.	İHR
	Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım (Ofis-Mağaza) Destek Programı kapsamında desteklenen faal birim sayısı	750	817	%109	Firmalarımızdan gelen yoğun başvurular kapsamında hedeflenen gösterge aşılmıştır.	İHR
PERFORMANS HEDEFİ 1.1.2	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Mevcut serbest bölgeler ve yeni nesil serbest bölgelerde Ar-Ge ve yenilikçiliğe dayalı, katma değeri ve rekabet gücü yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin payı artırılacaktır.	Mevcut serbest bölgeler ve bunların dönüştürüleceği yeni nesil serbest bölgelerde düzenlenecek faaliyet ruhsatları içerisinde, Ar-Ge ve yenilikçiliğe dayalı, katma değeri ve rekabet gücü yüksek üretim ve hizmet faaliyetlerinin payı	27	27	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	SBYYH

	Mevcut serbest bölgeler ve bunların dönüştürüleceği yeni nesil serbest bölgelerin tanıtımına yönelik faaliyet sayısı	16	16	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	SBYYH
PERFORMANS HEDEFİ 1.1.3	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Döviz kazandırıcı hizmet ihracatının geliştirilmesine yönelik yasal altyapı tamamlanacak ve destek mekanizmaları uygulamaya konulacaktır.	Döviz kazandırıcı hizmet ihracatının geliştirilmesine yönelik hazırlanacak mevzuat sayısı	3	5	%166	Devlet yardımı programının etkili şekilde uygulanabilmesini teminen gerekli mevzuat değişiklikleri gerçekleştirilmiş olup yıl sonu itibarıyla hedef aşılmıştır.	SBYYH
	Döviz kazandırıcı hizmet ihracatının geliştirilmesine yönelik sonuçlandırılacak başvuru sayısı	1650	1766	%107	Devlet yardımı programının etkin tanıtımı sayesinde anılan programdan yararlanan kuruluşların sayısındaki artış ile yeni başvuru sayısında meydana gelen artışın yanı sıra halihazırda başvuruda bulunan kuruluşların hizmet ihracatına yönelik pazara giriş faaliyetlerini çeşitlendirmesi ve arttırmasından dolayı yıl sonu itibarıyla hedef aşılmıştır.	SBYYH
	Döviz kazandırıcı hizmet ticaretimizin arttırılmasına yönelik olarak yurt dışında düzenlenecek Ticaret Heyeti sayısı	25	31	%124	Kuruluşların hizmet ihracatına yönelik pazara giriş faaliyet ve tanıtımlarına ilişkin talepleri doğrultusunda ticaret heyeti organizasyonları sayısında artış gerçekleşmiş ve yıl sonu hedefi aşılmıştır.	SBYYH

Döviz kazandırıcı hizmet ticaretimizin artırılmasına yönelik olarak yurt içinde düzenlenecek Alım Heyeti sayısı	9	19	%211	Hizmet ihracatına yönelik pazara giriş faaliyetlerinin de etkisiyle hizmet sektörlerinde ülkemize yönelik talebin ve yerinde inceleme ihtiyacının artması ile alım heyetlerinin hız kazanması nedeniyle yıl sonu hedefi aşılmıştır.	SBYYH
Döviz kazandırıcı hizmet ihracatının geliştirilmesine yönelik olarak uygulanmakta olan destek programını tanıtmak üzere iştirak edilen seminer sayısı	40	55	%137	Devlet yardımı programının etkili şekilde uygulanabilmesini teminen Bakanlığımız tarafından hizmet sektörlerine yönelik bilgilendirme ve tanıtım seminerlerinin sayısında artış kaydedilmiş olup yıl sonu itibarıyla hedef aşılmıştır.	SBYYH

STRATEJİK HEDEF 1.2: Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörlerinin uluslararası rekabet gücü artırılacak ve istikrarlı şekilde büyümesi sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 1.2.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörlerinin uluslararası rekabet gücünün artırılması ve istikrarlı şekilde büyümesine yönelik tanıtım ve destek mekanizmaları uygulanacaktır.	Yurtdışına yönelik olarak düzenlenecek müteahhitlik ve teknik müşavirlik ve/veya ticaret ve müteahhitlik heyetleri sayısı	5	6	%120	2017 yılında öngörülen tüm faaliyetlerin yanı sıra, Türkiye ve Ukrayna Cumhurbaşkanlarının iki ülke arasında işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik olarak Çalışma Grupları kurulması kapsamındaki talimatları çerçevesinde, daha önce planlanmış faaliyetlerin yanı sıra, Türkiye- Ukrayna Kamu-Özel Ortaklığı Çalışma Grubu da kurulmuş olup, ülkemizde ve Ukrayna'da Kamu-Özel Ortaklığı (PPP) projelerine yönelik organizasyonlar gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle yıl sonu hedefi aşılmıştır.	SBYYH

Türk müteahhitlik sektörünün dünyanın önde gelen müteahhitlik ve finans kuruluşlarıyla üçüncü ülke pazarlarında ortaklıklar kurmasına yönelik düzenlenecek forum ve seminer sayısı	1	0	%0	Ülkemiz müteahhitlik firmalarının Japon firmalarıyla Afrika pazarına yönelik işbirliği imkanlarını araştırılmasına yönelik olarak öngörülen Forum, gerçekleştirilmemiştir. Sözkonusu Forum programının, 2018 yılı Mart ayında Sayın Bakanımızın ziyareti ile eşzamanlı gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Bu nedenle yıl sonu hedefine ulaşılamamıştır.	SBYYH
Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetlerine yönelik desteklerden yararlanacak firma sayısı	50	58	%116	2014/10 sayılı Karar kapsamında teknik müşavirlik firmalarının desteklenmesine devam edilmektedir. 2014/10 sayılı Karar kapsamında teknik müşavirlik firmalarının desteklenmesine devam edilmektedir. 2017 yılında mevzuatın bilinirliğinin artması sayesinde daha fazla firmaya daha destek verilmiş olup, yılsonu hedefi aşılmıştır	SBYYH

STRATEJİK HEDEF 1.3: İhracatçılarımızın dünya pazarlarında rekabet gücünün ve ihracat ürünlerimizin dünya pazarındaki payının artırılması sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 1.3.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
İhracatçılarımızın dünya pazarlarında rekabet gücünün ve ihracat ürünlerimizin dünya pazarlarındaki payının artırılması sağlanacaktır.	Sektörel ticaret heyeti sayısı (UR- GE Desteği kapsamındaki Yurtdışı Pazarlama Programları dahil)	250	202	%81	Sektörel ticaret heyetlerinin sayısal gerçekleştirmelerinde taleplerin rolü önem taşımaktadır. Bu kapsamda, 2017 yılında gelen talepler doğrultusunda gerçekleştirme hedeflenenin altında kalmıştır.	İHR

	Alım heyeti sayısı	115	161	%140	Özel Nitelikli Alım Heyetlerinin artırılmasına yönelik Müşavirliklerimiz kanalıyla çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, 2017 yılı hedefi daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir.	İHR
	İhracatçıların katılımının desteklendiği milli ve bireysel katılımlı uluslararası fuar sayısı	2970	2918	%98	Milli katılım fuarları organizatörlerden Bakanlığımıza iletilen talepler kapsamında veya re'sen Bakanlığımızca; bireysel fuarlar ise şirketler ile ihracatçı birliklerince Bakanlığımıza iletilen talepler, ticaret müşavirlikleri/ ataşeliklerinden intikal eden görüşler ve re'sen Bakanlığımızca listeye dahil edilmektedir. Sayısal gerçekleştirmelerde söz konusu taleplerin rolü önem taşımaktadır.	İHR
	Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında desteklenen aktif proje sayısı	192	187	%97	UR-GE projelerinde artık kurumsal kapasitesi ile proje yürütme kabiliyeti olan işbirliği kuruluşlarına onay verildiğinden, ufak da olsa bir düşüş olmuştur. Niceliksel olarak değerlendirilebilecek bu düşüş nitelikte gerçekleşen artış ile beraber değerlendirildiğinde bir sorun teşkil etmemektedir.	İHR
	Sektörel nitelikli uluslararası yurt içi fuar kapsamına alınan fuar sayısı	20	21	%105	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	İHR

PERFORMANS HEDEFİ 1.3.2	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) yoluyla yeni pazara giriş imkanları sağlanması, mevcut STA'lar ile temin edilen pazara giriş koşullarının geliştirilmesi/ iyileştirilmesi hedeflenmektedir.	Mevcut Serbest Ticaret Anlaşmalarındaki pazara giriş koşullarının geliştirilmesi amacıyla başlatılacak/ yürütülecek müzakere sayısı	10	24	%240	Ülkemiz ihracatının artırılması hedefine ve dünyadaki yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları akdedilmesi yönündeki eğilime paralel olarak ülkemizin mevcut Serbest Ticaret Anlaşmalarındaki pazara giriş koşullarının iyileştirilmesi ve söz konusu anlaşmaların kapsamının genişletilmesine yönelik çalışmalara hız verilmiştir. Bu nedenle, performans göstergesinde hedeflenen seviyenin üzerine çıkmıştır.	AB
	Yeni Serbest Ticaret Anlaşmaları akdedilmesi amacıyla başlatılacak/ yürütülecek müzakere sayısı	14	19	%135	Ülkemiz ihracatının artırılması hedefine ve dünyadaki yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları akdedilmesi yönündeki eğilime paralel olarak ülkemiz tarafından ticaret ortaklarımızla Serbest Ticaret Anlaşması akdedilmesine yönelik çalışmalara hız verilmiştir. Bu nedenle performans göstergesinde hedeflenen seviyenin üzerine çıkmıştır.	AB
	Akdedilecek Serbest Ticaret Anlaşmaları sayısı	1	1	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	AB

PERFORMANS HEDEFİ 1.3.3	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ticaret ortağımız ülkeler ile ülkemiz arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin hukuki altyapısını tesis etmek ve güçlendirmek	Bölgesel Tercihli Ticaret Anlaşmaları bağlamındaki tercihli ticaret düzenlemelerinin uygulamaya konulma sayısı	1	0	%0	Türkiye olarak başta üyesi olduğumuz İslam İşbirliği Örgütü Tercihli Ticaret Sistemi (TPSOIC)'ne ilişkin yükümlülüklerimiz 2017 yılı son çeyrekte de yerine getirilmiş ancak, KİK üyesi olan diğer ülkelerin taviz listelerinin güncellenmesi konusunda yükümlülüklerini tamamlamaya-dıklarından dolayı süreç 2017 yılı sonu itibarıyla sonuca ulaştırılamamıştır.	ANL
	Akdedilecek Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmalarının sayısı	4	4	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ANL

PERFORMANS HEDEFİ 1.3.4	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ülkemiz lojistik altyapısının güçlendirilmesi, ihraç ürünlerimiz için yeni ulaşım güzergahları belirlenmesi ve yurtdışında oluşturulacak lojistik merkezler yoluyla pazara giriş koşullarının geliştirilmesi ve ihracatın kesintisiz olarak sürdürülmesi hedeflenmektedir.	Ülkemiz lojistik altyapısının güçlendirilmesine yönelik faaliyetlere iştirak sayısı	15	23	%153	İlgili dönem içerisinde ülkemiz ulaştırma ve lojistik kabiliyetlerinin artırılmasına yönelik konu ve kararların ele alındığı ilgili kurum ve kuruluşların üst düzeyde katılım sağladığı Ulaştırma Ulusal Planı, Ticaretin Kolaylaştırılması Çalıştay, Lojistik Koordinasyon Kurulu Toplantısı gibi faaliyetlere Bakanlığımızca katkı sunulmuştur. Bu çerçevede, ilgili dönem için performans hedefi aşılmıştır.	SBYYH
	Uluslararası kuruluş toplantı/konferans/seminer katılım sayısı	15	16	%106	İlgili dönem içinde Azerbaycan, Macaristan , ve Solvenya gibi ülkemiz karayolu taşımacılığında önemli yer tutan ülkeler ile düzenlenen Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantılarına katılım sağlanmıştır. EFTA STA müzakerelerine katkı sağlanmıştır. Tiflis'te düzenlenen Kuşak ve Yol Forumu takip edilmiştir. İlgili dönem içerisinde performans hedeflerine ulaşılmıştır.	SBYYH

	Yurtdışı Lojistik Merkezler oluşturulmasına yönelik faaliyet sayısı	5	0	0	2014/3 sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2010/6)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" kapsamında oluşturulması öngörülen "Türk Ticaret Merkezleri"nin, yurtdışı lojistik merkezlerin yerine getireceği görev ve işlevleri kapsadığı değerlendirilerek yurtdışı lojistik merkezler TTM'lerin bünyesine alınmıştır. Konuya ilişkin çalışmalar TIM tarafından yürütülmektedir.	SBYYH
	Yeni ihrac güzergahlarının belirlenmesine yönelik faaliyet sayısı	15	17	%113	Katar'a lojistik hizmet sunumunu kolaylaştıracak Türkiye – Katar - İran Üçlü Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. İlgili dönem içerisinde performans hedeflerine ulaşılmıştır.	SBYYH

STRATEJİK HEDEF 1.4: Ara malı ithalatı bağımlılığı azaltılacak, sanayinin girdi tedarikinde etkinlik, güvenlik ve süreklilik sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 1.4.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) kapsamında eylem planlarının hayata geçirilmesine devam edilecektir.	Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) eylem planlarının uygulamaya geçirilme oranı (2017-2019) (kümülatif)	35	0	%0	GİTES 2017-2019 Eylem Planı hazırlanarak; 2012 yılından bugüne girdi tedarik yapısının gelişimini ve GİTES 2013-2015 uygulama dönemine ilişkin değerlendirmeleri de içeren bir rapor ile birlikte; YPK Kararı olarak resmîyet kazanmak üzere 7 Mart 2017 tarihinde Kalkınma Bakanlığı'na gönderilmiştir. Performans Hedefi kapsamında Eylem Planının 2017 yılsonuna kadar resmîyet kazanması ve bunu müteakip uygulamaya geçirilmesi öngörülmüş, yılsonu gerçekleşme tahmini bu minvalde oluşturulmuştur. GİTES Eylem Planı (2017- 2019) 7 Mart 2017 tarihinde YPK kararı alınmak üzere Kalkınma Bakanlığı'na iletilmiş olup, Yüksek Planlama Kurulu'nun 29/12/2017 tarihli ve 2017/54 sayılı Kararı ile yürürlüğe girmiştir.	EAD

	"Yurtdışı Yatırımlara Sağlanacak Devlet Yardımları Hakkında Karar"ın hazırlanarak uygulanması	1	0	%0	Türkiye'de yerleşik şirketlerin gerçekleştirecekleri yurtdışı yatırımlara devlet yardımı sağlanmasına ilişkin teknik çalışmalar tamamlanmıştır. Bahse konu Karar Taslağı, önümüzdeki dönemde Bakanlığımızın devlet yardımları alanındaki uygulamaları çerçevesinde değerlendirilerek hayata geçirilebilecektir.	

STRATEJİK HEDEF 1.5: İhracatçılarımızın karşılaştıkları pazara giriş engelleri çözüme kavuşturulacak ve muhatabımız ülkelerin DTÖ mal ve hizmet ticaretine ilişkin düzenlemelere uyumu izlenecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 1.5.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Tespit edilen uluslararası düzenlemelere uyumsuzlukların giderilmesinde ve pazara giriş sorunlarının çözümünde ülkemiz lehine sonuç alınması sağlanacaktır.	Tespit edilen uyumsuzlukların giderilmesinde ülkemiz lehine sonuç alma oranı	50	50	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ANL

PERFORMANS HEDEFİ 1.5.2	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
	AB ve diğer ihracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin ilgili taraflara bildirim sayısı	2700	3308	% 122	2017 yılı gerçekleşmesinin, hedeflenen değer üzerinde seyretmesinin temel nedeni, diğer ülkelerin öngörülenden fazla mevzuat düzenlemesi/değişikliği yapmasıdır.	ÜGD
Pazara giriş engellerinin azaltılması amacıyla teknik düzenlemeler ve ihracat pazarlarımızdaki mevzuat değişikliklerine ilişkin bilgilendirme ve bildirim faaliyetleri gerçekleştirilecektir.	Ülkemiz teknik düzenlemelerine ilişkin dış paydaşlara yönelik bilgilendirme faaliyeti sayısı	10	15	%150	Ticarette teknik engellerle ilgili farkındalık yaratmak amacıyla dış paydaşlara yönelik düzenlenen bilgilendirme seminerleri talebin fazla olması nedeniyle hedeflenenden fazla gerçekleşmiştir.	ÜGD
www.teknikengel.gov.tr sitesine üye firmalarımızın sayısındaki artış oranı	10	8,2	%82	İnternet sitesine üye olan firma sayısı belirli bir kapasiteye ulaştığından her yıl aynı oranda üye firma sayısı artış hızının yakalanması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle, 2017 yılında gerçekleşen internet sitesi üye sayısındaki artış oranı, hedeflenen değer altında seyretmiştir.	ÜGD	

	Ticaret politikası önlemleri hakkında bilgilendirme semineri sayısı	15	13	%87	Anılan seminerler, diğer ülkelerin ülkemiz firmalarına yönelik açtığı soruşturmalara paralel olarak düzenlendiğinden; olumlu bir gelişme olarak, söz konusu yılda firmalarımız aleyhine soruşturma sayısı beklenenin altında kaldığı için seminerlerde öngörülenden az gerçekleşmiştir.	İHR

**STRATEJİK
AMAÇ 2:**

Ülkemizin yatırım potansiyelini geliştirmek ve yatırım ortamını iyileştirmek

STRATEJİK HEDEF 2.1.: Yatırımların teşvikine ve uluslararası doğrudan yatırımların arttırılmasına yönelik destek mekanizmaları geliştirilecek; uygulamaya ilişkin kapasite ve koordinasyon güçlendirilecek; uluslararası doğrudan yatırımların ülkemiz ihtiyaçlarının en belirgin olduğu alanlara yönlendirilmesi sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 2.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Yeni teşvik sistemi ulusal ve uluslararası yatırımcıların ihtiyaçlarına cevap verir şekilde gözden geçirilecek, tanıtılacak ve teşvik sistemi kapsamında öngörülen teşvik uygulamaları hayata geçirilecek, ürün ve firma bazında yapılan tespitlerle ilgili projeler geliştirilecektir.	Destek mekanizmalarının geliştirilmesine yönelik olarak çıkartılacak mevzuat sayısı	3	5	%166	Özel sektör temsilcisi kurum ve kuruluşlar aracılığıyla iletilen talepler, sektörel ihtiyaçlar, ülkemiz ve dünya ekonomisinde meydana gelen gelişmeler ile üst politika belgelerinde yer alan hedefler nedeniyle çıkartılan mevzuat sayısında artış yaşanmıştır.	TUYS

	Uluslararası doğrudan yatırımların artış oranı	15	*-18,8	*-%226	%15'lik artışın hedeflendiği uluslararası doğrudan yatırımlar, 2017 yılında 2016 yılına göre 2,5 milyar ABD doları farkla beklentinin %226 oranında altında kalarak 10,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılındaki uluslararası doğrudan yatırımların düşüşün en önemli nedenleri arasında; gelişen ülkeler genelinde görülen yavaşlama ve doğrudan yatırım performansının zayıflaması ile küresel ekonomideki kırılmalı unsurlarının devam etmesi etkili olmuştur. Bunun yanında Türkiye'nin içinde olduğu Batı Asya Bölgesi'ndeki siyasi ve ekonomik dalgalanmalar da bölgesel risk algısını olumsuz etkilemiştir. Bununla birlikte, UNCTAD'ın (United Nations Conference on Trade and Development) "Global Investment Trend Monitor, January 2018" Raporuna göre, kesinleşmiş veriler olmamakla birlikte, Dünya'da da küresel doğrudan yatırımlar 2017 yılında %16 oranında azalarak 1,52 trilyon dolar seviyesine gerilemiştir.	TUYS
	Yatırım teşvik belgeleri kapsamındaki toplam sabit yatırım tutarındaki artış oranı	10	81	%810	İmalat sanayii yatırımlarında görülen beklenen artışa ek olarak, enerji alanında artan yatırımcı iştahı sonucunda 2017 yılında düzenlenen yatırım teşvik belge sayısı ve buna paralel olarak sabit yatırımlarda hedeflenenin çok üzerinde bir artış gerçekleşmiştir.	TUYS

STRATEJİK HEDEF 2.3: Yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik faaliyetler, öngörülen program çerçevesinde yürütülecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 2.3.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Yıllık eylem planları kapsamında yürütülen yatırım ortamını iyileştirme çalışmalarının tamamlanma oranının artırılması hedeflenmektedir.	Yatırım Ortamının İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) eylem planlarının gerçekleşme oranı	60	43	%71	YOİKK Eylem Planı'nda farklı kurumların sorumluluğunda çalışılmak üzere 44 eylem maddesi belirlenmiş ve çalışmalar ilgili tüm kurumlarla koordinasyon içerisinde sürdürülmüştür. Söz konusu eylemlerden 19 adedi tamamlanmıştır. Diğer eylemlere ilişkin ise sorumlu kurumların öncelikleri doğrultusunda ilgili eylemlerin belirlenen takvimde tamamlanma imkânı bulunamamıştır.	TUYS

STRATEJİK AMAÇ 3:

İthalattan kaynaklanan zarar ve tehditleri önleyecek tedbirleri almak

STRATEJİK HEDEF 3.1: İthalattan kaynaklanan zarar ve tehditlere karşı ülkenin üretim dallarının, uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde etkin bir şekilde korunması sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 3.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ürün, sektör ve ülke bazında incelemeler yapılacaktır.	İthalatın ülke yararına gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla ürün, sektör ve ülke bazında yapılacak inceleme sayısı	80	80	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	İTH

STRATEJİK
AMAÇ 4:

Kaliteli ve Güvenli Ürün Arzını Sağlamak

STRATEJİK HEDEF 4.1: Piyasaya güvenli ürün arzının sağlanmasına yönelik yatay teknik mevzuat, uluslararası yükümlülüklerimiz gözönünde bulundurularak geliştirilecek ve uygulanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 4.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
AB'nin yatay teknik mevzuatına uyum için mevzuat güncellemesi yapılacaktır.	AB'nin yatay teknik mevzuata uyum için güncellenecek mevzuat sayısı	1	0	%0	AB'nin mevzuatında meydana gelen değişikliklerin iç mevzuatımıza yansıtılması amacıyla "Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu" taslağı hazırlanmış olup, 23 Aralık 2016 tarihinde Başbakanlığa sevk edilmiştir.	ÜGD

STRATEJİK HEDEF 4.2: Piyasa gözetimi ve denetiminde etkin koordinasyon sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 4.2.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ulusal piyasa gözetimi ve denetimi programları ve yıllık piyasa gözetimi ve denetimi raporları hazırlanması ile uygulamalara ilişkin koordinasyon ve bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.	Hazırlanacak ulusal PGD programları ve yıllık PGD raporları sayısı	2	3	%150	Avrupa Komisyonu'ndan gelen talep çerçevesinde, hazırlanan PGD programlarının özetini de içeren sektörel denetim programlarında artış yaşanmıştır.	ÜGD

PGD uygulamalarında karşılaşılan problemlerin giderilmesi ve farklılıkların ortadan kaldırılması amacıyla koordinasyon ve bilgilendirme faaliyetlerinin sayısı	15	11	%73	PGD yapılanmasında tek kuruluş fikrine odaklanılması sebebiyle, PGD uygulamalarında karşılaşılan problemlerin giderilmesi ve farklılıkların ortadan kaldırılması ile ilgili diğer paydaşlarla yıl içinde yapılması öngörülen toplantılar gerçekleştirilmediğinden gösterge düzeyinde yılsonu hedefine ulaşılammıştır.	ÜGD

STRATEJİK HEDEF 4.3: İthal edilen ürünlerin teknik mevzuatına uygunluğu ve güvenliği ile ihracat ve ithalata konu ürünlerin ticari kalite yönünden uygunluğunun tesbitine yönelik hukuki, teknik ve idari altyapı geliştirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 4.3.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Sektörel ihtiyaçlar çerçevesinde mevzuatın güncellenmesi, denetim elemanlarının eğitimi hedeflenmektedir.	Sektörel ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenen mevzuat sayısı	23	20	%87	Sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli mevzuat güncellemeleri yapılmış olup, uygulamada hangi bir aksaklık tespit edilmediğinden hedeflenen güncelleme sayıları hedeflenenin altında gerçekleşmiştir. -Tütün, Tütün Mamulleri, Alkol ve Alkollü içkilerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi:2017/19): 24/12/2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 81 inci maddesi ile Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu kapatılarak mezkûr kurumca gerçekleştirilen faaliyetler Gıda, Tarım ve Hayvancılık	ÜGD

					Bakanlığına devredilmesi hasebiyle, anılan Tebliğ 2017 yılı içerisinde güncellenerek yeniden yayımlanamamıştır. İhracatta Ticari Kalite Denetimlerinin Risk Esaslı Yapılması Amacıyla Firmaların Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi:2017/22): Tebliğ uygulamalarında herhangi bir değişikliğe gidilmemesi nedeniyle mevzuat güncellenmesine ihtiyaç duyulmamıştır. -Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi:2017/23): Tebliğ kapsamındaki Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonlarında bir değişiklik olmaması, uygulamacı Bakanlıkların veya ilgili sektörlerin herhangi bir değişiklik taleplerinin bulunmaması ve uygulamada herhangi sorun yaşanmaması sebebiyle güncelleme yapılmamıştır.	ÜGD
	İthalatta ve ihracatta kalite ve güvenlik denetimi yapan personelin eğitimine yönelik faaliyet sayısı	5	5	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ÜGD

STRATEJİK HEDEF 4.4: Güvenli ve kaliteli ürün arzına yönelik ikili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler ve ülkemiz hakları takip edilecek, ülkemiz uygulamalarının tanıtılması ve kabulü sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 4.4.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamalarının kabulü ve DTÖ platformunda ülkemiz uygulamalarına yönelik yapılan değerlendirmelerin takibi ve ülkemiz lehine sonuçlandırılması hedeflenmektedir.	Uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamaların kabulünün sağlanması sayısı	5	5	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ÜGD
	DTÖ platformunda ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda ülkemiz uygulamalarına yönelik olarak yapılan değerlendirmelerin takibi ve sonuçlandırılma sayısı	3	3	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ÜGD

STRATEJİK AMAÇ 5:

İkili, bölgesel ve çok taraflı ticaret ve yatırım ilişkilerini ülkemizin çıkarları doğrultusunda yürütmek.

STRATEJİK HEDEF 5.1: İkili, bölgesel ve çok taraflı stratejilerimizin oluşturulmasında nicel ve nitel analiz yöntemlerinin etkin kullanımı sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 5.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
	RCA (Karşılaştırmalı Rekabet Analizi) sayısı/Adet	14	14	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	EAD
Ekonomimizde ve dış ticaretimizde kaydedilen gelişmeler nicel ve nitel analiz yöntemleri ile değerlendirilecektir.	Pazara giriş analizleri (hedef, alternatif pazar endeks çalışması) sayısı	3	16	533%	Konjonktürel gelişmeler ve ilgili Genel Müdürlüklerden gelen ilave talepler doğrultusunda analiz çalışmaları tahmin edilen değerinde gerçekleştirilmiştir.	EAD

STRATEJİK HEDEF 5.2: İkili ve çok taraflı platformlarda mal ve hizmet ticaretine ilişkin konularda ülkemiz çıkarları etkin şekilde takip edilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 5.2.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
	DTÖ bünyesinde ülkemiz pozisyonuna ilişkin sunulan belge sayısı	20	20	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ANL
Uluslararası örgütler bünyesinde ülkemiz çıkarlarının savunulmasına yönelik olarak pozisyon belgeleri sunulacak ve gerekli müdahaleler yapılacaktır.	Uluslararası örgütler bünyesinde gerçekleştirilen müzakere ve toplantılarda ülkemizce yapılan müdahalelerin sayısı	100	186	%186	UNCTAD, G20, OECD, DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Organı ve DTÖ Sekreteryası nezdinde çalışmalar	ANL
					yürütülmüştür. 2017 Aralık ayında gerçekleştirilen DTÖ Bakanlar Konferansı'nda ortak bir karar çıkarılması için yoğun çaba gösterilmiş, beklenenden daha fazla sayıda toplantı ve ülkemiz adına müdahale gerçekleştirilmiştir.	

					yürütülmüştür. 2017 Aralık ayında gerçekleştirilen DTÖ Bakanlar Konferansı'nda ortak bir karar çıkarılması için yoğun çaba gösterilmiş, beklenenden daha fazla sayıda toplantı ve ülkemiz adına müdahale gerçekleştirilmiştir.	
PERFORMANS HEDEFİ 5.2.2	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ülkemizin yapacağı ticaret ve ekonomi işbirliği anlaşmalarının olası etkileri analiz edilerek anlaşma metnine yansıtılması sağlanacaktır.	Bakanlıkça yürütülen stratejik projeler çerçevesindeki tespitlerin ticaret ve ekonomik işbirliğine ilişkin anlaşmalara yansıtılma sayısı	5	3	60%	Alınan talepler doğrultusunda analiz çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Konjonktürel gelişmeler doğrultusunda 2017 senesinde 3 talep alınmış ve gerekli çalışmalar tamamlanmıştır. Bu nedenle hedeflenen seviyeye ulaşamamıştır.	EAD

STRATEJİK HEDEF 5.3: Avrupa Birliği ile ticari ve ekonomik ilişkilerde ülkemizin çıkarları etkin bir şekilde savunulacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 5.3.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Ülkemiz ihracatçıların AB pazarında karşılaşılan sorunlarının çözümü için Ortaklık ilişkimiz çerçevesinde AB nezdinde gerekli girişimlerde bulunulacaktır.	AB pazarına girişte karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyet sayısı	20	22	%110	AB pazarına girişte karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik olarak Avrupa Komisyonu tarafından ülkemiz menşeli Gökkuşuğu alabalıklarına uygulanan telafi edici vergi sürecine yönelik olarak faaliyetler gerçekleştirilmiş, bu sebeple hedeflenen gösterge düzeyinin bir miktar üzerine çıkılmıştır.	AB

	İkili ticari sorunlar kapsamında ülkemiz görüş ve taleplerinin aktarılabilmesini teminen Avrupa Birliği Komisyonu nezdinde gerçekleştirilen girişim sayısı	37	37	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	AB
PERFORMANS HEDEFİ 5.3.2	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
	Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik çalışmalar kapsamında müzakereye açılacak başlık sayısı	11	0	%0	Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik resmi müzakerelere başlanması için Avrupa Birliği tarafının iç istişare sürecini tamamlaması beklenmektedir. Resmi müzakerelere başlanmadığından müzakerelere açılan başlık bulunmamaktadır.	AB
Ülkemiz ile AB arasında Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik resmi müzakerelere başlanması hedeflenmektedir.	Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik olarak AB ile gerçekleştirilecek toplantı/ müzakere turu sayısı	4	12	%300	Gümrük Birliği'nin güncellenmesi resmi müzakerelerinin henüz başlamaması sebebiyle teknik düzeyde görüşmelere ağırlık verilmiş, bu sebeple söz konusu performans göstergesinde hedeflenen düzeyin üstünde faaliyet gerçekleştirilmiştir.	AB
	Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecine ilişkin gerçekleştirilecek iç istişare faaliyetleri	15	27	%180	Gümrük Birliği'nin güncellenmesi müzakere başlıklarına ilişkin konuların her birim, kurum ve konu özelinde ayrı ayrı ve detaylı bir şekilde ele alınması ve kurumlardan gelen ilave istişare talepleri nedeniyle planlananın ötesinde iç istişare faaliyeti gerçekleştirilmiştir.	AB

STRATEJİK HEDEF 5.4: Gümrük Birliği ve Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri kapsamında mevzuat uyumunun koordinasyonu etkin bir şekilde sürdürülecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 5.4.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Gümrük Birliği ve Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri kapsamında ülkemizin uyum durumunun artırılması ve bu konuda ilgili kuruluşlara bilgilendirme yapılması hedeflenmektedir.	Avrupa Komisyonu'na görüş için gönderilen mevzuat sayısı	7	16	%228	AB'de yeni yatay kurallar kapsamında tadil edilen çok sayıdaki ürün mevzuatının yakın dönemde yürürlüğe girmiş olması, farklı Bakanlıkların uhdesinde bulunan ve AB uyumu Bakanlığımızca koordine edilen muadil ülkemiz mevzuatının uyumlaştırılmasına yönelik çalışmalara hız kazandırmıştır. Bazı durumlarda ise görüş alışverişinin uzun süredir devam etmesi ya da Komisyon tarafından mevzuata dair çok kapsamlı görüş verilmesi, mevcut taslakların esaslı ve kapsamlı şekilde güncellenerek/ değiştirilerek yeniden Komisyona iletilmesini gerektirmiştir. Tüm bu gelişmeler Avrupa Komisyonu'na görüş için iletilen mevzuat sayısının gösterge düzeyinin üzerinde artışına neden olmuştur.	AB
	Uyum sağlanması gereken AB mevzuatı ile ilgili olarak yapılan bilgilendirme sayısı	18	27	%150	AB'de yeni yatay kurallar kapsamında tadil edilen çok sayıdaki ürün mevzuatı sebebiyle uyum sağlanması gereken AB mevzuatına ilişkin yapılan bilgilendirme sayısında artış yaşanmış, bu çerçevede hedeflenen gösterge düzeyinin üstüne çıkmıştır.	AB

	Müzakere fasılları itibarıyla mevzuat uyumunun sağlanması ve açılış kapanış kriterlerinin karşılanması amacıyla gerçekleştirilen/katılım sağlanan faaliyet sayısı	30	24	%80	Müzakere fasılları itibarıyla mevzuat uyumunun sağlanması ve açılış kapanış kriterlerinin karşılanmasına yönelik çalışmalar AB Bakanlığı koordinasyonunda yürütülmekte olup, Bakanlığımızca da söz konusu çalışmalara katkı ve katılım sağlanmaktadır. Bu alanda gerçekleştirilen pek çok AB projesinin tamamlanması sebebiyle 2017 yılında daha az çalıştay, toplantı, seminer vb. faaliyet düzenlenmiş, bu sebeple hedeflenen gösterge düzeyine ulaşamamıştır.	AB

STRATEJİK HEDEF 5.5: Gelişmekte olan ülkelerin çok taraflı ticaret sistemine entegrasyonu desteklenecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 5.5.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Gelişme yolundaki ülkelerin çok taraflı ticaret sisteminden daha fazla faydalanmasına ve söz konusu ülkelerin gelişimlerine katkıda bulunmak hedeflenmektedir.	İkili ve bölgesel düzeyde ülkemizce sağlanan teknik yardım ve eğitim programlarının sayısı	5	1	%20	Gerek bölgesel gerek çok taraflı kuruluşların art arda yapılan dönemsel toplantıları nedeniyle başka bir eğitim faaliyeti düzenlemek mümkün olmamıştır ve hedef gerçekleştirilememiştir. 2017 yılına ait tek eğitim faaliyeti, Etiyopya için Dünya Ticaret Örgütü konulu 1 adet eğitim programıdır.	ANL

STRATEJİK HEDEF 5.6: Türkiye ile diğer ülkeler arasında ekonomik ve ticari konularda üst düzey ikili mekanizmalar oluşturulacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 5.6.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Üst düzey ikili ticari ve ekonomik mekanizma sayısı artırılacaktır.	Kurulacak Üst Düzey İkili Ticari ve Ekonomik Mekanizma sayısı	4	4	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ANL
	Kurulan Üst Düzey İkili Ticari ve Ekonomik Mekanizma takibi sayısı	86	126	%147	Ülkemiz ve diğer ülkeler ile aktif bir gündem izlenmesi sonucu hedef aşımı gerçekleşmiştir.	ANL

STRATEJİK HEDEF 5.7: Türkiye'nin yatırımlar alanındaki ikili ve çok taraflı ilişkileri geliştirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 5.7.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Yatırımlar konusunda uluslararası ilişkilerin geliştirilmesine yönelik olarak, yasal altyapı oluşturulacak ve uluslararası işbirliği, tanıtım ve tecrübe paylaşım programları gerçekleştirilecektir.	İmzalanacak Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması sayısı	6	6	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	TUYS
	Uluslararası işbirliği ve tanıtım programları sayısı	11	12	%109	İşbirliği ve tanıtım faaliyetleri kapsamında Yoğunlaşan yurt dışı tanıtım toplantıları hedefin aşılmasına sebep olmuştur.	TUYS EAD

STRATEJİK
AMAÇ 6:

Ülke genelinde dış ticaret ve yatırımlar konusunda bilgi ve bilinci arttırmak

STRATEJİK HEDEF 6.1: Dış ticaret ve yatırımlara ilişkin paydaşlar nezdinde bilgi ve bilincin artırılması sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 6.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
	Bilgilendirme faaliyeti (eğitim, seminer, vb.) sayısı	285	322	%112	İlgili kurum ve kuruluşların artan talebi üzerine bilgilendirme faaliyetlerinde artış yaşanmıştır.	IHR ANL AB TUYS
Bilgilendirme faaliyeti, görsel materyal basımı, internet portalı kurulması gibi değişik araçlar yoluyla dış ticaret ve yatırımlara ilişkin paydaşlar nezdinde bilgi ve bilincin artırılması hedeflenmektedir.	Kadın girişimciliğin özendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik faaliyet (eğitim, seminer, vb.) sayısı	1	1	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	EAD
	Tarımsal ürün ihracatçılarımızın yeterli kalite seviyesine ulaşması ve kalite denetimi sistemi hakkında bilgilendirilmesine yönelik faaliyet (eğitim, seminer vb.) sayısı	2	2	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ÜGD
	Üniversiteler ve Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirliğini geliştirmeye yönelik düzenlenen program sayısı	1	1	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	EAD
	Elektronik Bilgilendirme Sayısı Materyali sayısı	45	49	%109	Tanıtım materyali kapsamını Sektör Broşürleri oluşturmakta olup, ihtiyaç ve talep kapsamında 2017 yılı için Bakanlığımız web sitesinde 49 adet rapora yer verilerek, belirlenen hedef aşılmıştır.	IHR

	Dünya ve Türkiye veri kaynaklarının takip edilerek raporlanması	400	540	135%	Dünya ve Türkiye'deki ekonomik verilerin takibi yapılmakta olup, yıl içerisinde takip edilen veri, rapor v.b. unsurların artmasından dolayı yılsonu hedeflenen düzey aşılmıştır.	EAD
	Ekonomi Bakanlığı İletişim Merkezi Hizmeti (Gelen Çağrı)	15000	15955	%106	Ekonomi Bakanlığı İletişim Merkezine 1 Ocak-31 Aralık 2017 Dönemi içinde 15.955 çağrı gelmiş, 16.436 arama yapılmıştır.	IHR

STRATEJİK HEDEF 6.2: Dış pazarlardaki ticari ve ekonomik gelişmeler ve fırsatlar takip edilerek, ihracatçılarımızın dış pazarlar hakkında bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.

PERFORMANS HEDEFİ 6.2.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Dış pazarlardaki ekonomik ve ticari fırsatların ihracatçılarımız tarafından etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla, yazılı yayın hazırlanacak, bilgilendirme seminerleri düzenlenecektir.	Ülke raporlarının tüm dünya ülkelerini kapsama oranı	98	98	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	İHR
	Seminerlerde yapılan ülke sunumu sayısı	60	66	%110	Ülke sunumları gelen taleplere göre yapılmakta olup, talep artışı nedeniyle belirlenen hedef bir miktar aşılmıştır.	İHR

STRATEJİK
AMAÇ 7:

Kurumsal gelişimi sürdürmek

STRATEJİK HEDEF 7.1: Genel kabul gören standartlarda bilgi güvenliği uygulamaları hayata geçirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 7.1.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi oluşturulacaktır.	ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sisteminin kurulması oranı (kümülatif)	25	25	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	BİD
	Bilgi sistemlerinin sürekliliğini ve güvenilirliğini sağlayacak kontrollerin sayısı	40	40	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	BİD

STRATEJİK HEDEF 7.2: E-devlet uygulamaları geliştirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 7.2.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Bilişim teknolojisinin mümkün kıldığı gelişmeler takip edilerek geliştirilecek, yeni bilgi sistemleri oluşturulacak ve Bakanlığımız bünyesindeki uygulamalar elektronik ortama geçirilecektir.	Teşvik belgesi müracaatlarının elektronik ortama aktarılması oranı (kümülatif)- Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi ve E-Belge Projesi (kümülatif)	100	50	%50	Firma yetkilendirme ve firma ilk giriş modülü bitirilmiştir. Ayrıca, elektronik ortamda müracaata ilişkin diğer teknik altyapı analiz çalışmaları tamamlanarak, ekran görüntülerinin oluşturulması ve ilgili paydaşlarla (Maliye Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, SGK, Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu) web servis entegrasyonu çalışmaları devam etmektedir. 2018 yılı Temmuz ayı itibarıyla proje tamamlanacak olup, yatırımcılar elektronik ortamda müracaat edebileceklerdir.	TUYS

Ürün güvenliği denetim faaliyetlerinin elektronik ortama taşınması oranı (kümülatif)	100	100	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ÜGD
Serbest Bölgeler Bilgisayar Uygulama Programı (SBBUP) Bakım, Onarım ve Güncellenmesi" Projesi kapsamında bakım ve güncelleme hizmeti ile SEB-ATLAS projesine ilişkin hizmet alımı	100	100	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	SBYYH

STRATEJİK HEDEF 7.3: İnsan kaynakları yönetimi süreçleri ile personelin bilgi ve becerileri geliştirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 7.3.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
İnsan kaynakları yönetimi süreçleri ile personelin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik politika belgeleri, eğitim planları, eğitim programları, internet portalı sistemleri geliştirilecek ve uygulanacaktır.	Hizmet İçi Eğitim Politika Belgesinin hazırlanması ve her yıl güncellenmesi	100	100	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	PER
	Yıllık hizmet içi eğitim planının hazırlanması	1	1	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	PER
	Yıllık hizmet içi eğitim planının uygulanması	100	100	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	PER

STRATEJİK HEDEF 7.4: Fiziksel çalışma ortamı iyileştirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 7.4.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Çalışma ortamının iyileştirilmesine yönelik olarak Bakanlık merkez, yurtdışı ve taşra teşkilatına ait binaların onarım ve tefriş işleri gerçekleştirilecek, ihtiyaç duyulan yerlerde yeni bina temin edilecektir.	Bakanlık merkez ve yurtdışı teşkilatı için yeni temin edilecek ve büyük onarım yaptırılacak bina sayısı	7	7	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	DES

Bakanlık merkez ve yurtdışı teşkilatı için tefriş edilecek hizmet binası sayısı	11	11	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	DES
Taşra teşkilatı birimlerinin mevcut yerlerinin gözden geçirilmesi ve fiziksel çalışma ortamı ve ihtiyaçlarına ilişkin değerlendirme/ değerlendirme yapılan birimlerin toplam içindeki oranı (kümülatif)	100	100	%100	Belirlenen hedefe ulaşılmıştır.	ÜGD

STRATEJİK HEDEF 7.5: Bakanlıkta iç kontrol uygulamaları geliştirilecektir.

PERFORMANS HEDEFİ 7.5.1	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	2017 YILI HEDEFİ	2017 YILI GERÇEKLEŞME	2017 YILI GERÇEKLEŞME ORANI	AÇIKLAMALAR	İLGİLİ BİRİM
Bakanlık merkez birimlerinde iç kontrol uygulamaları gözden geçirilecek ve geliştirilecektir.	İç kontrol uygulamalarının İç Kontrol Standartlarına uyumlaştırılması oranı	40	20	%50	Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğinde yer alan Standartlar çerçevesinde; Ekonomi Bakanlığı 2018-2022 Stratejik Planı'nda kurum misyonu ve vizyonu belirlenmiş; söz konusu Tebliğin 5 No'lu Standartta Planlama ve Programa işlemleri arasında yer alan stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptanmıştır. 14 No'lu Raporlama Standardı esaslarına göre Bakanlığımız amaç, hedef, gösterge ve faaliyeti ile sonuçları, saydamlık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda performans	SGD TÜM BİRİMLER

					programı, faaliyet raporu, bütçe uygulama sonuçları raporu ile kamuoyuna duyurulmuştur. Bunun yanı sıra, Bakanlığımız ana hizmetleri ile birlikte danışma, denetim ve yardımcı birimlerinde ve yurt dışı teşkilatında belirlenen 3 pilot Müşavirliğimizde iç kontrol uygulamaları kapsamında hizmet süreçlerinin belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır. Maliye Bakanlığı Merkezi Uyumlaştırma Birimi tarafından İç Kontrol Standartlarına ilişkin değişikliğe gidileceğine dair bilgilendirme yapıldığından İç Kontrol Sisteminin Kurulması ve Uygulanması yönündeki çalışmalara İç Kontrol Standartlarına ilişkin değişikliğin yayımlanması akabinde çalışmaların tamamlanması planlanmıştır.	

(*)Geçici (TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri Revizyon Politikası gereğince veriler geriye dönük revize edilebildiğinden Geçici olarak ifade edilmiştir.)

3. Performans Bilgi Sistemlerinin Değerlendirilmesi

Performans bilgi sistemleri; idarelerin performansını ölçmek için bilginin düzenli olarak toplanması, analiz edilmesi ve raporlanmasıdır. Bakanlığımız bu amaca yönelik olarak çeşitli kaynak ve araçlardan yararlanmaktadır. Bakanlığımız bünyesinde işletilen sistemlere Bilgi ve Teknoloji Kaynakları başlığı altında önceki sayfalarda yer verilmiştir.

E-bütçe sistemine de girilen 3'er aylık performans programı izleme ve değerlendirme çizelgeleri, 6 aylık performans programı izleme ve değerlendirme raporları, birim faaliyet raporları ile dış ticaret ve yatırım istatistiklerine ilişkin dönemsel raporlar performans değerlendirmesi sürecinde yararlanılan araçlar arasından önemli olanlarıdır. Bu hususlarda 2017 yılı boyunca yürütülen faaliyetlere bu raporun değişik yerlerinde detaylı olarak yer verilmiştir.

Ayrıca, yıl içinde daha spesifik konulara yönelik çok sayıda benzeri değerlendirme ve raporlama faaliyetleri yerine getirilmektedir. Dünya ve Türkiye Ekonomisine İlişkin İstatistikler Raporu, Ülke Raporları, Dış Ticaret Tahminleri ve bunların üç ayda bir gözden geçirmeleri, İthalat Tahminleri Raporları, Yatırım Teşvik Bülteni, Yatırım Danışma Konseyi İlerleme Raporu, Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Raporu, Kur Tahminleri ve Dış Ticaret Üzerine Etkileriyle İlgili Analiz Raporları, anlaşma öncesinde gerçekleştirilen Serbest Ticaret Anlaşmalarının ve diğer Tercihli Ticaret Anlaşmalarının ülkemiz ekonomisi üzerindeki nicel etki analizleri, Piyasa Gözetimi ve Denetimi Raporu ile İthalatta Ürün Güvenliği Denetimine ilişkin raporlar bunlardan sadece bazılarıdır.

Bakanlık, bilgi toplama faaliyetlerinde gerek kurum içi gerekse kurum dışı çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanmaktadır. Kurum içi bilgi kaynaklarının başında dış ticaretle ilgili detaylı bilgilerin toplandığı "Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi" gelmektedir. Kurum dışında ise başta TÜİK ve Merkez Bankası olmak üzere birçok yurtiçi ve yurtdışı veri tabanından yararlanılmaktadır.

Bunun yanı sıra, ihracat ve ithalattaki denetim, uygunluk ve izin işlemlerinin gümrük mevzuatıyla uyumlu, risk esaslı ve elektronik ortamda yapılmasını sağlamak üzere "Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS)" geliştirilmiştir. E-imza uygulanan sistemde tüm işlemler elektronik ortamda yerine getirilmektedir. Böylece ticari kalite ve ürün güvenliği denetimlerine ait tüm bilgi ve belgeleri kayıt altına alan ulusal bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bu sistemden temin edilen bilgiler ihracat ve ithalat politikalarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Bakanlığımızda elektronik belge standartları hakkındaki 2008/16 sayılı Başbakanlık Genelgesi gereğince ve TS 13298 standardı çerçevesinde, Bakanlığımız belgelerinin elektronik ortamda üretilmesi, e-imza ile imzalanması, evrak akışı, arşivleme ve raporlama işlemlerinin elektronik ortamda hızlı ve güvenilir bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacak olan "Elektronik Belge Yönetim Sistemi" (EBYS) Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatında bazı merkezlerde kullanılmaktadır.

Bir başka bilgi toplama yöntemi olarak anket modülü Bakanlık tarafından kullanılmakta olup, düzenli olarak gerçekleştirilen Dış Ticaret Beklenti Anketleri vasıtasıyla bilgi toplanmaktadır.

Diğer bilgi kaynaklarına bu raporun bilgi ve teknolojik kaynaklar bölümünde yer verilmiştir.

Bakanlığımız ilgili yılı bütçesi, ayrıntılı harcama programı ve performans programı elektronik ortamda Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü uygulaması olan e-bütçe

(Bütçe Yönetim Enformasyon Sistemi) üzerinden hazırlanmaktadır. Anılan sistem, yıl içerisinde tahsis edilen ödeneklerin görüldüğü ödenek durum bilgisine ulaşmamızı sağlayan, mevcut ödeneklerden ne kadarının harcandığını görme imkânı veren, Ödenek Gönderme ve Tenkis Belgelerinin düzenlenmesini sağlayan, ayrıca bütçe ödeneklerine dair aktarma, revize ve serbest bırakma taleplerinin yapılmasına imkan tanıyan bir sistemdir.

Ayrıca, e-bütçe sisteminin Bütçe Uygulama, Bütçe Hazırlık, Performans Bütçe, Hazırlık Tertip Listesi, Kullanıcı Rapor Hazırlama, Bütçe Kod Listesi, Tanımlamalar, Kullanıcı İşlemleri, Personel Bilgileri, Maaş ve Yük Hesabı, Taşıt Formları ile Kullanıcı Bilgileri menüleri Bakanlığımız tarafından kullanılmaktadır.

Bakanlığımız Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü uygulaması olan KBS'yi de (Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi) kullanmaktadır. Bakanlığımız KBS'nin Kamu Personel Harcamaları Yönetim Sistemi (KPHYSS), Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi (TKYS), İhtiyaç Fazlası Taşınır Uygulaması, KBS Kullanıcı Raporları (Bütçe, Personel ve Kesin Hesap) Uygulaması, Genel Yönetim Mali İstatistik Uygulaması gibi menülerinden yararlanmaktadır. Bütünleşik Kamu Mali Yönetimine geçiş çalışmaları kapsamında 2017 yılının Aralık ayından itibaren Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından uygulamaya konulan Yeni Devlet Muhasebesi Bilişim Sistemi ve Yeni Harcama Yönetim Sistemi (MYS) uygulaması Bakanlığımızda kullanılmaya başlanmış olup, KBS içerisinde yer alan Harcama Yönetim Sistemi (HYS) uygulaması kapatılmıştır.

Yine, Hazine Müsteşarlığı'nın Nakit Talepleri Aktarım Sistemi, Bakanlığımız nakit taleplerinin oluşturulması amacıyla kullanılan bir bilgi yönetim sistemidir.

Bakanlık'ta, bahsedilen bilgi sistemlerinden yararlanılarak Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu, Kamu Yatırımları İzleme ve Değerlendirme Raporu, Taşınır Kesin Hesap Cetveli ve Kesin Hesap İcmal Cetveli, Taşınır Yönetim Hesabı Cetvelleri gibi mali raporlamalar gerçekleştirilmektedir.

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2013-2017 Bakanlığımız Stratejik Planı dikkate alınarak, güçlü yönler, gelişmeye açık yönler, fırsatlar ve tehditler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

A. GÜÇLÜ YÖNLER

- ♦ Genç, dinamik ve nitelikli personel yapısının varlığı
- ♦ Kurum çalışanlarının yüksek nitelikli eğitim seviyesine sahip olması
- ♦ Özel Sektör, Kamu Kurum ve Kuruluşları ve diğer paydaşlar ile işbirliği ve yakın diyalog halinde bulunma kültürü
- ♦ Hızlı karar almaya dönük ve çözüm odaklı yaklaşım
- ♦ Yeni kurumsal yapıda yatırımlar ve hizmetler konusunun da yer alması; böylece mal ve hizmet ticareti ile yatırım ve üretimin desteklenmesine yönelik bütüncül politikaların belirlenmesine imkân tanıyacak bir organizasyonel yapının tesis edilmiş olması
- ♦ Yaygın bir yurtdışı teşkilatına sahip olması
- ♦ Gelişme ve yeniliklere yatkınlık
- ♦ Faaliyet alanının getirdiği uluslararası tecrübenin kurumsal vizyon üzerindeki olumlu etkileri

B. GELİŞMEYE AÇIK YÖNLER

- ♦ Bilgi teknolojilerinin yenilenmesi ve altyapının geliştirilmesi
- ♦ Farklı binalarda görev yapan Bakanlık birimlerinin biraraya toplanması
- ♦ Arşivleme ve evrak akışında elektronik sistemlerden daha fazla yararlanılması
- ♦ Kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi
- ♦ Yatırım-üretim-ihracat zincirinde dışsal etkilerin olumsuz yansımalarının engellenmesi
- ♦ Fiziksel çalışma koşullarının iyileştirilmesi

C. FIRSATLAR

- ♦ Hükümet programında Bakanlık faaliyetlerinin desteklenmesi
- ♦ İhracatla ilgili devlet desteklerinin artması
- ♦ Bakanlığın mal ticaretinin yanı sıra yatırımları ve hizmet ticaretini de yetki alanına almış olması
- ♦ AR-GE ve destekleme fonlarının artmış olması
- ♦ Türkiye'nin yükselen ekonomiler arasına girmesi
- ♦ Ülkemizdeki siyasi ve ekonomik istikrar ortamının diğer ülkelerin bakış açısında yarattığı olumlu değerlendirmeler
- ♦ Türkiye'nin bölgesel etkinliğinin artması
- ♦ Gelişmekte olan pazarlara olan coğrafi yakınlık
- ♦ Türkiye'nin jeo-stratejik konumu

D. TEHDİTLER

- ♦ Komşu ve Çevre ülkelerdeki siyasi belirsizlikler ve bunun ülkemiz dış ticareti ile bu ülkelerdeki Türk yatırımları üzerinde yarattığı belirsizlik
- ♦ Enerji bağımlılığının cari açık üzerindeki etkisi
- ♦ Üretim maliyetlerinin yüksek olmasının dış pazarlardaki rekabeti zorlaştırması
- ♦ Ticaret ortaklarımızın ekonomi ve ticaret politikalarında öngörülemeyen değişiklikler

E. GENEL DEĞERLENDİRME

Bakanlığımız 2017 yılı faaliyetlerini, 637 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuatla verilen; Dış ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olmak ve belirlenen dış ticaret politikalarını geliştirmek ve yürütmek, Dünya ticaretinden alınan payın artırılmasını ve sürdürülebilir ihracat artışını sağlamak üzere ihracatın pazar ve ürün çeşitliliğini genişletmeye yönelik gerekli tedbirleri almak ve buna yönelik destek yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak, Dış ticaretin ülke ekonomisi yararına yapılması amacıyla ürün ve yurtdışı müteahhitlik dâhil uluslararası hizmet ticaretine ilişkin gerekli her türlü tedbiri almak, İthalatın ülke ekonomisinin yararına gerçekleştirilmesi ve yerli sanayinin korunması ile ilgili gerekli tedbirleri almak ve ticaret politikası savunma araçlarını uygulamak, Ülke kalkınmasında yabancı sermayeden beklenen katkıları sağlamak ve yönlendirmek amacıyla gerekli tedbirleri almak v.b görevleri çerçevesinde yerine getirmektedir.

2013 yılı başında uygulamaya konulan "2013 – 2017 Stratejik Planı" kapsamında belirlenen misyon, vizyon ve hedeflere göre bu sorumluluklar yürütülmüştür.

Stratejik Plan'ın 2017 yılı öncelikleri, "2017 yılı Performans Programı" çerçevesinde belirlenmiş olup, 2017 yılı faaliyetleri bu önceliklere göre gerçekleştirilmiştir.

2017 yılı Performans Programı'nda belirlenen hedeflere yönelik faaliyetlerin gerçekleşme durumu; yıl içerisinde üçer aylık dönemler halinde Bakanlık birimlerine sorulmuş ve alınan bilgiler Maliye Bakanlığı'nın e-bütçe sistemine girilerek takip edilmiştir. Ayrıca, sorumlu Bakanlık Birimlerinden alınan veriler konsolide edilerek Stratejik Plan'ın 2017 yılı uygulama sonuçlarını gösteren 2017 Yılı Yarıyıl İzleme ve Değerlendirme Raporu konsolide edilerek, Üst Yönetici ve Bakanlık Birimleri' ne sunulmuş; hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması için girişimlerde bulunulmuştur.

Stratejik yönetim anlayışının kurum kültürünün bir parçası olmasına yönelik çabalara ve Bakanlık faaliyet alanı kapsamında sunulan hizmetlerin verimliliğini ve kalitesini artırmaya yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetlerine 2017 yılı boyunca devam edilmiştir.

2017 yılında performans programında yer alan 90 performans göstergesinden 68'inde hedefe ulaşıldığı görülmektedir.

2016 yılında Bakanlığımız Bütçe gerçekleşme oranı %97,82 iken bu oran 2017 yılında %99,06 olmuştur.

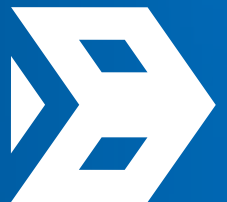
Sonuç olarak, Ekonomi Bakanlığı 2013-2017 Stratejik planı doğrultusunda hazırlanan 2017 yılı Performans Programında yer alan performans hedeflerine ulaşma düzeyini yansıtan gösterge gerçekleştirmeleri ile program dönemi başlangıcı gösterge hedefleri arasında önemli farklar bulunmadığı ve 2017 yılında faaliyetlerin kurumsal hedeflere uygun olarak yürütüldüğü değerlendirilmektedir.

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

- ♦ Yurt dışında düzenlenen ticari nitelikli fuarlara katılım sağlamak yoluyla ihracatımızın artırılması için fuar organizasyonlarının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesine yönelik faaliyetlerin düzenlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik hususları içeren “Yurt Dışında Fuar Düzenlenmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin 2010/5 Sayılı Tebliğ”de mevzuat değişikliği çalışmaları yapılacaktır.
- ♦ Kurum ve kuruluşlar arasında entegre bir yönetim sistemi tesis edecek olan, 2012/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile ilgili “Tek Pencere Sisteminin” (TPS) kurulması ve bu konudaki koordinasyon görevi Gümrük ve Ticaret Bakanlığına (GTB) verilmiş olup, TPS, ilgili kurumlarca yapılan kontroller sonucunda oluşturulan onay belgelerinin elektronik olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığına iletilmesi hususunu kapsamaktadır. TPS kapsamında gümrük işlemlerinde aranan ve farklı kurum ve kuruluşlarca düzenlenen belgelerin elektronik ortamda GTB’ye iletilmesi yoluyla bürokrasinin azaltılması, kurumlar arasında koordinasyon ve evrak takibinin kolaylaşması ile sahteciliğin önüne geçilmesi sağlanmış olacaktır.
- ♦ Bakanlığımızca koordine edilen AB teknik mevzuat uyumu ile piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri farklı kamu kuruluşlarınca yürütülmektedir. Bakanlığımızın bu alandaki çalışmalarının AB teknik mevzuatına uyum ve etkin PGD ile sonuçlanabilmesi için söz konusu kamu kuruluşlarının katkıları önem arz etmektedir. Özellikle PGD’nin etkin koordinasyonu için kuruluşların Bakanlığımıza düzenli veri akışı sağlaması gerekmektedir.
- ♦ Ürün güvenliği ve denetimi sistemi ile kalite altyapısı alanında ikili/çok taraflı Teknik İşbirliği Anlaşmalarının işlerlik kazanabilmesi ve böylece Bakanlığımız dış ticaret faaliyetlerinde ilerleme sağlanması için, ilgili ülkelerle ikili siyasi ilişkilerin kritik olduğu düşünülmektedir.
- ♦ Helal standartları ve belgelendirmesi alanında SMIIC sisteminin kabulü ve işlerlik kazandırılması için Bakanlığımızca etkin ticaret diplomasisi yürütülmesi önem arz etmektedir.
- ♦ Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi’ne, aynı zamanda bir karar destek sistemi niteliği kazandırılması, Bakanlığımızca gerçekleştirilen ithalat ve ihracat denetimlerinin etkinliği açısından hayatidir. Bu kapsamda, teknolojinin takibi ve sistem paydaşlarının uyumu da önem arz etmektedir.
- ♦ Yeniden yapılandırılan teknik engeller web sitesinin beklenen hedefine ulaşmasında, ihracatçılarımız ve diğer paydaşlarca sitenin takip edilmesi ve sorunlarını iletmede etkin kullanılması sağlanacaktır.
- ♦ 2016-2019 Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi kapsamında, “ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetimi Sistemi”nin oluşturulması için çalışmalar yapılacaktır.
- ♦ Ülkemiz, küreselleşen ve uluslararası rekabetin giderek önem kazandığı dünya ticaretinde ekonomik anlamda en önemli küresel aktörlerden birisi konumundadır. Bu noktada, ülkemizin gerek uluslararası arenada etkin ve güçlü bir konuma erişebilmesi gerekse sürdürülebilir dış ticaret ve büyüme hedeflerinin elde edilmesinde teşvik sistemimiz en temel mikro politika araçlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu itibarla, anılan hedeflere ulaşılabilmesi amacıyla teşvik sistemi kapsamında orta yüksek ve yüksek teknoloji yatırımların daha yoğun desteklerden yararlandırılarak, sanayimizin teknolojik dönüşümüne katkıda bulunacak ar-ge içeriği ve rekabet gücü yüksek yenilikçi yatırımların özel sektör yatırımları içerisindeki payının artırılması hedefi doğrultusunda gerekli tedbirler alınacaktır.

- ♦ Bununla birlikte ülkemizin kritik ihtiyaçlarını karşılamak, arz güvenliğini sağlamak, dış bağımlılığını azaltmak, teknolojik dönüşümünü sağlamak üzere gerekli olan yatırımların esnek bir model içerisinde proje bazlı olarak desteklenmesi sağlanacaktır.
- ♦ Bölgesel gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılarak dengeli ve topyekün kalkınmanın gerçekleştirilmesini teminen mevcut bölgesel teşvik uygulamalarının, üretim, yatırım ve ihracatın artırılmasına yönelik olarak illerin ihtiyaçları doğrultusunda ve seçicilik unsuru temelinde geliştirilmesi sağlanacaktır.
- ♦ Görece az gelişmiş bölgelerde yatırım, üretim ve istihdam artışı temin etmek ve böylece sosyal ve ekonomik açıdan az gelişmiş illerin kalkınma ve refah seviyesini artırmak üzere Cazibe Merkezleri Programı yürürlüğe girecektir.
- ♦ Ödemeler dengesinin en önemli kalemlerinden birisi olan, ülkemize döviz ve aynı zamanda yeni teknoloji girişi sağlayan ve üretim kapasitesine katkıda bulunan uluslararası doğrudan yatırımların artırılmasına yönelik tanıtım faaliyetlerinde bulunulması, uygulamaya ilişkin kapasite ve koordinasyonun güçlendirilmesi ve uluslararası doğrudan yatırımların ülkemiz ihtiyacının en belirgin olduğu alanlara yönlendirilmesinin sağlanması yönünde gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- ♦ Türkiye'deki yatırımlarla ilgili düzenlemeleri rasyonel hale getirmek, yatırım ortamının rekabet gücünü artıracak gerekli düzenlemeleri tespit ederek politika önerileri geliştirmek ve işletme dönemi de dâhil olmak üzere yatırımın her safhasında, ulusal ve uluslararası yatırımcıların karşılaştığı idari engellere çözüm üretmek amacını taşıyan Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyonu Kurulu (YOİKK) kapsamında çalışmalar etkinleştirilecektir.
- ♦ Özellikle girişimcilerimizin yatırım faaliyetlerinin aktif olduğu ve yasal düzenlemelerin yatırımcı haklarının korunması bakımından yetersiz kaldığı ülkelerle YKTK anlaşmaları yürütülmesi girişimcilerimizin yasal korumaya kavuşturulması bakımından önem arz etmekte olup, bu doğrultuda ilgili ülkelerle tüm diplomatik temas imkânları kullanılarak müzakerelere devam edilecektir.
- ♦ İkili ticari ve ekonomik ilişkilerimizin daha da derinleştirilmesi hedefi ile STA ve/veya TTA müzakereleri başlatılan ve devam eden ülkeler ile söz konusu müzakerelerin sonuçlandırılması, hâlihazırda TTA akdedilmiş ülkeler ile yürürlük ve uygulama süreçlerinin daha etkin kılınması için çalışmaların yapılmasına önem verilmektedir. Bu durum önümüzdeki dönem faaliyetlerimize de yansıtacaktır.
- ♦ 2014 yılı ikinci yarısı itibari ile sert bir düşüş yaşayan petrol fiyatları 2015 ve 2016 yılı boyunca düşük seyretmiş, 2017 yılında toparlanma eğilimine girerek 2017 ortalaması 70 Brent (Dünya Bankası) civarında gerçekleşmiştir. 2017 yılında artış gösteren petrol fiyatlarının 2018 yılında hafif düşüş ve yatay seyir pozisyonunda olması beklenmektedir. 2018 yılında petrol fiyatlarının 65-75 Brent (Dünya Bankası) civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Petrol fiyatlarındaki artışın devam etmesinin petrol ihracatçısı ülkelerin ekonomilerinde bir büyüme yaşanmasına yol açması öngörülmektedir. Dünya petrol rezervlerinin yüzde 47,7'sinin Ortadoğu ülkelerinde olduğu göz önünde bulundurularak petrol fiyatlarında yaşanan toparlanmanın Ortadoğu ve Körfez ülkeleri ile ticaret hacmimizi artırması beklenmektedir. Ortadoğu ve Körfez Ülkelerine ihracatımız 2017 yılında bir önceki yıla oran ile %13,6 oranında (32,7 milyar \$), ithalatımız ise %36,3 (23,6 milyar \$) oranında artış göstermiştir. 2017 yılında bölge ile olan ticaret hacmimiz önceki yıla kıyas ile %22,1 oranında artış göstererek, 56,4 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, petrol fiyatlarındaki düşüş petrol ihracatçısı ülkeleri harekete geçirmiş ve Suudi Arabistan ve Katar'ın uygulamaya koyduğu 2030 Vizyonu gibi ekonomiyi çeşitlendirme programlarına önem verilmeye başlanmıştır. Önümüzdeki dönemde petrol fiyatlarının artış trendine girmesi durumunda OPEC'in aldığı arz kısıntısı kararının da yeniden değerlendirileceği beklentiler arasındadır.

- ♦ 2018 yılı içerisinde, 01 Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Türkiye-İran Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA) kapsamında yer alan ürün sayısının artırılması adına yürütülen müzakerelere devam edilecek, ülkemiz ile Irak arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmasının imzalanması için müzakerelerin başlatılması ve Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ile hâlihazırda askıya alınmış olan Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin yeniden başlatılması yönünde çabalar devam edecektir.
- ♦ Rusya Federasyonu ile ilişkilerimizdeki sağlanan ivmenin 2018 yılında da artarak devam etmesi beklenmektedir. Bu kapsamda, KEK mekanizması altında yer alan Ticari, Ekonomik ve Bölgelerarası İşbirliği Çalışma Grubu toplantısı ile, Otomotiv ve Gemi ve Yat İnşa Sanayii alt Çalışma Grupları toplantısının yapılması planlanmaktadır.
- ♦ 2017 yılındaki önceliğimiz olan Türkiye'nin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) başta olmak üzere, üyesi bulunduğu uluslararası ve bölgesel kuruluşlar kapsamında, ilgili anlaşmalardan kaynaklanan hak ve menfaatlerinin takibi, 2018 yılında da devam ettirilecektir. Türkiye'nin ticari menfaatlerinin bulunduğu konuların çok taraflı ticaret müzakereleri kapsamında gündemde olması temin edilmeye çalışılacaktır.
- ♦ Ülkemizin hak ve menfaatlerinin korunması adına DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizmasına intikal ettirilen davaların takibine devam edilecektir.
- ♦ 22 Şubat 2017 tarihinde yürürlüğe giren DTÖ Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması uyarınca kurulan ve Bakanlığımızın Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile birlikte eş başkanlığını yürüttüğü Ticaretin Kolaylaştırılması Kurulu'nun çalışmalarına devam edilecektir. Kurul kapsamında hazırlanan Ticaretin Kolaylaştırılması Türkiye Stratejisi ve Beş Yıllık Eylem Planının 2018 yılında uygulamaya geçirilmesi planlanmaktadır.
- ♦ Hizmet ticareti müzakerelerinde, ticari çıkarlarımız ve hassasiyetlerimiz arasında denge kurulabilmesini teminen, ülkemiz taleplerinin karşılanması için azami çaba gösterilmesi ve ülkemiz için hassasiyet arz eden; verinin işlenmesi, depolanması ve transferi ile özellikle mali hizmetler gibi ekonomik güvenliğimiz için kritik öneme sahip alanlarda gerekli politika alanının bırakılmasına daha çok özen gösterilecektir.
- ♦ Dünya ticaret düzeninde yaşanan gelişmeler doğrultusunda ülkemizin Gümrük Birliği'ni güncelleme ve birçok ülke ile Serbest Ticaret Anlaşması yapma hedefi bulunmaktadır. Yürürlükte olan 21 STA'ların yanı sıra Lübnan, Kosova, Sudan ve Gana STA'larının yürürlüğe girişine ilişkin çalışmalar sürdürülecektir. Mevcut **STAların** güncellenmesi çalışmaları kapsamında Sırbistan ve EFTA ile tamamlanan Anlaşmaların yürürlüğe girmesi sağlanacak, Bosna-Hersek, Gürcistan, Malezya, Karadağ ve Moldova ile müzakereler yürütülecek ve Makedonya ile müzakerelere başlanılacaktır. 19 ülke/ülke grubu (Ukrayna, Peru, Kolombiya, Ekvator, Meksika, Pakistan, Japonya, Tayland, Endonezya, Venezuela, Cibuti, Katar, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kamerun, Çad, Seyşeller, Körfez İşbirliği Konseyi, Libya, MERCOSUR) ile STA müzakerelerinin tamamlanması için çalışmalara hız verilecektir. Halihazırda aktif olmayan müzakerelerin canlandırılması ve girişimlerde bulunulan STA'ların sonuçlandırılması amacıyla temaslara devam

edilecektir. İlaveten, AB'den ayrılma sürecinde olan İngiltere ile kısa vadede mevcut pazara giriş avantajların korunmasına, orta-uzun vadede ise geniş ve kapsamlı bir STA akdedilmesine yönelik görüşmeler sürdürülecektir. Bu kapsamda tarım, hizmetler, kamu alımları ve fikri mülkiyet hakları alanlarında daha liberal politikaların benimsenmesinde; bitki ve hayvan sağlığı gibi düzenleyici alanlarda ise gelişmiş ülkelerin uyguladığı kuralların örnek alınmasında fayda görülmektedir. Bu bağlamda, Bakanlığımızın ve ilgili kurumların uygulamacı birimlerinin çalışmalarında bu hedefleri de göz önünde bulundurması yararlı olacaktır.

- ♦ Hizmet sektörlerine dönük olarak uygulanmakta olan devlet yardımı programlarından daha fazla firmanın haberdar olması için düzenlenmekte olan eğitim programlarının sayısı arttırılacaktır.
- ♦ "2023 Hizmet İhracatı Stratejisi"nin tamamlanmasını müteakip, hizmet ihracatında artış sağlanması hedefine yönelik olarak ilgili idari ve hukuki mekanizmalarda değişiklik yapılması gündeme gelebilecektir. Bununla birlikte, hizmet ihracatı hedefimize ulaşılabilmesini teminen mevcut pazarlarımıza ek olarak yeni hedef pazarların oluşturulması yönünde çalışmalar yürütülecektir.
- ♦ Bölgemizdeki siyasi tansiyonun yüksek olması, Irak ve Libya pazarlarındaki belirsizlikler, küresel ekonomik sıkıntılar ve petrol fiyatlarındaki düşük seyrin devamı gibi faktörlerin müteahhitlik sektörümüzün 2018 yılındaki performansını olumsuz etkilemesi beklenmektedir. Bu çerçevede, başta Sahraaltı Afrika ülkeleri olmak üzere yeni pazar arayışları devam edecektir. Bu kapsamda, Türkiye Müteahhitler Birliği ile işbirliği içerisinde hedef pazar olarak belirlenen coğrafyalara yönelik müteahhitlik heyet programlarına ağırlık verilecektir.
- ♦ Teknik müşavirlik hizmetlerine sağlanan devlet yardımları kapsamında, teşvik mekanizmasının daha etkin kullanımı ve bu doğrultuda firmaları cesaretlendirici etkisi sayesinde yurtdışı pazarlara açılımın daha aktif desteklenmesi planlanmaktadır. Müteahhitlik programlarına benzer şekilde teknik müşavirlik sektörü için hedef pazar konumunda olan coğrafyalara teknik müşavirlik heyet programları düzenlenecektir.

EK-1: ÜST YÖNETİCİ İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

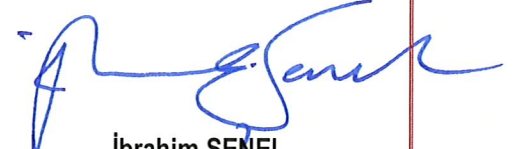
Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum ve bilgi ve değerlendirmeler, iç kontrol çalışmaları, denetim raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara- Şubat 2018)

İbrahim ŞENEL
Müsteşar

EK-2: MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Mali hizmetler birim yöneticisi olarak yetkim dahilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında Üst Yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2017 yılı Faaliyet Raporunun "III/A-Mali Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. (Ankara- Şubat 2018)

Fatih SARIKAYA
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı

